

บทที่ ๔

กลวิธีทางภาษา

จากการศึกษาโครงสร้างของนิตยสารสตรีสารที่ผ่านมาเพื่อทำให้เห็นภาพรวมหรือกรอบความคิดของนิตยสารนั้น ในบทนี้ผู้วิจัยจะศึกษาด้วยบทโดยการวิเคราะห์กลวิธีทางภาษาเพื่อทำให้เห็นความคิดหรืออุดมการณ์ที่ซ่อนอยู่ในรูปภาษา ซึ่งผู้วิจัยเห็นด้วยกับความคิดของแฟร์เคลาฟี (Fairclough, 1995: 73) ดังที่ได้กล่าวไว้ว่า

"In using the term 'discourse', I am claiming language use to be imbricated in social relations and processes which systematically determine variations in its properties, including the linguistic forms which appear in texts. One aspect of this imbrication in the social which is inherent to the notion of discourse is that language is a material form of ideology, and language is invested by ideology."

จากข้อความนี้แสดงให้เห็นว่าวาทกรรมสำหรับแฟร์เคลาฟีเป็นเรื่องของการใช้ภาษาที่ทับซ้อนอยู่ในความสัมพันธ์ทางสังคม และกระบวนการต่างๆ ที่ได้มีการเปลี่ยนแปลงคุณสมบัติภายในตัวเองอย่างเป็นระบบ รวมถึงรูปแบบของภาษาที่ปรากฏในตัวบทด้วย ทั้งนี้ลักษณะของการทับซ้อนในสังคมเป็นสิ่งที่ติดอยู่กับความคิดของวาทกรรม ที่ว่าภาษาเป็นวัสดุในการก่อร่างอุดมการณ์ และภาษาก็ถูกใช้ประโยชน์โดยอุดมการณ์เช่นกัน

ความคิดของแฟร์เคลาฟีนี้จึงทำให้เข้าใจได้ว่าหากจะศึกษาอุดมการณ์ก็จำเป็นต้องวิเคราะห์ภาษาที่ปรากฏในวาทกรรมนั้นๆ เช่นเดียวกับการศึกษาความเป็นผู้หญิงก็จัดเป็นวาทกรรมหนึ่งที่ต้องวิเคราะห์กลวิธีทางภาษาเพื่อจะนำไปสู่ความคิดและอุดมการณ์ที่เกี่ยวกับผู้หญิง

สำหรับข้อมูลที่จะใช้ศึกษาในบทนี้ผู้วิจัยคัดเลือกเฉพาะเนื้อหาที่เป็นการแสดงความคิดเห็นปรากฏว่า มี ๒ กลุ่ม คือ **กลุ่มปฏิสัมพันธ์** ได้แก่ ถ้อยแถลง คอลัมน์ที่เกี่ยวกับการตอบปัญหาทางจดหมาย และ**กลุ่มแสดงความคิดเห็น** ได้แก่ บทความแสดงความคิดเห็น ทศนะหญิงและชาย แม้รูปแบบงานเขียนจะต่างกัน แต่ทั้งสองกลุ่มต่างก็มีลักษณะของการนำเสนอความคิดเห็นที่เกี่ยวกับผู้หญิง โดยกลุ่มแสดงความคิดเห็นจะนำเสนอความคิดเห็นที่เกี่ยวกับผู้หญิงในมุมมองของทั้งผู้หญิงและผู้ชาย ขณะที่กลุ่มปฏิสัมพันธ์จะนำเสนอความคิดเห็นที่เกี่ยวกับผู้หญิงในลักษณะของปัญหาที่ผู้อ่านต้องการความเห็นจากผู้ตอบปัญหาในนิตยสารสตรีสาร ซึ่งจะพบการถามปัญหาที่ผู้อ่านเป็นทั้งผู้หญิงและผู้ชาย แม้ว่าทั้งบทความและจดหมายจะเป็นสิ่งที่ผู้ผลิตนิตยสารเลือกลงตีพิมพ์ก็ตาม แต่ความเห็นที่ปรากฏในเนื้อหาทั้งสองกลุ่มนี้ผู้เขียนและผู้อ่านต่างเน้นความเห็นที่

เกี่ยวกับผู้หญิงเป็นหลัก และความเห็นที่นำเสนอผ่านงานเขียนทั้งสองกลุ่มนี้อาจถือว่าเป็นความคิดของคนในสังคมเดียวกัน ซึ่งอาจสะท้อนให้เห็นความคิดและอุดมการณ์เกี่ยวกับความเป็นผู้หญิงที่แฝงอยู่ในรูปภาพ รวมถึงยังอาจสามารถสื่อ สร้าง และตอกย้ำความเป็นผู้หญิงผ่านนิตยสารสตรีสารได้อีกด้วย

นอกจากวิธีการหรือกลวิธีทางภาษาจะมีหน้าที่หรือสร้างความเข้าใจขณะเกิดการสื่อสารแล้ว ความหมายที่เกิดขณะสื่อสารยังได้ซ่อนความคิดหรืออุดมการณ์ ตามที่นักภาษาศาสตร์แนวความคิดทฤษฎีวิเคราะห์เชิงวิพากษ์ยังเห็นว่า กลวิธีทางภาษายังถือเป็นเครื่องมือสำคัญที่ใช้ในการวิเคราะห์ ดังที่สาวิตรี คทวณิช (๒๕๔๙: ๔๑) ได้กล่าวว่า “แม้ว่าทฤษฎีวิเคราะห์เชิงวิพากษ์จะเห็นว่าตัวบทเป็นส่วนหนึ่งของกิจกรรมทางสังคม แต่ตัวบทก็ไม่ใช่อะไรของกิจกรรมทางสังคม เพราะตัวบทเป็นเพียงความจริงเสมือน (Pseudo Reality) ที่สร้างขึ้นโดยภาษา ดังนั้นทฤษฎีวิเคราะห์เชิงวิพากษ์จะสนใจความแตกต่างระหว่างตัวบทและความจริง (กิจกรรมทางสังคม) เพื่อศึกษาการหาประโยชน์โดยผ่านการใช้ภาษา”

จากคำกล่าวข้างต้นพบว่าทฤษฎีวิเคราะห์เชิงวิพากษ์ได้เห็นภาษาเป็นเครื่องมือสำคัญของผู้ผลิตผ่านตัวบท ตัวบทที่ถูกสร้างขึ้นจึงอาจไม่ใช่ความจริงตามความเข้าใจของคนทั่วไป แต่เป็นความจริงที่ผ่านกิจกรรมต่างๆ ทางสังคม เช่น ผู้หญิงที่ต้องทำงานบ้าน เลี้ยงลูก เป็นกิจกรรมที่ถูกสร้างให้ผู้หญิงเห็นว่างานดังกล่าวเป็นหน้าที่ของผู้หญิง ซึ่งเป็นความจริงตามความรับรู้ของคนในสังคม ซึ่งหากได้ศึกษาตัวบทดังกล่าวด้วยแนวทางทฤษฎีวิเคราะห์เชิงวิพากษ์ก็จะพบว่าตัวบทนี้เป็นสิ่งที่ถูกสร้างขึ้นเพื่อกำหนดพื้นที่ยืนให้ผู้หญิงแตกต่างจากผู้ชาย และได้มอบภาระ หน้าที่ ต่างๆ เหล่านี้ให้กับผู้หญิงผ่านกิจกรรมทางสังคม คือ การอบรมจากครอบครัวจากแม่สู่ลูก หรือการโฆษณาเครื่องใช้ภายในบ้านโดยมีแต่ภาพของผู้หญิง เป็นต้น โดยการจะศึกษาตัวบทต่างๆ จำเป็นจะต้องศึกษาการใช้ภาษาเพื่อจะแสดงให้เห็นความจริงที่ซ่อนอยู่ ดังนั้นการศึกษากลวิธีทางภาษาจึงมีความสำคัญ โดยเฉพาะเมื่อนำมาศึกษากับทฤษฎีต่างๆ ก็จะพบความจริงที่ถูกสร้างขึ้นได้

แนวคิดวิธีการต่างๆ ดังกล่าวมาจากความรู้ทางภาษาศาสตร์แขนงต่างๆ ได้แก่ ความรู้ทางปริจเฉท วาทกรรม วัฒนธรรม วัจนปฏิบัติศาสตร์ อรรถศาสตร์ และวากยสัมพันธ์ มาเป็นพื้นฐาน

* ผู้วิจัยจะนำเสนอนิยามความรู้แต่ละสาขาพอสังเขป ดังนี้

ความรู้ทางปริจเฉท หมายถึง “ความเป็นเอกภาพภายในหน่วยทางภาษาที่สูงกว่าประโยค” (กฤษดาวรรณ หงส์ดามรงค์ และ จันทิมา เอี่ยมานนท์, ๒๕๔๙: ๖)

ความรู้ทางวาทกรรม หมายถึง “การกระทำที่คนปฏิบัติต่อโลก ต่อกันซึ่งกันและกัน โดยวาทกรรมอยู่ในรูปตัวแทนทางความคิดที่ผ่านทางภาษาและสัญลักษณ์” (กฤษดาวรรณ หงส์ดามรงค์ และ จันทิมา เอี่ยมานนท์, ๒๕๔๙: ๘-๙)

ความรู้ทางวัจนปฏิบัติศาสตร์ หมายถึง “ศาสตร์ที่ศึกษาเกี่ยวกับการที่มนุษย์กระทำหรือประกอบกิจกรรมต่างๆ โดยใช้ภาษาเป็นเครื่องมือ” (ทรงธรรม อินทจักร, ๒๕๕๐: ๑)

ความรู้วาทศาสตร์ หมายถึง “การศึกษาความหมายอย่างมีระบบ” (อมรา ประสิทธิ์รัฐสินธุ์ ยูพาพรรณ หุ่นจำลอง และ สรัญญา เสรตมาลย์, ๒๕๔๔: ๑)

สำคัญในการวิเคราะห์กลวิธีทางภาษา (หรือ Linguistic Strategies) โดยจะอธิบายและตีความตามกรอบแนวคิดวาทกรรมวิเคราะห์เชิงวิพากษ์ ซึ่งสามารถพบกลวิธีทางภาษาที่สามารถแสดงให้เห็นความคิดและอุดมการณ์ความเป็นผู้หญิงในนิตยสารสตรีสารได้ โดยการนำเสนอจะคัดเลือกตัวอย่างที่สามารถสื่อกลวิธีทางภาษาได้ เช่น ในตัวอย่างหนึ่งๆ นั้นปรากฏคำศัพท์เกี่ยวกับพฤติกรรมความเป็นผู้หญิง เช่น อ่อนแอ อ่อนโยน ฯลฯ เกี่ยวกับการเลือกใช้คำศัพท์ก็จะถือเป็นกลวิธีการเลือกใช้คำศัพท์ แต่บางครั้งเฉพาะคำศัพท์ในตัวอย่างหนึ่งๆ อาจไม่เพียงพอต่อการอธิบายให้เห็นความคิดและอุดมการณ์ที่อยู่เบื้องหลังได้ ดังนั้นบางกรณีผู้วิจัยจึงต้องอธิบายบริบทแวดล้อมคำศัพท์ หรืออาจต้องอธิบายกลวิธีทางภาษาอื่นๆ ร่วมด้วย เช่น กลวิธีทางมูลบทก็จะทำให้เห็นสิ่งที่อยู่เบื้องหลังความคิดผู้เขียนได้ ความซับซ้อนของกลวิธีทางภาษาจึงเป็นเครื่องมือสำคัญทาง วาทกรรมที่จะสร้างภาพความเป็นผู้หญิง ภายในมิติหรือกรอบทางสังคม วัฒนธรรม ดังนั้นการอธิบายกลวิธีทางภาษาในที่นี้ ผู้วิจัยจะใช้วิธีขีดเส้นใต้เฉพาะคำสำคัญที่แสดงให้เห็นกลวิธีทางภาษาในแต่ละกลวิธี ส่วนถ้อยคำแวดล้อมหรือกลวิธีอื่นที่เกี่ยวข้องหรือกลวิธีร่วมที่ปรากฏอยู่ด้วย ผู้วิจัยจะอธิบายไปพร้อมกับกลวิธีนั้นๆ ในแต่ละตัวอย่าง(ถ้ามี)ร่วมด้วย เพื่อจะทำให้เห็นภาพความเป็นผู้หญิงได้ดียิ่งขึ้น และจากการวิเคราะห์ข้อมูลทั้งหมด พบว่า มีกลวิธีทางภาษาที่สำคัญ ๙ กลวิธี ดังต่อไปนี้

๑. การเลือกใช้คำศัพท์

คำศัพท์ที่ผู้เขียนใช้นั้นย่อมผ่านความคิดของผู้เขียนเลือกสรรคำมาใช้ ตามทฤษฎีของ Halliday “คำศัพท์เป็นส่วนสำคัญในการกำหนดโครงสร้างความคิด”^๒ (Fowler, 1991: 80) เพราะคำศัพท์ที่ใช้มีความสำคัญที่ทำให้เห็นความคิดของผู้ใช้ได้ โดยเฉพาะเมื่อมีการปรากฏซ้ำของคำศัพท์ หรือพบเป็นชุดคำศัพท์ที่มีความหมายเหมือนกันหรืออยู่ในกลุ่มเดียวกันเป็นจำนวนมาก ก็ยิ่งแสดงให้เห็นความคิด ความเชื่อ ของผู้เขียนที่มีต่อผู้หญิงได้เป็นอย่างดี

เช่นเดียวกับที่ แวนไดค์ (van Dijk, 1995: 259) แสดงความคิดในการเลือกให้ความหมายของคำผ่านการแสดงคำศัพท์ (Lexicalization) ซึ่งอาจถูกเน้นย้ำจนทำให้เห็นอุดมการณ์ที่มีอยู่ หรือทำให้เห็นว่าอุดมการณ์สามารถพบได้จากคลังคำ (Lexical Item) ของผู้ใช้ภาษาเอง เพราะคลังคำคือรหัสของความคิดเห็นที่สื่อผ่านด้วยการเลือกใช้ถ้อยคำที่ทำให้เห็นอุดมการณ์ของผู้ใช้ เช่น ในงานวิจัยนี้มีการเลือกใช้คำว่า อ่อนแอ อ่อนโยน หรือ อ่อนไหว กับผู้หญิง เมื่อถูกเน้นย้ำจนกลายเป็นส่วนหนึ่งของผู้หญิงจึงอาจสื่อให้เห็นอุดมการณ์ปิตาธิปไตย ที่ผู้หญิงต้องการการปกป้องคุ้มครองจากผู้ชาย

ความรู้ทางวากยสัมพันธ์ หมายถึง “การศึกษากระบวนการที่คำรวมกันเป็นประโยค และความสัมพันธ์ของคำในแง่หน้าที่ และโครงสร้างทางไวยากรณ์” (อมรา ประสิทธิ์รัฐสินธุ์ ยุพาพรรณ หุ่นจำลอง และ สรวิญญา เศรษฐมาลัย, ๒๕๔๔: ๒)

^๒ “vocabulary or lexis is a major determinant of ideational structure”

ความเชื่อที่ว่าคำบางคำมีอิทธิพลหรือผูกติดมากับการต่อสู้ทางอุดมการณ์ และการให้ความหมาย (Fairclough, 1989) ทำให้ผู้วิจัยเห็นว่าการเลือกใช้คำของผู้เขียนในที่นี้ก็สามารถสื่อความหมาย ที่สามารถบ่งบอกความคิด ความเชื่อและอุดมการณ์ของคนในสังคมเดียวกันได้ โดยเฉพาะการปรากฏชุดคำที่เกี่ยวกับงานบ้านเฉพาะกับผู้หญิงจำนวนมาก เช่น รีดผ้า ซักผ้า ทำครัว ฯลฯ ก็อาจแสดงให้เห็นว่าหน้าที่หรือกิจกรรมต่างๆ เหล่านี้เป็นงานของผู้หญิง จากการศึกษาการเลือกใช้คำศัพท์ พบว่า สามารถจำแนกได้เป็น ๓ กลุ่มใหญ่ คือ การเลือกใช้คำศัพท์ที่เกี่ยวกับผู้หญิง การเลือกใช้คำกริยาแสดงการตัดสินใจ และการเลือกใช้คำเรียกผู้หญิง ดังนี้

๑.๑ การเลือกใช้คำศัพท์ที่เกี่ยวกับผู้หญิง

การคัดเลือกคำศัพท์ในที่นี้ ผู้วิจัยจะเลือกคำศัพท์ที่สื่อถึงผู้หญิงหรือใช้กับผู้หญิง แต่การวิเคราะห์หรืออธิบายความในตัวเองหนึ่งๆ ผู้วิจัยจะต้องอธิบายบริบทแวดล้อม คำศัพท์หรือการปรากฏร่วมของคำศัพท์ด้วย เพราะคำศัพท์เพียงคำเดียวอาจไม่เพียงพอในการแสดงให้เห็นความคิดหรืออุดมการณ์ที่เกี่ยวกับผู้หญิงได้ ดังนั้นหลังจากการอธิบายตัวอย่างแล้ว ผู้วิจัยจะแสดงชุดคำศัพท์ที่เกี่ยวกับผู้หญิง โดยการนำคำศัพท์ที่เกี่ยวกับผู้หญิงทั้งหมดมาจัดหมวดหมู่ได้เป็น ๒ กลุ่มใหญ่ คือ คำศัพท์ที่เกี่ยวกับพฤติกรรมและร่างกายของผู้หญิง ดังนี้

๑.๑.๑ คำศัพท์แสดงการกระทำหรือพฤติกรรม

การเลือกใช้คำศัพท์เพื่อแสดงให้เห็นพฤติกรรมหรือการกระทำของผู้หญิง จากข้อมูลที่พบสามารถจัดกลุ่มย่อยได้ ๓ ประเด็น ได้แก่ การแสดงพฤติกรรม หน้าที่หรือกิจกรรม และพฤติกรรมทางเพศ ดังนี้

๑.๑.๑.๑ คำศัพท์แสดงพฤติกรรม

การเลือกใช้คำศัพท์แสดงพฤติกรรมของผู้หญิงในที่นี้ ครอบคลุมการแสดงอาการ การใช้เสียงหรือคำพูด ลักษณะนิสัย ความคิด และอารมณ์ความรู้สึกของผู้หญิง ดังตัวอย่าง

ตัวอย่าง

ประสาหญิง

หญิงกับจริต (แสงสุรีย์)

คำว่า “จริต” มักจะเกิดมีแต่กับ “หญิง” ทั้งสาวไม่สาวตลอดจนที่ยังไม่สาวหรือเพิ่งเริ่มจะสาวเท่านั้น เราจะไม่เคยได้ยินกันว่า “ผู้ชายคนนี้มีจริตหรือตัจจริตอะไรเทือกนั้นเลย” ก็ทำไมผู้หญิงอย่างเราท่านทั้งหลายนี้จะไม่มีการแสดงออกซึ่งความน่ารักน่าสนใจ จึงได้นิยมชมชื่นที่จะแสดงกันนั้นหนา

อันคำว่า “จริต” นั้น เป็นคุณสมบัติอย่างหนึ่งของสตรีที่จะแยกออกจากกันเสียมิได้ นี่เป็นข้อเท็จจริงที่ทราบกันดีอยู่แล้ว ดังคำกล่าวที่เราได้ยินอยู่เสมอว่า “สตรีที่งามพร้อมนั้นต้องประกอบด้วยจริตกิริยา มารยาท” อะไรเหล่านั้น คำกล่าวนี้เท่ากับยอมรับว่า จริตของหญิงนั้นเป็นสิ่งที่ดีงามและส่งเสริมความเป็นสตรีที่เลิศด้วยคุณสมบัติ แล้วเหตุใดเจ้าข้าพเจ้าจึงกล่าวในทำนองว่าหญิงเราไม่ควรจะมีจริตเช่นนี้เล่า

การมีจริตเรียบ ๆ ตามธรรมชาติเป็นสิ่งที่งดงามจริงแท้ เมื่อท่านอายุ ท่านก็อาจแสดงความรู้สึกอันเป็นไปด้วยความจริงใจ โดยสมเหตุสมผล หรือเมื่อท่านเกิดความกลัว ตกใจ อะไรเหล่านี้ซึ่งไม่เป็นของน่าขง ถ้าว่ามันจะเกิดขึ้นกับผู้ใด ตรงกันข้าม อาจจะเรียกร้องความน่ารักน่าสงสารแก่ผู้พบเห็นในจริตที่เป็นไปโดยชื่อ ปราศจากมารยาทไทย

มีจริตชนิดที่ตรงข้ามกับจริตธรรมดาตั้งกล่าวแล้ว กล่าวคือเป็นจริตที่ผู้แสดงเจตนา เพราะเห็นว่าเป็นจริตที่สะกดความรู้สึกแก่ผู้พบเห็น เช่นในขณะที่ท่านเกิดความอายจากการล้อเลียนของเพื่อนของท่านที่มีนัยอะไรกันอยู่บ้าง ท่านก็จะแสดงกิริยาประกอบความอาย มีการหยิก ทิ้ง ทูบ หรือส่งเสริมที่ผิดไปจากธรรมดา ซึ่งตัวผู้แสดงเองอาจจะมองไม่เห็น หรือรู้สึกตัวในกิริยาที่ตนได้แสดงไปนั้น จริจอยู่ แม้ว่าสะกดความรู้สึกของคนทั่วไป แต่ท่านระลึบบ้างหรือไม่ว่า จริตชนิดนี้ให้ผลในแง่ดีหรือร้าย และถ้าเราได้เห็นการแสดงเช่นนี้จากคนใกล้เคียงจะเห็นได้ชัดว่า แส่นจะนำเกลียดเพียงไร

หญิงบางคนที่ข้าพเจ้าเคยเห็นขณะที่อยู่ร่วมกันในระหว่างเพื่อนหญิงก็ดูมีจริตเป็นธรรมดาแต่เมื่อมีเพื่อนชายร่วมสนทนาก็ดูจะมีจริตที่ผิดแปลกไป จริตท่าทางกิริยาพิกล เสียงกิตติจะสูง ๆ ต่ำ ๆ หูตากลอกกลิ้งไปมา หรือไม่ก็สบตาเราแล้วก็ทำสะเทือนอายอะไรเหล่านี้ ซึ่งสุดท้ายข้าพเจ้าจะบรรยายให้ชัดแจ้งได้ จริจอยู่ เพื่อนชายให้คุ้นเคยขนาดใดก็ยากที่จะให้ความสนิทสนมด้วยอย่างดีได้แต่ไม่หมายความว่าจะเป็นเพื่อนกันไม่ได้ ในเมื่อเรามีความเข้าใจ ความรู้สึกในทุกอย่างที่ต้องกันตามกาลเทศะ โดยไม่ต้องมีความรักเป็นสื่อกลางก็อาจจะเป็นเพื่อนที่รักและเห็นอกเห็นใจกันได้ จริจจึงเป็นสิ่งสำคัญยิ่ง เพราะด้วยจริตเดียวกันนี้อาจจะเรียกร้องให้ทวีความยกย่องนับถือ และความเสื่อมในคุณค่าของตัวเองด้วย ที่ข้าพเจ้ากล่าวเช่นนี้ก็เพราะว่าจริตที่ปรุงแต่งขึ้นนั้น นอกจากจะเสแสร้งแต่งกิริยาให้พิเศษเกินความเป็นจริงแล้วยังแสดงถึงความหลอกลวง ปิดบังอำพรางความจริงใจแก่คนทั่วไป กล่าวคือเขาจะใช้จริตเคลือบแฝงความจริงใจได้อย่างมิดชิด

ข้าพเจ้าจึงเห็นว่า หญิงเรากับจริตที่ปรุงแต่งขึ้นนี้ หรือคำที่เราจะเคยได้ยินกันว่า “ดัดจริต” นั้นจะมีความสัมพันธ์กัน เช่นคำกล่าวตั้งแต่ก่อนไม่ได้เสียแล้ว เพราะจริตชนิดนี้มีได้ส่งเสริมบุคลิกภาพของสตรีเลย มีแต่จะกดให้ต่ำลงทั้งคุณและเกียรติยศ ก็ในเมื่อเราต่างได้ใช้สิทธิในการจะศึกษาหาความรู้กันอย่างแพร่หลาย แต่ทำไมจึงไม่ใช้วิจารณ์ญาณสอดส่องดูบ้างว่า เหตุการณ์เช่นนี้น่าสมควรหรือไม่ประการใด ...

(ต้นตุลาคม ๒๔๙๙)

จากตัวอย่าง มีการเลือกใช้คำว่า “จริต” เป็นคำหลักที่แสดงพฤติกรรมของผู้หญิงเพื่อตัดสินความเป็นผู้หญิงว่าจะต้องมีคุณสมบัติหรือแนวทางปฏิบัติสำหรับความเป็นผู้หญิง โดยผู้เขียนได้แบ่งจริตเป็น ๒ ประเภท คือ จริตในมุมมองด้านบวกและจริตในมุมมองด้านลบ

โดยคำที่ปรากฏร่วมกับคำว่า “จริต” เพื่อมาขยายความจริตของผู้หญิงว่าจะแสดงทัศนะในทางบวกและลบ ได้แก่ “จริตกิริยา มารยาท” “จริตเรียบ ๆ ตามธรรมชาติ” “จริตที่เป็นไปโดยชื่อ” “จริตธรรมดา” ถือเป็นจริตที่เหมาะสมกับความเป็นผู้หญิง และ “จริตที่ผิดแปลกไป” “จริตท่าทางกิริยาพิกล” “จริตที่ปรุงแต่ง” “จริตเคลือบแฝงความจริงใจ” “ดัดจริต” ถือเป็นจริตที่ไม่เหมาะสมกับความเป็นผู้หญิง

นอกจากนี้ยังมีการเลือกใช้คำขยายเพิ่มเติมเพื่อให้ความหมายของคำว่า “จจริต” คือ “ดีงามและส่งเสริมความเป็นสตรี...อาย หรือ ความจริงใจ...ความกลัว ตกใจ...ความน่ารักน่าสงสารปราศจากมารยาสาไทย” เป็นการขยายความเพื่อให้ความหมายของจจริตในทางบวกสำหรับผู้หญิง ส่วนคำขยายที่ว่า “มีการหยิก ทิ้ง ทูบ หรือส่งเสริมที่ผิดไปจากธรรมดา...เสียงก็ติดจะสูงๆ ต่ำๆ หูดากลอกกลิ้งไปมา ..ทำสะเทือนอาย.. เสแสร้งแต่งกิริยาให้พิเศษเกินความเป็นจริง... ความหลอกลวง ปิดบังอำพรางความจริงใจ” แสดงความหมายของจจริตในทางไม่พึงประสงค์สำหรับผู้หญิง

คำว่า “จจริต” จึงเป็นคำหลักที่ใช้แสดงกิริยาอาการของผู้หญิงซึ่งไม่ว่าจะเป็นมุมมองด้านบวกหรือลบก็ตาม ผู้หญิงจะต้องมีกิริยาที่เรียกว่า “จจริต” ให้เป็นพฤติกรรมของผู้หญิง โดยแบ่งเป็นพฤติกรรมที่พึงประสงค์และไม่พึงประสงค์ ซึ่งแสดงให้เห็นการยอมรับถึงการแสดงอาการที่เหมาะสมของความเป็นผู้หญิงโดยอาจไม่ได้ทันนึกว่าสังคมได้พยายามสร้างกรอบความเป็นผู้หญิงดีและเลวให้กับผู้หญิง

ตัวอย่าง

ทรศนะหญิง

ถ้าสนใจเขา จะทำอย่างไรดี (ใยบัว)

การที่ผู้หญิงจะลุกขึ้นบอกความในใจกับผู้ชายอย่างโด่งๆ คงจะไม่ใช่ที่ประทับใจนัก อย่างกระนั้นเลย ทำยังไงถึงจะให้ชายหนุ่มรู้ว่าเขาเป็นคนที่เราให้ความสนใจอย่างยิ่งอย่างไม่น่าเกลียดและแนบเนียน

มารยาหญิงสี่ มารยาหญิงหลายร้อยเล่มเกวียนที่ถูกเก็บเอาไว้จนขึ้นสนิมนั่นแหละ สมัยนี้ผู้หญิงไม่จำเป็นจะต้องสงวนท่าทีเคร่งครัดอย่างแต่ก่อน และการใช้จจริตยั่วใจชายแบบเก่าก็พ้นสมัยเสียแล้ว

(๖ กุมภาพันธ์ ๒๕๒๖)

จากตัวอย่าง มีการเลือกใช้คำว่า “มารยาหญิง” เป็นคำสำคัญเพื่อแสดงพฤติกรรมความเป็นผู้หญิง โดยมีกลวิธีต่างๆ ร่วมอยู่ด้วย เพื่อเป็นการสนับสนุนความคิดพฤติกรรมความเป็นผู้หญิง คือ การใช้สำนวน “ร้อยเล่มเกวียน” ที่ถูกนำมาใช้แบบอุปลักษณ์โดยเปรียบสำนวนดังกล่าว กับ มารยาหญิง ที่ไม่ใช่ซึ่งนำไปเปรียบกับการขึ้นสนิม และยังมีการเลือกใช้คำว่า “สงวนท่าทีเคร่งครัด” ประกอบที่สถานะภาวะ “จะต้อง” เพื่อบอกความมั่นใจในการเปลี่ยนแปลงพฤติกรรมของผู้หญิง และ “การใช้จจริตยั่วใจแบบเก่า” แสดงให้เห็นมูลบทว่าผู้หญิงมีวิธีในการดึงดูดความสนใจผู้ชายแบบใหม่ที่เป็นการเปิดเผยมากขึ้น ซึ่งการใช้กลวิธีร่วมต่างๆ เหล่านี้ก็เพื่อให้คำว่า “มารยาหญิง” สื่อความหมายไม่เินลบ ตัวอย่างนี้ให้ความเห็นว่าผู้หญิงสามารถปรุงแต่งพฤติกรรมของตนเองได้ แต่ไม่ว่าคำเหล่านี้จะสื่อความหมายในด้านลบหรือบวกก็ตาม แต่ก็เป็นการยอมรับกันแล้วว่าผู้หญิงมีมารยาจริง หรือมารยาเป็นพฤติกรรมเฉพาะของผู้หญิงเท่านั้น

ตัวอย่าง

ทรรศนะชาย

ผู้หญิง-ห้าตา (นล)

เพราะผู้หญิงไม่ได้ร้องไห้เพราะเศร้าโศกเสียใจอย่างเดียว ดีใจเธอก็ร้อง ตื่นเต้นก็ร้อง กลัวก็ร้อง โกรธก็ร้อง กลุ้มก็ร้อง สงสารก็ร้อง ตื่นตันใจก็ร้อง บางครั้งก็ร้องเพื่อผลประโยชน์อะไรสักอย่าง แต่บางทีก็ร้องผิดไป บางทีตัวเองก็ไม่รู้ว่าตัวร้องให้ทำไม แต่ก็ยังโกรธที่ผู้ชายไม่รู้ เธอต้องการให้ผู้ชายรู้และหาวิธีทำให้เธอหยุดร้องด้วย

(๗ เมษายน ๒๕๑๑)

ตัวอย่าง

คิดตามประสาหญิง

การร้องไห้เป็นทางออกของเรา (ยุพดี มงคลวิจิตร)

ในส่วนตัวข้าพเจ้าเอง ขอแนะนำว่าห้าตาเป็นสิ่งที่ดี เพราะอะไร? เพราะผู้หญิงนั้นโดยทั่วไปและแทบทุกกรณีเป็นผู้ที่ต้องถูกบีบคั้นมากเกินไปเสมอ แม้ว่าเวลานี้ผู้หญิงจะได้รับเสรีภาพอย่างไม่อันประตุแล้วก็ตาม ผู้หญิงเราที่อยู่ในชั้นปานกลางยังคงต้องรับทุกขุทรมานจากอารมณ์ที่ปะทุแรงและเดือดพล่านอยู่เสมอ อารมณ์แรงเกินขนาดนี้แหละนำไปสู่การหลั่งน้ำตาอย่างมากมาย และในเมื่อการร้องไห้เป็นทางออกของอารมณ์ตามธรรมชาติแล้ว การที่ผู้หญิงทุกคนยึดการร้องไห้เป็นสรณะก็นับว่าต้องด้วยเหตุผลอยู่

การร้องไห้จะเป็นเครื่องหมายของความมีนิสัยอ่อนแอก็ต่อเมื่อร้องไห้เพราะสงสารตัวเอง หรือเป็นการที่ตั้งใจร้องเพื่อขอความเห็นอกเห็นใจจากผู้อื่นเท่านั้น

(ต้นกรกฎาคม ๒๕๙๑)

จากตัวอย่างทั้งสองมีการเลือกใช้คำศัพท์สำคัญหรือคำหลัก คือ “ร้องไห้” โดยตัวอย่างแรกผู้เขียนได้ขยายพฤติกรรมของการร้องไห้ ได้แก่ “เศร้าโศกเสียใจ...ดีใจ... ตื่นเต้น...กลัว... โกรธ...กลุ้ม...สงสาร...ตื่นตันใจ...ร้องเพื่อผลประโยชน์...ร้องผิดไป...ไม่รู้ว่าตัวร้องให้ทำไม” การเลือกใช้คำศัพท์นี้มีทั้งคำที่แสดงอารมณ์ความรู้สึกประกอบเหตุผลของการร้องไห้ที่มีทั้งที่มีเหตุผลและไม่มีเหตุผล ในตัวอย่างแรกนี้ผู้เขียนตั้งใจเลือกใช้คำเกี่ยวกับการร้องไห้ซ้ำๆ เพื่อตอกย้ำพฤติกรรมร้องไห้ของผู้หญิง ขณะที่ตัวอย่างที่สองเป็นการนำเสนอ “การร้องไห้” ในทัศนะที่ดี จากข้อความ “การร้องไห้เป็นทางออกของอารมณ์ตามธรรมชาติแล้ว การที่ผู้หญิงทุกคนยึดการร้องไห้เป็นสรณะก็นับว่าต้องด้วยเหตุผลอยู่” แสดงให้เห็นว่าผู้หญิงที่นิยมการร้องไห้เป็นเรื่องปกติ ธรรมดา และข้อความ “การร้องไห้จะเป็นเครื่องหมายของความมีนิสัยอ่อนแอก็ต่อเมื่อร้องไห้เพราะสงสารตัวเอง หรือเป็นการที่ตั้งใจร้องเพื่อขอความเห็นอกเห็นใจจากผู้อื่นเท่านั้น” ทำให้เห็นว่าการร้องไห้ของผู้หญิงเป็นอีกสัญลักษณ์ของความอ่อนแอ อย่างดูเป็นเหตุเป็นผลมากขึ้น และการร้องไห้ก็ได้กลายเป็นพฤติกรรมการแสดงออกทางอารมณ์ของผู้หญิงที่ได้รับการยอมรับของสังคมไทย

ตัวอย่าง

ทศนะชาย

แม่บ้านที่รัก (นายตะวัน)

สำนวนที่เคยชวนขัน แสดงอารมณ์ดี เก๋ๆ เข้าที่ๆ แปลกๆ และมีเสน่ห์ก็ไม่รู้หายไปไหนหมด กลายเป็นเสียงบ่นจุกจิกจู้จี้ พรรณนาแต่ความไม่สะดวกไม่สบายด้วยประการต่างๆ นับตั้งแต่เรื่องดาตั่งห้องผูก ขยายต้อยขอบปิ่นแก้ว น้ำไม่ไหล ไฟไม่สว่าง คนซักผ้าเดินเลื้อยทำผ้าเปื้อน คนรีดผ้าทำผ้าไหม้ แม่ครัวทิ้งครัวให้สกปรก และคนทำสวนซีเกียจสันหลังยาว...

(ต้นพฤศจิกายน ๒๕๐๓)

ตัวอย่าง

ทรศนะชาย

ใครว่าผู้ชายไม่มีปัญหา? (อึดมั่น)

มาถึงเรื่องใหญ่ๆ อย่างแม่บ้าน**ขี้บ่น** ผมก็แก้ปัญหาด้วยการ...ไม่ใช่ทำหูทวนหรือปล่อยให้เสียงบ่นขึ้นฟ้าตกน้ำไปตามเรื่องหรือครับ เพราะมันมาโหวกเหวกอยู่ข้างหูนี้ครับ ...

(๘ ธันวาคม ๒๕๑๗)

ตัวอย่าง

ประสาหญิง

สิทธิสตรี (อนันตภาค)

ผู้หญิง**บ่น บ่น บ่น** ว่าถูกก็ดกกัน กลั่นแกล้ง โดยอ้างเพียงความเป็นหญิง (หรือไม่ต้องอ้างเลย เพราะรู้เห็นเข้าใจกันอยู่ในหมู่ผู้ชายอย่างยิ่งแล้ว) ในสถานทำงานโดยเฉพาะในราชการอย่างหนัก...

ผู้หญิงอย่าโง่พลอยบ้าบ่นไปด้วยเลย การจะแก้ไขนั้นไม่สำเร็จดอก ผู้ชายเกิดมาพร้อมความเห็นแก่ตัวเป็นที่ตั้งทั้งนั้น

(๓ กันยายน ๒๕๑๕)

จากตัวอย่างทั้งหมดการเลือกใช้คำศัพท์สำคัญหรือคำหลักในที่นี้ คือ “บ่น” โดยมีการใช้คำขยายคำว่า “บ่น” ได้แก่ “เสียงบ่นจุกจิกจู้จี้ ...ขี้บ่น...โหวกเหวก...บ่นมาก” หรือซ้ำคำว่า “บ่น” ก็เพื่อแสดงให้เห็นว่า “บ่น” เป็นพฤติกรรมของผู้หญิงที่ผู้ชายไม่พึงประสงค์ โดยปรากฏข้อความสนับสนุนแวดล้อมคำศัพท์ คือ ในตัวอย่างแรกแสดงให้เห็นคำพูดของผู้ชายกับพฤติกรรมที่พึงประสงค์ของผู้หญิงว่า “สำนวนที่เคยชวนขัน แสดงอารมณ์ดี เก๋ๆ เข้าที่ๆ แปลกๆ และมีเสน่ห์” เป็นการเลือกใช้คำที่มีความหมายตรงข้ามกับคำว่า “บ่น” แม้ว่าตัวอย่างทั้งหมดจะเป็นความเห็นของผู้ชายที่ไม่พึงประสงค์กับพฤติกรรม “บ่น” ของผู้หญิง แต่ความเห็นในมุมมองของผู้หญิง จากตัวอย่างสุดท้าย ผู้หญิงก็ไม่ได้ปฏิเสธพฤติกรรมการบ่นของผู้หญิงเอง โดยเฉพาะการเลือกใช้คำว่า “บ่น” ซ้ำ เพื่อแสดงให้เห็นพฤติกรรมการแสดงออกของผู้หญิง หรืออาจเป็นการเรียกร้องสิทธิของผู้หญิง แต่ตัวอย่างสุดท้ายผู้เขียนได้แสดงความเห็นแย้งว่า “อย่าโง่พลอยบ้าบ่น” เพื่อจะบอกว่าพฤติกรรมการบ่นของผู้หญิงไม่สามารถแก้ปัญหาสิทธิของผู้หญิงได้ ดังนั้น พฤติกรรมทั้งหมดที่กล่าวมานี้สะท้อนให้เห็นว่าพฤติกรรมการบ่นเป็นพฤติกรรมของผู้หญิง

ตัวอย่าง

ประสาหญิง

ลักษณะผู้หญิงไทย (ลักษมี)

ลักษณะผู้หญิงไทยนั้น ข้าพเจ้าคิดว่าไม่จำเป็นต้องบอกออกมาให้ทุกกระบวนหรืออย่างละเอียดถี่ถ้วนก็ได้ ผู้ชายไทยก็บอกว่าดูออก (ต่อให้เธอแต่งตัวแบบ international look แล้วก็ตาม) และผู้หญิงไทยก็รู้อย่างยิ่งกว่ารู้ยู่ทุกคนว่า ได้แก่ ความเรียบร้อย อ่อนโยน ละมุนละไม ซึ่งไม่มีผู้หญิงชาติไหนทำได้เทียบเท่า และหากเรารักษาลักษณะอันนี้ไว้ต่อให้ผู้หญิงไทยอยู่ในชุดกีฬา สำหรับ ชุดฝรั่ง หรือพม่า ญวน อะไรก็ตาม ข้าพเจ้าว่าเราก็จะไม่เหมือนผู้หญิงชาติอื่นไปได้อย่างแท้จริงเลย ตราบใดที่ใจเรายังเป็นไทย รักไทย รักความเรียบร้อย สรรวมซึ่งหมายถึงความภาคภูมิใจสง่าอยู่แล้วในที่

(ต้นมกราคม ๒๕๐๘)

จากตัวอย่าง การเลือกใช้คำศัพท์แสดงพฤติกรรมของผู้หญิง ได้แก่ “ความเรียบร้อย อ่อนโยน ละมุนละไม” โดยมีการข้อความสนับสนุนว่า “ตราบใดที่ใจเรายังเป็นไทย รักไทย รักความเรียบร้อย สรรวมซึ่งหมายถึงความภาคภูมิใจสง่าอยู่แล้วในที่” เพื่อต้องการบอกว่าพฤติกรรมทั้งสาม คือ “ความเรียบร้อย อ่อนโยน ละมุนละไม” เป็นพฤติกรรมที่ดีของความเป็นผู้หญิงไทย และทำให้เห็นว่าพฤติกรรมของผู้หญิงเป็นสิ่งที่เปลี่ยนแปลงได้ยากกว่าการเปลี่ยนแปลงเครื่องแต่งกายภายนอก เรื่องของพฤติกรรมจึงยังเป็นการตอกย้ำว่าผู้หญิงจะต้องมีพฤติกรรมดังกล่าวติดตัวเป็นแบบฉบับของความเป็นผู้หญิงไทยที่ดี

ตัวอย่าง

ทรศนะหญิง

อิจฉาริชยา (ใบบัว)

ผู้หญิงเรานี้จะว่าไปแล้วก็มีความอิจฉาริชยาเป็นเจ้าเรือนกันทุกคน แต่จะมีมากหรือน้อย ย่อมขึ้นอยู่กับองค์ประกอบหลายๆ อย่าง คนที่ยอมรับความจริงในชีวิตได้มากกว่า ก็จะมีความรู้สึกนี้น้อยกว่าคนที่คอยวิ่งหนีความจริง หรือคนที่คอยแต่จะคิดว่าตนเองเลอเลิศกว่าผู้อื่น

(๗ เมษายน ๒๕๒๘)

จากตัวอย่าง การเลือกใช้คำศัพท์ว่า “อิจฉาริชยา” ซึ่งสื่อความหมายไปในทางลบ โดยมีการขยายคำว่า “อิจฉาริชยา” ว่า “ความอิจฉาริชยาเป็นเจ้าเรือน” ของ “ผู้หญิงเรา” คำเรียกผู้หญิงทั่วไป เพื่อแสดงให้เห็นว่าพฤติกรรม “อิจฉาริชยา” เป็นพฤติกรรมของผู้หญิง และยังขยายต่ออีกว่า “กันทุกคน” ยิ่งเป็นการตอกย้ำให้เห็นว่าพฤติกรรม การแสดงอารมณ์ความรู้สึกของผู้หญิงถูกกำหนดให้ติดตัวมากับความเป็นผู้หญิงแล้ว จึงทำให้ผู้เขียนใช้คำแสดงการตัดสินว่าอารมณ์ความรู้สึก “อิจฉาริชยา” เป็นของผู้หญิง โดยมีคำว่า “แต่” บอกปฏิเสธตามมาว่า พฤติกรรม “อิจฉาริชยา” ของผู้หญิงแต่ละคนย่อมแตกต่างกัน ขึ้นอยู่กับ “ความจริงในชีวิต” ของผู้หญิงแต่ละคน ผู้หญิงจึงอาจมีระดับความรู้สึกของ “ความอิจฉาริชยา” ที่แตกต่างกันไป

ตัวอย่าง

ทรศนะชาย

ก่อนจะเป็นผู้บริหาร (สมบัติ ตั้งก่อเกียรติ)

...ยังมีอุปสรรคอีกหลายอย่างที่ทำงานให้ให้ผู้หญิงขาดความก้าวหน้าทางการงาน เช่น ผู้หญิงมักจะ อิจฉากันเอง ไม่อยากให้ใครได้ดีเกินหน้า พวกเขารู้สึกเป็นเรื่องธรรมดา ถ้าหากมีผู้บังคับบัญชาเป็นผู้ชาย แต่จะรู้สึกเสียหน้าเป็นอย่างยิ่งที่จะต้องอยู่ใต้บังคับบัญชาของผู้หญิงด้วยกัน จึงไม่น่าแปลกใจเลยที่พวกผู้หญิงมักจะโจมตีกันเอง ทำให้ผู้ชายคิดว่าตำแหน่งดีๆ ไปเสียหมด...

(๒ มีนาคม ๒๕๒๙)

จากตัวอย่าง การเลือกใช้คำศัพท์ว่า "อิจฉา" แสดงพฤติกรรมที่สื่อความหมายในด้านลบ ด้วยความเห็นในมุมมองของผู้ชายซึ่งขยายความคำว่า "อิจฉา" ว่า "ไม่อยากให้ใครได้ดีเกินหน้า" กับพฤติกรรมของผู้หญิง โดยยังได้ขยายความคำว่า "อิจฉา" ในบทบาทของการทำหน้าที่ของผู้หญิงซึ่งเกี่ยวข้องกับเรื่องของความรู้สึกเป็นสองกลุ่ม คือ "รู้สึกเป็นเรื่องธรรมดา" กับพฤติกรรมของหญิงที่ยอมรับให้ผู้ชายเป็นหัวหน้า และ "รู้สึกเสียหน้า" กับพฤติกรรมของผู้หญิงที่ไม่ยอมรับให้ผู้หญิงเป็นหัวหน้า จึงทำให้เกิดข้อสรุปว่าพฤติกรรม "อิจฉา" ของผู้หญิงเป็นสิ่งที่ผู้หญิง "โจมตีกันเอง" จึงทำให้ผู้หญิงไม่ได้รับการพัฒนาเหมือนกับผู้ชาย การนำพฤติกรรมไม่พึงประสงค์ดังกล่าวของผู้หญิงมาเกี่ยวข้องกับการทำหน้าที่ของผู้หญิงเพื่อต้องการให้เห็นว่าพฤติกรรมแบบฉบับของความเป็นผู้หญิงไม่เหมาะกับการทำหน้าที่สำคัญ การเป็นผู้นำหรือผู้ปกครอง

ตัวอย่าง

ทรศนะชาย

ตุกร กุมาริ (กุมาราร)

ผู้หญิงหึงได้ตลอดเวลา สถานที่ และสาเหตุ และที่เป็นอยู่เสมอก็คืออย่างที่เชื่อว่า 'หึงลม หึงแล้ง' นั้นแหละ ความหึงจึงเป็นความรู้สึกที่เกิดขึ้นโดยขาดเหตุผล ขาดสติ เพราะฉะนั้นเมื่อถูกครอบงำ โดยความรู้สึกนั้นผู้หญิงจึงสามารถทำอะไรที่น่าอัปยศที่สุดออกมาได้ต่อหน้าต่อตาสาธารณชน คนหึงก็ไม่ผิดกับคนบ้าด้วยประการฉะนี้ เมื่อรู้ตัวว่าบ้าไปเองแล้วจะไปพาลโกรธคนอื่นเขายอมไม่ถูกแน่ ยิ่งหึง หึงกันอยู่ทุกวัน โกรธอยู่ทุกวัน เลยต้องบ้าตายกันไปข้างหนึ่งแน่ ถ้าไม่บ้าตายให้รู้แล้วรูดไป ผู้ชายก็ต้องหาทางหนีไปให้พ้นๆ

(๓ ธันวาคม ๒๕๑๕)

ตัวอย่าง

ทรศนะหญิง

ทำไมต้อง...หึง (ปัทมา)

อาการหึงของภรรยาที่ผู้ชายกลัวกันหนักหนาคือ หึงแล้วอวด ท่านว่ากันว่าทำให้ท่านเสียหน้า เสียการปกครอง เสียบุคลิกภาพ แต่ท่านมักจะลืมไปว่าท่านทำให้คนหึงนั้นต้องเสียใจมาก่อน

(๗ สิงหาคม ๒๕๒๖)

ตัวอย่าง

พรรณษะชาย

หึ่ง (เขี้ยว เขิงคำ)

อาการหึ่งที่ว่านี่คือหวาดระแวงไปหมดว่าสามีตัวเองจะไปชอบผู้หญิงอื่นหรือมีผู้หญิงอื่นมาชอบ ความหวาดระแวงตรงนี้ทำให้ต้องตรวจสอบสามีตัวเองตลอดเวลา แม้กระทั่งเวลาออกไปข้างนอกด้วยกัน ก็ จะคอยมองซ้ายมองขวาว่าสามีตัวเองมองผู้หญิงคนไหนหรือมีผู้หญิงคนไหนมองสามีตัวเองหรือเปล่า

(๒ มกราคม ๒๕๓๗)

จากตัวอย่างทั้งสามแสดงให้เห็นการเลือกใช้คำหลัก คือ คำว่า “หึ่ง” “ความหึ่ง” หรือ “อาการหึ่ง” พฤติกรรมด้านลบของผู้หญิง โดยมีการขยายคำว่า “หึ่ง” ว่า “หึ่งลม หึ่งแล้ง” และ “ความหึ่ง...ขาดเหตุผล ขาดสติ” เพื่อเป็นการขยายความคำว่า “หึ่ง” ในด้านลบมากยิ่งขึ้น จึงได้ เปรียบเทียบ “คนหึ่ง” กับ “คนบ้า” และเพื่อตอกย้ำพฤติกรรมการหึ่งว่าเป็นนิสัยประจำจึงได้ เรียกว่า “ซีหึ่ง หึ่งกันอยู่ทุกวัน” จากนั้นจึงได้ให้ข้อสรุปว่า “ถ้าไม่บ้าตายให้รู้แล้วรูดไป ผู้ชาย ก็ต้องหาทางหนีไปให้พ้นๆ” เพื่อต้องการจะบอกว่าพฤติกรรมของผู้หญิงมีผลต่อผู้ชาย ดังนั้น ผู้หญิงจึงไม่ควรจะมีพฤติกรรมดังกล่าว

ส่วนตัวอย่างที่สองการเลือกใช้คำศัพท์ว่า “อาการหึ่ง” และ มีการขยายอาการหึ่งว่า “หึ่ง แล้วอละวาด” เพื่อต้องการแสดงพฤติกรรมเพิ่มเติมเกี่ยวกับการหึ่งของผู้หญิง โดยยังได้ เลือกใช้คำเพื่อสะท้อนให้เห็นผลการหึ่งของผู้หญิงที่มีต่อผู้ชาย คือ “เสียหน้า เสียการปกครอง เสียบุคลิกภาพ” ซึ่งทำให้เห็นว่าผู้ชายเป็นผู้ที่จะต้องมีบทบาทเหนือผู้หญิง แต่พฤติกรรมการหึ่ง ของผู้หญิงไปมีผลกระทบกับบทบาทของผู้ชาย โดยผู้เขียนยังได้ให้ความเห็นถึงที่มาการหึ่งของ ผู้หญิงว่า “ท่านทำให้คนหึ่งนั้นต้องเสียใจมาก่อน” ที่สะท้อนให้เห็นว่าพฤติกรรมการหึ่งของ ผู้หญิงมาจากผู้ชาย

เช่นเดียวกับตัวอย่างสุดท้ายที่ให้ความเห็นโดยการเลือกใช้คำศัพท์ว่า “อาการหึ่ง” ซึ่งได้ เพิ่มความหมายด้วยการขยายความแสดงความรู้สึกว่า “หวาดระแวง เป็นคำกริยาแสดง ความรู้สึกของผู้หญิงที่มีต่อผู้ชาย สื่อความหมายถึง การแสดงความรู้สึกถึงความเป็นเจ้าของอีก ฝ่ายหนึ่งของผู้หญิงต้องการจะเป็นเจ้าของคนเดียว คำนี้มีความหมายไปทางลบ ดังนั้นการกำหนด พฤติกรรมให้ผู้หญิงติดอยู่กับคำลักษณะนี้ ทำให้เห็นว่าผู้ชายมีค่าสำหรับผู้หญิง ขณะที่ผู้หญิง ถูกกรอบความคิดให้เป็นสมบัติของผู้ชาย จึงอาจทำให้ผู้ชายไม่หึ่งหรือหวาดระแวงเหมือนกับ ผู้หญิง

ตัวอย่าง

ท่านถาม-เราตอบ (จินตนา)

ถาม : “ผมรักผู้หญิงคนหนึ่ง ผมสังเกตดูว่าเธอก็รักผมเหมือนกัน แต่เวลาผมถามเธอ ๆ ทำไมจึงนิ่ง แล้วก็ยิ้ม แทรกด้วยความอาย แต่เวลาหลังบอกกับพวกผมว่า ‘รักผมมาก’ เป็นเพราะเหตุใด จึงไม่บอกกับผมเอง”

ตอบ : หญิงเป็นเพศขี้อาย การจะตอบช่ายว่ารักก็รู้สึกกระอักกระอ่วน เช่นเดียวกับชายขี้อายเวลาจะสารภาพความรักต่อหญิง การบอกกับผู้อื่นเป็นการง่ายกว่า เมื่อคุณทราบจากผู้อื่นว่าหล่อนพูดดังนั้นก็เป็นอันพอใจได้

(ต้นตุลาคม ๒๕๙๕)

ตัวอย่าง

ท่านถามเราตอบ (จินตนา)

ตอบ ด้อย หงษ์ตระกูล

๒. การเป็นคนขี้อาย ใครมองหน้าแดง เดินขาขวิด ย่อมเป็นนิสัยของผู้หญิงทั่วไป ไม่แต่เด็ก ๆ แม้เป็นผู้ใหญ่แล้ว ยังคงเป็นดังนี้ก็มี นิสัยขี้อายไม่ใช่ข้อเสียหยาบ ไม่จำเป็นต้องแก้ และควรนิยมเสียอีก เพราะสมัยนี้หาได้ยากแล้ว

(ต้นธันวาคม ๒๕๙๗)

จากตัวอย่างทั้งสองการเลือกใช้คำศัพท์ คือ “ความอาย” และ “ขี้อาย” ซึ่งคำว่า อาย หมายถึง รู้สึกกระดาก หรือรู้สึกขายหน้า (พจนานุกรมฉบับราชบัณฑิตยสถาน, ๒๕๕๒) โดยมีการบรรยายอาการหรือขยายความคำว่า ขี้อาย ว่า “กระอักกระอ่วน” ในตัวอย่างแรก และ “หน้าแดง และเดินขาขวิด” ในตัวอย่างที่สอง เป็นการขยายความพฤติกรรมของความเป็นผู้หญิงมากขึ้น อีกทั้งข้อความ “หญิงเป็นเพศขี้อาย” และ “เป็นนิสัยของผู้หญิงทั่วไป” คำเรียกผู้หญิงทั่วไป แสดงให้เห็นความคิดความเชื่อของผู้เขียนว่า “ขี้อาย” เป็นพฤติกรรมปกติ ธรรมดา ของผู้หญิง ซึ่งอาจเป็นพฤติกรรม ที่ถูกกำหนดมาให้ เป็นพฤติกรรมของผู้หญิงตามการรับรู้ของคนทั่วไปในสังคมด้วย

๑.๑.๑.๒ คำศัพท์แสดงหน้าที่หรือกิจกรรม

การเลือกใช้คำศัพท์เพื่อแสดงให้เห็นถึงหน้าที่ หรือกิจกรรมของผู้หญิงในที่นี้เป็นคำศัพท์ที่เกี่ยวกับการทำงานของผู้หญิง หรือเป็นพฤติกรรมที่เกี่ยวข้องกับการทำหน้าที่หรือกิจกรรมของผู้หญิง ดังตัวอย่าง

ตัวอย่าง

ประสาหญิง

สงครามปาก (รัชนิญา)

สามี (เพิ่งตื่นนอนใหม่ ๆ อารมณ์ปลอดโปร่ง) “แหม วันนี้แดดแจ่มจ้าเลย นำไปเที่ยวกันจังเลย”

ภรรยา (ตลอดคืนคิดว่าเช้าขึ้นจะซักผ้า รีดผ้า หัดทำกับข้าวชนิดใหม่ และให้สามีนั่งนอนดูเธอทำงานอยู่ใกล้ ๆ) “คุณจะทำเรื่องยุ่งอะไรใส่ตัวอีกล่ะ? พอเห็นแดดละไม่ได้ จะออกเที่ยวเสียเรื่อยเที่ยวนะ... ฯลฯ...”

สามี-?????

(ฝรั่งผู้เขียนเล่าว่า สามีเป็นฝ่ายรีบมาปรึกษาเขา เพราะประโยคที่ว่าวันนี้แดดแจ่มเพียงสามคำนี้เท่านั้นเอง เพราะหลังจากนั้นก็ทะเลาะกันเป็นการใหญ่อย่างที่ท่านผู้อ่านก็คงจะนึกออก)

(ต้นสิงหาคม ๒๕๐๒)

จากตัวอย่าง การเลือกใช้คำศัพท์ว่า “ซักผ้า รีดผ้า และหัดทำกับข้าว” เพื่อแสดงหน้าที่หรือกิจกรรมของผู้หญิง ส่วนคำว่า “นั่งนอนดู” ใช้กับผู้ชาย การทำกิจกรรมที่เป็นงานบ้านถูกจัดให้เป็นหน้าที่ของผู้หญิง ขณะที่หน้าที่ผู้ชายคือ นั่ง นอน และดูผู้หญิงทำงานบ้าน ผู้เขียนเลือกใช้คำกริยาที่แสดงให้เห็นถึงกิจกรรมภายในบ้านที่ส่วนใหญ่จัดให้เป็นงานของผู้หญิงนั้น ก็เป็นการสร้างความยอมรับกับหน้าที่ภายในบ้านโดยตัวผู้หญิงเอง ที่ทำให้เห็นว่าการนั่งนอนดูผู้หญิงทำงานเป็นความพึงพอใจของผู้หญิงเมื่อผู้หญิงต้องทำหน้าที่ภายในบ้าน ทั้งที่หน้าที่ที่ผู้หญิงทำก็เป็นการทำเพื่อผู้ชายด้วย อาจทำให้เห็นว่าผู้เขียนก็ถูกกรอบความคิดให้ผู้หญิงเห็นว่างานบ้านเป็นงานของผู้หญิงซึ่งผู้หญิงมีหน้าที่ที่ต้องทำเพื่อผู้ชายหรือผู้ที่อยู่ภายในบ้าน

ตัวอย่าง

ทรศนะชาย

สุขภาพ สบายใจ (อัปภันตร์)

แล้วก็เรื่องนอน แม่บ้านคนหนึ่งตั้งแต่วันแต่งงานจนลูกโตมีเห่ามีเรือนไปแล้ว เธอยังคงดูแลปูที่หลับปิดที่นอนให้พ่อบ้านด้วยตนเองทุกวัน เธอไม่เคยไว้ใจให้ใครทำแทนเลย

เมื่อจะให้ใครทำแทน เพราะซีเกียด เหนื่อย ไม่มีเวลาคุณแม่บ้านก็ควรดูแลควบคุมด้วย

ก็อย่างว่า ผู้ชายนั้นได้กินอ่อม นอนหลับ ก็สุขสมุสแล้ว

ความสุขกาย สุขใจ ก็อยู่ตรงนี้แหละ

(๖ มกราคม ๒๕๑๗)

จากตัวอย่าง มีการเลือกใช้คำศัพท์สำคัญว่า “ดูแล” เพื่อบ่งบอกการทำหน้าที่ในบ้านด้วยกิจกรรมต่างๆ ได้แก่ “ปูที่หลับปิดที่นอน” แสดงว่าหน้าที่ในการจัดเตรียมที่นอนให้ผู้ชายเป็นของผู้หญิง ส่วนหน้าที่ของผู้ชายคือ “กินอ่อม นอนหลับ” ซึ่งนอกจากการเลือกใช้คำดังกล่าวจะแสดงให้เห็นหน้าที่ภายในบ้านของผู้หญิงแล้ว จากข้อความ “เมื่อจะให้ใครทำแทน เพราะซีเกียด เหนื่อย ไม่มีเวลาคุณแม่บ้านก็ควรดูแลควบคุมด้วย” ซึ่งแสดงให้เห็นการเลือกใช้คำศัพท์ว่า “ดูแลควบคุม” ประกอบกับทัศนภาวะว่า “ควร” เพื่อต้องการจะบอกว่าภาระหน้าที่ดังกล่าวของผู้หญิงไม่ว่าจะลงมือทำเองหรือไม่ ภาระความรับผิดชอบภายในบ้านยังคงอยู่ที่ผู้หญิง หรือเป็นความเห็นในการแนะนำให้ผู้หญิงต้องปฏิบัติหน้าที่ดังกล่าวเพื่อผู้ชาย

ตัวอย่าง

ในทัศนะของชาย

ความจำเป็นของแม่บ้าน (ส.ส.พ่อบ้าน)

และก็เป็นความจริงที่ว่า ผู้หญิงเมื่อแต่งงานแล้ว และบางรายเมื่อมีบุตรด้วยแล้ว ก็ยังเก็บตัวอยู่แต่ในบ้านเห็นห่างจากเพื่อนฝูงและโลกภายนอกมากขึ้น ที่เป็นดังนี้อ่าเข้าใจว่า การอยู่กับเหย้าเฝ้ากับเรือน เลี้ยงบุตร และกระทำหน้าที่ของแม่บ้านให้ดีที่สุด ทั้งแก่ลูกและสามีไปวันหนึ่ง ๆ นั้น เป็นหน้าที่ที่ดีที่สุดแล้วในขณะนั้น ผู้ชายอาจเกิดความเบื่อหน่ายขึ้นได้เมื่อได้รับการปรนนิบัติวิจิตรจากอย่างดีจากภรรยาเป็นอาจิด...

ผู้ชายทุกคนย่อมต้องการให้แม่บ้านของตนเป็นทั้งภรรยาและทั้งเพื่อน ฉะนั้นผู้หญิงที่ทำงานนอกบ้าน หรือมีโอกาสได้สมาคมกับมิตรสหายหรือได้ไปเที่ยวพักผ่อนหย่อนใจ- ไปอ่านหนังสือตามห้องสมุดต่าง ๆ - ไปฟังปาฐกถาหรือโต้วาที ฯลฯ เหล่านี้ จึงมีโอกาสได้พูดคุยและปรึกษาหารือในเรื่องต่างๆ กับสามีอยู่เสมอ เป็นการเพิ่มความบันเทิงและสนิทสนมกับสามียิ่งขึ้น ดีกว่าการเป็นภรรยาเพียงอย่างเดียว เพราะว่าการเป็นภรรยาเพียงอย่างเดียวนั้นมิได้ให้ความรู้สึกพิเศษแก่สามีออกไปจากความรัก และความสุขสบายที่ได้รับเป็นประจำไปชั่ววันหนึ่ง ๆ แต่การเป็นทั้งเพื่อนและทั้งภรณานั้น ผู้หญิงจะเป็นทั้งเมีย ทั้งคู่คิด คู่ปรึกษา และผู้ร่วมความเห็นอกเห็นใจอย่างที่ว่าบ้านจะขาดเสียมิได้ และความแปลก ๆ ใหม่ ๆ ที่ผู้ชายได้รับจากแม่บ้านของเขานั้นก็มิได้มาจากตัวเธอเพียงผู้เดียว หากต้องอาศัยความสัมพันธ์กับสิ่งแวดล้อม หรือการสมาคมกับผู้อื่นรวมอยู่ด้วย ฉะนั้น ความจำเป็นอีกประการหนึ่งของแม่บ้านอันนอกเหนือไปจากคุณสมบัติที่ดีของภรณาก็คือ การได้มีการพบปะสมาคมกับบุคคลภายนอกและการศึกษาตลอดจนการปฏิบัติตนให้เหมาะสมกับเหตุการณ์ปัจจุบันซึ่งนับว่าเป็นเสน่ห์อีกอย่างหนึ่งที่พ่อบ้านจะพึงพอใจ

(ต้นสิงหาคม ๒๔๙๔)

จากตัวอย่าง การเลือกใช้คำศัพท์แสดงหน้าที่หรือกิจกรรมภายในบ้าน ได้แก่ “มีบุตร... เก็บตัว... การอยู่กับเหย้าเฝ้ากับเรือน เลี้ยงบุตร... การปรนนิบัติวิจิตรจาก” ทำให้เห็นว่าหน้าที่ของผู้หญิง คือ การดูแลลูก การทำงานต่างๆ ภายในบ้าน และทำหน้าที่ของภรรยาในการดูแลและรับใช้สามี การเลือกใช้คำเหล่านี้แสดงให้เห็นหน้าที่ของความเป็นผู้หญิงหรือเป็นภรรยาที่ผู้หญิงทั่วไปพึงกระทำเพราะเป็นเรื่องปกติที่ผู้หญิงจะต้องคอยรับใช้และดูแลคนภายในบ้าน

นอกจากนี้ยังมีการเลือกใช้คำศัพท์ที่เกี่ยวกับกิจกรรมภายนอกบ้าน ได้แก่ “ทำงานนอกบ้าน...สมาคม...ไปเที่ยว...ไปอ่านหนังสือ...ไปฟังปาฐกถาหรือโต้วาที ฯลฯ...การพบปะสมาคม” กิจกรรมที่ให้ความหมายในเชิงสร้างสรรค์เหล่านี้จะทำให้ผู้หญิงสามารถ “พูดคุยและปรึกษาหารือ” กับสามีได้ การทำหน้าที่ภายนอกบ้านหรือกิจกรรมนอกบ้านของผู้หญิงที่นอกเหนือไปจากหน้าที่ภายในบ้านนั้น ถูกให้ความหมายโดยผู้ชายสังเกตได้จากข้อความ “ผู้ชายทุกคนย่อมต้องการให้แม่บ้านของตนเป็นทั้งภรรยาและทั้งเพื่อน” และ “ผู้หญิงจะเป็นทั้งเมีย ทั้งคู่คิด คู่ปรึกษา และผู้ร่วมความเห็นอกเห็นใจ” การเลือกใช้คำเพื่อกำหนดบทบาทให้ผู้หญิงเป็น ภรรยา/เมีย เพื่อน คู่คิด คู่ปรึกษา หรือผู้ร่วมเห็นอกเห็นใจซึ่งหมายถึงคนที่ร่วมแบ่งปันความรู้สึกกันนั้น เป็นความต้องการของผู้ชายที่ต้องการให้ผู้หญิงเป็นมากกว่าการทำหน้าที่ภรรยา โดยเฉพาะคำสุดท้ายที่ว่า “พ่อบ้านจะพึงพอใจ” ยิ่งแสดงให้เห็นว่าการเลือกใช้คำศัพท์ที่แสดงให้เห็นกิจกรรมหรือบทบาทหน้าที่ที่เปลี่ยนไปของผู้หญิงจากในบ้านมาสู่นอกบ้าน เพราะความต้องการหรือความพึงพอใจของผู้ชายเป็นสำคัญ

ตัวอย่าง

ถ้อยแถลง

...และขณะที่เราสำนึกว่าบทบาทของสตรีในกิจสังคมสำคัญมากนั้น กิจในครัวเรือนก็สำคัญอย่างคู่เคียงหน้าสตรีและการบ้านเรือน อาหาร และการฝีมือ จึงเพิ่มความสวยสดเป็นเงาตามตัว เพราะเราเชื่อว่า เมื่อสตรีทำครัวเรือนให้มีระเบียบและเป็นสุขได้ ก็จะก้าวออกไปช่วยจัดระเบียบสังคมได้ด้วยอีกโสดหนึ่ง เพราะทุกวันนี้บุรุษและสตรีมีลักษณะ “เกี่ยวแขนกันเดิน” ในทางสร้างสรรค์ทุกแขนง

(ต้นมีนาคม ๒๔๙๖)

จากตัวอย่าง การเลือกใช้คำศัพท์เพื่อแสดงหน้าที่หรือกิจกรรมของผู้หญิง ได้แก่ “กิจสังคม...กิจในครัวเรือน” โดยใช้คำที่ขยายยกิจในครัวเรือนว่า “การบ้านเรือน อาหาร และการฝีมือ” รวมถึงข้อความ “ทำครัวเรือนให้มีระเบียบและเป็นสุขได้ ก็จะก้าวออกไปช่วยจัดระเบียบสังคม” แม้กิจกรรมที่ผู้เขียนนำเสนอจะมี ๒ ด้านสำหรับผู้หญิงคือ การทำหน้าที่นอกบ้านและในบ้าน แต่กิจกรรมที่ผู้เขียนจะให้น้ำหนักมากสำหรับผู้หญิงคือกิจกรรมภายในบ้าน ด้วยความเชื่อว่าถ้าผู้หญิงทำกิจกรรมภายในบ้านได้ดีก็จะส่งผลถึงสังคมด้วย ผู้เขียนก็ยังคงมองว่ากิจกรรมภายในบ้านเป็นงานของผู้หญิง เช่นเดียวกับตัวอย่างที่ผ่านมา คือ ไม่ว่าผู้หญิงจะเริ่มมีหน้าที่หรือกิจกรรมภายนอกบ้านอย่างไรผู้หญิงก็ไม่สามารถละทิ้งหน้าที่ภายในบ้านที่ถูกยึดติดกับผู้หญิงมาอย่างยาวนาน การเกี่ยวแขนกันเดินของผู้เขียนจึงหมายถึงการทำหน้าที่ของผู้หญิงและผู้ชายอย่างเสมอภาค ทั้งที่ความจริงผู้หญิงจะต้องก้าวออกไปทำหน้าที่นอกบ้านให้ได้ดีพอกๆกับการทำหน้าที่ภายในบ้านด้วย

๑.๑.๑.๓ คำศัพท์แสดงพฤติกรรมทางเพศ

การเลือกใช้คำศัพท์เพื่อแสดงให้เห็นการกระทำหรือพฤติกรรมของผู้หญิงในด้านเพศ หรือที่เกี่ยวกับเรื่องทางเพศ ทั้งการปฏิสัมพันธ์ระหว่างเพศและเพศสัมพันธ์ ดังตัวอย่าง

ตัวอย่าง

ในทัศนะของผู้ชาย

เฟลิต (FLIRT)^๓ : (ปลาทอม)

“นี่เพื่อน ! ดูแม่คนนั้นซี เฟลิต แน่ไปเลย” เป็นประโยคที่มักจะใช้กันบ่อย ๆ ในหมู่เพื่อนชาย

เห็นจะไม่จำเป็นต้องถกศัพท์ว่า “เฟลิต” (Flirt) มีความหมายแค่ไหน ถ้าจะจำกัดความให้แน่นอนก็ค่อนข้างจะยากเอาการอยู่ เพราะการเฟลิตแสดงได้หลายแบบหลายวิธี ตั้งแต่ชั้นอ่อนที่สุดไปจนถึงชั้นที่เป็นศิลปะ ผู้ชายเจ้าชู้ได้หลายอย่างฉันทิ ผู้หญิงก็เฟลิตได้หลายอย่างฉันทิ

^๓ Flirt (v) to behave towards someone in a way that shows that you are sexually attracted to them, although you do not really want a relationship with them. (Longman Dictionary of Contemporary English, 2005)

การที่ผู้หญิงได้ถูกผู้ชายเรียก(ลับหลัง)ว่าเฟลิด แม้ไม่ใช่คำประณามรุนแรงแต่ก็ไม่ใช่ว่าสรรเสริญที่น่าพึงใจ ในความหมายอย่างอ่อนที่สุด ผู้หญิงเฟลิดก็เพื่อชักจูงความสนใจของผู้ชาย โดยแสดงให้เห็นว่าเธอมีเสน่ห์น่าสนใจ ถ้ามากไปกว่านี้อีกขั้นหนึ่งก็ด้วยปรารถนาจะให้ผู้ชายมาติดพัน และมักจะสมความปรารถนาแต่ผู้ชายที่มาติดพันจะเป็นประเภทที่เธอเองต้องการหรือไม่ยังเป็นปัญหาอยู่ เพราะผู้หญิงเฟลิดมักชอบเล่นกับความรัก และผู้ชายที่ถูกจูงใจเข้ามาก็มักเป็นพวกชอบเล่นกับความรักด้วยเช่นเดียวกัน และมักจะมึบ่อยๆ ที่ผู้หญิงเฟลิดต้องพบกับผู้ชายที่เธอเองก็ไม่ปรารถนา หลักอันแรกที่พึงสังวรก็คือว่า ผู้หญิงประเมินค่าตัวเองแค่ไหน ผู้ชายก็มักจะยอมรับเอาแค่นั้น ถ้าหากว่าไม่ประเมินมากเกินไป ผู้ชายไม่ใช่จะไร้มารยาทไปเสียทั้งหมด แต่ถ้าผู้หญิงเฟลิดแสดงให้ทำผู้ชาย แล้วจะโทษใครได้ถ้าผู้ชายเขาที่กักเห็นเป็นลางจระ ผู้หญิงยังเฟลิดเท่าใดก็ยิ่งจะต้องพบกับสถานการณ์เช่นนี้ ซึ่งมีแต่จะทำให้ชื่อของเธอเสีย และเธอมักจะแสดงตนเป็นผู้รู้สึษาชาติชายว่า “อ้อ ผู้ชายก็เหมือนกันทั้งนั้น เขาปรารถนาอยู่สิ่งเดียวเท่านั้น” ดังนั้นเป็นการยุติธรรมแก่เพศตรงข้ามอย่างยิ่ง จะตำหนิผู้ชายได้อย่างใดถ้าหากว่าเขาพยายามจะถือเอาประโยชน์จากสิ่งที่เขาคิดว่าได้รับการเสนอแล้ว...

ผู้ชายมักไม่นำผู้หญิงเฟลิดให้ไปรู้จักพ่อแม่ญาติพี่น้องที่บ้านของเขา ทั้งไม่ชอบแนะนำให้รู้จัก บางทีบางคราวผู้ชายที่ถือว่าจริงจังกับผู้หญิงเฟลิดได้เหมือนกัน แต่ไม่ช้าก็เร็วเขาอาจรู้เรื่องของเธอจากปากคนอื่นว่าเธอเคยมีกรณีพิพพันกับผู้ชายอื่นมาแล้วหลายคน แล้วอะไรจะเกิดขึ้นบ้าง? เขามักจะซาเย็นลงและเลิกไปในที่สุด เพราะไม่มีผู้ชายคนใดอยากเป็นเพียงคนหนึ่งในจำนวนหลายคน ผู้หญิงเฟลิดมักมีอะไรๆ เป็นเสน่ห์จูงใจผู้ชายได้มาก แต่เป็นไปเพียงชั่วระยะเวลาหนึ่งเท่านั้น...

(ต้นพฤษภาคม ๒๕๔๓)

จากตัวอย่าง การเลือกใช้คำศัพท์ คือ คำว่า “เฟลิด” แปลว่า จีบ เกี่ยวพาราสิ หรือ ทำเล่น ๆ เป็นคำที่ใช้กับผู้หญิง เมื่อผู้หญิงพูดจาเหมือนจیبผู้ชาย หรือมีพฤติกรรมแสดงให้ผู้ชายรู้ว่าสนใจผู้ชาย ก็จะใช้คำนี้เรียกผู้หญิง โดยนำมาเปรียบกับคำว่า “เจ้าชู้” ของผู้ชาย ในข้อความคู่ขนานว่า “ผู้ชายเจ้าชู้ได้หลายอย่างฉันใด ผู้หญิงก็เฟลิดได้หลายอย่างฉันนั้น” ข้อความนี้แสดงให้เห็นว่า “เจ้าชู้” เท่ากับ “เฟลิด” และพฤติกรรม “เจ้าชู้” ก็ไม่ใช่พฤติกรรมของผู้หญิง คำว่า “เฟลิด” ของผู้หญิงยังการขยายความเพิ่มเติมอีก ได้แก่ “ชักจูงความสนใจ” “มีเสน่ห์น่าสนใจ” และ “เสน่ห์จูงใจ” เพื่อให้ผู้ชายสนใจซึ่งไม่ได้สื่อความหมายในทางลบ แต่เป็นพฤติกรรมแสดงการเป็นผู้ถูกเลือกของผู้หญิงให้กับผู้ชาย ขณะที่การขยายคำว่า “เฟลิด” ว่า “ชอบเล่นกับความรัก” เป็นการสื่อความหมายในทางลบ ซึ่งใช้ทั้งกับผู้หญิงและผู้ชาย และยังมีการเลือกใช้คำศัพท์ว่า “ให้ทำ” ซึ่งก็ถือเป็น “เฟลิด” อย่างหนึ่งที่สื่อความหมายในทางลบของผู้หญิง ถึงอย่างไรพฤติกรรมที่ผู้หญิงเป็นผู้กระทำทางเพศก็ยังคงไม่เป็นที่ยอมรับ ในที่นี้จะเห็นความแตกต่างระหว่างพฤติกรรมทางเพศระหว่างผู้หญิงและผู้ชายได้ดี ได้แก่ผู้หญิงจะต้องเป็นฝ่ายเสนอตัวให้กับผู้ชายได้เลือก และผู้ชายมีบทบาทสำคัญกว่าผู้หญิงว่าจะเลือกผู้หญิงเฟลิด เป็นคู่ครองหรือไม่ ซึ่งจากความเห็นของผู้เขียนก็แสดงความคิดเห็นในทางลบกับพฤติกรรมผู้หญิงลักษณะนี้ และผู้หญิงที่เฟลิดกับผู้ชายหลายคนก็สื่อความหมายต่างกับผู้ชายเจ้าชู้กับผู้หญิงหลายคน ส่วนความหมายของคำว่า เฟลิด ในทางบวกของตัวอย่างนี้ คือ ผู้หญิงก็สามารถแสดงออกถึงความพึงพอใจในทางเพศได้เช่นเดียวกับผู้ชาย

ตัวอย่าง

ท่านถาม-เราตอบ (จินตนา)

ตอบ นิกร เสรีวงศ์

ถาม: ถ้าผมจะเขียน จ.ม.สักฉบับไปขอความเป็นมิตรจากผู้หญิงสาวคนหนึ่ง ทั้งๆ ที่เขากับผมไม่เคยรู้จักกันเลย เพียงแต่เคยพบปะหรือสบตากันบ่อยๆ เท่านั้น จะเป็นการดูถูกฝ่ายหญิงมากไปไหมครับ และเป็นการควรหรือไม่ที่ฝ่ายชายจะทำเช่นกล่าว และถ้าหากฝ่ายหญิงเกิดตอบ จ.ม.ตกลงไปยังผม จะเรียกว่าผู้หญิงนั้นใจง่ายเกินไปไหม?

ตอบ: จินตนาเคยแนะนำแฟนหญิงไว้ว่าไม่ควรตอบจดหมายชนิดนี้ในเมื่อยังไม่รู้จักกัน คุณจะเขียนถึงเขาก็ได้ ถ้าเขาเป็นคนมี “เอ็ดติเก็ท” เขาคงไม่ตอบ ถึงเขาตอบก็ไม่น่าจะเหมาะเอาว่าเป็นคนใจง่าย หญิงบางชนิดไม่ค่อยตระหนี่ตัวมีนิสัยชอบ “เฟลิต” ชอบให้ผู้ชายติดตอมมากๆ เห็นเป็นของโก้โก้ ตามความเห็นของจินตนา หญิงควรมีเพื่อนชายเฉพาะผู้ที่รู้จักมักคุ้นกับครอบครัวญาติพี่น้อง ไม่ใช่เที่ยวทำความรู้จักกันตามที่ระโหฐาน หรือโดยจดหมาย

(ต้นกันยายน ๒๕๕๕)

จากตัวอย่าง จากการเลือกใช้คำศัพท์ว่า “ใจง่าย” และ “เฟลิต” แสดงให้เห็นพฤติกรรมไม่พึงประสงค์ของผู้หญิงที่เกี่ยวกับการแสดงออกทางเพศ ขณะที่เลือกใช้คำศัพท์ว่า “เอ็ดติเก็ท”^๔ เพื่อแสดงความแตกต่างระหว่างพฤติกรรมทางเพศของผู้หญิง ที่ถึงแม้ว่าผู้เขียนจะไม่ได้ขยายความว่า “เอ็ดติเก็ท” สำหรับผู้หญิงคืออะไร แต่จากการขยายความตามมา โดยเฉพาะการอธิบายคำว่า “เฟลิต” แสดงให้เห็นว่าผู้หญิงที่รู้จักวางตัวหรือไว้ตัวในการแสดงความสัมพันธ์ระหว่างเพศกับผู้ชายจะได้รับการยอมรับมากกว่าการแสดงออก โดยการใช้คำเรียกผู้หญิงว่า “หญิงบางชนิด” อาจสื่อความหมายให้เห็นว่าผู้หญิงที่มีความประพฤติทางเพศไม่เหมาะสม เพราะมีคำกริยาแสดงการตัดสินใจว่า “ไม่ค่อยตระหนี่ตัว” ตามมา ซึ่งสื่อให้เห็นความคิดของผู้เขียนที่ตัดสินผู้หญิง กับนิสัย “เฟลิต” ของผู้หญิง โดยมีการใช้อุปสรรคณ์คำว่า “ติดตอม” เพื่อเปรียบ ผู้หญิง กับ ดอกไม้ ให้เห็นว่า ผู้หญิงที่เป็นที่สนใจของผู้ชายจำนวนมากเป็นพฤติกรรมที่ไม่เหมาะสมกับความเป็นผู้หญิงที่ดี

ตัวอย่าง

ตอบปัญหา (จินตนา ๒)

ลูกสาวกำลังจะมีเด็ก

ถาม ‘แม่อกตรม’

คุณ จินตนา ๒' คะ ดิฉันต้องมารับรู้ว่าลูกสาวได้เสียวตัวกับเพื่อนชาย และกำลังจะมีเด็ก เด็กผู้ชายก็คือเพื่อนของลูกนั่นเอง ไม่มีทางที่จะไปบังคับขู่เข็ญให้เพื่อนของลูกรับผิดชอบได้ พ่อแม่ของแกก็มีท่าทีไม่ชอบลูกสาวเราเท่าใดนัก คงจะเป็นเพราะฐานะของเราต่ำต้อยกว่าเขา

^๔ etiquette (n) the formal rules for polite behaviour in society or in a particular group. (Longman Dictionary of Contemporary English, 2005)

ดิฉันเหมือนดกนรกทั้งเป็น แต่เชื่อว่าลูกสาวดกนรกขุมที่ลึกกว่า กรุณาอย่าแนะนำให้ไปทำแท้ง ดิฉันทนที่จะคิดเช่นนั้นไม่ได้ เด็กนั้นก็เลือดเนื้อของดิฉันด้วยส่วนหนึ่งเหมือนกัน จะทำอย่างนั้นได้อย่างไร แต่ลูกสาวก็คือชีวิตของดิฉัน แกจะมีชีวิตอยู่สู่อันโลกได้อย่างไร ในสภาพที่เป็นอยู่

ดิฉันแน่ใจว่า ดิฉันเป็นผู้รับผิดชอบในเรื่องนี้อย่างปฏิเสธไม่ได้ อคติไม่ได้ว่าเป็นเพราะดิฉันหรือเปล่าจึงเกิดความผิดพลาดทั้งนี้ขึ้น คุณ 'จินตนา ๒' คะ เรื่องเป็นอย่างนี้ วันหนึ่งดิฉันพบยาคุมกำเนิดในกระเป๋าหนังสือของลูกสาว ความรู้สึกแรกนั้นตัวขาไปหมด แม้ทั้งหลายมักจะมองลูกสาวเป็นเด็กในสายตาของเราคิดไม่ทันว่านี่เขาโตขึ้นมาเป็นผู้หญิงเต็มตัวตั้งแต่เมื่อไร และเขาโตเร็วเสียจนกระทั่งย่างก้าวจากความไร้เดียงสาไปเป็นผู้หญิงสาวที่ 'เจนจัด' ต่อชีวิตแล้ว ดิฉันถามตัวเองครั้งแล้วครั้งเล่า ว่านี่เป็นความผิดของเราหรือเปล่าที่ดูแลเขาไม่ทั่วถึง ปล่อยให้เขาคบค้าและคลุกคลีกับเพื่อนทั้งหญิงและชายจนเรื่องเช่นนี้เป็นเรื่องธรรมดาระหว่างพวกเขา ที่เราคิดไม่ถึงเสียแล้วกรรมัง

(๓ พฤศจิกายน ๒๕๓๔)

ตัวอย่าง

ตอบปัญหา (จินตนา ๒)

เคราะห์ดีที่มีพ่อแม่ออย่างหนู

ถาม 'เบญจพุกษา ผู้เคราะห์ดี'

"หนูได้เสียกับแฟน...หนูเริ่มต้นง่าย ๆ อย่างนี้แหละนะคะ เพราะไม่มีประโยชน์อะไรจะต้องอ้อมค้อม และเพราะไม่มีอะไรเกิดขึ้นเราก็ตะลึงใจติดต่อกันเช่นนี้เป็นเวลากว่าปีโดยมิได้คิดป้องกัน สิ่งที่เราน่าจะทำได้เป็นห่วงว่าจะเกิดก็เกิดขึ้น หนูตั้งครรรค์ มาแน่ใจเอาเมื่อได้สัก ๓ เดือน บอกตามตรงว่าทั้ง ๆ ที่ประมาทอย่างโทษใครไม่ได้ หนูก็ตกใจแทบขาดใจ ถ้าไม่ใช่เพราะแฟนเป็นคนจริงจังและมีเหตุผล เขายอมรับผิดชอบแต่ไม่แน่ใจว่าจะแก้สถานการณ์ได้ แต่เขาให้ข้อสังเกตว่าคุณพ่อคุณแม่ของหนูเป็นผู้ใหญ่ที่เข้าใจชีวิต มีความเมตตาและจิตใจอ่อนโยน หากเราเข้าหาและปรึกษาท่านอาจจะยกโทษให้เราและช่วยเราแก้ไขได้ก่อนจะสายเกินไป

"เชื่อไหมคะว่าหนูได้ประนามเขามาก เพราะคิดว่าเขากำลังหาทางออกด้วยการให้หนูไปทำแท้ง ซึ่งพูดตามจริงแล้วหนูก็นึกไม่ออกว่าจะมีวิธีใดดีไปกว่านั้นแต่มีค่ะ

(๓ กันยายน ๒๕๓๘)

จากตัวอย่างทั้งสองแสดงให้เห็นพฤติกรรมทางเพศ ได้แก่ การเลือกใช้คำศัพท์ว่า "เสียตัวและได้เสีย" คำที่สื่อความหมายในด้านลบของผู้หญิง เพราะเป็นเหตุการณ์ที่ผู้หญิงและผู้ชายมีเพศสัมพันธ์ที่ไม่ได้ผ่านการสมรสหรือตามขนบธรรมเนียมประเพณี จึงได้ใช้คำว่า "เสียตัวหรือได้เสีย" อีกทั้งยังแสดงให้เห็นว่ามุมมองเรื่องเพศระหว่างผู้หญิงและผู้ชายมีคนได้และคนเสีย ซึ่งคนที่เสียคือผู้หญิงที่ต้องเสียตัวเองและคนที่ได้ก็คือผู้ชาย หากประกอบกับการเลือกใช้คำว่า "เจนจัด" จะยิ่งให้ความหมายทางเพศในด้านลบมากขึ้นเพราะ เจนจัด หมายถึง สันทัด, ชำนาญ, มีประสบการณ์มาก (พจนานุกรมฉบับราชบัณฑิตยสถาน, ๒๕๔๒) แสดงให้เห็นว่าผู้หญิงที่มีประสบการณ์ชีวิตซึ่งก็คือเรื่องทางเพศมากจะถูกมองไปทางลบ ตรงข้ามกับการเลือกใช้คำว่า "ไร้เดียงสา" ที่มักใช้กับเด็กแต่ก็ให้ภาพด้านบวกกับผู้หญิงที่ยังไม่มีความรู้ในทางเพศมากนัก ส่วนการเลือกใช้คำศัพท์ว่า "มีเด็ก" และ "ตั้งครรรค์" ในที่นี้แทนที่ปกติแล้วการตั้งครรรค์ของผู้หญิงจะถูกจัดเป็นส่วนหนึ่งในหน้าที่ของผู้หญิงที่แต่งงานแล้ว แต่เมื่อมีเพศสัมพันธ์ไม่พึงประสงค์จนเกิดการตั้งครรรค์หรือมีเด็ก ความหมายของการตั้งครรรค์ของผู้หญิงก็จะไม่พึง

ประสงค์ไปด้วย โดยความเห็นที่ตามมา คือ “กรุณาอย่าแนะนำให้ไปทำแท้ง” และ “หนูได้
 ประนามเขามาก เพราะคิดว่าเขากำลังหาทางออกด้วยการให้หนูไปทำแท้ง” ทั้งสองตัวอย่างได้
 แสดงให้เห็นว่าผู้หญิงไม่ได้มีความต้องการทำแท้งทั้งที่การตั้งครรภ์ที่เกิดขึ้นจะไม่เป็นที่ยอมรับ
 ของสังคมก็ตาม แต่สิ่งที่ผู้หญิงต้องการน่าจะเป็นความรับผิดชอบจากผู้ชายมากกว่า แต่ผู้ชาย
 กลับจะแก้ปัญหาด้วยการให้ผู้หญิงทำแท้งซึ่งเป็นการจัดการกับสิ่งที่ถูกมองว่าเป็นปัญหาที่ตัว
 ผู้หญิงมากกว่าจะแก้ปัญหที่ตัวผู้ชายด้วย ในกรณีอย่างนี้การเลือกใช้คำส่วนใหญ่ที่เกี่ยวกับ
 พฤติกรรมในทางเพศก็จะสื่อความหมายไปในทางลบทั้งสิ้น เพราะเป็นสิ่งไม่พึงประสงค์และไม่
 เป็นที่ยอมรับของสังคม ผู้ถามปัญหาจึงได้เขียนจดหมายมาขอคำปรึกษาจาก “จินตนา๒” เพราะ
 เป็นผู้ถามเห็นว่าเป็นปัญหาที่ไม่ได้เปิดเผยตัวตนในที่สาธารณะ แต่จะเห็นว่าทุกคนในสังคมต่าง
 ยอมรับว่าเป็นปัญหาสาธารณะที่ไม่ค่อยได้รับการยอมรับให้เปิดเผยได้มากนัก

๑.๑.๒ คำศัพท์ที่เกี่ยวกับร่างกาย

การเลือกใช้คำศัพท์ที่เกี่ยวกับร่างกายของผู้หญิง จากข้อมูลพบว่า
 สามารถแบ่งเป็นกลุ่มย่อยได้อีก ๒ กลุ่ม ได้แก่ คำศัพท์แสดงสภาพทางร่างกาย และการจัดการ
 กับร่างกาย ดังนี้

๑.๑.๒.๑ คำศัพท์แสดงสภาพทางร่างกาย

การเลือกใช้คำศัพท์เพื่อแสดงให้เห็นสภาพร่างกายของผู้หญิง
 ซึ่งเกิดจากการแสดงความเห็นของผู้เขียน ดังตัวอย่าง

ตัวอย่าง

คิดตามประสาหญิง

ไม่สำคัญที่หน้าตา (รัชนีฉายา)

ท่านคงอยากจะถามว่าข้าพเจ้าจะทำให้คนซีเหว่กลายเป็นคนสวยขึ้นมาได้อย่างไร? ในเมื่อหูกา
จุมูกพันของทุกคนมีรูปร่างมาแต่กำเนิด และวิชาศัลยกรรมพลาสติก ซึ่งจะแก้ไขจุมูกแพบให้โต่ง เราะพันโค้ง
 ให้ยุบนั้น ก็ยังทำได้น้อยรายในเมืองไทย

(ต้นมีนาคม ๒๕๕๘)

ตัวอย่าง

ทรยศนะชาย

เชื่อผมสักครั้งเถิด (ตะวัน)

ผมชอบผู้หญิงดี หมายความว่าดีทั้งความประพฤติทั้งความรู้ และชอบผู้หญิงสวยหรือค่อนข้าง
สวย ผู้หญิงทุกคนที่ผมชอบและตั้งใจจะแต่งงานด้วยนั้น เป็นผู้หญิงดีทั้งนั้น แต่ขณะเดียวกันผมก็ไม่
 รั้งเกียจที่จะคบผู้หญิง...เอ้อ...จะว่าแล้วก็ไม่ถนัดปาก (เพราะผมเป็นสุภาพบุรุษไม่อยากจะว่าผู้หญิงสวย
สวย มีความรู้ดี แต่มีความประพฤติที่สุภาพบุรุษไม่พึงปรารถนาจะได้อั้วเป็นคู่ครองถึงปานนั้น) เอาเพียง

ว่ามีความประพฤติไม่สมเป็นสุภาพสตรีก็แล้วกัน เพราะว่าเธอก็สวย สวย และน่ารัก แถมยังช่างฝากเนื้อฝากตัวนำสงสารเสียอีกด้วย ผมเป็นคนขี้สงสาร ถ้าเธอจะขอมาอาศัยบ้านผมนอนบ้าง ขออาศัยนั่งรถบ่อยๆ บ้าง ขออาศัยไปไหนกับผมบ้าง ผมจะปฏิเสธได้

(๓ พุทธจิกายน ๒๕๑๗)

จากตัวอย่างทั้งสองการเลือกใช้คำศัพท์แสดงสภาพร่างกายที่เป็นคำหลัก คือ คำว่า "สวย" โดยมีการเลือกใช้คำบรรยายสภาพร่างกายสองด้าน ได้แก่ "หูตาจมูกฟัน...มีรูปมาแต่กำเนิด...จมูกแพบ...โต้ง..ฟันโค้ง...ยุบ" ซึ่งอวัยวะต่างๆ ที่มีถูกกำหนดให้เป็นสิ่งที่ติดตัวมาตั้งแต่เกิด ได้แก่ จมูกแพบและฟันโค้งสื่อความหมายถึงคนขี้เหร่ จมูกโต้งและฟันยุบสื่อความหมายถึงคนสวย จะเป็นการตัดสินคนหรือผู้หญิงระหว่าง "ขี้เหร่" และ "สวย" ว่าเป็นสิ่งที่ผู้หญิงเลือกไม่ได้เพราะได้ถูกกำหนดมาแล้ว โดยตัวอย่างที่สองก็ได้บรรยายสภาพร่างกายของผู้หญิงที่พึงประสงค์สำหรับผู้หญิงประกอบคำว่า "สวย" ว่า "ค่อนข้างสวย...สาวสวย" และคำว่า "น่ารัก" ซึ่งมีความหมายใกล้เคียงกับคำว่า "สวย" เช่นกัน และยังทำให้เห็นว่าการใช้คำประกอบว่า "สาว" กับความสวยของผู้หญิง สื่อความว่าผู้หญิงที่มีอายุน้อยหรือสาวจะมีความหมายเท่ากับ ความสวย จากความเห็นของผู้เขียนทั้งมุมมองของผู้ชายหรือผู้หญิงต่างก็มีความคิด ความเชื่อ ร่วมกันว่า ผู้หญิงมีความสวยและไม่สวย ซึ่งอาจถือว่าเป็นความคิดพื้นฐานของคนในสังคมที่สามารถแยกผู้หญิงออกเป็น ๒ กลุ่ม คือ สวยกับไม่สวย และสาวกับไม่สาว การจัดแบ่งผู้หญิงตามลักษณะร่างกายนี้อาจกล่าวสร้างความปรารถนา และไม่ปรารถนาในรูปลักษณะของผู้หญิงตามที่สังคมกำหนดได้

นอกจากนี้ตัวอย่างที่สองยังมีการใช้คำว่า "ดี" มาตัดสินผู้หญิง คือ "ความประพฤติ" และ "ความรู้" ที่สื่อความหมายตรงข้ามกับคำว่า "สวย" และ คำว่า "เลว" มาตัดสินพฤติกรรมผู้หญิงที่ไม่พึงปรารถนาของผู้ชาย คือ "ถ้าเธอจะขอมาอาศัยบ้านผมนอนบ้าง ขออาศัยนั่งรถบ่อยๆ บ้าง ขออาศัยไปไหนกับผมบ้าง" โดยเห็นว่าพฤติกรรมดังกล่าวไม่ใช่ "สุภาพสตรี" คำเรียกเพื่อยกย่องผู้หญิงที่มีพฤติกรรมที่ดีตามกรอบของสังคม แต่โดยความเห็นของผู้ชายจะพบว่าผู้หญิงจะมีพฤติกรรมอย่างไร คุณสมบัติทางกายภาพ คือ "สาว สวย และน่ารัก" ยังคงเป็นที่พึงปรารถนาของผู้ชายหรือมีความสำคัญที่จะทำให้ผู้ชายสนใจได้

ตัวอย่าง

ตอบปัญหา (จินตนา๒)

เรื่องของคนหน้าเกลียด

ถาม 'วิมล ประสานทรัพย์' ลาดกระบัง

"ที่เขียนมาถึงนี้ประการแรกเพราะหนูอ้างว่างเหลือเกิน หนูรู้ว่าหนูเป็นคนหน้าตาน่าเกลียด ตัวเดียว การศึกษาต่ำ ทุกวันนี้ช่วยพ่อแม่ขายเสื้อผ้า มีแผงลอยอยู่หน้าตลาดใกล้บ้าน ความจริงงานที่ทำอยู่ก็ไม่ เลวร้ายอะไร แต่ว่างเมื่อใดหนูจะอดสงสารตัวเองไม่ได้ ที่เกิดมาเป็นอย่างนี้ ...

“หนูเป็นคนเดียว ในการทำงานหนูชอบนั่งกางเกงเพราะสะดวกดี ทุกครั้งที่นั่งกระโปรงจะรู้สึกขัดเขิน หนูไม่เคยมีเพื่อนชายแม้ว่าอายุจะเข้า ๒๕ ปีแล้ว หน้าหนูเป็นรอยสิ่วทำให้ดูน่าเกลียด ธรรมชาติลงโทษหนู แท้ๆ ชาตินี้คงต้องเหงาหงอยไม่เหมือนเพื่อนฝูงเขานานๆ จึงจะได้ไปเที่ยวกับเขาสักที ต่อเมื่อพี่น้องเขาจัดกลุ่มไปเที่ยว ในหมู่คนที่ไปด้วยกันก็ไม่มีใครเขาสนใจหนู บางทีก็นั่งคนเดียวตลอดทาง

ตอบ คุณวิมลให้รายละเอียดเกี่ยวกับรูปโฉมโฉมพรรณมาหลายอย่าง พอจะสรุปนี่บอกได้ว่าพอจะแก้ไขส่งเสริมแต่งให้ดีขึ้นได้อย่างไร ทั้งนี้ต้องเข้าใจว่ามีได้หมายความว่าทำให้พ้อออกมาแล้วทุกคน ส่งเสียงร้องไห้อ้าว่า ‘สวย’ เพราะคำว่าสวยนั้นมีความหมายกว้างมาก ไม่ใช่จะต้องใโลด้วยรูปโฉมระดับนางงาม หรืองามด้วยการแต่งหน้าแต่งผมหรือเสื้อผ้าเครื่องประดับ

(๖ สิงหาคม ๒๕๓๘)

จากตัวอย่างมีความเห็นเช่นเดียวกับตัวอย่างข้างต้นที่มีการเลือกใช้คำศัพท์สำคัญ ๒ คำ คือ คำว่า “สวย” และ “ไม่สวย” ซึ่งมีการเลือกใช้คำศัพท์บรรยายสภาพร่างกาย ได้แก่ “หน้าตาน่าเกลียด...เดีย...รอยสิ่ว” เป็นการให้รายละเอียดสภาพร่างกายของผู้ถามปัญหาที่มีมุมมองด้านลบกับร่างกายตัวเอง นอกจากคำบรรยายสภาพร่างกายดังกล่าว ผู้ถามปัญหายังได้ขยายความด้วยการใช้คำกริยาแสดงการตัดสินใจเพื่อสื่ออารมณ์ความรู้สึกว่า “อ้ำว้าง...อดสงสารตัวเองไม่ได้...เหงาหงอย...ไม่มีใครเขาสนใจ...นั่งคนเดียว” แสดงการตัดพ้อต่อสภาพร่างกายของตัวเองกับการถูกปฏิบัติในการเข้าสังคม การให้ความสำคัญกับร่างกายของตัวเองจนเห็นปัญหาดังกล่าวผู้ถามปัญหาได้อ้างว่า “ธรรมชาติลงโทษหนูแท้ๆ” การอ้างถึง “ธรรมชาติ” ว่ามีส่วนสำคัญในการกำหนดรูปร่างหน้าตาของตัวเอง ทำให้เห็นว่าปัญหาทั้งหมดเป็นเรื่องของธรรมชาติที่กำหนดสภาพร่างกายมากกว่าประเด็นอื่น เช่น พฤติกรรม หรือลักษณะนิสัยของผู้ถามปัญหา ฯลฯ โดยผู้ตอบปัญหายังได้เลือกใช้คำศัพท์ว่า “รูปโฉมโฉมพรรณ” หมายถึงสภาพร่างกายหรือลักษณะภายนอกของผู้หญิงโดยรวม ซึ่งตามมาด้วยคำที่เกี่ยวข้องกับความสวย คือ “สวย...ใโล...งาม” เพื่อเน้นการบรรยายสภาพร่างกายที่พึงประสงค์สำหรับผู้หญิง ซึ่งอาจจะยังไม่เกี่ยวกับการจัดการร่างกายเพื่อให้สวยงาม

๑.๑.๒.๒ คำศัพท์แสดงการจัดการกับร่างกาย

การเลือกใช้คำศัพท์ที่เกี่ยวข้องกับร่างกายในที่นี้ เกี่ยวข้องกับการจัดการร่างกายด้วยวิธีการต่างๆ ซึ่งทั้งหมดเป็นไปเพื่อให้ผู้หญิงหลุดพ้นจากความไม่สวยเข้าสู่กรอบความคิดตามที่สังคมเป็นผู้กำหนด ดังตัวอย่าง

ตัวอย่าง

ทรศนะหญิง

อยากสวยก็ต้องคิดก่อน (ดาวรุ่ง)

ลิดา อายุ ๕๐ ปี เธอเป็นนักร้องแบบเสื่อประจำร้านแห่งหนึ่ง เธอรู้สึกว้าว้าซ้างซ้างหนึ่งหย่อนยาน มองแล้วราวกับอายุ ๖๐ ปีทีเดียว เธอจึงลงทุนไปพบแพทย์ผู้เชี่ยวชาญด้านศัลยกรรมตกแต่ง เพื่อผ่าตัดแก้ไข ลิดาบอกเพื่อน ๆ ด้วยความดีใจว่า “ฉันคิดไม่ถึงเลยว่าการทำศัลยกรรมตกแต่งอย่างถูกต้องช่วยให้สวยขึ้นอย่างผิดตาใคร ๆ ทักฉันว่าหน้าอ่อนลงไปอีก ๑๐ ปี จริง ๆ นะ ถ้าเราจะแปลงโฉมเสียใหม่ ตัดผมให้สั้น แต่งตัวให้เหมือนสาว ๆ คงไม่มีลิดาคณเดิมแน่”

ส่วนดารกา อายุ ๔๕ ปี ไปทำศัลยกรรมใบหน้าที่เริ่มย่นให้ตึงขึ้นปรากฏว่าใบหน้าเธออ่อนวัยลง และแพทย์ยังแนะนำให้เธอลดความอ้วนด้วยวิธีบริหารร่างกายด้วย จะช่วยให้กระฉับกระเฉงสมอายุ

ส่วนสุนงนาถ ให้เหตุผลส่วนตัวว่า แม้เธอยังไม่ได้แต่งงานแต่เธอก็ต้องการเสริมจมูกให้โด่งเป็นสันนารักแทนที่จะบีน่าเกลียดอย่างนี้ เธอบอกใคร ๆ ว่า ฉันยอมทำศัลยกรรมตกแต่งเพื่อความสวยงามของตนเอง ฉันอายุ ๓๙ ปีแล้ว ไม่ได้หวังให้ใครมามองหรือทำอะไรที่ฉันแล้วหน้าตาก็น่าจะทำ เธอให้เหตุผลเช่นนั้น

(๑ สิงหาคม ๒๕๓๖)

จากตัวอย่าง ความเห็นของผู้เขียนในการจัดการกับร่างกายของผู้หญิงในที่นี้เป็นความต่อเนื่องกับการเห็นสภาพร่างกายของผู้หญิงที่มีความสวยและไม่สวยจึงทำให้เกิดวิธีในการจัดการกับความสวยของผู้หญิง การเลือกใช้คำศัพท์ที่แสดงการจัดการร่างกายคำหลักในที่นี้คือ “ทำศัลยกรรมตกแต่ง” โดยมีการขยายความการทำศัลยกรรมตกแต่ง ได้แก่ “ผ่าตัดแก้ไข... ทำศัลยกรรมใบหน้า... เสริมจมูก” เพื่อให้เห็นการจัดการกับร่างกาย หรือการจัดการกับรูปร่างของผู้หญิงด้วยการเลือกใช้คำศัพท์ว่า “ลดความอ้วน” โดยมีการขยายความว่า “วิธีบริหารร่างกาย” เพื่อให้เกิดผลคือ “ช่วยให้กระฉับกระเฉงสมอายุ” และมีการจัดการกับร่างกายอีกด้วยการเลือกใช้คำศัพท์ว่า “แปลงโฉม...ตัดผม...แต่งตัว” เพื่อให้เกิดผลคือ “หน้าอ่อนลง...ใบหน้าเธออ่อนวัยลง” (โดยก่อนจะจัดการกับร่างกายก็จะมีชุดคำแสดงสภาพของร่างกาย ได้แก่ “หย่อนยาน ย่น บีน่าเกลียด” เพื่อบรรยายสภาพของ ดวงตา ใบหน้า และจมูกของผู้หญิง ให้เห็นภาพที่น่าเกลียด ตรงข้ามกับคำว่า “สวย อ่อน ตึง โด่งเป็นสันนารัก”) และจากการเลือกใช้คำศัพท์ในตัวอย่างที่ ๑ และ ๒ พบว่า มีความคิดเรื่องของความสาวเท่ากับความสวย ดังนั้นเมื่อไม่สาวก็เท่ากับไม่สวยจึงได้มีการจัดการร่างกายเพื่อต้องการเปลี่ยนแปลงร่างกายตนเอง ความคิดเรื่องของความสวยเป็นสิ่งที่ถูกมองว่าสามารถแก้ไขหรือแปลงโฉมได้ ความคิดเรื่องของความสาวก็จะทำให้เห็นว่าความแก่เป็นสิ่งที่น่ารังเกียจหรือเป็นศัตรูสำหรับผู้หญิงที่ต้องกำจัด และตัวอย่างที่ ๓ มีความคิดเรื่องความงามแบบชาติตะวันตกเพราะจมูกที่โด่งเป็นสันนั้นเป็นลักษณะของชาติพันธุ์แบบชาวตะวันตก ชาวเอเชียส่วนใหญ่จมูกจะไม่โด่งเป็นสัน ดังนั้นเรื่องของความงามจึงเป็นสิ่งที่ควบคู่กับค่านิยมสมัยใหม่รวมอยู่ด้วย

ตัวอย่าง

ทรศนะชาย

ใครที่ไหน (ชาตรี)

วันไหนวันหยุด ใครคนนั้นก็ต้องทนเห็นผู้หญิงที่โทรมตั้งแต่หัวจดเท้า ผมไม่ได้หวี หน้าไม่ได้มัด ปากไม่ได้ทา ในชุดอยู่บ้านเก่าๆ สีซีดๆ บางทีก็ขาดเข้าไป แขนงาก็ต้องวิ่งหนีสุดสุด...นี่กลางวัน ถ้าเป็น กลางคืนก็ยิ่งหนักมือขึ้นอีกเอาละ อาบน้ำสะอาดเอี่ยม ประแป้งขาววอกเพื่อความสบายเต็มที่ แต่ชุดนอนก็ไ้ ตัวเก่าโทรมนั่นแหละไม่เคยได้เห็นไอสีหวานๆ ละมุนมือที่อยากได้หนักหนา ช้ำร้ายบนหัวยังมีงูแก๊งก็อง ยัวเยี้ยไปหมด ก็ไ้ที่ ม้วนผมแข็งๆ สากๆ นั่นแหละ ไม่รู้ทนนอนยังงั้นไ้ยังงั้นทุกวัน แสนจะหมดฟิลลิ่ง เฮ้อ! แทนที่จะไ้ลูบไล้เรือน ผมอันละเอียดอ่อนให้ละมุนมือบ้างยามนอนอยู่เคียงกัน...ไ้เรื่องชุกหน้าลงบน ผมอันหอมกรุ่นของน้องนางนั้นเป็นอันไม่ต้องพูดถึงแล้ว

(๖ ตุลาคม ๒๕๒๘)

จากตัวอย่าง มีการเลือกใช้คำศัพท์แสดงสภาพร่างกายที่ไม่ได้รับการจัดการ ได้แก่ “โทรม ผมไม่ได้หวี หน้าไม่ได้มัด ปากไม่ได้ทา ในชุดอยู่บ้านเก่าๆ” เป็นสภาพร่างกายที่ไม่พึงประสงค์ของผู้หญิง โดยมีการจัดการร่างกายด้วยการเลือกใช้คำศัพท์ว่า “อาบน้ำสะอาดเอี่ยม ประแป้งขาววอก” ซึ่งไม่ได้เป็นการจัดการร่างกายอย่างที่ผู้ชายปรารถนา อีกทั้งการจัดการด้วยวิธี “ม้วนผม” โดยใช้อุปกรณ์ว่า “บนหัวยังมีงูแก๊งก็องยัวเยี้ยไปหมด” เพื่อเปรียบ “การม้วนผม” กับ “งูแก๊งก็อง” เป็นลักษณะที่ไม่พึงประสงค์ของผู้หญิง โดยสภาพร่างกายของผู้หญิงที่พึงประสงค์ ได้แก่ “ผมอันละเอียดอ่อน...ผมอันหอมกรุ่น” ซึ่งเป็นความต้องการของผู้ชาย จากข้อความ “ใครคนนั้นก็ต้องทนเห็นผู้หญิง” การใช้คำกริยาว่า “ทนเห็น” แสดงว่าความงามของผู้หญิงจะต้องอยู่ในสายตาของผู้ชาย ดังนั้นเมื่อผู้หญิงอยู่ในสภาพที่ขาดการจัดการกับร่างกาย หรือจัดการร่างกายที่ผู้ชายไม่พึงประสงค์ จึงได้มีคำกริยาว่า “วิ่งหนีสุดสุด” ใ้กับผู้หญิงเมื่อต้องพบปะคนภายนอกสำหรับกลางวัน และใช้คำว่า “หนักมือ” ใ้กับผู้หญิงที่ไม่รู้จักจัดการกับร่างกายมากขึ้น เมื่ออยู่กับสามีในเวลากลางคืน โดยไม่ว่าจะเวลาใดผู้หญิงควรรู้จักจัดการร่างกายของตัวเองได้ อีกทั้งการเลือกใช้คำกริยาแสดงการตัดสินใจว่า “หมดฟิลลิ่ง” หมายถึง หมดอารมณ์ เพื่อตัดสินใจผู้หญิงเมื่อผู้ชายเห็นสภาพที่ผู้หญิงอยู่ในขั้นตอนของการจัดการร่างกายให้งาม แสดงให้เห็นว่าผู้ชายจะพึงพอใจถ้าเห็นผู้หญิงที่สวยงามแบบสำเร็จรูปแล้วมากกว่าจะเห็นสภาพผู้หญิงที่ไม่ได้จัดการร่างกายของตัวเองหรือกำลังอยู่ในขั้นตอนของการจัดการร่างกาย ผู้หญิงจึงต้องรู้จักกับการจัดการร่างกายตัวเองให้ดูดีอยู่เสมอเมื่ออยู่ต่อหน้าผู้ชาย โดยไม่จำเป็นต้องให้ผู้ชายได้เห็นวิธีการจัดการกับร่างกายของผู้หญิง

นอกจากการปรากฏซ้ำของการเลือกใช้คำศัพท์ที่เกี่ยวกับผู้หญิงแล้วยังสามารถจัดกลุ่มคำศัพท์ที่เกี่ยวกับผู้หญิงได้เป็น ๒ กลุ่มใหญ่ คือ การกระทำหรือพฤติกรรมและร่างกาย โดยแต่ละคำศัพท์จะสามารถสื่อความหมายทั้งที่พึงประสงค์และไม่พึงประสงค์ได้นั้นจะต้องวิเคราะห์ร่วมกับบริบทแวดล้อมคำศัพท์นั้นๆ ไปปรากฏ ดังที่ได้อธิบายในแต่ละตัวอย่างข้างต้นแล้วนั้น ในที่นี้จะรวบรวมเฉพาะคำศัพท์ที่ผู้เขียนเลือกใช้เพื่อสื่อความหมายถึงผู้หญิง หรือเป็นคำศัพท์ที่เกี่ยวข้องกับผู้หญิงพบชุดคำศัพท์ ดังตารางต่อไปนี้

ตารางที่ ๓ แสดงรายละเอียดของการเลือกใช้คำศัพท์

การสื่อ ความหมาย	คำศัพท์หรือกลุ่มคำศัพท์	
(๑) การกระทำ หรือพฤติกรรม ๑.๑การแสดง พฤติกรรม	คำหลัก	คำหลัก + ส่วนขยาย หรือ ส่วนขยาย + คำหลัก
	จريت	จريتกิริยา / จريتกิริยา มารยาท / จريتท่าทาง / จريتจะก้าน / จريتเรื่อย ๆ ตาม ธรรมชาติ / จريتที่เป็นไปโดยซื่อ / จريتธรรมดา / จريتที่ผิดแปลกไป / จريتที่ ปรุงแต่ง / จريتเคลือบแฝงความจริงใจ / จريتเล็กๆ น้อยๆ น่าเอ็นดู / จريت ยั่วใจ / จريتเหนียมอาย / ตัดจريت
	บ่น	บ่นจู้จี้ / บ่นจุกจิก / บ่นอย่างกะปอดตะแปด / บ่นอย่างเคืองแค้น / บ่นดั่ง ๆ อย่างกระพืดกระเพียด / บ่นพึมพำ / บ่นพรั่ำคร่ำครวญ / ชีบ่น / จุกจิกจู้จี้ชีบ่น / พุดจาพรั่ำบ่น
	เสียง	เสียงหวาน / เสียงพูดนิ่มนวลรื่นหู / เสียงทุ้ม / เสียงแหลมสูง / เสียงกรีด กรีด / เสียงแหว / เสียงคำ / แผดเสียง
	เสน่ห์	เสน่ห์น่าสนใจ / เสน่ห์เร้าใจ / เสน่ห์ชวนใจ / มีเสน่ห์ / มีเสน่ห์น่ารัก / มีเสน่ห์ สวยเก๋
	อาย / ขวยเขิน	ขี้อาย / เหนียมอาย / ขวยเขินสะเท็นอาย
	ร้องไห้	ร้องไห้รำพัน / ร้องกรีด / ร้องไห้โวยวาย
	หึง	(หึงส์) / หึงหวง / แสนจะชี้หึง / ชีหึง
	วาจา	วาจาไพเราะ / วาจาไพเราะอ่อนหวาน / วาจาเกรี้ยวกราด
	ออเซาะ /	ออเซาะฉอเลาะ
ฉอเลาะ		
ยืม	ยืมแยม / ยืมให้อย่างสดชื่น	
มารยา	มารยาสาโดย	
งอน	แงงอน / แสนงอน	
อิจฉา	อิจฉาริษา / ชีอิจฉา	
นินทา	นินทาว่ำร้าย / ซุบซิบนินทา	
หน้า	หน้านี้ว / หน้ามุ่ม / หน้าออกอหัท	
กำ	กำกั้น	
กล้ว	ชีกล้ว	
ละเอียด	ละเอียดอ่อน	
ละมุน	ละมุนละไม / ละมุนละม่อม	
นุ่ม	นุ่มนวล / นุ่มนึ่ม	
เรียบร้อย	เรียบร้อยเสี้ยมหิม	
อ่อน	อ่อนแอ / อ่อนไหว / อ่อนโยน / อ่อนหวาน / อ่อนช้อย	
คำศัพท์ หรือ กลุ่มคำศัพท์		
นึ่มนวล / แซ่มช้อย / ละเมียดละไม / สงบเสงี่ยม / เสงี่ยมเจียมตัว / นวยนาด / ระวาง / พรั่ำ รำพัน / เพ้อพรั่ำคร่ำครวญ / สะอึกสะอื้นรำให้ / ปวกเปียก / ทำกระบวน / สะบัดสะบั้ง / กระเจ้ากระงอด / บุคบั้ง / เจียวจ้าว / กะดุ้งกะดิง / น่ารัก / สำรวม / ระงมซมทุกซ์ / ซ่อน ความรู้สึก / เก้ไก้ / ค่อนแคะ / คิดเล็กคิดน้อย / หยุ่มหยม / ชีสงสาร / ใจอ่อน / เก่งกล้า / สุรุษสุร้าย / ฟุ่มเฟือย / อดทน / มีความสามารถ / มีความรู้		

การสื่อ ความหมาย	คำศัพท์หรือกลุ่มคำศัพท์	
๑.๒หน้าที่หรือ กิจกรรม	คำหลัก	คำหลัก + ส่วนขยาย หรือ ส่วนขยาย + คำหลัก
	ทำ ปรนนิบัติ ซัก รีด ถู เก็บ ทอ ลูก	ทำกับข้าว / ทำกับข้าวอร่อยๆ / ทำอาหาร / ทำข้าวปลาอาหาร / ทำงานบ้าน / ทำงานนอกบ้าน ปรนนิบัติวิภูธาก ซักรีด / ซักผ้า / รีดผ้า / รีดเสื้อ ถูเรือน / ถูบ้าน / เช็ดถูปิดกวาด เก็บกวาด / เก็บที่หลับที่นอน อ้อมทอ / ตั้งทอ / ตั้งครรภ มีลูก / อาบน้ำอาบทำให้ลูก / เลี้ยงลูก / อบรมลูก / ดูแลลูก
	คำศัพท์ หรือ กลุ่มคำศัพท์	
	เย็บปักถักร้อย / ถักนิตติ้ง / ตัดเสื้อ / เข็มกรวย / หุงหาอาหาร / อยู่(กับ)เหย้าเฝ้า(กับ)เรือน / ดูแลบ้านเรือน / ซอปปิ้ง / เล่นขายของ / เทียวพักผ่อนหย่อนใจ / อ่านหนังสือ / ค้นคว้าหาความรู้ / พบปะสมาคม / มีเด็ก / มีบุตร / มีการศึกษา	
๑.๓พฤติกรรมทาง เพศ	คำหลัก	คำหลัก + ส่วนขยาย หรือ ส่วนขยาย + คำหลัก
	รัก เสีย ปล่อย เช็กส์ เปิด	รักนวลสงวนงาม / รักนวลสงวนกาย / รักนวลสงวนตัว / รักษาศักดิ์ศรี ลูกผู้หญิง เสียสาว / เสียความบริสุทธิ์ / เสียตัว / ได้เสีย ปล่อยตัวปล่อยใจ / ปล่อยใจปล่อยกาย ฟรีเช็กส์ / เช็กส์ / เซกซ์ แอพฟิล เปิดเผยความรู้สึก / เปิดแจ้งเปิดเผย
	คำศัพท์ หรือ กลุ่มคำศัพท์	
	เฟลิด / ตั้งใจยั่วผู้ชาย / เจนจัด / ให้ทำ / พลาดพลั้งตัว / หลับนอน / ร่วมอภิรมย์สมสู่ / มีมลทิน / มีราตรี / มีอะไรสักซึ่งเกินเลย	
(๒) ร่างกาย ๒.๑สภาพทาง ร่างกาย	คำหลัก	คำหลัก + ส่วนขยาย หรือ ส่วนขยาย + คำหลัก
	สวย	สวยงาม / สวยเฉียวปราดเปรียว / สวยอย่างหยาดเอี่ยม / สวยทั้งนอก / สวยทรงเสน่ห์ / สวยที่เรือนกาย / สวยสดชื่นอยู่เสมอ / สวยไม่สร้าง / สวยอย่างชนิดหวานซื่อบริสุทธิ์
	สาว	สาวสวย / สาวพริ้ง / สาวเอ๊าะ
	งาม	งามผาด / งามพิศ / ใจไล / รูปร่างงาม / เจิดโฉม / งามสะอาดเกลี้ยงเกลา / งามแบบธรรมชาติ / งามแบบวิทยาศาสตร์
	ผม	ผมงาม / ผมดำสนิทสวยลงมาปรกบ่า / ผมยาว / ผมยาวดำสนิท / ผมดำ / ผมยาวสลวยสวยหู / ผมยาวสลวยปล่อยประบ่า / ผมบางติดหนังศีรษะ / ผมขาว / ผมไม่ได้หวี / ผมแข็งๆ สากๆ / ผมแผ่รุ่งรัง / ผมยุง
ผิว	ผิวสวย / ผิวละเอียดอ่อนนุ่มชื้น / ผิวขาวผ่อง / ผิวผ่อง / ผิวผ่องเป็นของโย / ผิวเปล่งปลั่ง / ผิวเหี่ยวแห้ง / เต่งตึง / ห้อยหย่อนยาน / หย่อนยาน / เหี่ยวๆ ย่นๆ / ดำเป็นเหนียง	

การสื่อ ความหมาย	คำศัพท์หรือกลุ่มคำศัพท์	
	คำหลัก	คำหลัก + ส่วนขยาย หรือ ส่วนขยาย + คำหลัก
	หน้า	หน้าสวย / โบหน้ารูปไข่ / โบหน้ากลมหรือสี่เหลี่ยม / โบหน้าขาวเสมอไม่มี หมองคล้ำ / ดวงหน้าอวบาง / ดวงหน้าสดใส / ดวงหน้าแห้งเกราะย่นเกรียม / หน้ายาวเกินขนาด / หน้ากระดุก / หน้าเป็นมัน / หน้าไม่ย่นเหี่ยวย้อยยาน / หนังตาไม่ให้เหี่ยวห้อยยาน / หน้าตามันย่อง / หน้าปรุ / เป็นรอยสิ่วทำให้ดูน่า เกลียด / หน้าตาน่าเกลียด / หน้าไม่ได้ผัด ดา นัยน์ตาดำขลับ / ดวงตาดำกลมโต / ตามีน้ำเลี้ยงแวววาว จมูก จมูกโด่ง / จมูกบี้ / จมูกแพบ / จมูกสั้นป็นิด แก้ม แก้มงาม / แก้มอ้มเป็นพวง คอ คอเหยวี่ยน / คอย่น เอว เอวเล็ก / เอวบาง น่อง น่องกลิ้งเกลา / น่องทู่ สิบ ขน ขนที่หน้าแข็ง / กำจัดขน / โคนขนหน้าแข็ง ผอม ผอมจนสิ้นรูป / ผอมเป็นไม้ซีก / ผอมโกรกไม่มีเลือดฝาด / มีแต่กระดูก อ้วน อ้วนตัวมเต็ม / อ้วนปึก / อ้วนเป็นตุ่ม / อ้วนเกินไป / อ้วนเผละผละ / อ้วน เทอะทะ / อ้วนต้อ สูง สูงปรืด / สูงเกินไป รูป รูปทรงอวบอัด / รูปร่างเพรียวลม / รูปร่างโปร่ง ชี้เھر / ชีวีว ชี้วีชี้เھر
	คำศัพท์ หรือ กลุ่มคำศัพท์	
	ตุ้มต๊ะตุ้มต้อย / เผละ / โป้งโล้ง / พุงพลุ้ยห้อย / ดูเพรียวขึ้น / จุ่มจิม / ความเอี่ยมละออตา / หน้าออกเต่งตึง / ตะโพกผึ่งผาย / ทรวดทรงอวบ / เตี้ย / ความแก่ / ไทรม	
๒.๖ การจัดการกับ ร่างกาย	คำหลัก	คำหลัก + ส่วนขยาย หรือ ส่วนขยาย + คำหลัก
	ผม	ผมแปร่งไว้เป็นมันได้รูปทรงสวย / ย่อมผมเป็นสีทอง / ใสวิก / เปลี่ยนทรงผม แต่ง แต่งหน้า / แต่งหน้าแต่งตา / แต่งหน้าให้แจ้ว / แต่งคิ้ว ดึง ดึงหน้า / ดึงโบหน้าที่เหี่ยวให้ตึง / ดึงหน้าให้ตึง / ดึงต้นแขนให้หายหย่อน / นวด นวดหน้า / นวดมือ / นวดเท้า ทา ทาแป้ง / ทาเล็บ / ทาปาก ทำ ทำหน้าที่ดูตึงเต่ง / ทำตา๒ชั้น / ทำตาให้ดูโตและเป็นสองชั้น / ทำริมฝีปาก ให้หายย่น / ทำจมูกให้เป็นสัน / ทำพุงให้ยุบ / ทำศัลยกรรมตกแต่ง เสริม เสริมสวย / เสริมจมูก รักษา รักษาความสาว / รักษาผิวพรรณให้สดชื่นอยู่เสมอ ลด ลดความอ้วน / ลดน่องและเอว หน้า ลอกหน้า / ผัดหน้า / ปอกหน้า / โปะครีมไปบนผิวหน้า / คิ้ว เขียนคิ้ว / ระบายขนคิ้ว / ถอนคิ้ว / โคนคิ้ว
	คำศัพท์ หรือ กลุ่มคำศัพท์	
	ล้างเล็บ / จัดการปรับแต่งหนังตา / หน้าผากฉืดให้โหนก / ฉืดมาแล้วเนื้อแน่นปึ๋ง / ดูเอาไขมัน ออกจากพุงและแก้มกัน / ยกหน้าอก / ผ่าตัดส่วนตะโพกให้เล็กลง	

การสื่อ ความหมาย	คำศัพท์หรือกลุ่มคำศัพท์	
	คำหลัก	คำหลัก + ส่วนขยาย หรือ ส่วนขยาย + คำหลัก
	แต่ง	แต่งตัว / แต่งตัวมอซอ / แต่งปอน / แต่งเซย / แต่งกายไม่ปราณีตบรรจง / แต่งตัวเรียบร้อย / แต่งตัวเก่ง / แต่งตัวแพงเร็ด / แต่งตัวสวยจับจด / แต่งตัวหรุเพ่ / แต่งกายแปลกใหม่ฉูดฉาดเตอะตา / แต่งตัวเรียบแต่เก๋ / แต่งเนื้อแต่งตัวให้นำพิศวาส
	เครื่อง สวม	เครื่องแต่งกายที่พอดีตัว / เครื่องแต่งกายที่รุ่งรัง / เครื่องประดับกายรุ่มร่าม สวมเสื้อโคร์สะคือ / สวมมินิสเก็ตสั้นเต๋อ / สวมเสื้อผ้าบางเบาชวนใจ / สวม รองเท้านสูง / สวมรองเท้าชั้น ^๔ ทุ
	นุ่ง	นุ่งกระโปรงสั้น / นุ่งกางเกงยัด / นุ่งน้อยห่มน้อย
	คำศัพท์ หรือ กลุ่มคำศัพท์	
	เปลือย / โป้ / ชะเวกชะวาก	

จากตารางแสดงการเลือกใช้คำศัพท์ พบว่า การเลือกใช้คำศัพท์จะปรากฏทั้งที่เป็นคำหลัก คือ คำศัพท์สำคัญที่ปรากฏในข้อมูล โดยบางครั้งอาจมีการปรากฏร่วมกับคำขยาย คำศัพท์สำคัญนั้นๆ โดยอาจมีการใช้คำขยายหน้าคำหลักหรือหลังคำหลัก นอกจากนี้ยังพบการเลือกใช้คำศัพท์ที่ไม่มีคำขยายปรากฏร่วมอยู่ด้วย โดยการเลือกใช้คำศัพท์ทั้งหมดสามารถจัดเป็นชุดคำศัพท์ที่เกี่ยวกับผู้หญิงได้เป็น ๒ กลุ่มใหญ่ ได้แก่ การกระทำหรือพฤติกรรมและร่างกาย โดยแต่ละกลุ่มยังสามารถจัดเป็นกลุ่มย่อยๆ ตามการสื่อความหมายที่แตกต่างกัน ดังข้อมูลในตารางซึ่งสามารถกล่าวโดยสรุปได้ ดังนี้

๑. การกระทำหรือพฤติกรรม แบ่งได้ ๓ กลุ่มย่อย ได้แก่

๑.๑ การแสดงพฤติกรรม

จากชุดคำศัพท์แสดงพฤติกรรมของผู้หญิงในตาราง แสดงให้เห็นว่าผู้หญิงได้ถูกกำหนดให้มีพฤติกรรม การแสดงอาการ ลักษณะนิสัย การพูดจาหรือการใช้น้ำเสียง คำที่แสดงอารมณ์ความรู้สึก เช่น จริต บ่น หึง ฯลฯ และมีการเลือกใช้คำที่แสดงให้เห็นว่าสังคมไม่ให้การยอมรับให้ผู้หญิงเป็น เช่น เก่งกล้า ก้าวกัน เป็นต้น เพราะอาจเกิดจากพฤติกรรมเหล่านี้ถูกกำหนดให้เป็นของผู้ชาย ในด้านอารมณ์ความรู้สึกผู้หญิงก็จะถูกกำหนดให้เป็นผู้เก็บความรู้สึกไว้ เช่น อาย กลัว ซ่อนความรู้สึก เป็นต้น ซึ่งนอกจากคำเหล่านี้จะมีความหมายในตัวเองแล้ว บริบทแวดล้อมคำศัพท์เหล่านี้อาจจะสื่อความหมายได้ทั้งบวกและลบขึ้นอยู่กับวัตถุประสงค์ของผู้เขียน แต่ถึงอย่างไรชุดคำศัพท์ทั้งหมดสะท้อนให้เห็นว่า สังคมได้สร้างกรอบให้ผู้หญิงมีพฤติกรรมที่ควรจะทำหรือไม่ทำอะไร และอะไรคือความเหมาะสมกับความเป็นผู้หญิง

^๔ สกกดตามต้นฉบับนิตยสารสตรีสาร

๑.๒ หน้าที่หรือกิจกรรม

จากชุดคำศัพท์แสดงหน้าที่หรือกิจกรรมในตาราง ปรากฏคำศัพท์ที่เกี่ยวข้องกับพื้นที่ภายในบ้านเป็นจำนวนมาก เช่น อยู่กับเหย้าเฝ้ากับเรือน เย็บปักถักร้อย ตั้งครุฑ เลี้ยงลูก เป็นต้น การเลือกใช้คำชุดนี้จึงทำให้เห็นว่าหน้าที่หรือกิจกรรมภายในบ้านเป็นเรื่องของผู้หญิง ส่วนชุดคำที่มีลักษณะตรงกันข้ามกับข้างต้น เช่น ทำงานนอกบ้าน มีการศึกษา พบปะสมาคม เป็นต้น ทำให้เห็นว่าผู้หญิงก็สามารถอยู่ในพื้นที่นอกบ้านได้เช่นกัน ซึ่งเชื่อได้ว่ามีผู้หญิงที่สามารถก้าวพ้นพื้นที่ภายในบ้านได้แล้ว หรือมีผู้หญิงที่ต้องทำหน้าที่ทั้งภายนอกบ้านและภายในบ้านด้วย

๑.๓ พฤติกรรมทางเพศ

จากชุดคำศัพท์แสดงพฤติกรรมทางเพศในตาราง พบว่า สังคมได้กำหนดให้การแสดงออกทางเพศของผู้หญิงที่มีต่อเพศตรงข้ามต้องเหมาะสม อยู่ในกรอบจารีตที่ตั้งงามจึงจะถูกจัดให้เป็นผู้หญิงดี การเลือกใช้คำศัพท์ที่พึงประสงค์ของสังคม เช่น รักษาศักดิ์ศรี รักษานวลสงวนตัว รักษานวลสงวนงาม เป็นต้น และคำศัพท์ที่ไม่พึงประสงค์ของสังคม เช่น ปล่อยใจปล่อยกาย เสียตัว มีมลทิน เป็นต้น โดยอาจจะมาจากการสร้างกรอบความคิดเรื่องของพรหมจรรย์จึงส่งอิทธิพลต่อการแสดงพฤติกรรมของผู้หญิงในเรื่องทางเพศได้

๒. ร่างกาย แบ่งได้ ๒ กลุ่มย่อย ได้แก่

๒.๑ สภาพทางร่างกาย

จากชุดคำศัพท์แสดงสภาพทางร่างกายในตาราง พบว่า สภาพร่างกายมีพื้นฐานมาจากคำหลัก คือ “สวย” ซึ่งตรงข้ามกับคำว่า “ไม่สวย” ทำให้สามารถจับเป็นคู่คำตรงข้ามได้ เช่น ผิวขาวกับผิวดำ ผิวเปล่งปลั่งกับผิวแห้งเหี่ยว ผมดากับผมขาว จมูกโด่งกับจมูกบี้สาวกับแก่ เป็นต้น การเลือกใช้คำศัพท์จนสามารถแบ่งผู้หญิงได้เป็น ๒ กลุ่มนี้ นอกจากจะเป็นการสร้างกรอบหญิงอยู่ได้เฉพาะ ๒ กลุ่มนี้แล้ว ยังทำให้ผู้หญิงพยายามผลักดันตนเองไปสู่ความสวยงามด้วยการจัดการร่างกายในแบบต่างๆ ดังประเด็นถัดไป

๒.๒ การจัดการกับร่างกาย

จากชุดคำศัพท์แสดงการจัดการกับร่างกายในตาราง พบว่า ความคิดที่จะจัดการกับร่างกายจะเกิดจากความต้องการกำจัดสภาพร่างกายที่ไม่พึงประสงค์ออกไปด้วยวิธีการต่างๆ ได้แก่ การจัดการกับอวัยวะ เช่น ผมไม่ได้หวี ผมแปรงไว้เป็นมันได้รูปทรงสวย ลดความอ้วน นวดหน้า นวดเท้า เป็นต้น การใช้เครื่องสำอาง เช่น แต่งหน้า โปะครีมไปบนผิวหนัง ทาปาก เขียนคิ้ว เป็นต้น การทำศัลยกรรม เช่น เสริมจมูก ทำตา ๒ ชั้น เป็นต้น การใช้เครื่องประดับและการแต่งกาย เช่น แต่งตัว แต่งตัวเรียบร้อย แต่งตัวเรียบแต่เก๋ สวมมินิสเกิร์ต

สั้นเต๋อ สวมรองเท้าสั้นสูง นุ่งกางเกงยัด เครื่องประดับกายรุ่มร่าม เป็นต้น ความพึงประสงค์หรือไม่พึงประสงค์ในการตกแต่งร่างกายก็ยังคงมีความคิดในเรื่องของความเป็นผู้หญิงที่ต้องสุภาพ เรียบร้อย ตามแบบกุลสตรีไทย โดยยังไม่ยอมรับการเปิดเผยเนื้อตัวในที่สาธารณะ และจากกรอบของสังคมที่ได้แบ่งผู้หญิงเป็น ๒ กลุ่ม คือ สวยกับไม่สวย จึงนำมาสู่วิธีในการจัดการกับร่างกายแบบต่างๆ เพื่อจัดการกับกลุ่มของผู้หญิงไม่สวย

เมื่อได้วิเคราะห์การเลือกใช้คำศัพท์ที่เกี่ยวกับผู้หญิงซึ่งแบ่งเป็น ๒ กลุ่มใหญ่ คือ การกระทำหรือพฤติกรรมและร่างกายแล้ว พบว่า คำศัพท์ส่วนใหญ่จะเป็นคำกริยาแสดงลักษณะ สภาพ ความรู้สึกหรืออาการของผู้หญิง ซึ่งอาจสะท้อนภาพความเป็นผู้หญิงได้ส่วนหนึ่ง แต่นอกจากนี้ยังมีคำกริยาจำนวนหนึ่ง que แสดงการตัดสิน โดยเฉพาะเป็นการตัดสินด้วยความเห็นของผู้เขียนที่มีต่อผู้หญิงดังประเด็นที่จะกล่าวต่อไป

๑.๒ การเลือกใช้คำกริยาแสดงการตัดสิน

คำกริยาแสดงการตัดสินในที่นี้ คือ ผู้เขียนได้เลือกใช้คำกริยาที่เกี่ยวกับผู้หญิง โดยคำกริยาดังกล่าวแสดงให้เห็นว่าผู้เขียนได้ตัดสินหรือประเมินค่าผู้หญิงในเรื่องใดเรื่องหนึ่งหรือจากตัวบทแสดงให้เห็นว่าผู้หญิงได้เลือกใช้คำกริยาแสดงการตัดสินหรือประเมินค่าตัวเอง ด้วยการเลือกใช้คำกริยาที่แสดงให้เห็นว่ามีการตัดสินหรือประเมินค่าผู้หญิงนั้น ทำให้เห็นความคิดในเรื่องต่างๆ ของผู้หญิงถูกตีค่าหรือประเมินค่า ว่าผู้เขียนมีทัศนคติในด้านลบหรือบวกกับผู้หญิงในเรื่องอะไร หรือผู้หญิงได้มองตัวเองในด้านลบหรือบวกเกี่ยวกับเรื่องใดด้วย เช่น การเลือกใช้คำกริยาว่า ดี ฉลาด ประหลาด แปลก ฯลฯ ประกอบร่วมกับบริบทเพื่อแสดงให้เห็นการตัดสินค่าที่สามารถสื่อความหมายทั้งในด้านลบและบวกเกี่ยวกับผู้หญิงได้ โดยบางตัวอย่างอาจต้องอาศัยการอธิบายกลวิธีทางภาษาอื่นๆ ที่แวดล้อมด้วยเพื่อจะได้รู้ว่าเรื่องที่ผู้หญิงได้ถูกตัดสินค่าเป็นเรื่องเกี่ยวกับอะไร และสามารถสื่อให้เห็นความคิด อุดมการณ์อะไรอยู่เบื้องหลังดังตัวอย่าง

ตัวอย่าง

ตอบปัญหา (จินตนา๒)

ุ่นวายใจด้วยไร้คู่

ถาม เสาวรส บ้อมปราบ

...สมเพชตัวเองที่ไม่มีค่าอะไรสำหรับใครเลยพระเจ้าคงสร้างมาแต่ตัวดิฉัน ไม่ได้สร้างคู่มาให้ พุดอย่างเปิดเผยที่สุดนะคะ ดิฉันต้องการมีใครสักคน อยากใกล้ชิด แต่งงาน มีคนเอาใจใส่ ต้องการอ้อมแขนที่อบอุ่น ให้หายเปล่าเปลี่ยว อ้างว้าง เบื่อเย็น ทุรนทุราย ท้อแท้ต่อทุกสิ่ง...อยากมีเพื่อนใจ อยากมีหลักประกัน อยากมีเด็ก แต่คงจะไม่มีโอกาสของตนเอง...

(๑ มิถุนายน ๒๕๑๒)

จากตัวอย่าง การเลือกใช้คำกริยาแสดงการตัดสินใจในที่นี้คือ “สมเพช” ซึ่งเป็นการตัดสินใจค่าความเป็นโสดให้กับตัวเอง โดยมีการอ้างถึง “พระเจ้า” ให้มีอำนาจในการกำหนดคู่ครองให้กับมนุษย์ เมื่อเป็นโสดจึงเป็นเรื่องที่พระเจ้าต้องรับผิดชอบ เพราะไม่สิ่งที่ผู้หญิงหรือผู้ถามปัญหาต้องการ เพราะจากการใช้คำกริยาแสดงความปรารถนาว่า “ต้องการหรืออยาก” ที่ตามมาว่า ต้องการมีคู่และลูก โดยยังได้เลือกใช้คำศัพท์เพื่อบรรยายความรู้สึกของการเป็นโสดอีกว่า “เปล่าเปลี่ยว อ้างว้าง เยือกเย็น ทุรนทุราย ท้อแท้” แสดงให้เห็นความเชื่อของผู้ถามปัญหาว่าผู้ชายจะสามารถแก้ไขความรู้สึกเหล่านี้ได้จึงได้ใช้คำว่า “อบอุ่น” กับการมีคู่ครอง ดังนั้นผู้ถามปัญหาจึงได้ตัดสินใจตัวเองโดยเลือกใช้คำว่า “สมเพช” ซึ่งเป็นคำที่แสดงทัศนคติในตัวเอง และยังแสดงให้เห็นว่าผู้ถามปัญหายังให้คุณค่ากับการมีคู่หรือผู้ชายมากกว่าการให้ความสำคัญหรือเห็นคุณค่าที่มีอยู่ภายในของตัวเอง

ตัวอย่าง

ตอบปัญหา (จินตนา ๒)

ให้ทำหน้าที่ไปก่อน

ถาม แก้ว ๑๒ ธันวาคม

ดิฉันเป็นคนที่มี *self-confidence* มาก และติดจะไม่แคร์คนถ้าคิดว่าทำถูกแล้ว ในหมู่เพื่อนฝูงได้รับยกย่องว่าวางตัวดี เรียบร้อย เข้าผู้ใหญ่ได้ดี ที่บ้านอบรมแบบโบราณในเรื่องกุลสตรีจึงเข้ากับผู้ใหญ่ได้ แต่กับเพื่อนฝูงไม่สนิทได้ยินคนว่าหญิง...

(๓ กุมภาพันธ์ ๒๕๑๗)

จากตัวอย่าง การเลือกใช้คำกริยาแสดงการตัดสินใจในที่นี้คือ “มี *self-confidence*” หมายถึง คนที่มีความมั่นใจในตัวเองเป็นการตัดสินใจตัวเอง เช่นเดียวกับคำกริยาแสดงการตัดสินใจอีกว่า “ติดจะไม่แคร์” เพื่อแสดงให้เห็นถึงความมั่นใจในตัวเองสะท้อนภาพความเป็นผู้หญิงในยุคใหม่ต่างจากผู้หญิงแบบโบราณหรือกุลสตรี พฤติกรรมแสดงความมั่นใจดังกล่าวตรงกับกริยาเลือกใช้คำกริยาแสดงการตัดสินใจว่า “หญิง” สำหรับผู้หญิงที่อาจมองว่ามีพฤติกรรมดังกล่าวไม่เหมาะสมกับความเป็นผู้หญิง ซึ่งเป็นการตัดสินใจจากเพื่อนฝูงไม่สนิทหรือคนภายนอก ดังนั้น จึงมีการเลือกใช้คำกริยาแสดงการตัดสินใจที่ต่างออกไปว่า “วางตัวดี เรียบร้อย เข้าผู้ใหญ่ได้ดี” พฤติกรรมความเป็นผู้หญิงในแบบเก่า ในที่นี้เป็นการตัดสินใจจากเพื่อนฝูงซึ่งเป็นการสื่อความหมายทางบวกของผู้หญิงในการเข้าสังคมด้วย โดยมีข้อความสนับสนุนพฤติกรรมด้านบวกของผู้หญิงว่า “อบรมแบบโบราณในเรื่องกุลสตรีจึงเข้ากับผู้ใหญ่ได้” แสดงให้เห็นเรื่องของการคาดหวังว่า หากจะเข้ากับผู้ใหญ่ได้จะต้องเป็นผู้หญิงในแบบกุลสตรี และคำว่า “อบรม” ทำให้เห็นมูลบทว่าพฤติกรรมหรือการแสดงอาการของผู้หญิงไม่ได้เป็นสิ่งที่ผู้หญิงคิดขึ้นเอง แต่เป็นการถ่ายทอดด้วยการอบรมบ่มเพาะจากครอบครัว เพื่อสร้างความเป็นผู้หญิงให้ผู้หญิงสามารถเข้ากับผู้ใหญ่ได้หรือเป็นที่ยอมรับจากสังคม

ตัวอย่าง

ประสาหญิง

อันการครัวมีคุณทุกสิ่งไป ('แก้วตา')

ผู้หญิงที่ชอบเข้าครัวทำกับข้าวกับปลาให้ครอบครัวรับประทานดูเหมือนจะไม่ใช่ของแปลก เพราะผู้หญิงได้ถูกเกณฑ์มาให้เป็นแม่บ้านอยู่แล้ว แต่ถ้าผู้หญิงไม่ทำหรือทำไม่ได้ เลยนั่นจะเป็นของแปลก

(๕ กุมภาพันธ์ ๒๕๒๑)

จากตัวอย่าง การเลือกใช้คำกริยาแสดงการตัดสินใจในที่นี้คือ “แปลก” ในเรื่องที่เกี่ยวข้องกับการทำอาหารหรืองานครัว สืบเนื่องจากการเลือกใช้คำศัพท์ว่า “ชอบเข้าครัวทำกับข้าวกับปลา” ซึ่งผู้หญิงจะถูกตัดสินว่า แปลกหรือไม่แปลก ขึ้นอยู่กับการชอบหรือไม่ชอบ มีความสามารถหรือไม่มีความสามารถ ในด้านการทำอาหาร ซึ่งคำว่า “ถูกเกณฑ์” ก็แสดงให้เห็นมูลบทว่าหน้าที่ในการเป็นแม่บ้านหรือการทำอาหารเป็นเรื่องของผู้หญิง เป็นสิ่งปกติ ธรรมดาที่ผู้หญิงจะต้องมีความสามารถในงานบ้านงานเรือน ดังนั้นหากผู้หญิงไม่สามารถเป็นไปตามความเชื่อนี้ ผู้หญิงจึงได้ถูกตัดสินว่า “แปลก” ในที่นี้ คือ แปลกไปจากผู้หญิงปกติ ธรรมดาทั่วไปในสังคม

ตัวอย่าง

ทรยศนะชาย

สี่สิบกะรัต (ต้นสน)

ผู้ชายสี่สิบนั้นยังเรียกได้ว่าหนุ่ม แต่ผู้หญิงสี่สิบนั้นจะเรียกสาวไม่ค่อยไหวแล้ว

...ผู้ชายวัยสี่สิบยังไม่ได้แต่งงานนั้นไม่ค่อยจะแปลก และถ้าหากว่าจะแต่งงานก็ไม่ถึงกับช้า แต่ถ้าเป็นผู้หญิงแล้วละก็ดูจะเป็นเรื่องประหลาดเอาเลยทีเดียว จะเรียกว่าเริ่มต้นตอนสี่สิบก็เห็นจะขัดข้องอยู่มาก

(๗ ธันวาคม ๒๕๒๙)

จากตัวอย่าง การเลือกใช้คำกริยาแสดงการตัดสินใจในที่นี้คือ การเลือกใช้คำว่า “ไม่ค่อยจะแปลก” กับผู้ชาย และคำว่า “ประหลาด...ขัดข้อง” กับผู้หญิง ในเรื่องของการแต่งงานนั้นจะเห็นความแตกต่างของความคิดที่ผู้เขียนใช้ตัดสินผู้หญิงและผู้ชายที่มีอายุเท่ากันกลับถูกมองต่างกัน แม้แต่ข้อความ “ผู้ชายสี่สิบนั้นยังเรียกได้ว่าหนุ่ม แต่ผู้หญิงสี่สิบนั้นจะเรียกสาวไม่ค่อยไหวแล้ว” ก็แสดงให้เห็นคำเรียกผู้หญิงและผู้ชายที่ต่างกันทั้งที่อายุเท่ากัน ดังนั้นความคิดนี้จึงได้ถูกโยงไปกับเรื่องของการแต่งงานที่ไม่เท่าเทียมกันด้วย โดยผู้เขียนจะเห็นความผิดปกติเฉพาะกับผู้หญิงที่แต่งงานขณะอายุมากกว่าผู้ชาย

ตัวอย่าง

คิดตามประสาหญิง

ชัยชนะอยู่ที่รู้จักแพ้ (รัชสีณาญา)

เหตุฉะนั้นผู้หญิงที่ฉลาด จึงไม่เคยปรารถนาจะเอาชนะคนรักหรือสามี แม้ว่าผู้ชายจะทำผิดคิดร้ายอะไรมาบ้าง เธอก็จะไม่คิดแก้ไขด้วยการแก้แค้น แต่จะวิเคราะห์ปัญหาต่างๆ ด้วยความสงบเยือกเย็น แล้วคิดหาทางผ่อนปรนหรือตัดนิสัยของเขาด้วยวิธีอื่น ซึ่งไม่ใช่วิธีเอาชนะกันด้วยคารมหรือด้วยการทำตอบแทนอย่างรุนแรงเพราะผู้ชายส่วนมากไม่ชอบที่จะตกอยู่ในฐานะผู้จับผิดได้...

(ต้นกรกฎาคม ๒๕๔๕)

จากตัวอย่าง การเลือกใช้คำกริยาแสดงการตัดสินใจในที่นี้คือ “ฉลาด” ซึ่งความฉลาดที่ผู้เขียนแนะนำให้ผู้หญิงปฏิบัติ คือ “วิเคราะห์ปัญหาต่างๆ ด้วยความสงบเยือกเย็น แล้วคิดหาทางผ่อนปรนหรือตัดนิสัยของเขาด้วยวิธีอื่น” การรู้จักจัดการกับปัญหาที่เกิดจากผู้ชายด้วยวิธีการที่นุ่มนวล พฤติกรรมนี้ถูกตัดสินใจให้เป็นความฉลาดของผู้หญิง เพราะ “ผู้ชายส่วนมากไม่ชอบที่จะตกอยู่ในฐานะผู้จับผิดได้” ดังนั้นผู้หญิงที่ฉลาดจึงต้องไม่ทำให้ผู้ชายรู้ว่าถูกจับผิดอยู่ วิธีการที่ผู้หญิงตัดสินใจผู้หญิงด้วยวิธีที่ใช้จัดการกับผู้ชายนี้ยังคงเป็นวิธีที่เกี่ยวข้องอยู่กับพฤติกรรมความเป็นผู้หญิงที่จะต้องอดทนเก็บกด และหาทางแก้ปัญหาโดยการคำนึงถึงพฤติกรรมหรือความรู้สึกของผู้ชายเป็นสำคัญ

ตัวอย่าง

ทรงพระชาย

ทำไมผู้ชายไม่เจ้าชู้ (ยอด ลิขิต)

แต่การมีภริยาที่ดี รู้จักเอาใจสามี รู้จักหน้าที่ภริยา ว่าสิ่งใดควรหรือไม่ควรทำนั้นก็เป็นส่วนหนึ่งที่ทำให้ผู้ชายเกิดความเกรงใจภริยาบ้างไม่มากก็น้อย พูดแบบนี้ไม่ใช่ข่มขู่ให้ภริยาวางอำนาจ ควบคุมสามีจนหือไม่ขึ้นนะครับ แบบนั้นไม่ใช่ทำให้ผู้ชายเจ้าชู้น้อยลง การใช้อารมณ์หึงหวง ข่มขู่คุกคามสามีอาจจะทำให้สามีกลัวแต่ต่อหน้า พอลับหลังเขาก็คงจะหาเศษหาเลยอยู่ดีอย่างเพื่อนผมเมียคุมทุกฝีก้าว เมียดุยงกะเสื่อ แต่พี่แกก็แอบไปมีอีหนูจนได้ ตายไปแล้วเมียถึงเพิ่งรู้ว่ามียูกกับอนุถึง ๓ คน ฉะนั้นการทำดีต่อสามี รู้จักผ่อนสั้นยาว ไม่เอาแต่โมโหหึงหวง ไม่พูดจากดูหมิ่นขาดความเคารพสามี ทั้งให้เขาได้กินอยู่หลับนอนอย่างมีความสุข ก็เป็นส่วนหนึ่งที่ทำให้ผู้ชายติดเมียติดบ้านแล้วเมียที่ตินะก็เหมือนแม่ไซ้ไหมครับ ผู้ชายนะพูดก็พูดเถอะ ติดแม่ทุกคนแหละครับ

(๕ ธันวาคม ๒๕๓๑)

จากตัวอย่าง การเลือกใช้คำกริยาแสดงการตัดสินใจในที่นี้คือ “ดี” ซึ่งสิ่งที่นำมาตัดสินใจผู้หญิงในที่นี้ คือ “รู้จักเอาใจสามี รู้จักหน้าที่ภริยา” และ “การทำดีต่อสามี รู้จักผ่อนสั้นยาว ไม่เอาแต่โมโหหึงหวง ไม่พูดจากดูหมิ่นขาดความเคารพสามี ทั้งให้เขาได้กินอยู่หลับนอนอย่างมีความสุข” หลักปฏิบัติในฐานะเมียนี่เป็นพฤติกรรมที่นำมาตัดสินใจดีของหญิง ส่วนพฤติกรรมที่ไม่ได้รับการยอมรับได้แก่ “การใช้อารมณ์หึงหวง ข่มขู่คุกคาม...คุมทุกฝีก้าว” รวมถึงข้อความ “เมียดุยงกะเสื่อ” แสดงให้เห็นอุปลักษณะเปรียบผู้หญิงกับเสื่อ ซึ่งทั้งหมดล้วนสะท้อนให้เห็นว่า

พฤติกรรมเหล่านี้ “ไม่ดี” สำหรับผู้หญิง ซึ่งจะทำให้ผู้ชายมีพฤติกรรม “หาเซ่หาเลย” และ “แอบไปมีอีหนู...มีลูกกับหนู” ดังนั้น การตัดสินใจพฤติกรรมให้อะไรดีสำหรับผู้หญิงนั้นเป็นสิ่งที่ขึ้นอยู่กับผู้ชาย โดยได้สรุปด้วยคำถามวาทศิลป์ว่า “เมียที่ดีนั้นก็เหมือนแม่ไข่มุขไหมครับ” ในที่นี้ยังเป็นการเปรียบเทียบกับแม่อีกด้วย เพื่อเป็นการสรุปภาพรวมของการเป็นเมียที่ดีนั้นจะต้องมีพฤติกรรมแบบแม่ คือ การดูแลผู้ชายให้เหมือนแม่ดูแลลูก

ตัวอย่าง

ทัศนะชาย

แม่บ้านสมัยใหม่ (สุรียภา)

ผมไม่ก่อนหรือครับ ไม่ก่อนแม่บ้านทั้งหลายที่ไม่สู้จะประสีประสาในทางกับข้าวกับปลา หรือการเย็บปักถักร้อย อันเป็นสมบัติของผู้หญิงโดยแท้ทั้ง ๆ ที่ผมยกย่องผู้หญิงที่เป็น “แม่สารพัดช่าง” ทั้ง ๆ ที่ผมชอบอาหารโอชะ และการปรนนิบัติอย่างที่ผมแทบจะไม่ต้องทำอะไรให้ตัวเอง แต่ไม่ใช่ผมไม่ก่อนเพราะผมคิดไว้เผื่อว่าแฟนของผม (ซึ่งยังไม่มีใครโชคร้ายได้ตำแหน่งนี้) จะไม่ประสีประสากี่หาไม่ (ผมตั้งใจไว้ว่าเธอของผมจะต้องเป็นแม่บ้านชั้นเลิศทีเดียวครับ!) แต่เป็นด้วยผมเห็นใจเธอทุกคนจริงๆ นะครับ ...

เขียนมาถึงตอนนี้ ผมก็ชักจะค้านตัวเองขึ้นมาเสียแล้วพร้อมกับคุณนั่นแหละครับ แต่อย่าเรียกว่าค้านจะดีกว่า เพราะผมยังเห็นใจเธอทั้งหลายในข้อที่ไม่มีเวลาจะมาศึกษาวิชาแม่เรือนอย่างถี่ถ้วนเช่นเดิม เพียงแต่จะขอเติมว่าถึงแม้เธอจะไม่มีเวลามากถึงกับจะศึกษาอย่างถี่ถ้วน แต่ในฐานะแม่บ้าน ผมก็คิดว่าเป็นหน้าที่ของเธอที่จะสนใจเท่าที่เวลาจะอำนวย คืออย่างไร สมมติว่าเธอไปชอบใจสลัดเนื้อสัตว์ที่ร้านแถว ๆ สะพานดำ ว่าเนื้อมันทอดได้อย่างไรนะจึงทั้งนุ่มทั้งเปื่อย และทั้งหอมความหวานของเนื้อไว้ เธอก็น่าจะลองศึกษาไว้จากเพื่อนฝูง หรือผู้รู้จักที่มีความรู้ในทางนี้บ้าง...

(ต้นกรกฎาคม ๒๕๐๑)

จากตัวอย่าง การเลือกใช้คำกริยาแสดงการตัดสินใจในที่นี้คือ “ไม่ก่อน” โดยผู้ชายวางตนให้เป็นผู้ตัดสินผู้หญิงในเรื่องของงานบ้าน โดยมีการเลือกใช้คำศัพท์ ได้แก่ “กับข้าวกับปลา หรือการเย็บปักถักร้อย” เหมือนจะเข้าใจผู้หญิงว่าหากผู้หญิงทำสิ่งเหล่านี้ไม่ได้ก็ไม่เป็นไร แต่จากคำว่า “ยกย่อง” และ “ชอบ” เพื่อตัดสินหรือประเมินค่าให้กับผู้หญิงในการเป็น “แม่สารพัดช่าง” คำนี้เรียกผู้หญิงที่แสดงคุณสมบัติของความเป็นผู้หญิงกับหน้าที่ของผู้หญิงในพื้นที่ส่วนตัวนั้นมีหลายอย่าง และ “การปรนนิบัติ” ก็เป็นสิ่งที่ค้านกับความเห็นข้างต้นว่าแท้จริงแล้วผู้ชายยังต้องการผู้หญิงในแบบเดิม และจากข้อความ “ผมยังเห็นใจเธอทั้งหลายในข้อที่ไม่มีเวลาจะมาศึกษาวิชาแม่เรือนอย่างถี่ถ้วนเช่นเดิม เพียงแต่จะขอเติมว่าถึงแม้เธอจะไม่มีเวลามากถึงกับจะศึกษาอย่างถี่ถ้วน แต่ในฐานะแม่บ้าน ผมก็คิดว่าเป็นหน้าที่ของเธอที่จะสนใจเท่าที่เวลาจะอำนวย” แสดงให้เห็นการเลือกใช้คำกริยาแสดงการตัดสินใจว่า “เห็นใจ” และ “คิดว่าเป็น” ซึ่งเป็นการยกให้ผู้ชายเป็นฝ่ายตัดสินว่าผู้หญิงควรจะเป็นอย่างไร โดยยังสรุปความเห็นของผู้เขียนไว้ว่า “เธอก็น่าจะลองศึกษาไว้” เพื่อบอกทิศทางหรือแนวปฏิบัติตนให้กับผู้หญิงอีกด้วย โดยมีผู้ชายเป็นผู้ตัดสินให้

จากการวิเคราะห์การใช้คำกริยาแสดงการตัดสินใจในที่นี้ พบว่า คำกริยาส่วนใหญ่ผู้เขียนใช้ตัดสินใจผู้หญิงกับพฤติกรรม การทำหน้าที่หรือความงามของผู้หญิงตามความเห็นของผู้เขียน เพื่อให้เห็นภาพด้านลบหรือบวกของผู้หญิง ทั้งเป็นการตัดสินใจในมุมมองของผู้ชายที่มีต่อผู้หญิง หรือการตัดสินใจพฤติกรรมของตัวผู้หญิงเอง แต่ต่างก็สะท้อนให้เห็นการประเมินผู้หญิงในความเห็นของผู้เขียนเสมือนเป็นการคิดแทนผู้หญิงหรือตัดสินใจแทนผู้หญิง

๑.๓ การเลือกใช้คำเรียกผู้หญิง

คำเรียกผู้หญิงในที่นี้ หมายถึง คำที่หมายถึงหรือสื่อความหมายถึงผู้หญิงทั้งที่เป็นผู้หญิงทั่วไป หรือผู้อ่าน (ซึ่งก็คือผู้หญิงเป้าหมายหลักของนิตยสาร) ดังนั้นคำเรียกผู้หญิงในงานวิจัยนี้จึงรวมคำนาม คำสรรพนาม และ คำอ้างถึง เพื่อใช้เรียกผู้หญิงโดยเฉพาะ โดยผู้วิจัยจะไม่เน้นการแยกประเภทในแต่ละชนิด แต่จะศึกษาการสื่อความหมายที่ผู้เขียนใช้เรียกผู้หญิง ว่าสามารถสื่อ สะท้อนความคิดที่เกี่ยวกับผู้หญิงในเรื่องใดได้บ้าง ซึ่งอาจพบทั้งการเรียกผู้หญิงที่สัมพันธ์กันในแบบครอบครัวระหว่างผู้ผลิตและผู้บริโภค ดังที่ได้นำเสนอไว้แล้วในบทที่ ๓ เรื่องโครงสร้างของนิตยสารสตรีสาร ซึ่งสามารถจะทำให้เห็นความสัมพันธ์แบบใกล้ชิดระหว่างผู้ผลิตและผู้บริโภค อันจะเป็นผลให้เกิดการสั่งสอน ดักเตือน ในฐานะที่ผู้ผลิตนิตยสารเป็นผู้ใหญ่ ผู้อ่านเป็นเด็ก หรืออาจเป็นความหวังดีของคนในครอบครัวเดียวกันซึ่งมีให้แก่กัน แต่สำหรับประเด็นนี้ผู้วิจัยจะนำเสนอตัวอย่างที่ใช้เรียกผู้หญิงเพื่อสื่อให้เห็นความเป็นผู้หญิงทั้งในด้านบวกและลบ หรือแบบฉบับของความเป็นผู้หญิง เช่น ผู้เขียนเรียกผู้อ่านว่า “คุณแม่บ้าน” “คุณแม่บ้านที่รัก” และ “คุณแม่บ้านแม่เรือน” แสดงให้เห็นว่าผู้เขียนมีมุมมองต่อผู้อ่านจากคำเรียกว่าด้วยการคาดว่าผู้อ่านจะต้องเป็นแม่บ้าน และยังแสดงให้เห็นว่าหน้าที่งานบ้านเป็นงานของผู้หญิงจึงทำให้มีคำเรียกผู้หญิงดังกล่าวด้วยน้ำหนักรวมของคำที่แตกต่างกันอีก คำระหว่าง “แม่บ้าน” กับ “แม่บ้านแม่เรือน” นั้น คำว่า “แม่บ้านแม่เรือน” จะมีน้ำหนักของคำมากกว่าเพราะนอกจากจะเป็นการหมายถึงหน้าที่ที่ต้องปฏิบัติแล้ว ยังหมายถึงคุณสมบัติที่ดีที่ผู้หญิงควรจะเป็นอีกด้วย ดังตัวอย่าง

ตัวอย่าง

ทรศนะหญิง

ภริยาผู้บริหาร (นวนลภา)

ใครคงจะเคยได้ยินคำปรารภทำนองนี้อยู่บ้างในระหว่างญาติมิตรเพื่อนฝูง ในเรื่องไม่อยากจะป็นภริยานักบริหาร เป็นความจริงที่ผู้เป็นภริยาของผู้ที่อยู่ในตำแหน่งบริหารจะต้องเป็นคนที่จะต้องก้าวไปให้ทันกับความก้าวหน้าของสามีเป็นเรื่องปฏิเสธไม่ได้เลยว่า ผู้หญิงหรือ ‘คนที่บ้าน’ นั้น มีส่วนช่วยสนับสนุนสามีไม่มากนักน้อย ไม่ทางตรงก็โดยทางอ้อม...

(๕ มิถุนายน ๒๕๒๖)

จากตัวอย่าง คำว่า “ภริยา” “ผู้หญิง” และ “คนที่บ้าน” เป็นคำเรียกผู้หญิงที่หมายถึง ภรรยา โดยเป็นการเรียกผู้หญิงที่แสดงให้เห็นถึงภาพผู้หญิงที่อยู่เบื้องหลังผู้ชาย โดยการเรียก ผู้หญิงว่าเป็น “คนที่บ้าน” ยังแสดงให้เห็นบทบาทของผู้หญิงเป็นผู้ที่ต้องดูแลบ้าน หรือเป็นผู้ ที่ต้องอยู่กับบ้าน การจำกัดพื้นที่ของผู้หญิงเป็นไปเพื่อสนับสนุนบทบาทหน้าที่ของผู้ชายใน พื้นที่สาธารณะ

ตัวอย่าง

พรรณษะหญิง

หย่าร้าง-ทางออกสุดท้าย (มาลัยรัก)

ส่วนใหญ่ของแม่บ้านผู้ตอบคำถามเป็นสตรีทำงานนอกบ้าน เธอพากันรู้สึก ว่าผู้ชายไม่ยอมปรับตัว เองที่จะช่วยเหลือ และรับภาระร่วมกันในการครองชีวิตคู่ ทั้งรู้สึกตัวเองหลังแต่งงานก็ต้องกลายเป็นแม่บ้าน ของสามี มากกว่าจะเป็นคนรัก คู่คิด หรือคู่ใจ

(๕ กรกฎาคม ๒๕๓๕)

จากตัวอย่างมีการใช้คำเรียกว่า “แม่บ้าน” เป็นคำเรียกเพื่อสื่อความหมายถึงผู้หญิงที่ ทำหน้าที่ทั้งนอกบ้านและในบ้าน คำเรียกผู้หญิงว่า “แม่บ้าน” สื่อความหมายในทางด้านลบเสมือน เป็นคนรับใช้ของสามีเมื่อเกิดการแต่งงาน ส่วนคำเรียกผู้หญิงที่ว่า “คนรัก คู่คิด หรือคู่ใจ” แสดง ให้เห็นว่าผู้หญิงเมื่อยังไม่แต่งงานเป็นอิสระจากผู้ชาย ขณะที่สังคมเปลี่ยนแปลงให้ผู้หญิงอยู่ได้ ทั้งนอกบ้านและในบ้าน แต่ผู้หญิงก็ไม่อาจหลุดพ้นจากหน้าที่ภายในบ้านได้

ตัวอย่าง

แต่เพื่อนสตรี

ผู้หญิงควรเล่นการเมือง!? (ปลาหมอบ)

...เป็นที่น่ายินดีอยู่อย่างหนึ่งที่ดูเหมือนเมื่อ พ.ศ. ๒๕๓๘ เเนติบัณฑิตหญิงคนแรกของไทยได้เข้าไป อภิปรายในสภาผู้แทนราษฎรเกี่ยวกับร่างประมวลกฎหมายแพ่งบรรพ ๕-๖ ว่าด้วยครอบครัวและมรดก เป็น ครั้งแรกในประวัติศาสตร์ที่มีสุภาพสตรีเข้าไปแสดงความคิดเห็นเป็นปากเสียงแทนพี่น้องเพศงามทั้งหลาย...

(ต้นสิงหาคม ๒๕๓๑)

จากตัวอย่าง มีการใช้คำเรียกผู้หญิงว่า “สุภาพสตรี” เพื่อแทน “เนติบัณฑิตหญิงคนแรก ของไทย” เพื่อให้เกียรติกับผู้หญิงที่ได้สร้างเกียรติประวัติให้กับผู้หญิงทั่วไป ส่วนคำว่า “พี่น้อง เพศงาม” ใช้แทน “ผู้หญิง” โดยการนำเอาคุณลักษณะด้านความงามมาเพื่อใช้เรียกแทนผู้หญิง ทั่วไปและคำว่า พี่น้อง ก็เพื่อบอกทั้งปริมาณและความเป็นเครือญาติทางเพศหรือบ่งบอกความ เป็นเพศเดียวกัน แม้กระทั่งชื่อของคอลัมน์ “แต่เพื่อนสตรี” ก็เป็นคำที่ใช้เรียกผู้หญิงทั่วไปว่า ผู้เขียนตั้งใจให้มีคอลัมน์นี้ก็เพื่อผู้หญิงที่อ่านนิตยสารสตรีสารเท่านั้น

ตัวอย่าง

แต่เพื่อนสตรี

ดอกไม้ของชาติ (จ.ล.)

...ธรรมเนียมของเขา เมื่อแต่งงานแล้วจะคงอาศัยกินอยู่กับพ่อแม่เท่านั้น เขาไม่ทำกัน เมื่อต่างฝ่ายรู้ว่าแต่งงานกันจริง ๆ ไม่ได้ เขาก็แต่งงานกันเล่น ๆ ตามความเรียกร้องของธรรมชาติ นี่แหละเป็นเหตุให้คนไทยหลายคนไม่ประสงค์จะแต่งงานกับพวกหม่อม เพราะรู้ความตื้นลึกหนาบางเป็นอันดี...

สำหรับสตรีของเรา คงไม่มีใครนิยมไปในทางนั้น ขนบธรรมเนียมของเราถือว่าเป็นความเสียหายอย่างร้ายกาจ เป็นสัตว์ ต่อการหาคู่ครองในภายหน้าคงจะมีผู้ชายน้อยคนเต็มทีที่จะยินดีแต่งงานกับสตรีชนิดนั้น แต่ก็น่าเห็นใจ ใครเลยจะอยากดมดอกไม้ที่ซ้ำซากจนไร้กลิ่น

(ต้นมีนาคม ๒๔๙๑)

จากตัวอย่าง การใช้คำเรียกผู้หญิงว่า “สตรีชนิดนั้น” เป็นคำเพื่อใช้อ้างถึง “พวกหม่อม” หรือผู้หญิงที่อยู่กินกับผู้ชายโดยไม่ได้แต่งงานซึ่งสื่อความหมายในทางด้านลบเพราะขัดกับขนบธรรมเนียมที่ดีของไทย และการใช้คำเรียกผู้หญิงว่า “สตรีของเรา” เพื่อหมายถึงผู้หญิงไทย แต่มีคำว่าเราเพื่อรวมผู้เขียนและผู้อ่านไปด้วยเพื่อแสดงให้เห็นความเป็นพวกเดียวกัน และยังสื่อความหมายได้อีกว่าผู้หญิงไทยมีพฤติกรรมทางเพศที่ดีกว่า “พวกหม่อม”

ตัวอย่าง

ในทัศนะของชาย

ผู้หญิงบนรถประจำทาง (อุทัย)

สิ่งหนึ่งที่พวกเราท่าน ผู้ที่เดินทางไปทำงาน กิจธุระ ฯลฯ ด้วยรถเมล์ ยกเว้นผู้ที่ขึ้นรถส่วนตัวเป็นประจำ คงจะได้พบเห็นสิ่งหนึ่งที่ออกจะกลายเป็นความเคยชิน จนเกือบจะไม่เคยคิดกันก็คือ ภาพที่ผู้หญิงยืนโหนรถอยู่บนราวตัวตรง ในมือถือของน้อยบ้างมากบ้างอยู่ตรงหน้าผู้ชายหลายท่าน ที่นั่งเหม่อลอยออกไปนอกกรดมวิวต่าง ๆ อย่างเพลินอารมณ์ ปล่อยให้เธอเหล่านั้นยืนกระโปรงพริ้วลมผ่านไปมาต่อหน้าผู้ชายเหล่านั้นมีน้อยนักที่จะลุกขึ้นยืนให้เพศผู้อ่อนแอ^๖ นอกจากสตรีผู้นั้นจะมีเด็กเล็ก ๆ หรือชราเต็มที แต่ก็เอาน้ำไม่ได้

(ต้นพฤษภาคม ๒๔๙๕)

จากตัวอย่าง การใช้คำเรียกผู้หญิงว่า “เพศผู้อ่อนแอ” เพื่ออ้างถึง “ผู้หญิง” และ “สตรีผู้นั้น” เพื่อให้ภาพผู้หญิงที่โหนรถเมล์ แสดงให้เห็นว่าผู้หญิงได้ถูกกำหนดกรอบความคิดเรื่องความอ่อนแอให้เป็นคุณสมบัติประจำตัวของผู้หญิง และยังกำหนดบทบาททางสังคมให้ผู้ชายต้องเสียสละให้ผู้หญิง เพราะถูกกำหนดกรอบความคิดเรื่องความเข้มแข็งไว้เช่นกัน ดังนั้นหากผู้หญิงและผู้ชายเท่าเทียมกันอย่างแท้จริงแล้ว ผู้หญิงอาจไม่จำเป็นต้องร้องขอความช่วยเหลือจากผู้ชายก็เป็นได้

^๖ เป็นการสะกดตามต้นฉบับ

ตัวอย่าง

ทรศนะชาย

ชิพแอนด์เดล (เซียว เซิงค้ำ)

แต่สังคมไทยก็เปลี่ยนไปมากเหลือเกิน โดยเฉพาะในส่วนของเรื่องผู้หญิง อย่างน้อยที่สุดเมืองไทยวันนี้ก็มีผู้หญิงกลุ่มใหญ่ที่เรียกตัวเองว่าเป็นผู้หญิงทำงาน คำว่า ผู้หญิงทำงาน ออกจะเป็นคำที่มีความหมายพิเศษอยู่เหมือนกัน ไม่ได้หมายความรวมถึงผู้หญิงคนไหนก็ได้ที่ทำงาน แต่มีความหมายรวมๆ ถึงผู้หญิงทันสมัยที่ทำงานมีรายได้สูง และส่วนใหญ่จะทำงานในเชิงธุรกิจค้าขาย มีข่าวคราวให้รู้เห็นตามหน้าหนังสือพิมพ์อยู่บ่อยๆ โดยเฉพาะอย่างยิ่งหนังสือผู้หญิงที่นิยมรายงานข่าวสังคม

(๕ มกราคม ๒๕๓๕)

จากตัวอย่าง การใช้คำเรียกผู้หญิงว่า “ผู้หญิงกลุ่มใหญ่...ผู้หญิงทำงาน...ผู้หญิงทันสมัย” สื่อความหมายในทางบวก โดยคำว่า “ทำงาน” ได้สื่อความหมายว่า “ทันสมัย” ซึ่งแสดงให้เห็นว่าการเป็นผู้หญิงทำงานเป็นเรื่องใหม่สำหรับผู้หญิง เพราะคำว่า “กลุ่มใหญ่” แสดงให้เห็นว่าผู้หญิงจำนวนมากได้ประกอบอาชีพนอกบ้าน ขณะที่ผู้หญิงจำนวนน้อยยังคงอยู่แต่ภายในบ้าน นอกจากนี้ส่วนที่มาขยาย “ผู้หญิงทันสมัย” ว่า “ที่ทำงานมีรายได้สูง และส่วนใหญ่จะทำงานในเชิงธุรกิจค้าขาย” แสดงให้เห็นว่าการงานของ “ผู้หญิงทำงาน” นั้นเป็นงานที่เกี่ยวกับการค้าขาย แสดงให้เห็นการจำกัดอาชีพของผู้หญิงที่ได้ออกมาทำงานนอกบ้านว่ายังคงเกี่ยวข้องกับหรือทำงานได้เพียงบางอาชีพเท่านั้น

จากการวิเคราะห์ข้อมูลนิตยสารสตรีสารเรื่องของการใช้คำเรียกผู้หญิงดังตัวอย่างข้างต้น มีทั้งการใช้คำเรียกที่แสดงทัศนะในด้านบวกและลบต่อผู้หญิง ผู้วิจัยจึงนำคำเรียกผู้หญิงทั้งหมดมาจัดเป็นชุดคำได้โดยแบ่งออกเป็น ๒ ประเภท ดังตารางต่อไปนี้

ตารางที่ ๔ แสดงการเลือกใช้คำเรียกผู้หญิงที่บอกความสัมพันธ์

(๑) คำเรียกผู้หญิงที่บอกความสัมพันธ์	
ผู้ใช้คำเรียก	คำเรียกผู้หญิง
ผู้อ่านเรียกผู้เขียน ^๗	อาจารย์บ.ก. / คุณย่าบ.ก. / คุณยายบ.ก. / คุณทวด บ.ก. / คุณป้า(บ.ก./นักเขียน) / คุณแม่(นักเขียน) / ท่าน / บ.ก. / จินตนา ๒
ผู้อ่านแทนตัวเอง	ดิฉัน / หลาน / หนู / แทนด้วยชื่อของผู้อ่าน เช่น ยัย ฯลฯ
ผู้เขียนเรียกผู้อ่านและผู้หญิง	สหายสตรี / สหายหญิง / เพื่อนสาว / เพื่อนร่วมเพศ / เพื่อนสตรี / เพื่อน(เพศ)หญิง / เพื่อนสาวร่วมงาน / เพื่อนสาวทั่วไป / เพื่อนต่างเพศ
	พวกคุณเธอ / เพศตรงข้าม / ฝ่ายหญิง / เด็กสาว / หญิงสาว / น้องสาว / พวกเธอ / คุณเธอ / แม่...
	ศรีภรรยา / ศรีภรรยา / คู่ชีวิต / มิตรแท้ / คนที่บ้าน / คุณผู้หญิงแม่บ้าน / คุณแม่บ้าน (ที่รัก) / (คุณ)แม่บ้าน(คุณ)ผู้ครองเรือน / หญิงแม่บ้าน / แม่บ้านการเรือน / แม่บ้านแม่เรือน / แม่เห่าแม่เรือน / แม่เห่าเฝ้าเรือน / แม่เรือน / แม่ครัว / มารดาโลก
	ผู้หญิงที่มืก / สาวที่มืก / สาวแก่ / สาวโสด / สาวใหญ่ / แม่หม้ายแม่ร้าง / หญิงหม้ายว่าเหว
ผู้เขียนเรียกผู้หญิง	อนุ / อีนั่งเมียน้อย / ม.น. / เมียน้อย / ภรรยาหน้า / เมียเก็บ / เมียหลวง / เมียเอก / เมียรอง / นางบำเรอ / อีหนู ^๘ / อีตัว

จากตารางพบว่าการเลือกใช้คำเรียกผู้หญิงที่บอกความสัมพันธ์ในที่นี้ คือ ความสัมพันธ์ระหว่างบุคคลที่แตกต่างกันตามบทบาทและสถานภาพทางสังคม พบว่า มีทั้งคำเรียกที่ผู้อ่านเรียกผู้เขียน เช่น คุณย่า คุณยาย คุณป้า เป็นต้น และคำเรียกที่ผู้อ่านแทนตัวเอง เช่น หลาน หนู หรือแทนด้วยชื่อของตน เป็นต้น คำเรียกลักษณะนี้แสดงให้เห็นความสัมพันธ์แบบครอบครัวซึ่งอาจสื่อได้ว่านิตยสารสตรีสาร ในฐานะผู้ผลิตได้สร้างความสัมพันธ์แบบครอบครัวให้เกิดขึ้นระหว่างผู้ผลิตและผู้บริโภคเพื่อสร้างความสัมพันธ์ที่ดีระหว่างกันตามแบบสังคมไทยที่นับถือกันแบบครอบครัวจึงมีคำเรียกเครือญาติรวมถึงคำเรียกผู้หญิงว่า สหายสตรี สหายหญิง เพื่อนสาว เพื่อนสตรี เป็นต้น การแสดงความใกล้ชิดระหว่างผู้เขียนและผู้อ่านซึ่งจะทำให้ผู้อ่านรู้สึกวาสตรีสารเป็นเหมือนเพื่อนที่สามารถพูดคุยด้วยได้จึงมีจดหมายจากผู้อ่านถึงสตรีสารอย่างสม่ำเสมอ แต่บางครั้งก็พบคำเรียกที่แสดงการแบ่งแยกทางเพศ เช่น พวกคุณเธอ เพศตรงข้าม ฝ่ายหญิง พวกเธอ ซึ่งแสดงให้เห็นว่าผู้หญิงมีความแตกต่างจากผู้ชาย

^๗ คำเรียกผู้ผลิตและผู้บริโภคที่แสดงให้เห็นความสัมพันธ์ใกล้ชิดในแบบเพื่อน หรือแบบครอบครัวผู้วิจัยได้วิเคราะห์ไว้ในบทที่ ๓ เพราะคำเรียกผู้หญิงลักษณะนี้เป็นปรากฏการณ์ที่จะทำให้เกิดกระบวนการสร้างตัวมากกว่าจะแสดงให้เห็นภาพของความเป็นผู้หญิง

^๘ คำว่า อีหนู เกิดจากการกลายความหมายที่เดิมใช้เรียกเด็กตัวเล็กๆ เป็นการเรียกเมียน้อย ซึ่งให้ภาพในด้านลบแทน

นอกจากนี้ยังมีคำเรียกผู้หญิงหรือเรียกผู้อ่านของผู้เขียนในลักษณะของการทำหน้าที่แม่และเมียของผู้หญิงจนปรากฏเป็นคำเรียก เช่น ศรีภรรยา คนที่บ้าน คุณแม่บ้าน แม่เรือน แม่ครัว มารดาโลก เป็นต้น คำเรียกผู้หญิงในที่นี้แสดงให้เห็นถึงความสัมพันธ์ระหว่างผู้หญิงและผู้ชายในฐานะสามี ภรรยา และความสัมพันธ์แบบแม่กับลูก ด้วยการทำหน้าที่ของผู้หญิงภายในบ้าน อีกทั้งยังมีคำเรียกที่แสดงให้เห็นสถานภาพทางสังคมของผู้หญิง เช่น ผู้หญิงที่มืทีก สวาทแม่ แม่หม้ายแม่ร้าง เป็นต้น เพื่อต้องการสื่อถึงผู้หญิงที่เป็นโสดซึ่งถือเป็นคำที่ไม่พึงประสงค์สำหรับผู้หญิงมากนัก หรือยังมีคำที่ผู้หญิงไม่พึงประสงค์อีก เช่น อนุ เมียน้อย เมียหลวง นางบำเรอ เป็นต้น

จากคำเรียกผู้หญิงที่แสดงความสัมพันธ์ต่างๆ ดังกล่าวพบว่า ยังมีคำเรียกผู้หญิงที่บอกถึงคุณสมบัติความเป็นผู้หญิง ดังตาราง

ตารางที่ ๕ แสดงการเลือกใช้คำเรียกผู้หญิงที่บอกคุณสมบัติความเป็นผู้หญิง

(๒) คำเรียกผู้หญิงที่บอกคุณสมบัติความเป็นผู้หญิง	
ผู้ใช้คำเรียก	คำเรียกผู้หญิง
ผู้เขียนเรียกผู้อ่านและผู้หญิง	ท่านสุภาพสตรี / คุณสุภาพสตรี / สุภาพสตรี / กุลสตรี / แม่หญิง / แม่สารพัดช่าง / (เพื่อน)(พี่น้อง)เพตงาม / สุภาพสตรี(แสนงาม) / สาวสวย(งาม) / คุณสาว ๆ / คุณผู้หญิง(ที่รัก) / ท่านหญิง(ที่รัก) / หญิงไทย / สุภาพสตรีไทย / หญิงใจงาม / ผู้บริสุทธิ์ / ผู้หญิงทำงาน / แม่ยอดหัวใจ / ลูกผู้หญิง / คนของเรา
	ข้าช่วงใช้ / เพศที่เอาใจยาก / เพศ(ที่)อ่อนแอ / ผู้อ่อนแอ / คนใจง่าย / คุณผู้หญิงผู้แค้นกล้า / ผู้หญิงแบบสนิมสร้อย / ผู้หญิงวัยเสื่อม / สาวเช็กซี / สาวสังคม / สาวปรมาณู / สาวสวิง / สาวสะเท็น / สาวสร้าง / สาวสายไหล / สาวเอียงคอก / ยายปลาร้า / ยายเพ็ง / ยายนั่น / ยายแก๊วขี้บ่น / แม่เจ้าระเบียบ / แม่เจ้าประคุณ / แม่คนนั้น / แม่ยัง / แม่กระซังกันรั้วหรือแม่กระพังใหญ่ / แม่ยกครัวหรือยกไฟลงล่าง / แม่อย่างม้าเหาะ / แม่เตาะคันซัง / แม่นั่งภาวนา ^๕ / หล่อน / สตรีชนิดนั้น / หญิงจำพวกนี้ / ผู้หญิงอย่างนี้ / หญิงเหล่านั้น

จากตารางพบว่า คำเรียกผู้หญิงที่บอกคุณสมบัติความเป็นผู้หญิงสามารถสื่อความหมายได้ ทั้งในทางบวกและทางลบ หรือบางคำเรียกก็ไม่ได้สื่อความหมายทั้งด้านลบและบวก แต่แสดงให้เห็นว่าเป็นลักษณะเฉพาะประจำตัวของผู้หญิง หรือสะท้อนให้เห็นความเป็นผู้หญิงได้จากคำเรียก ได้แก่ คำเรียกผู้หญิงที่แสดงความคาดหวังจากสังคมเพื่อต้องการให้ผู้หญิงเป็น เช่น สุภาพสตรี กุลสตรี แม่หญิง หรือคำเรียกผู้หญิงที่แสดงลักษณะหรือคุณสมบัติที่พึงประสงค์ของความเป็นผู้หญิงไม่ว่าผู้หญิงจะอยู่พื้นที่ใดก็ตาม เช่น แม่สารพัดช่าง ผู้หญิง

^๕ มาจากคำเรียกผู้หญิงสมัยโบราณมี ๑๐ ชนิด คือ แม่หญิง แม่ยัง แม่กระซังหน้าใหญ่ แม่ไผ่หน้าผัว แม่ครัวเห็นห่าง แม่ผัวอย่างเมียเหาะ แม่กระเตาะคันซัง แม่นั่งภาวนา แม่ม้าตีตะโกลก และแม่ชะโงกดูเงา (ส.พลาายน้อย, ๒๕๓๗: ๓๓-๓๗) มีเพียงชนิดเดียวที่ความหมายดี คือ แม่หญิง

ทำงาน เพศงาม คุณสาว ๆ หญิงใจงาม คำเรียกผู้หญิงที่สื่อความหมายในทางบวกหรือทางที่พึงประสงค์ย่อมมีผลกับความคิดของผู้อ่านที่ต้องการเป็นผู้หญิงในกรอบความหมายนี้ได้ ส่วนคำเรียกผู้หญิงที่สื่อความหมายในด้านลบ เช่น เพศที่เอาใจยาก ผู้หญิงวัยเสื่อม ยายเพ็ง ยายแก่ ขีปน แม่เจ้าระเบียบ เป็นต้น และยังพบชุดคำเรียกผู้หญิงที่ปฏิบัติตนไม่เหมาะสมในเรื่องเพศ เช่น สตรีชะนิตนั้น หญิงจำพวกนี้ คนใจง่าย เป็นต้น เพื่อเป็นการสร้างกรอบความคิดของความเป็นผู้หญิงดีที่จะต้องรักษานวลสงวนตัว จึงได้มีคำเรียกเฉพาะสำหรับผู้หญิงที่ประพฤติตนไม่เหมาะสมเช่นนี้

๒. การใช้ทัศนภาวะ (Modality)

ทัศนภาวะ หมายถึง คำที่ครอบคลุมรูปแบบต่างๆ ซึ่งยอมให้ผู้พูดแสดงการเปลี่ยนแปลงระดับของการให้คำมั่นหรือความเชื่อในบางเรื่อง^{๑๐} (Saeed, 2003: 135-138) โดยเฉพาะการใช้คำคุณศัพท์และวิเศษณ์ เช่น คำว่า แนนอน(Certain) น่าจะเป็น(Probable) ทำทาง (Likely) อาจจะเป็น (Possible) หรือคำแสดงทัศนคติที่ต้องการการพิสูจน์(Propositional Attitude) เช่น รู้ว่า... เชื่อว่า... คิดว่า... สงสัยว่า... อีกทั้งยังมีการใช้กริยาช่วยหรือที่เรียกว่า modal verbs ๒ ลักษณะ คือ ทัศนภาวะสัญชาตญาณ (Epistemic Modality) คือ ทัศนภาวะสัญชาตญาณจึงเป็นการส่งสัญญาณบางอย่างจากผู้พูดถึงความรู้ที่ผู้พูดมี (the speaker is signaling degrees of knowledge.) และทัศนภาวะปริพัทธ (Deontic Modality) คือ การแสดงความคิดของผู้พูดผ่านแนวคิดต่างๆ ในสังคม ได้แก่ ภาระหน้าที่หรือการบังคับ ความรับผิดชอบ และการอนุญาต (the verbs mark the speaker's attitude to social factors of obligation, responsibility and permission.) นอกจากนี้ยังมีรูปประโยคเงื่อนไขซึ่งแสดงให้เห็นสถานการณ์สมมุติ เช่น If I were rich, I would be living somewhere hotter. วิธีการต่าง ๆ เหล่านี้เป็นการให้ความหมายในโลกแห่งความเป็นไปได้ (Possible World Semantics)

ทัศนภาวะจึงมีความสำคัญในการแสดงให้เห็นโลกสมมุติจากความคิดของผู้เขียนที่ต้องการนำเสนอความเป็นผู้หญิงในแบบต่างๆ ด้วยคำแสดงทัศนภาวะ เพราะคำแสดงความคิด ความเชื่อ หรือทัศนของผู้เขียนเป็นเพียงสิ่งสมมุติ หรือความเห็นของผู้เขียนที่มีต่อผู้หญิง โดยเฉพาะการใช้ทัศนภาวะปริพัทธจะแสดงให้เห็นความคิดของผู้เขียนที่มีต่อผู้อ่าน เพราะข้อมูลที่มีลักษณะเน้นความคิดเห็นจึงพบความคิดของผู้เขียนในการแสดงความต้องการให้ผู้หญิงเป็น เช่น ควร พึง ย่อม ต้อง เป็นต้น โดยการวิเคราะห์หรืออธิบายความอาจจำเป็นจะต้องอธิบายร่วมกับกลวิธีอื่นๆ ด้วย เพราะคำแสดงทัศนภาวะเพียงคำเดียวอาจทำให้ไม่เข้าใจเนื้อหาหรือความคิดของผู้เขียนได้ ดังตัวอย่าง

^{๑๐} "Modality is a cover term for devices which allow speakers to express varying degrees of commitment to, or belief in, a proposition."

ตัวอย่าง

คิดตามประสาหญิง

ผู้หญิงไม่ควรเรียนมาก (ดิฉันเอง)

ที่ข้าพเจ้าพูดว่าผู้หญิงควรได้รับการสนับสนุนให้ได้รับการศึกษาไม่น้อยไปกว่าผู้ชายนั้น มีเหตุผลหลายประการด้วยกัน ที่เห็นได้ง่าย ๆ ก็คือ ประการแรก ในฐานะมนุษย์หรือพลโลกคนหนึ่ง เธอมีหน้าที่จะต้องทำตนให้เป็นมนุษย์ที่มีความรู้พอครองตัวอยู่ได้ในโลกอันทวีความคับขันยิ่งขั้นนี้ ประการที่สอง ในฐานะหน่วยหนึ่งของสังคม เธอมีหน้าที่จะต้องช่วยในการผลักดันสังคมปัจจุบันให้ก้าวหน้าไปโดยการทำให้ตนให้เป็นประโยชน์แก่สังคม มีใช้ภาวะหรือคุ้มท่วงความเจริญ และเธอจะช่วยได้ก็โดยวิธีทำตนให้เป็นผู้มีการศึกษาดิฉันเอง และประการที่สาม ในฐานะที่เธอเป็นแม่บ้านของครอบครัว หรือเป็นมารดาของอนุชนรุ่นหลัง ผู้หญิงพึงมีความรู้ในกิจการต่าง ๆ รอบตัวให้พอแก่การที่จะอบรมอนุชนให้เติบโตขึ้นเป็นพลเมืองดีของชาติได้ (แทนที่จะถือเอาข้อนี้เป็นเหตุยกเว้นให้ไม่ต้องศึกษาเสียเลย)

(ต้นมีนาคม ๒๔๙๕)

จากตัวอย่าง มีการใช้คำว่า “ควร” เป็นการแสดงทัศนภาวะปริพัทธ ในการเสนอแนวทางปฏิบัติว่าผู้หญิงควรได้รับการสนับสนุนทางการศึกษา โดยให้สาเหตุเพื่อสนับสนุนความคิด ๓ ประการ คือ ประการแรก ในฐานะมนุษย์ กำหนดให้ผู้หญิง(เธอ)เป็นมนุษย์ “มีหน้าที่จะต้อง” เป็นการแสดงทัศนภาวะปริพัทธ เพื่อบอกหน้าที่ความจำเป็นของผู้หญิงว่าต้องมีการศึกษาใน “โลกที่ทวีความคับขัน” เพื่อช่วยให้ผู้หญิงอยู่ในโลกที่เต็มไปด้วยปัญหาได้ เป็นการแสดงให้เห็นความจริงที่ผู้เขียนแสดงให้เห็นว่าถ้าไม่เห็นโลกมีปัญหาหรือสภาวะแวดล้อมที่เปลี่ยนไป ผู้หญิงไม่จำเป็นต้องมีความรู้ก็อยู่ได้

ประการที่สอง ในฐานะหน่วยหนึ่งของสังคม กำหนดให้ผู้หญิง(เธอ) “มีหน้าที่จะต้อง” เป็นการแสดงทัศนภาวะปริพัทธ เพื่อบอกหน้าที่ความจำเป็นของผู้หญิงว่า “ต้องช่วยผลักดันสังคม” ข้อความในประโยคนี้แสดงให้เห็นการไร้ตัวตนของผู้หญิง ทั้งที่ผู้เขียนเห็นผู้หญิงเป็นหน่วยหนึ่งของสังคม แต่กลับมองว่าสังคมอยู่ได้ด้วยการศึกษา ผู้หญิงเป็นแม่บ้านไร้การศึกษาจึงเป็นคนไม่มีค่าในสังคม

ประการที่สาม ในฐานะแม่บ้านและมารดา ผู้หญิง “พึงมี” เป็นการแสดงทัศนภาวะปริพัทธ เพื่อบอกหน้าที่ความจำเป็นของผู้หญิงว่าควรมีความรู้ทุกด้านเพื่อเลี้ยงลูกให้เป็นคนดีของชาติ ความสำคัญของการศึกษาที่ผู้หญิงต้องมีในประเด็นนี้เด่นชัดว่า ผู้หญิงต้องพัฒนาตัวเองเพื่อผู้อื่นไม่ใช่เพื่อตัวเอง

ตัวอย่าง

คิดตามประสาหญิง

ผู้หญิงไม่จำเป็นต้องเปิดเผยเกินไป (วิทยาวดี)

ผู้หญิงอาจจะต้องถูกรีดน้ำ ตัดไฟ ผ่าพินเอง แต่เธอก็ไม่จำเป็นต้องปล่อยให้รูปร่างหน้าตาขมุกขมอมขุ่นมัวจนไม่น่าดู ในสายตาของสามี เพราะความบกพร่องด้านนี้จะเป็นเหตุเร่งให้สามีเกิดความเบื่อเลื่อมความนับถือและสนใจในเธอได้เร็วที่สุด แต่ทั้งนี้มิได้หมายความว่าผู้หญิงจะต้องมัดหน้าตาปากอยู่

ตลอดเวลาซึ่งเป็นไปไม่ได้ หากหมายถึงเพียงว่า พึงพยายามให้หน้าตาทำทางสะอาดสดชื่น แลดูเอี่ยมไว้ให้มากที่สุด ถ้ามีงานที่ต้องเหนื่อยมากก็ควรเลือกวิธีที่ชวนให้มองดูเพลิน สรุปว่าไม่พึงแสดงโฉมของตัวเราในยามที่ไม่งามที่สุดให้เขาเห็นเท่านั้น

(ต้นกุมภาพันธ์ ๒๔๙๖)

จากตัวอย่าง มีการใช้ทัศนภาวะปริพทแสดงหน้าที่ว่าผู้หญิงจำเป็นควรหรือไม่ควรทำอะไรบ้าง ซึ่งสิ่งที่ผู้หญิงควรทำ คือ การรู้จักดูแลตัวเองทั้งหน้าตาทำทางให้สะอาดน่าดู และสิ่งที่ไม่ควรทำ คือ การไม่ดูแลตัวเองให้งามเมื่อต้องให้ผู้ชายเห็น ข้อเสนอแนะผ่านความจำเป็นของผู้เขียนในที่นี้แสดงให้เห็นความคิดของผู้เขียนที่เห็นเรื่องของความงามเป็นสิ่งจำเป็นในชีวิตอีกอย่างหนึ่งของผู้หญิง โดยเฉพาะเมื่อถูกมองผู้หญิงจึงมีหน้าที่สร้างความสวยงามให้กับตัวเองเพื่อให้เป็นที่ชื่นชมจากผู้ชาย

ตัวอย่าง

ทรศนะหญิง

เสน่ห์ที่ชนะใจเขา (นุช)

ผู้หญิงส่วนใหญ่ ย่อมชอบความสวยงาม ฉะนั้นพวกเราจึงต้องอาศัยสิ่งต่อเติมเสริมส่งเพื่อให้มีความสวยดึงดูดใจ นักออกแบบชื่อดังของอังกฤษผู้หญิงได้เคยพูดไว้ว่า แฟชั่นเป็นเรื่องทำทนายสมองของนักออกแบบ เพื่อนำมาปรับปรุงให้ผู้แต่งดูสวยงามยิ่งขึ้น และผู้ใช้ก็ควรจะใช้ให้ถูกบุคลิกของตน และเขาได้เน้นว่า สิ่งที่ทำให้ผู้หญิงมีเสน่ห์ก็คือ ความแปลกตา

(๖ พฤศจิกายน ๒๕๓๗)

จากตัวอย่าง ผู้เขียนใช้ทัศนภาวะแสดงความมั่นใจว่า “ย่อม” กับความสวยงาม และแสดงทัศนภาวะถึงหน้าที่ความจำเป็นในการปฏิบัติตนว่า “จึงต้อง” และ “ก็ควรจะ” เพื่อเสริมสวยและให้มีบุคลิกดีมีเสน่ห์ การแสดงความคิดที่เห็นว่าผู้หญิงส่วนใหญ่จะให้ความสำคัญกับความสวยงามทำให้เกิดความคิดกับผู้อ่านส่วนใหญ่ได้ว่าเป็นภาระหน้าที่ของผู้หญิงที่จะต้องสวยงามและรู้จักวิธีในการดูแลจัดการกับความสวยงามของตัวเองให้ได้ด้วย

ตัวอย่าง

ตอบปัญหา (จินตนา ๒)

บ่นมาก อ้วนมาก นอนกรน

ถาม ‘ตุลา - ราษฎรบุรณะ’

...“ไถ่ถามเขาดู เขาก็บอกว่าไม่มีอะไร ไม่ทำให้ใครเดือดร้อน เพียงต้องการผ่อนคลายความเครียด และยังบอกด้วยว่าดิฉันมีข้อบกพร่องอะไรบ้าง บ่นมาก อ้วนมาก นอนกรนดัง ฯลฯ ...

ตอบ

...คุณยังไม่ถึงขนาดนั้น ก็ต้องเอาอารมณ์ขันเข้าสู้ ก็อย่างที่คุณว่านั่นแหละ คุณก็นอนกรนมาตั้งแต่ไหนแต่ไรแล้ว ไม่ใช่เรื่องที่เขาจะทนไม่ได้ดอก คุณอ้วนก็คงไม่ได้ทำให้เขาหมดรักหวังใย เพราะหากจะเลิกรักเลิกหวังก็คงทำมานานแล้ว แต่เรื่องขี้บ่นนี่สิ...

นับตั้งแต่ได้ข่าวเขาไปมีที่อื่นการขี้นของคุณคงเพิ่มดีกรีขึ้นอย่างมโหฬารทีเดียว ตรงนี้กระมัง ที่จะต้องแก้ พร้อมทั้งเลิกใส่ใจพวกนักข่าวมาบอกที่จะทำให้ความระแวงเพิ่มพินขึ้นตลอดเวลา

(๔ มีนาคม ๒๕๓๓)

จากตัวอย่าง มีการใช้ทัศนภาวะที่ทัศนภาวะสัญชานและทัศนภาวะปริพัทธที่ว่า “ตรงนี้กระมัง ที่จะต้องแก้” ซึ่งแสดงให้เห็นการคาดคะเนถึงพฤติกรรมด้านลบของผู้หญิงในเรื่องของ “การขี้น” และให้ความมั่นใจของผู้ตอบปัญหาเห็นว่าการขี้นเป็นปัญหาที่ผู้หญิงสามารถเปลี่ยนแปลงตนเองเพื่อให้ความสัมพันธ์ระหว่างเพศดีขึ้นได้

ตัวอย่าง

ตอบปัญหา (จินตนา)

ตอบ น. น่าน

การที่ลูกผู้หญิงจะต้องมีเย้าเรือน (แต่งงาน) นั้นเป็นสิ่งธรรมดา บางคนก็ถึงกำหนดช้า บางคนก็เร็ว วัล๑๑ปีนับว่ายังอ่อนไปสักหน่อย สำหรับการจะต้องเป็นแม่เย้าเรือน แต่ทว่าที่เขาแต่งงานอายุน้อยกว่านั้นก็มิ และเป็นภรรยาที่ดีและน่ารักได้เกิดลูกหลานมั่นคงเป็นฝั่งฝายอยู่มากมาย เมื่อมีเหตุผลแวดล้อมเป็นความเหมาะสมแล้ว ก็ไม่ควรหวาดวิตก ด้วยเป็นการธรรมดา และเป็นปรกติวิสัย ถ้าเขาผู้ที่คุณจะต้องมีชีวิตความเป็นอยู่ร่วมมืออภยาศัยเรียบร้อย คุณก็ย่อมจะได้รับความประทับใจประคองเป็นอันดี เพียงแต่คุณจะวางใจให้สงบเป็นปรกติ ทุกสิ่งจะเป็นไปตามธรรมชาติวิสัยไม่ควรสร้าง ความกลัวไว้ล่วงหน้า จะเป็นผลร้ายแก่จิตใจภายหลัง

(ต้นกุมภาพันธ์ ๒๕๓๓)

จากตัวอย่าง ทัศนภาวะปริพัทธที่ผู้เขียนเห็นเป็นภาระหน้าที่ความจำเป็นที่ต้องปฏิบัติ ได้แก่ “จะต้อง” ซึ่งภาระหน้าที่ของผู้หญิงในที่นี้คือ การแต่งงานและการทำหน้าที่ของการเป็นแม่เย้าเรือนและ “ไม่ควร” กังวลกับการแต่งงานด้วย การใช้คำแสดงทัศนภาวะปริพัทธนี้แสดงให้เห็นความคิดของผู้เขียนที่เห็นเรื่องของการแต่งงานเป็นสิ่งสำคัญในชีวิตของผู้หญิง เพราะหน้าที่ของการเป็นแม่เย้าแม่เรือนหรือแม่บ้านที่เป็นส่วนหนึ่งที่คอยกำกับหน้าที่ในชีวิตของผู้หญิงด้วย เรื่องของการแต่งงานจึงกลายเป็นอีกหนึ่งหน้าที่ของผู้หญิงโดยทั่วไป

ตัวอย่าง

ทรศนะหญิง

วางแผนที่ดีเพื่อปีใหม่ (อรุณรุ่ง)

สำหรับปีใหม่นี้ คุณที่เป็นแม่บ้าน ไม่ว่าจะทำงานนอกบ้านด้วยหรือไม่ก็ตาม จะต้องมีการวางแผนไว้ อย่างรอบคอบในด้านต่าง ๆ รอบตัวคุณ โดยเฉพาะเกี่ยวกับครอบครัว ยกตัวอย่าง เช่น ด้านการเงิน คุณ จำต้องรู้ว่าคุณมีรายได้เพิ่มขึ้น หรือลดลง คุณควรจะใช้จ่ายอย่างไรสำหรับปัจจัยสี่เพื่อให้ชีวิตครอบครัวดำเนินไปด้วยดีสมบูรณพอควรและประหยัด คุณควรจะลดด้านใดบ้าง เช่น เรื่องเสื้อผ้าเครื่องแต่งกาย การซ่อมแซมที่อยู่อาศัย การหาความสุขนอกบ้าน การใช้จ่ายเกี่ยวกับการพักผ่อนหย่อนใจ รวมทั้งการหารายได้เพิ่มเติมสำหรับเกี่ยวกับสามีนั่น คุณควรจะไดวางแผนไว้ว่าคุณควรจะได้ปรับปรุงตัวเองอย่างไร เพื่อให้ถูกใจเขายิ่งขึ้นตลอดปีที่แล้วคุณเคยมีปัญหาเกี่ยวกับเขาในเรื่องใดบ้าง และคุณคิดว่าควรจะแก้ไขปรับปรุงอย่างไร สำหรับ

เกี่ยวกับลูก(ถ้ามี)นั้น คุณควรจะได้พิจารณาว่าในปีที่ผ่านมาลูกของคุณเป็นอย่างไร คุณรู้สึกว่าคุณๆอ่อน
ระเบียบวินัยหรือไม่ การเรียนและความประพฤติของลูกเป็นอย่างไร คุณควรจะให้ความเอาใจใส่สนใจลูกให้
มากขึ้น ควรอบรมและให้ความรักเอาใจใส่มากขึ้นหรือไม่ หรือว่าลูกทุกคนไม่ก่อปัญหาอะไร และในส่วนตัว
คุณเองนั้นก็ควรจะได้พิจารณาสำรวจตรวจตราตนเอง ว่าได้ทำหน้าที่แม่และเมียที่ดีหรือไม่เพียงไรตลอดปี
ที่ผ่านมาคุณมีปัญหาอะไรบ้างหรือไม่ ทั้งทางกายและจิตใจ

(๓ มกราคม ๒๕๓๑)

จากตัวอย่าง ทักษะภาวะปริพัทธที่ว่า “จะต้อง...จำต้อง” เพื่อบอกความจำเป็น ความ
มั่นใจในเรื่องที่เกี่ยวกับการวางแผนด้านต่างๆ และด้านการเงินของผู้หญิง สำหรับชุดคำว่า
“ควรจะ” ทั้งรูปประโยคคำถามเชิงวาทศิลป์ และประโยคทั่วไปก็แสดงให้เห็นความคิดของ
ผู้เขียนเพื่อแนะแนวทางปฏิบัติให้กับผู้หญิง โดยเฉพาะเรื่องของการใช้จ่าย การดูแลตัวเองเพื่อ
ผู้ชาย การดูแลลูก หรือเป็นการแนะนำให้จัดการกับตัวเองในหน้าที่แม่และเมียที่ดี การนำเสนอ
ความเห็นของผู้เขียนลักษณะนี้ ทำให้เห็นว่าไม่ว่าผู้หญิงจะทำหน้าที่นอกบ้านหรือในบ้านแต่
ภาระหน้าที่ความรับผิดชอบได้ถูกผูกติดมากับความเป็นผู้หญิงแล้ว ทั้งการจัดการเรื่องต่างๆ
ภายในบ้านรวมถึงเรื่องทางการเงิน การดูแลตัวเองเพื่อผู้ชาย การดูแลลูกที่ถือเป็นหน้าที่เฉพาะ
ของผู้หญิง เพื่อเป็นการสร้างความสบายใจให้ผู้ชาย ดังนั้นการวางแผนสำหรับผู้หญิงก็คือการ
ดูแลผลประโยชน์ให้กับผู้ชาย

ตัวอย่าง

แต่เพื่อนสตรี (ศุภมิตร)

แต่เป็นที่น่าเสียดายนักที่ในสมัยหลังๆ นี้หญิงสาวชาวไทยเราจำนวนไม่น้อย มักจะรังเกียจงานครัว
บางทีจะกลัวว่า ความนวลแห่งใบหน้าอันเกิดจากวิทยาศาสตร์ของเธอนั้นจะต้องคล้ำหมองไปเสียด้วยซ้ำไป
หรืออาจเห็นว่าการหุงข้าวต้มแกงเป็นงานต่ำ เธอได้รับการศึกษาก้าวหน้าตามแผนใหม่แล้ว จะต้องสนใจ
ทำไมกัน แม้ว่าอยู่โรงเรียนจะต้องเรียนบ้างเพื่อมิให้สอบตก ก็ทนเรียนอย่างเบือหน่ายและเสียไม่ได้เท่านั้นเอง
ข้าพเจ้าเคยได้ยินพ่อแม่บ่นเรื่องกับข้าวที่ลูกสาวเป็นคนทำว่า “มือไหนกินของเขาได้ก็กิน มือไหนกินไม่ได้ก็
ไม่กิน ไม่รู้จะทำยังไง” คำพูดทำนองนี้คิดว่าคงไม่เป็นศรีเมงคลนักแก่คุณสาว ๆ ที่ทำกับข้าว เพียงสักแต่จะทำ
ให้พ้นๆมือไป รสจะอ่อนเปรี้ยว หวาน มันเค็มอย่างไรไม่เอาใจใส่จะปรุงแต่งสาละวนแต่จะปรุงแต่งเสื่อผ้า
เครื่องแต่งกายให้เจิดโฉมอย่างเดียวเท่านั้น จะฟุ่มเฟือยหมดเปลืองสักเท่าใดนั้นไม่คิด

(ต้นเมษายน ๒๔๙๑)

จากตัวอย่าง ทักษะภาวะปริพัทธ คือ “จะต้อง” แสดงให้เห็นความเชื่อมั่นของผู้เขียนที่
เห็นว่าผู้หญิงให้ความสำคัญกับความงาม และการศึกษามากกว่างานครัว และยังแสดงความเชื่อ
ว่าผู้หญิงถูกทำให้เห็นว่าจำเป็น “จะต้อง” มีการศึกษา อีกทั้งทักษะภาวะสัญชาตญาณ คือ “อาจ” เพื่อ
แสดงการคาดเดาแทนผู้หญิงว่างานครัวเป็นงานต่ำ จากทักษะภาวะดังกล่าวทำให้เห็นความคิด
ของผู้เขียนที่ต้องการดึงให้ผู้หญิงเข้าสู่พื้นที่เดิมของผู้หญิงคืองานครัว

ตัวอย่าง

ในทัศนะของผู้ชาย

อาหารใจของผู้ชาย (นายลายคราม)

แน่นอนผู้ชายแทบทุกท่านจะต้องนิทาว่าข้าพเจ้ากำลังยกยอเธอของข้าพเจ้ากล่าวมาทั้งหมดนี้ ก็เป็นเพียงหน้าที่ของแม่บ้านตามธรรมดาเท่านั้นเอง ผู้ชายเป็นผู้หาเงินมาเลี้ยงครอบครัว ผู้หญิงต้องดูแลให้เขาได้รับความสุขทุก ๆ ทาง ท่านชายหลายท่านมักจะชอบอ้างว่า ท่านได้ทำงานมาเหนื่อยแสนเหนื่อย จึงควรที่ภรรยาของท่านจะทำหน้าที่แม่บ้านทั้งสิ้นโดยครบถ้วนให้คุ้มกัน ข้าพเจ้าอยากคิดว่า ท่านชายที่คิดอย่างนั้น เป็นผู้ชายที่เห็นแก่ตัวจนเกินเหตุ ข้าพเจ้าเป็นผู้ชายก็จริง แต่ข้าพเจ้าตระหนักดีว่างานบ้านของผู้หญิงนั้น นอกจากจะหนักแล้วยังจุกจิกไม่รู้จักจบอีกด้วย ยิ่งเธอไม่มีผู้ช่วยและลูกต้องเลี้ยงด้วยแล้ว เธอจะไม่มีเวลาว่างพอนั่งชงกาแฟหรืออ่านหนังสือพิมพ์อย่างที่ท่านทำอยู่ทุกวันนี้ที่ทำงานของท่านเลย

(ต้นพฤศจิกายน ๒๔๙๔)

จากตัวอย่าง เป็นการใช้ทัศนะภาวะแสดงความมั่นใจกับผู้ชายว่า “แน่นอน...จะต้อง” กับผู้ชายจำนวนน้อยที่ยกยอผู้หญิงด้วยเรื่องของการทำหน้าที่แม่บ้าน จากข้อความ “เป็นเพียงหน้าที่ของแม่บ้านตามธรรมดาเท่านั้นเอง” หน้าที่แม่บ้านที่ถูกมองเป็นเรื่องธรรมดา นั้น ได้รับการสนับสนุนด้วยการใช้ทัศนะภาวะ ที่แสดงภาระหน้าที่ของผู้หญิงตามมาว่า “ต้อง...จึงควร” ในการให้ความสุขกับผู้ชายและการทำหน้าที่แม่บ้านของผู้หญิง โดยผู้เขียนเห็นว่าภาระหน้าที่ดังกล่าวเป็นความเห็นแก่ตัวของผู้ชาย ผู้เขียนแสดงทัศนะภาวะให้เห็นความคิดของผู้ชายส่วนใหญ่ดังกล่าวเพื่อต้องการแย้งความคิด เพื่อต้องการเสนอความคิดในมุมมองของผู้หญิงถึงงานที่หนักหนาจนไม่มีเวลามาดูแลผู้ชายได้อีก อีกทั้งข้อความ “เธอจะไม่มีเวลาว่างพอนั่งชงกาแฟหรืออ่านหนังสือพิมพ์อย่างที่ท่านทำอยู่ทุกวันนี้ที่ทำงานของท่านเลย” แสดงให้เห็นมุขลบทว่า กิจกรรมการชงกาแฟหรืออ่านหนังสือพิมพ์ไม่ใช่กิจกรรมของผู้หญิง และทำให้เห็นว่าการทำงานภายนอกบ้านจะมีเวลาว่างมากกว่าการทำงานภายในบ้าน

ตัวอย่าง

ทรรศนะชาย

วิธีช่วยชีวิตผู้ชาย (วิษณุ)

ข้อแรกทีเดียว แม่บ้านจะต้องไม่พยายามจะมีอะไร หรือทำอะไรให้เทียบหน้าเทียบตาคนอื่นเขาที่มั่งมีศรีสุขกว่า เพราะถ้าเธอเกิดความอยากหรือความวุ่นวายดังกล่าวนี้ขึ้น และแสดงให้พ่อบ้านทราบ เขาก็จะเกิดอาการหมกหมุ่นเคร่งเครียด อาการดังนี้จะทำให้โลหิตเข้มข้นขึ้น ในบุคคลที่มีหลอดเลือดแคบอยู่แล้วอาจทำให้โลหิตแข็งตัวเป็นก้อน ซึ่งทำให้หัวใจพิการได้

ชีวิตประจำวันก็วุ่นวายอยู่กับเรื่องหาเงินมาใช้ให้พ่อเดือนอยู่แล้ว ยังไหนจะเรื่องงาน ไหนจะเรื่องลูกอีก แม่บ้านที่ฉลาดน่ารักก็ควรจะพยายามปิดเรื่องปวดศีรษะและนำราคาญาติทั้งหลายทั้งปวงให้พ้นจากสมองของพ่อบ้านให้หมดสิ้น

ข้อต่อมา ก็เชื่อมโยงกับข้อแรกเหมือนกัน คือพยายามหาทางผ่อนคลายความเคร่งเครียดของพ่อบ้าน เมื่อเขากลับจากทำงานเหนื่อยๆมา แม่บ้านก็ควรจะให้เขาได้พักเหนื่อยให้สบายใจ โดยไม่มีลูกกวาน หรือไม่มีตัว

เธอเองระบายอารมณ์เสียที่เก็บมาทั้งวันให้เขาฟัง การสร้างบรรยากาศที่สงบสบาย เหมาะแก่การพักผ่อนภายในบ้าน ยอม ช่วยซุบยอมอารมณ์ผู้ที่หมกหมุ่นกับงานการมาทั้งวันให้ชุ่มชื้นแจ่มใสได้เป็นอย่างดี

อีกข้อหนึ่งก็คือเรื่องอาหาร แม่บ้านที่ดี ไม่ควร จะปรนเปรอพ่อบ้านในเรื่องอาหารการกินเกินไปนัก ข้อนี้มีได้แย้งกับเรื่อง “เสน่ห์ปลายจวัก” แต่อย่างไร เพราะอาหารที่ดีนั้นยอมไม่หมายถึงอาหารที่เพิ่มไขมันอันเป็นอันตรายต่อร่างกาย เก็บฝีมือไว้แสดงเวลาถึงงานมีการดีว่า ถ้าพ่อบ้านชอบอาหารประเภทไขมัน แม่บ้านก็ ไม่ควร ตามใจ แต่ในขณะที่เดียวกันก็ ไม่ควร ห้ามเขอย่างเด็ดขาดเพราะเขาต้องไม่พอใจและไม่ฟังเธอแน่ๆ

...นายแพทย์ก็แนะนำต่อไปว่า แม่บ้าน ไม่ควร จะทิ้งงานบ้านไปสักวันหนึ่งในสัปดาห์หนึ่ง จะไปเล่นไพ่ ไปคุย หรือเที่ยวกับเพื่อนฝูง ไปเดินดูผ้าที่พาหุรัด หรือจะทำอะไรที่ตนชอบและอยากทำได้การพักผ่อนสมองดังกล่าวนี้ ยอม เป็นการผ่อนคลายความเคร่งเครียดได้อย่างสำคัญ ถ้าแม่บ้านไม่มี ‘ทางออก’ บ้าง เธอก็ ยอม ต้องเป็นโรคประสาทและอารมณ์ไม่คงที่ อันเป็นผลสะท้อนให้พ่อบ้าน ต้อง เป็นโรคเดียวกับเธอ และอาการอาจจะหนักกว่าเธอยิ่งขึ้นไปอีก

ข้อควรระวังก็คือ แม่บ้าน ไม่ควร ผลหรือผลิตเฟลลีนในการผ่อนคลายอารมณ์มากเกินไปนักจนบกพร่องในหน้าที่ของตนไป สำหรับแม่บ้านที่เที่ยวเป็นสมาชิกสมาคมต่างๆนั้น โดยหน้าที่ เธอก็ ควร จะไปร่วมจัดกิจกรรมของสมาคมเหล่านั้น แต่ถ้าไม่จำเป็นแล้ว เธอก็ ไม่ควร จะ ‘ลาก’ เอาพ่อบ้านไปนั่ง ‘อืดอืด’ หรือ ‘หวังว’ อยู่ด้วย พ่อบ้านบางคนอาจจะยินดีและไม่รู้สึกรำคาญ แต่ส่วนมากแล้วมักจะรู้สึกว่ามันอยู่บ้านมีความสุขและความหมายมากกว่า

คุณ ๆ แม่บ้านที่นำรักทั้งหลาย ยอม จะเห็นว่าคำแนะนำของนายแพทย์ผู้นี้ไม่เหลือปากว่าแรงของคุณเลย นอกจากจะช่วยให้ชีวิตหนึ่งที่คุณรักยืนยาวต่อไปพร้อม ๆ กับชีวิตของคุณเองด้วยแล้ว ยังจะช่วยซุบซุให้สดชื่น ผาสุกอยู่ตลอดไปไม่มีวันโรยราด้วย

(ต้นมีนาคม ๒๕๐๘)

จากตัวอย่าง แสดงให้เห็นชุดของทัศนภาวะ ได้แก่

“จะต้อง/ต้อง/ควร/จะ/ก็ควร/จะไม่ควร/จะไม่ควร” ทัศนภาวะนี้แสดงให้เห็นความคิดของผู้เขียนว่าต้องการให้ผู้หญิงทำหรือไม่ทำอะไร ในที่นี้ผู้เขียนทำให้เห็นว่าภาระหน้าที่ของผู้หญิงคือไม่สร้างปัญหาให้ผู้ชาย และต้องดูแลทั้งในการสร้างความสบายใจให้ผู้ชาย เช่น การไม่ให้ลูกมากวนใจผู้ชาย และการดูแลด้านอาหารให้ผู้ชายด้วย เช่น การดูแลว่าอาหารประเภทไหนที่จะจัดให้ผู้ชายได้บริโภค

“ยอม/ยอมจะ” ทัศนภาวะนี้แสดงให้เห็นความมั่นใจของผู้เขียนหากผู้หญิงปฏิบัติตามคำแนะนำไปแล้วจะเกิดผลในด้านบวกกับผู้หญิงได้ เช่น “ช่วยซุบยอมอารมณ์” หรือ “เป็นการผ่อนคลายความเคร่งเครียด” โดยเฉพาะความมั่นใจในคำแนะนำของแพทย์เพื่อให้ผู้หญิงคลายเครียด ซึ่งเป็นการทำให้เกิดประโยชน์แก่ผู้ชายด้วยการสรุปว่า “ช่วยให้ชีวิตหนึ่งที่คุณรักยืนยาวต่อไป” หมายถึงการทำเพื่อผู้ชายด้วย

“ถ้า...ก็ไม่ควร...ก็ไม่ควร/ถ้า...ก็ไม่ควร/ถ้า...ก็ยอมต้อง” ทัศนภาวะนี้แสดงให้เห็นความคิดของผู้เขียนว่า หากเงื่อนไขเกิดจากปัญหาของผู้หญิง เช่น ความอยากหรือวุ่นวายเทียมหน้าเทียมตาคนอื่นก็จะสร้างปัญหาให้ผู้ชาย แต่หากเงื่อนไขเกิดจากปัญหาของผู้ชาย เช่น ผู้ชายชอบกินอาหารไขมัน ก็จะมาด้วยทัศนภาวะความจำเป็นหรือหน้าที่ของผู้หญิงว่าไม่ควรทำอะไรเพื่อประโยชน์ของผู้ชาย หรือเป็นเงื่อนไขที่เป็นปัญหาของผู้หญิงที่สมมติเหตุการณ์ที่ไม่สามารถหาทางออกให้ตัวเองได้ ผู้เขียนก็แสดงความเชื่อมั่นว่าผู้หญิงจะเป็นโรคประสาทได้

ตัวอย่าง

ทรศนะชาย

คลายเครียด (เชียว เชิงค้ำ)

...ก็เป็นธรรมดาอยู่เองสำหรับแม่บ้านที่จะเครียดเมื่อภาระเกี่ยวกับการดูแลลูกนั้นมากอยู่กับตนเอง แต่ผู้เดียว และเมื่อจะต้องเป็นผู้มีงานพิเศษเกี่ยวกับการสอนการบ้านของลูกๆ อีกอย่างหนึ่ง

(๓ เมษายน ๒๕๓๗)

จากตัวอย่าง คำว่า “จะต้อง” แสดงให้เห็นทัศนภาวะของผู้เขียนว่าแม่บ้านมีภาระหน้าที่ความจำเป็นในการสอนการบ้านลูก รวมถึงการใช้คำว่า “เป็นธรรมดาอยู่เอง” แสดงให้เห็นว่าเรื่องปัญหาของลูกเป็นหน้าที่ของแม่นั้นเป็นความรับรู้ของคนทั่วไปในสังคมว่าเป็นเรื่องปกติ การใช้ทัศนภาวะดังกล่าวแสดงให้เห็นความคิดผู้เขียนว่ามองการเลี้ยงลูกเป็นภาระหน้าที่ของผู้เป็นแม่มากกว่าพ่อ ดังนั้นทุกรายละเอียดทั้งเรื่องเรียนหรือเรื่องต่างๆ ที่เกี่ยวกับลูกจึงขึ้นอยู่กับแม่ทั้งหมด การสร้างความยอมรับในหน้าที่ดังกล่าวทำให้ผู้หญิงไม่ว่าจะต้องทำงานอื่นอย่างไร เรื่องของลูกก็กลายเป็นจิตสำนึกของผู้หญิงมากกว่าผู้ชาย ภาระหน้าที่ความรับผิดชอบในเรื่องลูกจึงมักตกอยู่กับผู้หญิงมากกว่าจะนึกถึงผู้ชาย

การใช้ทัศนภาวะกับความเป็นผู้หญิง พบว่า คำที่แสดงทัศนภาวะไม่อาจปรากฏโดยลำพัง เพราะจะไม่สามารถสื่อความหมายด้วยตัวเองได้ แต่ผู้ผลิตตั้งใจใช้ร่วมกับคำแวดล้อมหรือกลวิธีอื่นๆ เพื่อสื่อความหมายที่สะท้อนให้เห็นความคิดเกี่ยวกับผู้หญิง ในที่นี้ส่วนใหญ่ผู้เขียนจะเลือกใช้ทัศนภาวะปริพท์เพื่อบอกภาระหน้าที่ให้ผู้หญิงเป็น เช่น ต้อง ควร พึง เป็นต้น ส่วนใหญ่เป็นความต้องการในด้านกิจกรรมที่ผู้หญิงพึงกระทำ หรือในด้านพฤติกรรมและร่างกายของผู้หญิง โดยมุมมองที่เห็นความจำเป็นของผู้หญิงนั้นไม่จำเป็นว่าผู้ชายจะมีทัศนภาวะเหมือนกันหมดเพราะจะมีผู้ชายจำนวนหนึ่งที่ไม่เห็นความจำเป็นที่ผู้หญิงจะต้องปรนนิบัติผู้ชาย เช่นเดียวกับภาระความจำเป็นของผู้หญิงในหน้าที่แม่และเมียที่ทั้งผู้หญิงและผู้ชายอาจมีทั้งทัศนภาวะเหมือนและต่างกัน โดยจากการศึกษาข้อมูลทั้งหมดของผู้วิจัยก็พบการแสดงความคิดเห็นในลักษณะนี้เช่นกันคือความคิดแต่ละประเด็นที่เกี่ยวกับผู้หญิงอาจมีทั้งมุมมองของผู้เขียนผู้หญิงและผู้ชายเห็นสอดคล้องหรือเห็นขัดแย้ง แต่ถึงอย่างไรก็ทำให้เห็นว่าผู้หญิงก็มีภาระหน้าที่ในการทำงานบ้าน ทำอาหาร ดูแลลูก เป็นต้น ซึ่งผลประโยชน์โดยรวมก็จะตกอยู่กับผู้ชาย การใช้คำแสดงทัศนภาวะเหล่านี้เป็นโลกของความน่าจะเป็นที่ต้องใช้ควบคู่กับกลวิธีอื่นๆ เช่น การเลือกใช้คำศัพท์ เพื่ออธิบายความคิดของผู้เขียนเพื่อจะนำไปสู่อุดมการณ์ความเป็นผู้หญิงนั้น สามารถสะท้อนให้เห็นภาพความเป็นผู้หญิง ในที่นี้คือ ผู้หญิงจะต้องมีการศึกษาดูแลความงามให้ตัวเองได้ มีหน้าที่ต้องแต่งงาน เป็นแม่และเมียที่ดีตามความเห็นของผู้เขียน ดังนั้น การนำเสนอความคิดเห็นของผู้เขียนจึงถือเป็นการชี้หน้าความคิดหรือแนวทางปฏิบัติให้กับผู้อ่าน หรือเป็นการสอนแถมบังคับผู้อ่านที่อาจเป็นข้อตกลงหรือการยอมรับจากสังคมเพื่อนำผู้อ่าน (ซึ่งก็คือผู้หญิง) ให้ปฏิบัติตามกรอบความเห็นของผู้เขียน

๓. การอ้างถึง

การอ้างถึงในที่นี้ คือ การกล่าวถึงสิ่งซึ่งไม่มีตัวตน แต่นำมาอ้างเพื่อให้มีอิทธิพลกับความคิด ความเชื่อของผู้หญิง หรือคนในสังคม เช่น สังคม ธรรมชาติ และประเพณี เป็นต้น ทั้งที่เนื้อหาเป็นการนำเสนอความเห็นของผู้เขียนเป็นเรื่องที่เกี่ยวกับผู้หญิง หรือเป็นความสัมพันธ์ระหว่างผู้หญิงและผู้ชาย ซึ่งถือเป็นคนที่อยู่ในสังคม เป็นคนที่กำหนดสิ่งที่นำมาอ้างถึงต่างๆ ให้มีอำนาจเหนือตน ดังนั้นการอ้างถึงของผู้เขียนจึงอาจนำมาใช้เพื่อวัตถุประสงค์บางอย่าง เช่น เพื่อชอนตัวผู้กระทำที่แท้จริงไว้ เพื่อสร้างความเชื่อถือหรือให้ผู้อ่านคล้อยตามในความเห็นของผู้เขียน เป็นต้น ดังตัวอย่าง

ตัวอย่าง

คิดตามประสาหญิง

ความหวังของหญิงไทย (ยุพดี มงคลวัฒน์)

“ปีใหม่จะอธิษฐานอะไรนะหรือ? จะอธิษฐานให้คุณประติษฐ์แกมีความกล้ามากกว่านี้สักนิดเดียวเท่านั้นแหละ เพราะแกไม่เคยจะช่วยออกความคิดความเห็นกับฉันเลย คุณกลัวที่จะเป็นผู้นำเสียจริง ทั้งๆ ที่โดยธรรมชาติ ผู้ชายก็มีหน้าที่เป็นฝ่ายนำผู้หญิง”

(ต้นมกราคม ๒๕๔๕)

จากตัวอย่าง สิ่งที่ผู้เขียนอ้างถึงในที่นี้ คือ “ธรรมชาติ” แสดงให้เห็นความเชื่อของผู้เขียนว่า “ผู้ชายก็มีหน้าที่เป็นฝ่ายนำผู้หญิง” แต่กลับนำ “ธรรมชาติ” มาอ้างซึ่งทำให้เห็นว่าบทบาทหน้าที่ของการเป็นผู้นำและผู้ตามเป็นสิ่งที่ถูกกำหนดมาให้แล้ว ผู้หญิงหรือผู้ชายไม่มีสิทธิเลือกที่จะเป็นได้ ซึ่งคำว่า “ธรรมชาติ” ยังทำให้เห็นว่าบทบาทหน้าที่ที่ถูกกำหนดเป็นเรื่องธรรมดา ที่ผ่านการยอมรับจากคนในสังคมได้อีกด้วย

ตัวอย่าง

ทรศนะชาย

จะตะโกนไปใย (แวน วิทยา)

ธรรมชาติสร้างผู้หญิงให้เป็นเพศนุ่มนวล ถึงจะเข้มแข็งอย่างไรก็จะขาดความละมุนละม่อมไปไม่ได้ เรื่องอะอะกระซอกโศกฮากไม่ใช่ลักษณะของผู้หญิง เท่าๆกับไม่ใช่ลักษณะของผู้ชายที่เป็นสุภาพบุรุษ ควรเป็นลักษณะของใครก็เห็นจะไม่จำเป็นจะต้องพูดถึง

(๖ กุมภาพันธ์ ๒๕๑๕)

จากตัวอย่าง สิ่งที่ผู้เขียนอ้างถึงในที่นี้ คือ “ธรรมชาติ” ใช้กับคำกริยาว่า “สร้าง” และมีผู้หญิงเป็นผู้ถูกกระทำ โดยใช้คำว่า “เพศนุ่มนวล” เพื่อเรียกผู้หญิงจากการนำลักษณะความเป็นผู้หญิงมากล่าวถึง และเลือกใช้คำว่า “ความละมุนละม่อม” เพื่อแสดงให้เห็นลักษณะของความเป็นผู้หญิง การอ้างถึงธรรมชาติในที่นี้จึงเป็นเหมือนว่าคุณลักษณะของความเป็นผู้หญิงดังกล่าว เป็นสิ่งที่ติดตัวผู้หญิงมาตั้งแต่เกิด เป็นสิ่งที่ผู้หญิงไม่ได้เลือกหรือไม่สามารถกำหนดเองได้

ตัวอย่าง

ในทัศนะของชาย

สตรีกับการเมืองในอีกทัศนะหนึ่ง (ล.จุลภนินธุ)

ทำไมข้าพเจ้าจึงขอวิจารณ์ “ผู้หญิงควรเล่นการเมืองหรือไม่” ของคุณปริติ ธิมานนท์ ไม่ใช่เป็นเรื่องไม่ดี ไม่เหมาะสม ความจริงดีมาก และดีพอๆกับที่คุณปริติเคยเขียนใน “สตรีสาร” มาเรื่องหนึ่งนานแล้ว แต่คุณปริติได้มีสิ่งบกพร่องอยู่อย่างหนึ่ง คือคำเปรียบเทียบกับไม่เป็นไปในลักษณะถูกต้อง และ “เหตุ” ในเรื่องก็มีได้ให้คำอธิบายไว้แจ่มชัด เช่นกล่าวว่าผู้หญิงถูกกีดกันมิให้เล่นการเมือง คุณปริติไม่ได้บอกว่าเนื่องจากสภาพสังคมของมนุษย์เรา (สังคมในที่นี้ ไม่ใช่สังคมที่มีงานเด่นรำหรรษาอย่างที่เรียกกันอยู่ในปัจจุบัน) กลายเป็นว่าอยู่ๆผู้ชายก็บังคับไม่ให้ผู้หญิงเล่นการเมือง ซึ่งกล่าวโดยสังขรณ์แล้วเป็นไม่ได้ ผลที่เกิดขึ้นของสภาพสังคมในโลกนี้ย่อมมีเหตุแท้จริงอยู่อันหนึ่ง ถ้าเราไม่เสาะแสวงค้นหามาให้ได้ ซึ่งเหตุแท้จริงแล้วเราย่อมเสมือนหมดหนทางแก้ไข เฉพาะในเรื่องนี้แน่นอนทีเดียว เป็นเพราะสังคมบังคับผู้หญิง สังคมทำให้ผู้หญิงไม่ดิ้นรนชวนขายเพื่อสิทธิ์ของตนเอง และการไม่ดิ้นรนเองย่อมมีทางดกดำมืดทึบ ไม่เคยมีประวัติศาสตร์ว่าผู้นอนงอมืองอเท้าอยู่เฉยๆแล้วจะได้รับการสิทธิความเป็นธรรม การกล่าวไม่แจ่มแจ้งของคุณปริติอาจทำให้เพื่อนหญิงบางคนตั้งตัวเป็นศัตรูกับผู้ชาย ซึ่งโดยแท้ผู้ชายไม่ใช่ฝ่ายผิด สังคมอีกนั้นแหละทำให้ผู้ชายไม่ใช่ฝ่ายผิด สังคมอีกนั้นแหละทำให้ผู้ชายเป็นคนเห็นแก่ตัว เมื่อสังคมเปลี่ยนไปความเห็นแก่ตัวของผู้ชายย่อมหมดสิ้นไป ผู้หญิงย่อมได้รับสิทธิความเป็นธรรมต่างๆ แต่ทั้งนี้ปมใหญ่อยู่ที่แก้ไขสังคม มิใช่จำพัวทำลายผู้ชายให้หมดสิ้น!

(ต้นมิถุนายน ๒๔๙๕)

จากตัวอย่าง สิ่งที่คุณเขียนอ้างถึงในที่นี้ คือ “สังคม” ใช้กับคำกริยาว่า “บังคับ” และ “ทำให้” เพื่อมากำหนดผู้หญิง ทำให้เห็นว่าผู้หญิงต้องเสียสิทธิต่างๆ เพราะสังคมไม่ใช่เพราะผู้ชาย ผลจากความผิด ความเห็นแก่ตัวของผู้ชาย การไม่ได้รับสิทธิของผู้หญิง หรือความไม่เท่าเทียมกันทางเพศเป็นเรื่องของ “สังคม” ปัญหาต่างๆ ทั้งหมดได้ถูกยกให้เป็นเรื่องของสังคมเท่านั้น ทั้งที่สังคมเกิดจากผู้ชายและผู้หญิง แต่ความเป็นนามธรรมของสังคมอาจนำมาใช้เพื่อกลบเกลื่อนความผิดหรือเพื่อปกป้องอำนาจที่แท้จริงของผู้ชาย เป็นการอำพรางความผิดและความไม่เท่าเทียมกันได้เป็นอย่างดี เพราะ “สังคม” ก็ได้รับการยอมรับในความรู้สึกของคนทั่วไปว่ามีอยู่จริงและเป็นการยอมรับของคนที่อยู่ในสังคมเดียวกัน จึงทำให้ผู้อ่านเห็นคล้อยตามได้ว่าหากแก้ปัญหาก็ระบบใหญ่ได้ ปัญหาความไม่เท่าเทียมของผู้ชายและผู้หญิงก็จะหมดไป ทั้งที่ในตัวอย่างผู้ชายเป็นผู้ก่อปัญหาขึ้นการจัดการกับปัญหาจึงน่าจะขึ้นอยู่กับผู้ชายมากกว่าสังคม

ตัวอย่าง

ท่านถาม-เราตอบ (จินตนา)

ตอบ GENTLE NAKORNSAWAN

ถาม: นักเรียนสมัยนี้ชอบสังคม (ร่วมเพศและต่างเพศ) สังคมจะไม่ทำลายความบริสุทธิ์ของเขาเสียหรือ (ทุกๆคน-บางคนแก่สังคม)

ตอบ: สังคมได้ทำลายความบริสุทธิ์ของเขาเสียมากต่อมากแล้ว สมัยสหเพศศึกษา (Co-education) และยุคปรารถนาเสรีภาพ (Freedom) ของหญิงสาว ย่อมเป็นดังนี้ทั่วโลก มันเป็นปัญหาที่ผู้ปกครองจะต้องชี้แจงอบรมทั้งฝ่ายหญิงและฝ่ายชาย ให้รู้จักประมาณตน

(ต้นกรกฎาคม ๒๔๙๕)

จากตัวอย่าง สิ่งที่ถูกถามปัญหาและผู้ตอบปัญหาอ้างถึงในที่นี้ คือ “สังคม” ที่หมายถึง ผู้หญิงและผู้ชายมีปฏิสัมพันธ์ร่วมกัน โดยผู้ถามปัญหาและผู้ตอบปัญหานำมาอ้าง คู่กับการใช้ คำกริยาว่า “ทำลายความบริสุทธิ์” แสดงให้เห็นอำนาจของ “สังคม” ที่สามารถทำลายความ บริสุทธิ์ของคนได้ โดยเฉพาะข้อความที่ตามมาว่า “สมัยสหเพศศึกษา (Co-education) และยุค ปรารถนาเสรีภาพ (Freedom) ของหญิงสาว” แสดงให้เห็นว่าคนที่น่าจะถูกทำลายความบริสุทธิ์ ในที่นี้ก็คือนักหญิง เพราะเป็นยุคที่ผู้หญิงกับผู้ชายได้เรียนร่วมกัน และผู้หญิงก็เริ่มมีสิทธิ เรียกร้องเสรีภาพที่ผู้ตอบปัญหาว่ามีโอกาสจะสัมพันธ์กับเพศตรงข้ามได้มากขึ้น ความสัมพันธ์ ดังกล่าวถูกมองว่าเป็นปัญหาหรือเป็นเรื่องที่ผู้หญิงจะต้องระวัง โดยให้อิทธิพล “สังคม” มา มีบทบาทสำคัญกับคนในสังคม ทั้งที่จะเสียความบริสุทธิ์หรือไม่เป็นเรื่องของคนมากกว่าสังคม

ตัวอย่าง

คิดตามประสาหญิง

หนุ่มสาวควรมีเสรีภาพเพียงไหน (ยุพดี มงคลวิจิตร)

...เพราะเท่าที่เป็นอยู่ในขณะนี้ ประเพณี ยังไม่เปิดโอกาสให้หญิงได้มีอิสระมากนัก ตามทางปฏิบัติ จึงปรากฏว่าหนุ่มสาว โดยเฉพะอย่างยิ่งในเมืองหลวง จำต้องแสวงเสรีภาพด้วยตนเอง ด้วยเหตุว่าพ่อแม่ ส่วนมาก ยังแลไม่ถึงประโยชน์ของการเปิดโอกาสให้ลูกได้มีโอกาสพบปะสมาคมกับผู้ชายตามสมควร ผลจึง ปรากฏเป็นเรื่องที่ทั้งชวนขันและน่าเศร้า เมื่อลูกสาวที่แสนหวงนั้นเองเพียงพ้นจากสายตาพ่อแม่ไป ก็ กลายเป็นสาวสังคมที่กว้างขวางหรรหราวด้วยประการต่างๆ โดยพ่อแม่ไม่อาจจะล่วงรู้ได้

(ต้นเมษายน ๒๔๙๔)

จากตัวอย่าง สิ่งที่ถูกเขียนอ้างถึงในที่นี้ คือ “ประเพณี” ตามมาด้วยคำกริยา คือ “ยังไม่ เปิดโอกาส” แสดงให้เห็นว่า ประเพณีมีอำนาจที่จะให้โอกาสหรือไม่ให้โอกาสผู้หญิงได้มีอิสระ การทำให้ประเพณีซึ่งไม่มีตัวตนแต่มีบทบาทสำคัญในการกำหนดวิถีชีวิตของผู้หญิงนั้น ทำให้ เห็นว่าชีวิตผู้หญิงต้องมีกรอบและอยู่ภายใต้กรอบแห่งสิ่งที่มองไม่เห็นแต่เป็นที่ยอมรับของคน ส่วนใหญ่รวมถึงตัวผู้หญิงเองด้วย

จากการวิเคราะห์การอ้างถึง ได้แก่ สังคม วัฒนธรรม ประเพณี และธรรมชาติ ของ ผู้เขียนให้มีอำนาจในการกำหนดกรอบความคิด ความเชื่อ หรือคนในสังคมว่าผู้หญิงได้ถูก กำหนดบทบาทคุณสมบัติ หรือการมีสิทธิของความเป็นผู้หญิงมาแล้ว การอ้างถึงสิ่งเหล่านี้ สามารถสร้างความเชื่อหรือทำให้เกิดการยอมรับ เพราะเป็นความเข้าใจร่วมกันหรือตกลง ร่วมกันของคนในสังคม ดังนั้นผู้เขียนอาจใช้ประโยชน์จากการอ้างถึงเพื่อกลบเกลื่อนความเห็น ด้านลบของผู้เขียน เช่น แทนที่จะตำหนิผู้ชายก็ตำหนิสิ่งที่ไม่มีตัวตนการอ้างถึงจึงอาจกลายเป็น ที่ซ่อนตัวของผู้ชายได้ หรือใช้การอ้างถึงเพื่อให้ผู้หญิงยอมรับการอยู่ในกรอบปฏิบัติที่ตึงตาม เพื่อให้ออกเป็นเรื่องปกติ หรือเป็นที่ยอมรับของคนส่วนใหญ่ที่มีความเชื่อเหมือนกัน เช่น สังคมได้ กำหนดให้ผู้หญิงต้องอยู่ในกรอบ ซึ่งอาจทำให้ขาดสิทธิหรือความเท่าเทียมทางเพศ ทั้งที่การ

อ้างถึงสิ่งที่เป็นนามธรรมเหล่านี้มีความเป็นรูปธรรมซ่อนอยู่ เพราะแท้จริงคนคือผู้กำหนดความเป็นนามธรรมทั้งหมดขึ้น แต่สิ่งที่ถูกกำหนดเหล่านี้ได้ทำให้ผู้หญิงต้องเป็นฝ่ายที่เสียประโยชน์ โดยผู้หญิงเองอาจไม่เคยตั้งคำถามว่าทำไมผู้หญิงต้องอยู่ในกรอบความเป็นผู้หญิงที่ดี ขณะที่ผู้ชายกลับไม่ได้รับการกล่าวถึง

๔. การใช้คำถามวาทศิลป์

การใช้คำถามวาทศิลป์ (Rhetorical Question) เป็นคำถามที่ไม่ต้องการคำตอบ ดังที่ โฟว์เลอร์ (Fowler, 1991: 40) กล่าวว่า คำถามวาทศิลป์สามารถกำกับความคิดของผู้อ่านได้ เพราะผู้อ่านจะต้องสร้างจินตนาการตามที่ผู้เขียนถาม กฤษดาวรรณ หงส์ดารมภ์ (๒๕๕๑: ๓๑) ได้ยกตัวอย่างคำถามย้อนกลับ^{๑๑} ภาษาทิเบตที่ “แม่พูดกับลูกว่า “หงา บังโก๋ ยิมเบ” (แม่เป็นขอรานหรือ)ว่า ในการกล่าวถ้อยคำนี้ แม่ไม่ได้เชื่อว่าตนเองเป็นขอรานและไม่ได้มีเจตนาจะถามคำถามนี้แก่ลูก แต่ต้องการชี้ให้ลูกเห็นว่าแม่ไม่ใช่ขอรานหรือบุคคลที่ไม่มีค่าและลูกไม่ควรประพุดกับแม่เช่นนี้” เช่นเดียวกับงานวิจัยนี้ที่พบว่าผู้เขียนจะเลือกตั้งคำถามหรือทิ้งท้ายคำถามให้ผู้อ่านคิด ทั้งที่ผู้เขียนก็มีคำตอบในใจแล้ว หรือผู้เขียนก็รู้ว่าผู้อ่านก็รู้ว่าคำตอบนั้นคืออะไร แต่ผู้เขียนใช้คำถามวาทศิลป์เพื่อชี้แจงความคิดของผู้อ่าน หรือต้องการย้อนคำถามเพื่อสื่อความรู้สึกของผู้เขียนหรือต้องการเน้นความหมายที่ผู้เขียนต้องการจะสื่อสาร ดังตัวอย่าง

ตัวอย่าง

คิดตามประสาหญิง

สามีไม่ต้องเกี่ยวภรรยา (รัชนิญา)

และผู้หญิงก็ไม่ได้เรียกร้องสิ่งที่เกินความสามารถหรือฝืนความรู้สึกของผู้ชายเลย เพียงวาจาที่ขมขื่นรวมทั้งคำหยอกล้อเกี่ยวพาราสิที่ผู้ชายเคยใช้ยู่ย่นับครั้งไม่ถ้วนตั้งแต่ครั้งยังเป็นคู่รักอยู่เท่านั้น เรียกว่ามากเกินไปหรือ?

สามีควรจะปล่อยให้ภรรยาต้องทนขมขื่นใจอยู่อย่างเงิบๆ ต่อไปหรือไม่? สามีคิดว่าคนมีหน้าที่หาเงินให้ภรรยา (ซึ่งบางทีก็อาจไม่พอ) ใช้อย่างเดียวเท่านั้นหรือ? ไม่เคยคิดว่าภรรยาของท่านอ่อนหวานน่ารัก และควรแก่ความสนใจยิ่งไปกว่านั้นหรือ? เป็นหน้าที่ของท่านสามีผู้ทรงวิจรรณญาณทั้งหลายเองที่จะทำตนให้ตระหนักว่า ผู้หญิงแต่งงานเพื่อให้เป็น “ที่รัก” ไม่ใช่เพื่อเป็นเครื่องอำนวยความสะดวก” แก่ท่าน อนึ่งภรรยาอันหนักของแม่บ้านจะดูบางเบาเลย ถ้าเพียงแต่สามีจะให้ความรักแก่ภรรยาอย่างเสมอต้นเสมอปลายเท่านั้น “ความรักทำให้งานเบา” (Love Lightens Labour) เป็นความจริงที่ใช่ได้ดี ไม่ว่าที่ไหนและเวลาใด

(ต้นสิงหาคม ๒๕๙๒)

จากตัวอย่าง การตั้งคำถามของผู้เขียนไม่ได้ต้องการให้ผู้ชายตอบว่าใช่หรือไม่ แต่ต้องการย้อนถามให้ผู้ชายได้ฉุกคิดถึงพฤติกรรมที่พึงปฏิบัติต่อผู้หญิงในแบบที่ผู้หญิงต้องการได้แก่ คำถามแรกแสดงให้เห็นว่าผู้หญิงชื่นชอบคำชมหรือคำเกี่ยวพาราสิจากผู้ชายจึงหวังว่าจะ

^{๑๑} กฤษดาวรรณ หงส์ดารมภ์ เรียกการใช้คำถามวาทศิลป์ ว่า คำถามย้อนกลับ (Rhetorical Question)

ไต่ถามอีก คำถามถัดมาแสดงให้เห็นว่าผู้หญิงต้องการการปฏิสัมพันธ์หรือการดูแลเอาใจใส่จากผู้ชาย คำถามถัดมาแสดงให้เห็นว่าผู้หญิงเสมือนไม่เห็นค่าของเงินมากเท่ากับการต้องการความรัก การเอาใจใส่จากผู้ชาย ส่วนคำถามสุดท้ายแสดงให้เห็นผู้หญิงมองว่าคุณค่าในตัวเองที่สร้างความน่าสนใจให้กับผู้ชายคือความอ่อนหวาน น่ารัก โดยสรุปเป็นการถามถึงพฤติกรรมการแสดงออกเกี่ยวกับความรักและการเอาใจใส่ผู้หญิงที่หายไปของผู้ชายเมื่อได้แต่งงานกับผู้หญิงแล้ว การตั้งคำถามของผู้หญิงดังกล่าวแสดงให้เห็นว่าผู้หญิงและผู้ชายถูกกรอบทางสังคมกำหนดความคิดเรื่องของความสัมพันธ์ระหว่างสามี-ภรรยาที่มามีผลต่อการเปลี่ยนแปลงพฤติกรรมหลังการแต่งงานให้ต่างจากก่อนแต่งงาน

ตัวอย่าง

คิดตามประสาหญิง

อยากพบรักหรือ? (เยาว์มาลย์)

...ที่จริง เมื่อไม่เป็นที่ต้องการของใคร ผู้หญิงไม่ควรโทษโลกโทษผู้ชาย ว่าไม่รู้จักตัดสินจึงคิดว่าคนอย่างเธอไม่ควรเป็นที่พึงปรารถนา เธอควรจะโทษตัวเอง เธอทำอะไรจึงทำให้ผู้ชายถอยหนีไปตามๆกัน? เธอขัดคอเขาเรื่อยไปใช่หรือไม่เพียงเพื่อแสดงว่าเธอต้องเก่งกาจกว่าเขามากเพียงไหน? เธอทำจริตเหนียวอาย ทำนุมนิม นำเอ็นดู เพื่อเขาจะได้ไม่มีโอกาสรู้จักเธอจริงๆเลย ใช่หรือไม่? เธอช่วยเขินสะเทิ้นอายจนเขารู้สึกเป็นและรู้สึกว่าคำสรรเสริญเยินยอของเธอจะทำให้เขาต้องยกภูเขาเคลื่อนที่ไหวทีเดียว? เธอพูดเสียงอึกทึก และใช้คำหยาบ ทำตัวเป็นคนมีรสนิยมต่ำอันเป็นสิ่งที่ทำให้ผู้ชายดีๆ ถอยหนีไปไกล หรือเปล่า? ผู้หญิงที่ไม่มีใครต้องการควรพิจารณาตัวเองเสียก่อน เธอเป็นคนชนิดที่ตัวเธอเองจะต้องการรู้จักหรือไม่? เธอให้ความเป็นมิตร ให้ความเห็นอกเห็นใจ ให้กำลังใจ มีความน่ารักนำเอ็นดูอย่างใดหรือไม่?

(ต้นพฤษภาคม ๒๔๙๔)

จากตัวอย่าง คำถามวาทศิลป์ทั้งหมดนี้มีจุดประสงค์เพื่อบอกหรือสอนผู้หญิง โดยการตั้งคำถามเพื่อให้ผู้หญิงได้พิจารณาตัวเอง ได้แก่ คำถามแรกเป็นลักษณะของการตั้งคำถามเพื่อเปิดประเด็นให้ผู้หญิงได้สำรวจตัวเอง คำถามที่ ๒-๕ เป็นการนำเสนอภาพด้านลบของผู้หญิง เพื่อให้ผู้หญิงได้พิจารณาตัวเอง เช่น มีพฤติกรรมการขัดคอ ทำจริตเหนียวอาย ทำนุมนิม นำเอ็นดู ช่วยเขินสะเทิ้นอาย พูดเสียงอึกทึกและใช้คำหยาบ เป็นต้น การตั้งคำถามด้วยภาพด้านลบไม่ใช่เพื่อให้ผู้หญิงได้ตอบหรือพิจารณาตัวเองเท่านั้น แต่ยังเป็นการบอกว่าพฤติกรรมต่างๆ ที่กล่าวมานี้ผู้หญิงไม่ควรทำ ส่วน ๒ คำถามสุดท้ายจึงเป็นการบอกให้ผู้หญิงรู้จักพิจารณาตัวเองว่าได้มีความประพฤติที่ผู้เขียนเห็นว่าพึงประสงค์ เช่น มีความเป็นมิตร เห็นอกเห็นใจ ให้กำลังใจ น่ารักนำเอ็นดูหรือยัง การตั้งคำถามเพื่อให้ผู้หญิงได้ย้อนกลับมาดูตนเองนั้นเป็นการบอกหรือสอนพฤติกรรมทั่วไปของผู้หญิงให้ปฏิบัติตนเหมาะสมตามกรอบที่สังคมกำหนดไว้

ตัวอย่าง

ประสาหญิง

วิธีต่ออายุให้คุณผู้ชาย (ภ.ภูมิศักดิ์)

เป็นความจริงที่เงินเป็นปัจจัยอันจำเป็นยิ่งที่จะต้องมีไว้ใช้จ่ายใช้สอยในครอบครัว เก็บเป็นทุนสำรอง และคุณผู้ชายยังรู้จักใช้เงินที่หามาได้นี้ ชื่อของขวัญให้ภรรยาเพื่อแสดงความรัก แต่คุณผู้หญิงควรจะได้ตระหนักว่าเงินมิใช่สิ่งทดแทนความรักได้เสมอไป จำเป็นด้วยหรือที่คุณผู้หญิงจะต้องได้รับของขวัญดี ๆ แพง ๆ จากคุณผู้ชาย ถ้ากระนั้นคุณผู้ชายที่จนอู่ซ้กหน่อยจะเอาเงินที่ไหนไปซื้อเสื้อแพง ๆ แหวนสวย ๆ ให้คุณผู้หญิง เขาเล่า ดอกไม้สักช่อบางที่คุณผู้หญิงก็ดีใจลงไป เพราะยังนึกตามคุณ ๆ ทั้งหลายคงจะยอมรับกันว่าบางครั้งเธอประสงค์ตัวและจิตใจของคุณผู้ชายแทนสิ่งของนอกกายที่เขาจะให้เธอเสียอีกมิใช่หรือ ฉะนั้นคุณผู้หญิงก็คงอยากจะช่วยให้คุณผู้ชายมีอายุยืนยาวมากกว่าจะหักโหมทำงานเพื่อให้ได้เงิน หรือบังเกิดผลสำเร็จแต่อย่างเดียว...

(ต้นกันยายน ๒๕๐๐)

จากตัวอย่าง คำถามวาทศิลป์ดังกล่าวผู้เขียนไม่ได้ต้องการคำตอบว่า จำเป็น หรือไม่จำเป็น แต่ผู้เขียนต้องการกระตุ้นให้ผู้อ่านคิดว่าการรับของขวัญดี ๆ แพง ๆ เป็นสิ่งไม่จำเป็น ซึ่งอาจเป็นเพราะความเคยชินที่คุณผู้หญิงได้รับของขวัญจากผู้ชาย จึงทำให้ผู้เขียนต้องการให้ความสำคัญกับผู้ชายมากกว่าการได้รับของขวัญ

ตัวอย่าง

ประสาหญิง

เพศที่สาม? (สายสวาท)

เราก็ไม่ได้ว่าอะไร ไม่อยากดูก็ไม่ดู แต่รายการอาหารนี้ช่างอากัปกิริยาเสียจริง ไม่ว่าจะจัดขึ้นที่ไหน ผู้ชายเฝ้าต้อนรับแขก แต่ยามาทำให้สำเร็จเรียบร้อยเป็นขาม ๆ มาเขียนนะเรียบวุธเหมือนกัน! เรื่องผู้หญิงเขาอยากจะสวยจะงามก็เหมือนกัน โอ๊ย เปลืองเงินฟุ้งเพื่อเห่อเหิม ตัดเสื้อใหม่ ๆ แฟชั่นปาร์ตี้ปารีส แต่ทั้งนี้ทั้งนั้นมันก็เรื่องปากว่าดาขยิบนั่นเอง เพราะหากคุณผู้หญิงลองนั่งกระโปรงพันเข้ามาคืบเดียว พ่อเจ้าประคุณนักนินทาปารีส จะกลับหลังแจวอ้าวหนีคุณอย่างชนิดที่ไปแล้วไปลับ ไปแล้วไม่กลับมาเลยเทียว!

ข้าพเจ้าดีใจนักหนาที่คนไทยนี้ชอบทำอะไรเห่อตามกัน! จะเป็นเช่นไร ถ้าเราคิดโทรทัศน์ขึ้นแล้วไม่มีคนยอมดู? จะน่ารักไหม ถ้าแฟนเราไปเสริมสวยมาแล้วเราไม่ชอบ? เพราะเหตุว่าแฟนคนอื่นเขาก็ไปเสริมมาเหมือนกัน! จะนำชมรี ถ้าเขาไปเรียนเพิ่มที่อเมริกา แล้วเราย้อนไปมันเสียที่ออฟริกา? จะดีรี ถ้าสมัยนี้เขานิยมตัดผมกัน แต่เราจะกร้อนให้เป็นทรงพม่าบุก หรือทำรกเลื้อยเหมือนจิ้งเหลนฝรั่ง?

ข้าพเจ้าเขียนเรื่องนี้ไม่ได้มีปริศนาอักษรไขว้กำกับมาด้วยหรอก รับรองได้ เพราะว่ายังไม่ได้มีแฟชั่นซ่อนปัญหาไว้ในบทความ (หรือบทไม่ได้ความก็ตาม) ต่อผู้ชายนำแฟชั่นนั้นเสียก่อนมากกว่าสี่ห้าราย ข้าพเจ้าจึงจะได้เรียนแบบบ้าง และที่ข้าพเจ้าว่าไม่มีปริศนานั้นนะ ก็เพราะว่าป่านนี้ผู้อ่านก็คงรู้หมดแล้วว่า เพศที่สามคือใคร?

ใคร? ก็ใครเสียอีกล่ะ ถ้าไม่ใช่บรรดาคนปากว่าดาขยิบนั้นนะ!

(ต้นสิงหาคม ๒๕๐๖)

จากตัวอย่างผู้เขียนต้องการใช้คำถามวาทศิลป์เพื่อประชดผู้ชาย โดยได้นำชุดคำถามวาทศิลป์ขึ้นมาเป็นตัวอย่างการประชด เช่น เรื่องการเสริมสวยคำตอบก็คือพฤติกรรมนี้ของผู้ชายไม่น่ารัก หรือไม่ดีถ้าเราไม่ตัดผมตามที่เขากำลังนิยมกัน การตั้งคำถามทั้งหมดนี้คำตอบจะเป็นไปในทางตรงกันข้ามก็เพื่อต้องการประชดผู้ชาย เช่นเดียวกับชื่อเรื่องที่ตั้งคำถามว่า เพศที่สาม? โดยคำตอบจะได้จากการอ่านบทความทั้งเรื่องนั้นก็คือผู้ชายที่ชอบผู้หญิงสวยงามตามแฟชั่นแต่ปากก็ินทาวาว่าร้าย ซึ่งการใช้คำถามวาทศิลป์ลักษณะนี้จึงอาจเป็นการสนับสนุนให้ผู้หญิงตามแฟชั่นหรือตามสมัยนิยมได้

ตัวอย่าง

ประสาหญิง

ผู้ชายน่าเกลียด? (อัจฉิมา)

โฆษกคนนี้นับว่าพูดสิ่งที่เป็นความจริงหลายจุด และอีกจุดหนึ่ง

“ผู้หญิงถูกล้างสมองมานาน ถูกล้างสมองให้เลิกลึกถึงสิทธิของตัวเอง จนกระทั่งแม้ปัญหาต่างๆ ของตัวเองก็ยังไม่กล้าคิด รุ่นคุณยายคุณย่าจะเอ็ดตะโรลูกหลานสาวที่คิดเรื่องความเสมอภาคในฐานะมนุษย์อย่างกราดเกรี้ยว นี่ก็ผลของการล้างสมองหรือมิใช่?

เวลานี้พอรวบรวมจำนวนกันได้มาก ๆ ผู้หญิงจึงพอจะอาศัย “จำนวน” ผู้หญิงด้วยกันที่มีปัญหาเหมือนๆกันมานับล้านปีแล้วนี่ละ ค่อยเงยหน้าอ้าปากขึ้นมาบ้าง เดี๋ยวนี้เรื่องผู้หญิงได้ค่าจ้างไม่ยุติธรรม จึงไม่มีใครหัวเราะเยาะแล้วใช่ไหม?

พวกเราทำอะไร กลุ่มผู้หญิงที่ต่อสู้เพื่อความเสมอภาคของผู้หญิง ทำอะไร?

เราไม่ได้ทำอะไรมากมายเลย

เพียงแต่เอา สิ่งที่ผู้หญิงนับล้านๆคนนึกคิดอยู่ในใจ ออกมาตีแผ่เป็นคำพูดเท่านั้นเอง ไม่เห็นจะนำดินแดนตรงไหนเลย

ไม่น่าหวาดเสียวอย่างที่ผู้ชายพยายามเหยียบย่ำผู้หญิงมานับล้านๆปีนั้นสักหน่อย

ทำไมผู้ชายจึงต้องประสาเสีย หันเข้าเรื่องเซกส์เป็นจุดตอบโต้ด้วยเล่า?

ไม่จ่ายคดียาไปหน่อยหรือ?

เหมือนกับบอกเด็กว่าถ้าจะกินอ้อยก็ต้องมาเป็นกุลีตางไรให้ก่อน ตางแล้วก็จะมาเรียกค่าจ้างค่าออนกัไม่ได้ให้เท่าไรหรือต้องเท่านั้น

มันจะไม่มากไปหน่อยหรือ

หรือมันจะนั้นก็จับมันเข้าค่ายนรกไปเสียเลย ข้าวนาสุดแต่จะให้ (หรือไม่ให้) กิน

แล้วนี่มัน พ.ศ.เท่าไร?

หรือพ.ศ.เท่าไรก็ช่างมัน มนุษย์กับกาลเวลาไม่เกี่ยวกับกัน มนุษย์กับความดีก็ไม่เกี่ยวกับเหมือนกัน

เรื่องให้มองผู้หญิงในฐานะเป็นผู้หญิงนั้นเห็นจะยาก

ในสมัยคำทาส ผู้หญิงต้องถูกขายก่อนด้วยซ้ำ

ฉะนั้นให้มองผู้หญิงในฐานะเป็นมนุษย์ด้วยกันเสียก่อนดีกว่า

ไม่เช่นนั้นก็จะเอาเรื่องผู้หญิงกับหมวดมาปะปนกันไม่ได้หยุด”

(เหมือนกับที่เขาพูดๆกันอย่างคลั่งๆไรสติในวงการเมืองโง่ๆที่ประเทศไหนสักแห่ง ในที่อย่างนั้นเหตุผลกับความจริง เป็นสิ่งซึ่งไม่จำเป็น)

จากตัวอย่าง ข้อความ “ผู้หญิงถูกล้างสมองมานาน ถูกล้างสมองให้เล็กลงถึงสิทธิของตัวเอง” คำว่า “ถูกล้างสมอง” หมายถึง การครอบงำความคิดของผู้หญิงซึ่งแสดงให้เห็นมูลบทว่าสิ่งที่ผู้หญิงคิดหรือเชื่อถูกบิดเบือนให้คิด ให้เชื่ออย่างที่มีอำนาจต้องการให้เป็น โดยผู้ที่จะได้ประโยชน์จากการครอบงำความคิดของผู้หญิงให้ไม่มีสิทธิต่างๆ ก็คือ ผู้ชาย และคำว่า “เล็ก” ก็ยังแสดงให้เห็นมูลบทอีกว่า ผู้หญิงเคยมีสิทธิของตัวเองมาก่อน แต่การใช้คำถามวาทศิลป์ที่ว่า “นี่ก็ผลของการล้างสมองหรือมิใช่?” การล้างสมองจึงเป็นเหมือนการครอบงำความคิดของผู้หญิงซึ่งสิทธิของผู้หญิงเป็นสิ่งที่ถูกกำหนดไว้แล้ว คำถามวาทศิลป์ถัดมาจึงเป็นเหมือนการสนับสนุนความคิดผู้เขียนที่เห็นความไม่เท่าเทียมกันในเรื่องของค่าจ้าง ว่าปัญหาได้แก้ไขก็เพราะการรวมตัวของผู้หญิงที่มีปัญหาเหมือนกัน ส่วนคำถามวาทศิลป์ที่เหลือก็เพื่อต้องการเรียกร้องความเท่าเทียมทางเพศ หรือผู้เขียนต้องการถามเพื่อชี้ให้เห็นว่า การเปลี่ยนแปลงในเรื่อง “เซกส์” ของผู้ชายก็ยังคงเป็นการเรียกร้องสิทธิความเท่าเทียมทางเพศของผู้หญิง การตั้งคำถามวาทศิลป์ก็เพื่อเป็นการโต้ตอบกับความคิดเดิมที่ยอมรับความเป็นใหญ่ของผู้ชาย เพื่อให้ผู้หญิงได้มีสิทธิเท่าเทียมกับผู้ชาย

ตัวอย่าง

ในทัศนะของผู้ชาย

“หญิงวิเศษกว่าชายจริงหรือ?” (ก.น.)

...ข้าพเจ้าจะไม่กล่าวละว่าข้าพเจ้ามีความคิดอย่างไรในเรื่องที่ได้เห็นและนำมาเล่าเป็นตัวอย่างนี้ แต่จะขอทิ้งไว้ให้ท่านหญิงทั้งหลายคิดกันเอาเองว่าที่หญิงชอบอวดวิเศษกว่าชายนั้น สมควรละหรือ

(ต้นธันวาคม ๒๔๙๗)

จากตัวอย่าง การใช้คำถามวาทศิลป์ว่า “หญิงชอบอวดวิเศษกว่าชายนั้น สมควรละหรือ” นี้ ผู้เขียนต้องการสื่อให้ผู้อ่านรู้ว่าพฤติกรรมของผู้หญิงที่ชอบอวดวิเศษนั้น เป็นสิ่งที่ไม่สมควร โดยเฉพาะการลงท้ายว่า “สมควรละหรือ” ยิ่งเป็นการชี้ให้เห็นคำตอบปฏิเสธ และยังสามารถย้อนไปยังคำถามที่ผู้เขียนตั้งเป็นชื่อเรื่องได้อีกว่า “หญิงวิเศษกว่าชายจริงหรือ?” นั้นไม่จริง เพราะผู้เขียนได้แสดงทัศนะไปในคำถามแล้วว่าเป็นสิ่งที่ผู้หญิงไม่สมควรกระทำกับผู้ชาย การใช้คำถามวาทศิลป์ในที่นี้แสดงให้เห็นความไม่เท่าเทียมกันทางเพศ เพราะการตั้งคำถามทำให้คิดว่าจะต้องมีเพศที่ดีกว่าอีกเพศหนึ่ง

ตัวอย่าง

ทัศนชาย

ผู้หญิงที่ไม่เป็นอย่างนี้มีบ้างไหม? (นายท้อม)

ความจริงก็ไม่ใช้เรื่องกล่าวหาร้ายแรงอะไรเลย เป็นแต่ผู้เขียนรวบรวมข้อความมาเสนอผู้อ่านด้วยความแน่ใจของเขาว่าต้องเป็นความรู้สึกนึกคิดของผู้หญิงแทบทุกคนทีเดียว ฟังดูก็กระจุกกระจิกน่าเอ็นดูอยู่หรอกครับ ถึงอาจจะเป็นการล้อ ก็ล้อเพราะเอ็นดูแท้ ๆ เขาว่าอย่างนี้ครับ

มีบ้างไหม ผู้หญิงที่พอได้รับบัตรเชิญให้ไปงานอะไรสักแห่งหนึ่งจะไม่คิดว่า "เอ เราจะใส่เสื้อตัวไหน แต่งตัวยังไงดีนะ?"

ผู้หญิงที่อายุ ๔๐ แล้ว มีบ้างไหมที่เชื่อว่าเธอหน้าตาแก่เท่าอายุ?

ผู้หญิงที่ไม่มั่นใจว่าตัวเธอมีรสนิยมเป็นเลิศมีบ้างไหม?

มีไหม ผู้หญิงที่สงสัยไม่เชื่อคำที่ใครๆ ชมลูกๆ ของเธอ?

มีไหม ผู้หญิงที่ไม่คิดว่าเธอคล่องแคล่วได้เรื่องได้ราวกว่าสามีของเธอเอง

มีไหม ผู้หญิงที่ปากตรงกับใจ เมื่อปากเธอพูดว่า "พูดตรง ๆ ออกมาเถอะ ฉันไม่โกรธหรอก จริงๆ"

มีไหม ผู้หญิงที่ไม่เคยคิดว่าสามีของเธอจะดำเนินชีวิตไปได้อย่างไรโดยปราศจากเธอเสียคนหนึ่ง

มีไหม ผู้หญิงที่ไม่เคยมีความคิดอย่างยังไว้ไม่อยู่ที่จะโยกย้ายเคลื่อนที่เครื่องเฟอร์นิเจอร์ในบ้าน

เพราะอยากให้เห็นว่ามันจะมองดูเข้าที่หน้าดูขึ้นกว่าแต่เดิมหรือไม่

มีไหม ผู้หญิงที่ไม่ต้องการมีเพื่อนสนิทสักคนหนึ่งซึ่งเธอสามารถจะปล่อยตัวของเธอเองตามสบายกับเธอผู้นั้นได้

มีไหม ผู้หญิงที่ไม่สนใจสนทนาเรื่องเล่าที่สุดของสังคม

มีไหม ผู้หญิงที่ไม่รู้สึกว่าเธอมีความดีเป็นพิเศษขณะที่ทำความสะอาดบ้านประจำสัปดาห์

มีไหม ผู้หญิงที่เชื่อว่าสามีของเธอรู้ดีว่าเธอทำงานหนักเพียงไร

มีไหม ผู้หญิงที่มีความสุขได้โดยไม่มีความรู้สึกว่าเธอเป็นที่ต้องการของใครสักคนหนึ่ง

และมีไหม ผู้หญิงที่ไม่อยากจะทำงานมีความสุขกับผู้ชายที่มีหลักจรรยาบรรณดี แต่อยากจะทำอยู่ตัวคนเดียวอย่างมีหลักจรรยาบรรณดี

เดี๋ยวอย่างมีหลักจรรยาบรรณดี

ผมเชื่อว่าถ้านายคนผู้เขียนนี้ (หรือนางสาวคนนี้) ไม่ใช่เกียจเสียดก่อน คงจะ "มีไหม" ให้คุณได้อ่านอีกยืดยาว ครั้นผมจะต่อเอาเองให้คุณได้อ่านนาน ๆ ก็เกรงว่าจะต้องถูกค่านเสียงหลงเป็นแน่แท้ เพราะผมก็ไม่ค่อยจะรู้จักตัวใจคุณ ๆ ผู้หญิงดีเท่าไรนัก หรือจะเรียกว่าไม่ดีเลยก็ได้เพราะฉะนั้นจึงจะไม่ขอเขียนอะไรเพิ่มเติมมากไปกว่านี้อีกแล้วนะครับ

(ต้นกุมภาพันธ์ ๒๕๐๒)

จากตัวอย่าง การใช้คำถามวาทศิลป์ทั้งหมดนี้ ผู้เขียนเชื่อว่าทุกคำถามผู้อ่านจะเข้าใจความคิดของผู้เขียนว่าคำตอบ คือ "ไม่มี" แม้ผู้เขียนจะบอกเจตนาว่าเป็นการถามเพื่อล้อเล่นหรือสร้างอารมณ์ขันก็ตาม แต่คำถามวาทศิลป์นี้ยังจัดอยู่ในลักษณะของการประชดประชัน ผู้หญิงที่ชอบเรื่องการแต่งกาย ชอบให้ตัวเองอายุน้อย มีรสนิยม เหลือลูกตัวเอง คล่องแคล่ว ปากไม่ตรงกับใจ คิดว่าตัวเองสำคัญ ชอบจัดบ้าน ชอบสังคมกับเพื่อน ชอบนิทนา ชอบให้สามีชื่นชม ต้องการให้สามีรู้ว่าเธอทำงานหนัก ต้องการให้ตัวเองเป็นที่ปรารถนาของใครสักคน และต้องการแต่งงานกับผู้ชายที่มั่นคง ซึ่งส่วนใหญ่แสดงให้เห็นคุณลักษณะของความเป็นผู้หญิงผ่าน

การใช้คำถามวาทศิลป์ทั้งสิ้น โดยคำถามทั้งหมดสะท้อนให้เห็นกรอบความคิดของผู้หญิงส่วนใหญ่ที่ผู้เขียนต้องการนำเสนอให้ผู้หญิงได้มีทางเลือกที่จะเป็นตัวของตัวเอง

จากตัวอย่างทั้งหมดพบว่า ชื่อเรื่องที่มีลักษณะของการใช้คำถามวาทศิลป์ เช่น อยากพบรักหรือ? และผู้ชายน่าเกลียด? เพศที่สาม? หญิงวิเศษกว่าชายจริงหรือ? ผู้หญิงที่ไม่เป็นอย่างนี้มีบ้างไหม? การตั้งคำถามลักษณะนี้นอกจากเป็นการสร้างจุดสนใจแล้ว ยังทำให้ผู้อ่านเห็นประเด็นที่ผู้เขียนต้องการนำเสนอจากการตั้งคำถาม โดยอาจต้องอ่านรายละเอียดทั้งเรื่องจึงจะเข้าใจคำถามจากชื่อเรื่องของผู้เขียน ซึ่งจากการตั้งคำถามดังกล่าวจะพบว่าผู้เขียนได้นำเสนอมุมมองด้านลบที่มีต่อทั้งผู้หญิงและผู้ชาย ด้วยวัตถุประสงค์บางอย่างที่ต้องใช้การวิเคราะห์ภายในเนื้อหาด้วยจึงจะเข้าใจได้ว่า คำถามดังกล่าวผู้เขียนได้นำเสนอให้เห็นภาพความเป็นผู้หญิงอย่างไร การใช้คำถามวาทศิลป์ในที่นี้ส่วนใหญ่เป็นการนำเสนอมุมมองในด้านลบของผู้เขียนที่มีต่อผู้หญิงและผู้ชาย โดยสามารถแสดงให้เห็นความคิดเกี่ยวกับผู้หญิงในประเด็นต่าง ๆ ในที่นี้ส่วนใหญ่จะเป็นการแสดงความคิดเห็นเกี่ยวกับพฤติกรรมของผู้หญิง เพื่อต้องการนำเสนอพฤติกรรมที่ผู้หญิงพึงปฏิบัติต่อผู้ชาย รวมถึงการนำเสนอความคิดเห็นด้านลบที่มีต่อผู้ชาย เพื่อให้ผู้ชายพึงปฏิบัติต่อผู้หญิงที่อาจเพื่อต้องการเรียกร้องสิทธิความเท่าเทียมจากผู้ชาย

๕. การใช้สำนวน^{๑๖} (Proverbs)

การใช้สำนวนหรือรวมเอาสุภาษิตและคำพังเพยมาด้วย จะตรงกับภาษาอังกฤษว่า Proverbs ซึ่งเป็นการใช้ถ้อยคำเชิงเปรียบเทียบคล้ายกับอุปมาอุปไมย แต่ต่างกันที่สำนวนเป็นถ้อยคำที่อยู่ในความรับรู้ของคนที่อยู่ในสังคมเดียวกันโดยทั่วไป

ขุนวิจิตรมาตรา (สง่า กาญจนาคพันธุ์, ๒๕๔๓) ให้ความหมายของคำว่า “สำนวน” คือ คำพูด เป็นสำนวนอย่างชาวบ้านเขาเรียกว่า “พูดสำบัดสำนวน” และยังให้ที่มาของสำนวนไว้ว่า สำนวนเกิดจากธรรมชาติ การกระทำสิ่งแวดล้อมอุบัติเหตุ ประเพณี ศาสนา นิยำนินทานำนาน ฯลฯ ขึ้นอยู่กับเวลา ใครที่ชอบเปรียบเทียบ ประชดประชัน พูดสนุกให้สติก็ทำให้เกิดสำนวนขึ้นได้ เช่น เสน่ห์ปลายจวก ร้องเพลงในครัวได้ผิวแก่ เป็นต้น

การเลือกใช้สำนวนในที่นี้พบสำนวนที่เกี่ยวกับผู้หญิงหลากหลาย เช่น ช้างเท้าหลัง ทอดสะพาน ขึ้นคาน ไก่แก่แม่ปลาช่อน เปิดหูเปิดตา ดูช้างให้ดูหางดูนางให้ดูแม่ เล่นกับไฟ เล่นตัว ชิงสุกก่อนห่าม ฯลฯ ซึ่งการใช้สำนวนจะสื่อความเป็นผู้หญิงอย่างไรนั้นต้องอาศัยการวิเคราะห์บริบทแวดล้อมสำนวนนั้นๆ ด้วย ดังตัวอย่าง

^{๑๖} จากข้อมูลพบว่ามีกรเปลี่ยนแปลงของถ้อยคำสำนวน เช่น ล่มหัวจมห้าย (เปลี่ยนเป็น ร่วมหัวจมห้าย) หรือนกกระจบบแตกรัง (เปลี่ยนเป็น นกกระจอกเข้ารัง) เป็นต้น

ตัวอย่าง

ในทัศนะของผู้ชาย

คติพ่อเฒ่าเรื่องหมากับแมว (ป.จำนงค์วงศ์)

ความเห็นซึ่งเป็นคติโบราณของพ่อเฒ่า นั้น ฟังดูก็แยบยลดีเพราะแก้วว่า แม่บ้านที่ดีจะต้องเก่งทางสำหรับกับข้าว และการครัว รู้จักเก็บงำของใช้ในบ้านให้เป็นระเบียบ หัวใจสำคัญของลูกผู้หญิง ผู้ชายเขามองกันที่เสน่ห์ปลายจวักเป็นข้อใหญ่...

(ต้นเมษายน ๒๔๙๗)

ตัวอย่าง

ในทัศนะของผู้ชาย

“หญิงวิเศษกว่าชายจริงหรือ?” (ก.น.)

...แต่แทนที่หญิงในปัจจุบันนี้จะก้าวหน้าในการครัวขึ้นกลับตรงข้ามทำให้ชายซึ่งเป็นพ่อบ้านต้องเกิดเอือมระอา ออกไปหาข้าวเจ๊กนอกบ้านและในบางครั้งก็ต้องพามือซึ่งสมมุติเป็นแม่ครัวหาอาหารนั่นเองและออกไปรับประทานร้านเจ๊กด้วย ทั้งนี้ไม่ทราบจะโปรดให้ผู้ชายเข้าใจว่าอะไร พอผู้ชายออกไปรับประทานข้าวนอกบ้านกลับค่ำเหนื่อย แม่เจ้าประคุณก็คอยมาซัก ไปไหนมา ไปทำอะไร ไปกับใคร และอะไรอื่นอีกคำถามหลายร้อย ซึ่งล้วนแต่จะคอยจ้องหาเรื่องว่าจะนอกใจเท่านั้น บางทีถึงกับตีโพยตีพายเป็นการใหญ่ก็มี นี่ก็เพราะลัทธิภษิตโบราณที่ว่า “เสน่ห์ปลายจวักผู้รักจนตาย” กันเสียหมด

(ต้นธันวาคม ๒๔๙๗)

ตัวอย่าง

แต่เพื่อนสตรี (ศุภมิตร)

ผู้หญิงที่นับถือทั้งหลาย โปรดฟังความคิด ๆ ของข้าพเจ้าบ้าง ท่านจะเป็นนักวิทยาศาสตร์ อักษรศาสตร์ ธรรมศาสตร์ หรืออะไรต่ออะไรศาสตร์ก็ตามที่ แต่โปรดอย่าเพิ่งทอดทิ้งสุทศาสตร์หรือวิชาหุงข้าวต้มแกงเสียเลย ท่านยังทิ้งครัวไฟไม่ได้หรอก ถึงท่านไม่ต้องลงมือทำเอง ท่านก็น่าจะรู้จักศิลปะของการประกอบอาหารพอที่จะดูแลอำนวยความสะดวกให้คนในปกครองทำได้พอเหมาะพอควรครบใดที่เราจะต้องกินกันอยู่ทุกวัน ข้าพเจ้าเชื่อว่าคติของคุณอย่าคุณยายที่ว่า “เสน่ห์ปลายจวัก ผู้รักจนตาย” นั้น เป็นความจริงที่จะไม่มีวันพ้นสมัยได้เลย (จบ)

(ต้นเมษายน ๒๔๙๑)

ตัวอย่าง

ประสาหญิง

วิธีชนะใจเขา (ศรีวรรณ)

“ผู้ชายเอาชนะง่ายจะตายไปหลานเอ๊ย...” คุณป้าบอกคุณหลาน “หลานก็รู้อยู่แล้วนี่นา คนโบราณเขาว่าไว้ไม่มีผิดหรือ เสน่ห์ปลายจวักผู้รักจนตาย ใจล่ะ”

เฮ้อ! คุณหลานได้แต่รำพึงรำพัน เกิดเป็นผู้หญิงมันช่างยากจริง ๆ ต้องหัดเข้าครัวเสียแล้วละซีเราฝรั่งเขาก็ว่าเหมือนกันนี่ว่า “วิธีเข้าถึงจิตใจชายก็คือผ่านทางกระเพาะ” ดู ๆ ไปแล้วผู้ชายนี้ช่างเห็นกินเป็นบ้านอย่างกระนั้นเลยถ้าอยากจะถูกใจชายก็เห็นต้องหัดทำกับข้าวกับปลาเป็นการใหญ่

(๒ มกราคม ๒๕๒๐)

จากตัวอย่าง สำนวน “เสน่ห์ปลายจวัก” หมายถึง เสน่ห์ที่เกิดจากมีฝีมือปรุงอาหารให้โอชารส. (ราชบัณฑิตยสถาน, ๒๕๔๘: ๘๙) สำนวนนี้ใช้กับผู้หญิงที่เป็นภรรยา ซึ่ง “เสน่ห์” ถือเป็นสิ่งสำคัญที่ผู้หญิงจะใช้ผูกใจผู้ชาย ซึ่งนอกจากรูปร่างภายนอก การทำอาหารก็เป็นปัจจัยสำคัญหนึ่ง โดยมักมีคำต่อท้ายว่า “ผัวรักจนตาย” ที่แสดงให้เห็นความเป็นผู้หญิง ว่าเรื่องของการทำอาหารเป็นหน้าที่ของแม่บ้านที่จะใช้ผูกใจสามี จากทัศนะของผู้ชายทั้งสามในตัวอย่าง แสดงให้เห็นการสนับสนุนความคิดของผู้เขียนกับสำนวนดังกล่าว โดยตัวอย่างแรกเป็นการบอกคุณสมบัติที่ดีของการเป็นแม่บ้านแม่เรือน ขณะที่ตัวอย่างที่สองเป็นการแสดงให้เห็นภาพด้านลบหรือคุณสมบัติที่ไม่พึงประสงค์หากผู้หญิงไม่สามารถปฏิบัติหน้าที่ของการเป็นแม่บ้านหรือทำอาหารได้ เช่นเดียวกับตัวอย่างที่สาม แม้จะสะท้อนให้เห็นภาพของผู้หญิงสมัยใหม่ มีการศึกษาก้าวสู่พื้นที่นอกบ้านได้แล้ว แต่สำนวน “เสน่ห์ปลายจวัก” และข้อความที่ตามมาว่า “เป็นความจริงที่จะไม่มีวันพ้นสมัยได้เลย” ได้สร้างกรอบความเป็นผู้หญิงให้ติดตัวผู้หญิงไปตลอดไม่ว่าจะเป็นผู้หญิงสมัยใดก็ตาม ส่วนตัวอย่างสุดท้าย แม้จะเป็นความเห็นของผู้หญิงแต่ก็ไม่ได้ต่างจากตัวอย่างข้างต้น เพราะผู้เขียนยังคงดอกร้ายกับหน้าที่ที่ผู้หญิงควรกระทำเหมือนเดิม ดังนั้น การเอาชนะผู้ชายด้วยการปรนนิบัติของผู้หญิงจึงไม่ได้แตกต่างไปจากทัศนะของผู้ชายข้างต้น

ตัวอย่าง

ในทัศนะของผู้ชาย

อนาคตของสตรีไทย (ช.บรรณานุกรษ์)

สตรีไทยในอดีต ได้พิสูจน์คุณค่าในตัวเองให้ประจักษ์แก่ตาโลกแล้วว่า มีบุคลิกลักษณะสูงส่งและมีความสามารถทัดเทียมชายเพียงใด แม้เธอจะถูกผูกมัดด้วยประเพณีแห่งการอยู่กับเหย้าเฝ้ากับเรือน หรือตามคติที่ว่า “เป็นข้างเท่าหลัง” นั้นก็ตาม...

มาในสมัยปัจจุบัน เริ่มแต่ประเทศเรามีการเปลี่ยนแปลงการปกครองเป็นระบอบประชาธิปไตยเป็นต้นมาสตรีไทยได้ปลดเปลื้องพันธนาการเก่าของเธอแล้ว และได้เริ่มบทบาทกว้างขวางยิ่งขึ้น อย่างกล้าหาญและนำภาคภูมิใจ คติที่ว่าสตรีจะต้องอยู่กับเหย้าเฝ้ากับเรือน และต้องเป็นข้างเท่าหลังนั้น ได้ค่อย ๆ ทยอยตัวไปแล้วทุกขณะ

(ต้นสิงหาคม ๒๔๙๔)

ตัวอย่าง

คิดตามประสาหญิง

แน่แล้วหรือ? (น้ำผึ้งรวง ณ จันดี)

...และอีกประการหนึ่ง ผู้หญิงสมัยนั้นไม่สามารถเลี้ยงตัวเองได้จึงต้องพึ่งผู้ชาย และยอมเป็นข้างเท่าหลังตลอดไป

สมัยนี้ผิดกับสมัยนั้นมาก โลกเจริญขึ้น การครองชีพก็สูงขึ้นด้วย ทั้งชายและหญิงต้องพึ่งตนเอง จึงต้องศึกษาเพื่อนำความรู้ไปประกอบอาชีพ ถ้าผู้หญิงขึ้นไม่กล้าออกไปสู่โลกภายนอกพร้อมที่จะเป็นแม่บ้าน

คอยอบรมบุตรธิดาแต่อย่างเดียวเหมือนแต่ก่อน ครอบครัวคงต้องลำบากทางเศรษฐกิจไม่น้อย นี่เป็นหลัก ยืนยันได้อย่างหนึ่งว่าการศึกษามีได้ไร้ค่า แต่มีอิทธิพลเหนือความเป็นอยู่ของชีวิตมากที่สุด

(ต้นสิงหาคม ๒๔๙๘)

จากตัวอย่าง ทั้งสองการใช้สำนวน “ข้างเท้าหลัง” หมายถึง ผู้หญิงที่มีบทบาทเป็นรองผู้ชาย แต่ทั้งสองตัวอย่างผู้เขียนได้ใช้สำนวนเพื่อสื่อความหมายใหม่เหมือนกัน คือ ผู้เขียนต้องการนำเสนอบทบาทหน้าที่ของผู้หญิงที่ต่างไปจากการทำหน้าที่เฉพาะการเป็นแม่บ้านเท่านั้น โดยทั้งสองตัวอย่างได้แสดงให้เห็นภาพอดีตและปัจจุบันที่เปลี่ยนไป การใช้สำนวนในที่นี้จึงเป็นการเลือกใช้เพื่อสื่อให้เห็นว่าเป็นสำนวนเก่า เพื่อผู้เขียนจะได้นำมาสนับสนุนความคิดใหม่ของผู้เขียน

ตัวอย่าง

ท่านถามเราตอบ (จินตนา)

ตอบ วัฒนา ช่องนทรีย์

ถาม: ผู้หญิงสมควรหรือไม่ที่จะบอกกับเพื่อนชายว่า “ฉันเป็นคนอาภัพมาแต่เล็กจนโต ไม่มีใครเห็นใจรู้จักกัน นอกจากคุณ และขอบคุณเป็นเพื่อนคู่ใจชั่ววันจันทร์” ผู้หญิงมีคู่หมั้นแล้วซึ่งไม่ได้ชายคนนั้น

ตอบ: แสดงว่าหญิงคนนั้นมีได้รักคู่หมั้นจริง ถ้ารักจริงก็เป็นหญิงหลายใจ การพูดดังนั้น มันเป็นการ ยั่วฝ่ายชาย เท่ากับ ทอดสะพาน เหมือนกัน

(ต้นกุมภาพันธ์ ๒๔๙๗)

ตัวอย่าง

ตอบปัญหา (จินตนา๒)

เป็นเพียงความหิวหาวหรือเปล่า

ถาม ...“นี่แหละค่ะจึงต้องขอความช่วยเหลือจากคุณ ไม่นั่นใจแล้วนะคะว่ามันเป็นเพียงความหิวหาวตามประสาวัยรุ่นธรรมดา หรือว่าเป็นอะไรมากกว่านั้น ดิฉันควรจะทำอย่างไรดีคะ การทอดสะพาน นั้นคงจะเกินไป คงทำไม่ได้ เพราะเพียงแต่เจอหน้าดิฉันก็ทำอะไรไม่ได้ตามปกติเสียแล้ว หมายความว่าขงทั้งหมด อิริยาบถไม่เป็นไปตามธรรมดาเสียแล้ว...”

ตอบ ...จะต้องทำใจใหม่ หากความเป็นจริงเพื่อให้เกิดความแน่ใจ ไม่ว่าจะ เป็นทางบวกหรือลบ คุณพูดว่าเรื่อง การทอดสะพาน นั้นทำไม่ได้ “จินตนา ๒” ก็ไม่เข้าใจว่าคำว่า “ทอดสะพาน” นั้น คุณหมายถึงขนาดไหน หากจริงจึ่งนักขนาดมองดูเขา คุณรู้หรือไม่ว่านั่นก็เป็น การทอดสะพาน ก็เป็นอันว่าจะไม่มีวันได้เข้าใกล้กันเลย ทั้งกายและใจ คงจะต้องรอให้กามเทพมาแปลงครให้เขาสะดุ้งหันขวับวิ่งมาหมอบอยู่แทบเท้าหรืออย่างไร

(๑ กรกฎาคม ๒๕๓๓)

จากตัวอย่าง ทั้งสองการใช้สำนวน “ทอดสะพาน” หมายถึง ให้ทำ แสดงกิริยาอาการให้เห็นว่ามีไม่ตรีจิตหรือชอบ หรือรักจะแสดงด้วยกิริยาหรือพูดก็ได้ (สง่า กาญจนาคพันธุ์, ๒๕๔๓: ๒๖๒) ตามที่ใช้นั้นมุ่งถึงหญิงแสดงต่อชาย คือหญิงเป็นฝ่ายให้ทำก่อน สำนวนนี้เป็นสำนวนที่ใช้เฉพาะผู้หญิงที่ต้องการจะสื่อให้ผู้ชายรู้ว่าสนใจในตัวผู้ชาย ดังนั้น สำนวนนี้จึงมักสื่อความหมายไปในทางลบ เช่นเดียวกับตัวอย่างแรกที่ผู้ตอบปัญหาแสดงความคิดเห็นว่า “ถ้ารักจริงก็เป็นหญิงหลายใจ การพูดดังนั้น มันเป็นการยั่วฝ่ายชาย” ซึ่งเป็นความเห็นที่สื่อให้เห็นความหมายใน

ด้านลบ ตรงกับการสื่อความหมายในตัวอย่างที่สองที่ผู้ถามปัญหาได้ใช้คำว่า “ทอดสะพาน” ในความหมายลบตามจิตใต้สำนึกของผู้หญิงไทยทั่วไปเหมือนกับความหมายที่ได้นิยามไว้ข้างต้น แต่ผู้ตอบปัญหากลับให้ความเห็นว่าถ้าผู้หญิงไม่แสดงตัวว่าสนใจผู้ชายก่อนบ้างโอกาสที่ผู้หญิงและผู้ชายจะได้รักกันก็เป็นเรื่องยาก ถือเป็น การทวนกระแสกรอบความคิดความเชื่อเดิมของผู้ตอบปัญหา การใช้สำนวนลักษณะนี้จึงทำให้เห็นว่า แม้สำนวนจะเป็นการสอนหรือสะท้อนความเข้าใจของคนในสังคมมาอย่างยาวนาน แต่ผู้หญิงแต่ละคนย่อมมีทัศนคติหรือมุมมองที่มีต่อสำนวนเป็นของตัวเองจึงไม่จำเป็นที่ผู้หญิงทุกคนจะต้องเห็นเหมือนกันตามสำนวนเดิม

ตัวอย่าง

ทรศนะชาย

ระวิง...ไก่อแก่ (ไก่อหนุ่ม)

ไก่อแก่-พอเอ๋ยขึ้นมาใคร ๆ ก็ส่ายหน้า หนึ่งเหนียวจะตาย ใครจะเคี้ยวไหว รสชาติก็จืดชืดไม่ผิดกับ กระดาษ มันก็ไม่มัน

ที่ไหนจะสู้ไก่อ่อน ๆ ได้ ทั้งหวานทั้งมัน เคี้ยวนุ่มฟันดีแท้ ๆ

แต่ไก่อ่อนมันต้องสอนบิน ผู้ชายหลาย ๆ คนไม่ชอบไก่อแก่ชั่วโง่บิณสูงไม่ได้เด็ดขาด

ผู้ชายในที่นี้หมายถึงผู้ชายที่ชอบเล่นสนุก ๆ กับผู้หญิงเท่านั้น

ถ้าเขาจะเอาจริงเอาจัง ไม่ใช่เล่น ๆ เขาก็ต้องเลือกไก่อ่อนละ

ไก่อแก่นะมีเอาไว้สำหรับรองบ่อนต่างหาก

แต่ทั้ง ๆ ที่เขาอยากจะทำเลือกไก่อ่อน หลายคนก็ยังตกเป็นเหยื่อของไก่อแก่แม่ปลาช่อนไปได้ แล้วก็ ต้องตกกระไดพลอยโจนกันเป็นแถว ๆ

(๒ พฤษภาคม ๒๕๑๙)

จากตัวอย่าง ในที่นี้มีการเล่นกับสำนวนที่หลากหลาย โดยเป็นการนำบางส่วนของสำนวนมาใช้เป็นอุปลักษณ์ ได้แก่ คำว่า “ไก่อแก่” มาจากสำนวน “ไก่อแก่แม่ปลาช่อน” หมายถึง หญิงค่อนข้างมีอายุที่มีมารยาและเล่ห์เหลี่ยมมากและมีกิริยาจัดจ้าน. (ราชบัณฑิตยสถาน, ๒๕๔๘: ๘) ในที่นี้หมายถึง “ผู้หญิงที่อายุมาก และคำว่า “ไก่อ่อน” และ “ไก่อ่อนมันต้องสอนบิน” มาจากสำนวน “ไก่อ่อนหรือไก่อ่อนสอนขัน” หมายถึง ผู้มีประสบการณ์น้อยยังไม่รู้ทันเล่ห์เหลี่ยมของคน. (ราชบัณฑิตยสถาน, ๒๕๔๘: ๘) ในที่นี้หมายถึง “ผู้หญิงที่อายุน้อย” และยังได้นำคำว่าไก่อแก่มาต่อท้ายคำว่า “ชั่วโง่บิณสูง” (ในพจนานุกรมฉบับมติชนมีคำว่า “ชั่วโง่บิณ” (ปาก) น. หมายถึง ประสบการณ์ความชำนาญในอาชีพ) ในที่นี้หมายถึง ผู้หญิงที่มีประสบการณ์ไม่ได้มีความหมายหรือความสำคัญสำหรับผู้ชาย หรือความที่ “ไก่อแก่” มีเอาไว้สำหรับรองบ่อน” มาจากสำนวน “ไก่อ่อนบ่อน” หมายถึง ผู้ที่อยู่ในฐานะตัวสำรอง ซึ่งจะเรียกมาใช้เมื่อไรก็ได้. (ราชบัณฑิตยสถาน, ๒๕๔๘: ๘) ซึ่งหลังจากการเล่นคำ “ไก่อแก่” และ “ไก่อ่อน” แล้วผู้เขียนก็ลงท้ายด้วยสำนวนเดิม คือ “ไก่อแก่แม่ปลาช่อน” เพื่อจะเล่นกับสำนวนถัดมาคือ “ตกกระไดพลอยโจน” หมายถึง จำเป็นที่จะต้องยอมเข้าไปเกี่ยวข้องกับเหตุการณ์ที่เกิดขึ้นเมื่อไม่มี

ทางเสียง. (ราชบัณฑิตยสถาน, ๒๕๕๘: ๓๑) เพื่อต้องการบอกกับผู้ชายที่ผู้เขียนเห็นว่าเป็น “เหยื่อ” ของ “ไก่แก่แม่ปลาช่อน” ซึ่งการเล่นคำทั้งชุดนี้เป็นการแสดงให้เห็นความคิดของผู้เขียนว่าผู้หญิงที่ฟังปรารภนาของผู้ชายคือผู้หญิงที่มีอายุน้อยและยังไม่มีประสบการณ์ทางเพศต้องให้ผู้ชายเป็นผู้สอนให้ แต่เมื่อผู้หญิงมีประสบการณ์ทางเพศมากแล้ว ผู้ชายก็จะเห็นตัวเองเป็นเหยื่อของผู้หญิงกลุ่มนี้แทน

นอกจากจะวิเคราะห์สำนวนที่ปรากฏในบริบทดังกล่าวอย่างข้างต้นแล้ว เมื่อได้รวบรวมสำนวนที่ใช้กับผู้หญิงทั้งหมด พบว่า สำนวนที่ใช้บอกหรือสอนผู้หญิงโดยสามารถแบ่งการใช้สำนวนได้เป็น ๒ ด้าน ดังตารางต่อไปนี้

ตารางที่ ๖ แสดงการใช้สำนวน^{๓๓}

การบอกหรือสอนผู้หญิง		สำนวน
(๑)สถานภาพหรือบทบาท	การแต่งงานหรือร่วมชีวิต	ดกร่องปล่องขึ้น(ดกล่องปล่องขึ้น) ^{๓๔} / กิ่งทองใบหยก / คู่ผัวตัวเมีย / ทองแผ่นเดียวกัน / เป็นผัวหรือเป็นผัวเป็นผัว / คลุมถุงชน
	บอกสภาพการใช้ชีวิตแต่งงาน	กั๊กก่อนเกลือ / ปลุกเรอณผิตคิดจนเรอณหลาย / ไม่ทันกันหม้อดำ / มีผัวผิตคิดจนตัวตาย / ลั่นกับฟัน / น้ำผึ้งหยดเดียว / ซั่นกเป็นนกซี้ไม่เป็นไม้ / ข้าวใหม่ปลามัน / เสียทองเท่าหัวไม่ยอมเสียผัวให้ใคร
	บอกหน้าที่ของสามีภรรยา	ชายหาบหญิงคอนหรือผัวหาบเมียคอน / เทียมบ่าเทียมไหล่หรือเคียงบ่าเคียงไหล่ / ล่มหัวจมห้ายหรือร่วมหัวจมห้าย / ลงเรือลำเดียว / ช้างเท้าหน้า / ช้างเท้าหลัง / เสน่ห์ปลายจวักผัวรักจนตาย
	บอกสถานภาพทางสังคม	กระดิงกาลนไฟ / ไก่แก่แม่ปลาช่อน / แม่มายทรงเครื่อง / กินน้ำได้ตอก / ชื่นคาน
(๒)การปฏิบัติตัว	สอนผู้หญิงให้ระวังในเรื่องทางเพศ	น้ำตาลกลั้มด(น้ำตาลกลั้มดใครจะอดใจได้) / ซิงสุกก่อนห้าม / ร้อยเล่มเกวียน / เล่นกับไฟ / เล่นหูเล่นตา / ทอดสะพาน / ใจแตก / ใจง่าย / ใจเร็วด่วนได้ / ดบมือข้างเดียว(ดบมือข้างเดียวไม่ตั้ง) / ซี้โพรงให้กระรอก / เขี้ยบบเรือสองแคว / ถ่านไฟเก่า / ไก่อ่อน (หรือไก่อ่อนสอนซั่น)
	สอนให้ผู้หญิงมีความเป็นผู้หญิง	ผู้หญิงยิงเรือ / นกกระจาบแตกรัง(นกกระจอกเข้ารัง) / ผอย / เล่นตัว / ไว้ตัว / ดูข้างให้ดูหางดูนางให้ดูแม่ / แม่พระ / ม้าติดกระโหลก / หัวทกกันชีวิต / ปีกกล้วยาแข็ง / ผากผีผากไข่ / ข่มเขาคือชินให้กินหญ้า / หวานนอกขมใน / ปิดทองหลังพระ / พระอิฐพระปูน / ปากอย่างใจอย่าง / ไก่งามเพราะชนคนงามเพราะแต่ง

^{๓๓} สำนวนในที่นี้ผู้เขียนนำมาใช้กับผู้หญิง โดยผู้เขียนเลือกที่จะใช้และสื่อความหมายตามความคิดของผู้เขียนซึ่งต้องอาศัยการตีความหมายจากบริบทมาประกอบ

^{๓๔} สำนวนที่อยู่ในเครื่องหมายวงเล็บเป็นสำนวนตามพจนานุกรมฉบับราชบัณฑิตยสถาน (๒๕๕๒)

จากตารางการใช้สำนวนที่ใช้เพื่อบอกหรือสอนผู้หญิงนั้น สามารถแสดงให้เห็นภาพของความเป็นผู้หญิงว่ามีส่วนสัมพันธ์กับ ๒ ประเด็นหลัก คือ

(๑) สถานภาพหรือบทบาทที่เกี่ยวกับผู้หญิง ได้แก่

๑.๑) การแต่งงานหรือร่วมชีวิต แสดงให้เห็นว่าสังคมไทยเห็นว่าผู้ชายต้องคู่กับผู้หญิง ความสัมพันธ์ที่เกาะเกี่ยวกันระหว่าง ๒ เพศ นอกจากจะแสดงให้เห็นถึงความเหมาะสม การควรคู่อยู่ด้วยกันแล้ว ยังสื่อความหมายถึงครอบครัวของทั้งสองฝ่ายก็ต้องมาเกี่ยวดองกันด้วย เช่น ทองแผ่นเดียวกัน คลุมถุงชุน แต่ถึงอย่างไรชุดสำนวนนี้ก็แสดงให้เห็นว่าชีวิตของผู้หญิงจะต้องมีการแต่งงาน

๑.๒) สภาพการใช้ชีวิตแต่งงาน โดยจากความหมายของสำนวนสื่อถึงความรู้สึกผิดในการตัดสินใจมีชีวิตคู่ เช่น ปลูกเรือนผิดคิดจนเรือนทลาย ไม่ทันกันหม้อดำ หรือมีฝั้วผิดคิดจนตัวตาย จึงมีสำนวนที่เกี่ยวกับการทะเลาะให้เห็น เช่น ลั่นกับฟัน หรือน้ำผึ้งหยดเดียว ส่วนสำนวนที่มีความหมายถึงการเริ่มต้นของการใช้ชีวิตคู่ เช่น ข้าวใหม่ปลามันหรือขึ้นกเป็นนกชู้ไม่เป็นไม้ นอกจากนี้ยังสะท้อนภาพความคิดของผู้หญิงและผู้ชาย เช่น เสียทองเท่าหัวไม่ยอมเสียฝั้วให้ใครเป็นสำนวนที่แสดงให้เห็นความสำคัญของผู้ชายที่มีความหมายกับผู้หญิงมาก ซึ่งสำนวนส่วนใหญ่อาจสะท้อนสิ่งที่เหมือนกันคือทำให้เห็นสภาพความไม่สงบสุขของชีวิตคู่ ทำให้เห็นว่าผู้ชายและผู้หญิงที่จะต้องเป็นคู่กันนั้น อาจไม่ได้ลงเอยด้วยความสำเร็จหรือความสุขเสมอไป

๑.๓) หน้าที่ของสามีภรรยา มีการสื่อความหมายไม่แตกต่างกันมากนัก อาจเพราะมีสำนวนจำนวนหนึ่งสื่อให้เห็นถึงการร่วมมือกันในการทำหน้าที่หรือช่วยเหลือซึ่งกันและกัน เช่น ชายหาบหญิงคอน เคียงป่าเคียงไหล่ ล่มหัวจมท้าย และลงเรือลำเดียวซึ่งทำให้เห็นว่าสังคมไทยเห็นว่าการใช้ชีวิตคู่ คือ การร่วมมือช่วยเหลือกันของทั้งสองเพศ ส่วนสำนวนที่แสดงให้เห็นหน้าที่ของแต่ละฝ่ายชัดเจน คือ ช่างทำหน้า/ช่างทำหลัง ทำให้เห็นบทบาทหน้าที่ที่ไม่เท่าเทียมกันของสองเพศ และเสน่ห์ปลายจวักฝั้วรักจนตายก็เป็นหน้าที่ในงานครัวของผู้หญิง และหน้าที่ทำให้ฝั้วรักด้วย ถึงแม้ว่าการใช้ชีวิตคู่น่าจะเป็นการร่วมมือกันเหมือนที่มุ่มมองส่วนใหญ่ของสำนวนเห็นเช่นนั้น แต่ก็พบว่าสังคมไทยก็ได้แบ่งบทบาทหน้าที่ของผู้ชายและผู้หญิงไว้ด้วยเช่นกัน

๑.๔) สถานภาพทางสังคม สำนวนทั้งหมดในที่นี้สื่อความหมายให้เห็นว่าผู้หญิงมีสถานภาพที่สังคมไม่ให้การยอมรับ ได้แก่ แม่ม่าย เช่น กระดิ่งกาลนไฟ ไก่แก่แม่ปลาช่อน และแม่ม่ายทรงเครื่อง เมียน้อย คือ กินน้ำได้ตอก และผู้หญิงโสด คือ ขึ้นคาน ทั้ง ๓ สถานภาพอยู่นอกกฎเกณฑ์ที่สังคมยอมรับคือ การใช้ชีวิตคู่ระหว่างผู้หญิงและผู้ชายเหมือนข้อแรกจึงจะถือว่าเป็นชีวิตที่สมบูรณ์ ดังนั้นสถานภาพทั้ง ๓ จึงได้ถูกมองในด้านลบทำให้คนทั้ง ๓ กลุ้ม กลายเป็นกลุ่มที่ไม่ต้องการทางสังคมหรือแม้แต่ตัวผู้หญิงเองก็พยายามดิ้นรนให้ตัวเองหลุดจาก ๓ กลุ่มนี้

(๒) ด้านการปฏิบัติตัวของผู้หญิง ได้แก่

๒.๑) สอนให้ผู้หญิงระวังในเรื่องทางเพศ มีการสื่อความหมายในการปฏิบัติตัวทางเพศที่ไม่พึงประสงค์ของสังคม เช่น ร้อยเล่มเกวียน เล่นกับไฟ เล่นหูเล่นตา การแสดงท่าทีว่าสนใจผู้ชายเป็นเรื่องที่สังคมไทยไม่ยอมรับ แต่สำนวนทอดสะพาน บางครั้งผู้เขียนบางคนเห็นว่า หากทำอย่างเหมาะสมผู้หญิงก็พอทำได้บ้าง สำนวนที่เตือนให้ระวังทั้งสองเพศ เช่น น้ำตาลใกล้หมด ซึ่งสุกก่อนห้าม หรือดบมือข้างเดียว ล้วนต้องเกิดจากการกระทำของทั้ง ๒ ฝ่าย แต่การใช้สำนวนก็เพื่อเตือนไม่ให้มีการปฏิบัติตัวในเรื่องทางเพศที่ไม่ได้อยู่ในกรอบของสังคมที่ดั่งาม ส่วนสำนวน ใก่อ่อนที่หมายถึงผู้หญิงที่ไม่มีประสบการณ์ทางเพศนั้น หากใช้กับผู้หญิงอาจเป็นที่ยอมรับสำหรับผู้ชาย เพราะสังคมไทยไม่ยอมรับการมีประสบการณ์ทางเพศของผู้หญิง เหมือนกับผู้ชาย

๒.๒) สอนให้ผู้หญิงมีความเป็นผู้หญิง สื่อความหมายที่แตกต่างกัน เพราะสังคมได้กำหนดพฤติกรรมให้กับผู้หญิงได้ปฏิบัติ เช่น นกกระจาบแตกรัง ฝอย ไว้ตัว เล่นตัว หรือปากอย่างใจอย่าง ซึ่งเป็นสำนวนที่เกี่ยวกับการแสดงออกทางพฤติกรรมของผู้หญิงซึ่งสามารถสื่อความหมายได้ทั้งลบและบวกขึ้นอยู่กับบริบทที่สำนวนไปปรากฏ นอกจากนี้ผู้หญิงต้องมีความเป็นผู้หญิง เช่น ผู้หญิงยิงเรือ แม่พระ ดูช้างให้ดูหางดูนางให้ดูแม่ และฝากผีฝากไข้กับพ่อแม่ได้ มีความอดทน เช่น ช่มเขาโคขึ้นให้กินหญ้า หวานนอกขมใน ปิดทองหลังพระ และพระอิฐพระปูน และผู้หญิงจะต้องไม่มีพฤติกรรมเยี่ยงผู้ชาย เช่น หัวทกกันขวิด ปีกกล้าขาแข็ง การสื่อความหมายเพื่อบอกหรือสอนว่าพฤติกรรมแบบไหนที่ผู้หญิงควรหรือไม่ควรทำนั้น แสดงให้เห็นว่าสังคมไทยได้กำหนดความแตกต่างทางเพศผ่านการใช้สำนวนและไม่ยอมรับการแสดงออกในพฤติกรรมที่ไม่ได้กำหนดให้เพศของตนปฏิบัติ เช่นผู้หญิงจะแสดงออกแบบเดียวกับผู้ชายไม่ได้ แต่ควรจะมีพฤติกรรมตามแบบฉบับที่ได้รับการสืบทอดกันมาผ่านการสะท้อนให้เห็นจากการใช้สำนวนดังกล่าว

จากการใช้สำนวนซึ่งถือเป็นการสืบทอดความคิดที่มีมาอย่างยาวนานในสังคมไทย พบว่า ผู้เขียนเลือกใช้สำนวนเพื่อสื่อให้ผู้อ่านเข้าใจเรื่องได้อย่างรวดเร็ว และผู้เขียนเลือกนำเสนอสำนวนทั้งเพื่อสืบทอดตามความคิดเดิมคือให้ผู้หญิงได้มีความเป็นผู้หญิงตามคำสอนของสำนวนที่ใช้สอนให้ผู้หญิงได้อยู่ในกรอบที่ดั่งามของสังคมแล้ว ยังอาจเป็นการใช้สำนวนเพื่อนำเสนอความคิดใหม่ หรือให้ภาพความเป็นผู้หญิงที่เปลี่ยนแปลงไปจากเดิม เช่น ช้างเท้าหลังที่เดิมใช้เพื่อบอกบทบาทหน้าที่ของความเป็นผู้หญิงในสังคมที่กำหนดให้เป็นผู้ตามสามีก็ถูกผู้เขียนใช้เพื่อแสดงให้เห็นความขัดแย้งทางความคิดประกอบกับบริบททางสังคมที่เปลี่ยนไป ผู้หญิงเริ่มมีบทบาททางสังคมเพิ่มมากขึ้น จึงทำให้ผู้หญิงไม่ได้เป็นผู้ตาม เช่น สำนวนช้างเท้าหลังเหมือนกับสำนวนเดิม เป็นต้น การเลือกใช้สำนวนเพื่อให้อ่านคล้อยตามหรือนำเสนอ

ความคิดใหม่ของผู้เขียนนั้นสามารถแสดงความเป็นผู้หญิงในด้านต่างๆ ตามความหมายของสำนวนนั้นๆ ดังการรวบรวมสำนวนของผู้วิจัยในตาราง

นอกจากนี้ยังพบสำนวนที่ใช้กับผู้ชายแต่มีส่วนเกี่ยวข้องกับผู้หญิง เช่น หาเศษหาเลย หมายถึง หาประโยชน์เล็กๆ น้อยๆ , เบียดบังเอาส่วนที่เหลือเล็กๆ น้อยๆ ไว้ เช่น แม่ครัวมักหาเศษหาเลยจากเงินที่นายมอบให้ไปจ่ายตลาด, บางทีก็ใช้ในทางขู้สาว เช่น ทั้งๆ ที่แต่งงานแล้วเขาก็ก็นไปหาเศษหาเลยนอกบ้านอีก.(ราชบัณฑิตยสถาน, ๒๕๔๘: ๑๐๔) ในที่นี้ผู้หญิงก็คือสิ่งที่ผู้ชายเห็นว่าเป็นประโยชน์หรือเพื่อสนองต่อความต้องการของผู้ชายได้ แม้ความหมายดังกล่าวจะสื่อความให้ผู้ชายเป็นคนที่ไม่รู้จักพอแต่ก็จะเห็นว่าเฉพาะผู้ชายเท่านั้นที่จะยอมรับให้กระทำผิดกับภรรยา โดยมองผู้หญิงที่ไม่ใช่ภรรยาเป็นของเหลือหรือเศษของสำหรับผู้ชาย และ หนูดกถึงข้าวสาร หมายถึง ผู้ชายที่มีฐานะไม่ค่อยดีได้แต่งงานกับผู้หญิงที่รุ่มรวย.(ราชบัณฑิตยสถาน, ๒๕๔๘: ๙๖) สำนวนในที่นี่จะไม่ปรากฏกับผู้หญิงที่ไปแต่งงานกับผู้ชายรวย อาจเป็นเพราะสังคมไทยยอมรับกับการเป็นผู้นำครอบครัว ภาระในการสร้างฐานะให้มั่นคงจึงตกอยู่ที่ผู้ชาย ดังนั้นหากผู้ชายต้องไปแต่งงานกับผู้หญิงร่ำรวยจึงกลายเป็นเรื่องแปลกหรือความโชคร้ายจนเกิดเป็นสำนวน

๖. การใช้อุปลักษณ์ (Metaphor)

อุปลักษณ์เป็นการเปรียบเทียบความคล้ายคลึงกันระหว่างแนวคิด หรือของสองสิ่งที่แตกต่างกัน อุปลักษณ์ประกอบด้วย “สิ่งที่ถูกเปรียบเทียบ” (Source Domain) และ “สิ่งที่นำมาเปรียบเทียบ” (Target Domain)^๔ และทั้งสองต้องเป็นสมาชิกจากต่างวงความหมายกัน และมีคุณลักษณะเด่น (Saliency Feature) ที่เชื่อมโยงทั้งสองเข้าด้วยกัน (Lakoff and Johnson 1980, Goatly 1993, Saeed 1997, Foley 1997 อ้างถึงใน ณัฐพร พานโพธิ์ทอง และคนอื่นๆ, ๒๕๔๙: ๑๙๗)

งานวิจัยนี้พบว่ามีอุปลักษณ์ ๒ ลักษณะปรากฏอยู่ คือ การใช้ความเปรียบเทียบที่ไม่ได้บอกตรง ๆ ว่าต้องการเปรียบอะไรกับอะไร แต่สามารถตีความได้จากบริบท ซึ่งส่วนใหญ่มักสังเกตได้จากคำกริยาที่สามารถสื่อให้เห็นถึงสิ่งที่ไม่ได้กล่าวถึง เช่น อย่าทำตัวราคาถูก หรือ ผมได้ทำลายเธอเสียแล้ว แสดงให้เห็นว่าผู้เขียนเห็นผู้หญิงเป็นเหมือนวัตถุสิ่งของอย่างหนึ่ง ส่วนความเปรียบอีกลักษณะคือ การเปรียบเทียบตรงไปตรงมาที่ทำให้รู้ว่าผู้เขียนต้องการเปรียบอะไรกับอะไร โดยส่วนใหญ่มักมีคำว่า เป็น หรือ คือ ปรากฏอยู่ด้วย เช่น สตรีเป็นเครื่องประดับโลก หรือ ผู้หญิงคือเครื่องเล่น เป็นต้น ซึ่งอุปลักษณ์ทั้ง ๒ ลักษณะนี้อาจสะท้อนให้เห็นความคิดหรือ มโนอุปลักษณ์ (Conceptual Metaphor) ว่าผู้หญิง คือ วัตถุ สิ่งของได้ ดังนั้นผู้วิจัยจะ

^๔ บางครั้งใช้คำว่า “แวดวงมโนทัศน์ต้นเค้า” (Source Domain) และ “แวดวงมโนทัศน์เป้าหมาย” (Target Domain) (รุ่งกัญญา รัตนภาณุศร, ๒๕๔๙)

วิเคราะห์ถ้อยคำอุปลักษณะโดยการจัดเป็นชุดความเปรียบเทียบที่สามารถทำให้เห็นชุดความคิดหรือมโนอุปลักษณะที่ปรากฏอยู่ในรูปภาพ ดังนี้

๑) [ผู้หญิง คือ วัตถุ สิ่งของ]

มโนอุปลักษณะที่แสดงให้เห็นว่า ผู้หญิงคือ วัตถุ สิ่งของ นั้น สามารถวิเคราะห์ได้จากชุดความเปรียบเทียบ โดยแบ่งออกเป็น ๕ ประเภทย่อย ดังนี้

๑.๑) [ผู้หญิง คือ สิ่งของ] ดังตัวอย่าง

ตัวอย่าง

ในทัศนะของผู้ชาย

จงภักดีต่อการสมรส (ระพีพันธ์ พุ่มพวง)

...การที่บางประเทศได้ออกกฎหมายบังคับได้ก็เพราะเห็นว่า ผู้ไม่ยอมจดทะเบียนสมรสอาจเลี้ยงต่อหน้าที่ซึ่งความกลมเกลียวของครอบครัวอาจบังตาลให้เกิดขึ้น บุรุษอาจทิ้งขว้างเมียของตนอย่างซื่อสัตย์เมื่อถึงคราวที่ฐานะเศรษฐกิจภายในครอบครัวคับขัน อาจผลักดันให้ตกสู่ขุมแห่งความโสมมเกิดทุกข์ระกำอันใหญ่หลวงในชีวิตหญิง อาจไม่เหลือวแลถึงบุตรซึ่งเขาต้องรับผิดชอบ...

(ต้นกัณยานน ๒๔๙๗)

จากตัวอย่าง มีการใช้อุปลักษณะด้วยคำกริยาว่า “ทิ้งขว้าง” เพื่อแสดงให้เห็นการเปรียบเทียบ “ผู้หญิง” กับ “สิ่งของ” ซึ่งสิ่งที่นำมาเปรียบเทียบ (Target Domain) คือ “วัตถุสิ่งของ” กับ สิ่งที่ถูกเปรียบเทียบ (Source Domain) คือ “ผู้หญิง” การเปรียบเทียบในลักษณะนี้แสดงให้เห็นว่าผู้หญิงเป็นเหมือนวัตถุสิ่งของที่สามารถโยนทิ้งหรือขว้างทิ้งลงได้ และผู้เป็นเจ้าของที่สามารถทิ้งขว้างผู้หญิงก็คือผู้ชาย ซึ่งทำให้เห็นความคิดที่ผู้หญิงต้องการการพึ่งพาจากผู้ชาย

ตัวอย่าง

ท่านถามเราตอบ (จินตนา)

ตอบ น้องอ้อย แพร์

คำถามของอ้อยตอบแล้วจริงๆ แต่เมื่อเป็นแฟนใหม่ ก็จะทำวนความให้สั้นๆ

๑. หญิงไม่ควรแนะนำตัวเข้าไปรู้จักผู้ชาย มันทำให้ราคาของเราถูก และทำให้ฝ่ายชายหัวสูง

(ต้นธันวาคม ๒๔๙๗)

ตัวอย่าง

ท่านถามเราตอบ (จินตนา)

การที่ยอมให้คู่รักจับกอด เสียหายเป็นภัยมาก ยิ่งอยู่ในวัยเด็กย่อมขาดความบังคับ และความรู้สึกรับผิดชอบ แล้วก็จะได้ใจเลยเกิดไปกันใหญ่ นอกจากนั้นเป็นการลดราคาตนเองมากมายผู้ชายเขาจะคิดว่าเราง่ายและง่ายสำหรับทุกๆ ไป

(ต้นกัณยานน ๒๔๙๘)

ตัวอย่าง

ตอบปัญหา (จินตนา๒)

เรื่องพิวพันกับเพื่อนชาย

ถาม ผู้ที่รอคอยด้วยความหวัง

ตอบ ก่อนอื่นขอบอกว่าไม่ชอบคำว่า “ดื้อ” ที่คุณใช้นี่เลย มีความรู้สึกว่าความหมายของมันไม่น่าฟัง โดยเฉพาะเอามาใช้กับผู้หญิง เวลาพูดว่าผู้ชายไปตามดื้อ ใครฟังดั่งยังพอรู้สึกขำได้บ้าง แต่ผู้หญิงที่ไหนทำเช่นนั้นก็เห็นจะหาความเป็นผู้หญิงที่มีราคาเหลือน้อยเต็มที ไม่น่าที่คุณจะคิดสมมุติเอาได้เลยว่าคุณอาจทำเช่นนั้น

(๖ ตุลาคม ๒๕๑๑)

จากตัวอย่าง มีการใช้อุปลักษณะด้วยคำว่า “ราคาของเราถูก” “การลดราคาตนเอง” และ “ราคาเหลือน้อยเต็มที” เปรียบเทียบ “ผู้หญิง” กับ “สิ่งของ” ซึ่งสิ่งื่อนำมาเปรียบ (Target Domain) คือ “วัตถุสิ่งของ” กับ สิ่งที่ถูกเปรียบเทียบ (Source Domain) คือ “ผู้หญิง” การเปรียบเทียบในลักษณะนี้แสดงให้เห็นว่าผู้หญิงเป็นเหมือนวัตถุสิ่งของที่สามารถซื้อขาย และลดราคาได้ ผู้ตอบปัญหาต้องการใช้อุปลักษณะเพื่อเปรียบเทียบให้เห็นว่าความมีค่าของผู้หญิงอยู่ที่ความบริสุทธิ์ ดังนั้นผู้หญิงจึงเป็นเหมือนวัตถุ สิ่งของ หากทำตัวไม่ดีก็เหมือนสิ่งของที่ไม่มีราคา

๑.๒) [ผู้หญิง คือ เครื่องใช้] ดังตัวอย่าง

ตัวอย่าง

คิดตามประสาหญิง

สามีไม่ต้องเกี่ยวข้องกับภรรยา (รัชนิญา)

ผู้หญิงแต่งงานเพื่อให้เป็น “ที่รัก” ไม่ใช่เพื่อเป็นเครื่องอำนวยความสะดวก แก่ท่าน อนึ่งภรรยาอันหนักของแม่บ้านจะดูบางเบาลง ถ้าเพียงแต่สามีจะให้ความรักแก่ภรรยาอย่างเสมอต้นเสมอปลายเท่านั้น “ความรักทำให้งานเบา” (Love Lightens Labour) เป็นความจริงที่ใช้ได้ดี ไม่ว่าที่ไหนและเวลาใด

(ต้นสิงหาคม ๒๕๙๒)

จากตัวอย่าง มีการใช้อุปลักษณะเปรียบเทียบ “ผู้หญิง” กับ “เครื่องใช้” ซึ่งสิ่งื่อนำมาเปรียบ (Target Domain) คือ “เครื่องอำนวยความสะดวก” กับ สิ่งที่ถูกเปรียบเทียบ (Source Domain) คือ “ผู้หญิง” แม้ว่าจะเป็นการเปรียบเทียบให้เห็นว่าผู้หญิงเป็นเครื่องใช้สำหรับผู้ชาย แต่ความเปรียบดังกล่าวเป็นมุมมองของผู้หญิงที่ปฏิเสธการเป็นผู้รับใช้ให้แก่ผู้ชาย ขณะเดียวกันยังแสดงให้เห็นมูลบทได้อีกว่า ผู้ชายเห็นผู้หญิงเป็นคนที่มาคอยรับใช้ตน

ตัวอย่าง

ในทัศนะของชาย

งานอันมีเกียรติ (นายคณิงตรอม)

ความต้องการสิ่งสวยงามจากภาพวาดล่อม(บ้านเรือน) และจากตัวแม่บ้านซึ่งสดใสน่ารักนั้น แม้เป็นความต้องการที่มีเพิ่มเติมมาใหม่ก็หาใช่จะสำคัญน้อยกว่าความต้องการดั้งเดิมอย่างอื่นของผู้ชาย (ได้แก่ อาหาร และเครื่องนุ่งห่ม)ไม่ ฉะนั้นแม่บ้านจึงพึงถือว่า เธอมีความสำคัญเทียบเท่าเครื่องยังชีวิตของเขา อันเป็นความสำคัญที่ยิ่งใหญ่ เพราะปราศจากเธอชีวิตของเขาก็อับทึบไร้สุข งานทำบ้านให้เป็นสถานบรมสุขจึงเป็นหน้าที่อันมีเกียรติ เพราะเป็นงานที่จะสร้างสรรความสุขให้แก่เพื่อนมนุษย์

(ต้นมีนาคม ๒๔๙๕)

จากตัวอย่าง มีการใช้อุปมาเปรียบเทียบ “ผู้หญิง” กับ “เครื่องใช้” ซึ่งสิ่งที่นำมาเปรียบ (Target Domain) คือ “เครื่องยังชีวิต” สิ่งที่ถูกเปรียบ (Source Domain) คือ “ผู้หญิง” การเปรียบเทียบในลักษณะนี้แสดงให้เห็นว่าผู้เขียนเห็นผู้หญิงเป็นสิ่งของเครื่องใช้ที่จำเป็นสำหรับชีวิต หรือปัจจัยสี่ซึ่งจะเป็นประโยชน์กับผู้ชาย โดยเฉพาะการเป็นประโยชน์ในเรื่องของการทำงานบ้าน ดังนั้น การให้คุณค่าแก่ผู้หญิงในที่นี้เป็นมุมมองของผู้ชายที่ให้ความสำคัญกับบทบาทการทำหน้าที่ของผู้หญิงเพื่อผู้ชาย

๑.๓) [ผู้หญิง คือ เครื่องประดับ] ดังตัวอย่าง

ตัวอย่าง

ทรรศนะหญิง

หากเขาเกิดไม่ชื่อ (นุช)

มีคำกล่าวแบบล้อเลียนกันว่า ผู้ชายนั้นเกิดมาเป็น “นักดูสินค้า”ที่นำมาโชว์หน้าร้าน” ทั้งๆที่ไม่ได้ตั้งใจจะชื่ออะไร ฉะนั้นการที่ผู้ชายเพียงมองหญิงที่มีใช้กริยาก็มิได้หมายความว่า เขาไม่ชื่อเสมอไป ตราบใดที่เขายังไม่ได้เอาตัวไปพัวพัน

(๗ มิถุนายน ๒๕๓๕)

จากตัวอย่าง มีการใช้อุปมาเปรียบเทียบ “ผู้หญิง” กับ “เครื่องประดับ” ซึ่งสิ่งที่นำมาเปรียบ (Target Domain) คือ “สินค้า” กับ สิ่งที่ถูกเปรียบ (Source Domain) คือ “ผู้หญิง” การเปรียบเทียบในลักษณะนี้แสดงให้เห็นว่าผู้เขียนเห็นผู้หญิงเป็นเหมือนสินค้าที่นำมาโชว์ แม้ว่าจะเป็นคำกล่าวเพื่อล้อผู้ชายก็สามารถเห็นถึงความเปรียบเทียบที่มีต่อผู้หญิง และจากคำว่า “ชื่อหา” ก็เป็นการเปรียบอีกว่า ผู้หญิงซึ่งเป็นสินค้านั้นมีผู้ชายเป็นผู้เลือกหรือไม่เลือกก็ได้ เพราะสินค้าโชว์หน้าร้านนั้น มักเป็นสินค้าที่โชว์ไว้เพื่อประดับหน้าร้าน แต่ถึงอย่างไรก็ทำให้เห็นความคิดว่าผู้หญิงเป็นเพียงวัตถุให้ผู้ชายได้ชื่นชม

ตัวอย่าง

คิดตามประสาหญิง

เหตุที่ผู้ชายแต่งงาน (รัชนีฉายา)

นอกจากนี้ ยังมีผู้ชายที่แต่งงานเพราะต้องการภรรยาเป็นเครื่องเซ็ดหน้าชุดาในการเข้าสังคมชั้นสูงเท่านั้น (ส่วนที่ไม่สามารถจะนำเข้าสู่สังคมเพื่อเป็นเครื่องประดับเกียรติได้นั้น เขาก็ไม่จำเป็นต้องทำพิธีแต่งงานด้วย) ภรรยาประเภทนี้มีหน้าที่แค่เพียงนั่งชู้หน้ากับใช้เงิน (ซึ่งสามีประเภทนี้มักมีเงินเหลือเฟือ) และคอยรับรองแขกหรือคนสำคัญๆ เป็นการช่วยเสริมความก้าวหน้าในการทำงานของสามี

(ต้นมิถุนายน ๒๔๙๖)

จากตัวอย่าง มีการใช้อุปลักษณะเปรียบเทียบ “ผู้หญิง” กับ “เครื่องประดับ” ซึ่งสิ่งที่นำมาเปรียบ (Target Domain) คือ “เครื่องเซ็ดหน้าชุดา” และ “เครื่องประดับ” กับ สิ่งที่ถูกเปรียบ (Source Domain) คือ “ผู้หญิง” การเปรียบในลักษณะนี้แสดงให้เห็นว่าผู้เขียนเห็นผู้หญิงเป็นวัตถุ สิ่งของที่มาประดับเกียรติของผู้ชายด้วยการแต่งงาน หรือเพื่อใช้ในการเข้าสังคม โดยผู้หญิงที่เป็นเครื่องประดับของผู้ชายนี้จะถูกกำหนดหน้าที่ของการเป็นเมียในการแต่งงาน ใช้เงินของผู้ชาย และคอยต้อนรับแขกของผู้ชาย สรุปการเป็นเมียของผู้หญิงคือการสนับสนุนหน้าที่การงานของผู้ชายอยู่เบื้องหลัง ความสำคัญของผู้หญิงจึงต้องอยู่ภายใต้อำนาจของผู้ชายหรือตกเป็นรองผู้ชาย

๑.๔) [ผู้หญิง คือ ดอกไม้] ดังตัวอย่าง

ตัวอย่าง

ในทัศนะของผู้ชาย

อาหารใจของผู้ชาย (นายลายคราม)

... ข้าพเจ้าสนใจมองดูเธอเหล่านั้นเหมือนมองดูดอกไม้งามหลากสีหลายชนิดนานากลิ่น ที่ปลูกไว้เรียงรายตามที่ต่างๆ แม้ว่าเจ้าของเขาจะไม่หวงหรือข้าพเจ้ามีหวงอยู่แล้วแท้ๆ จะอาจเด็ดดมได้ ข้าพเจ้าก็มีได้ปรารถนาเกินไปกว่า เพียงแต่จะขอชมด้วยสายตาอยู่ตลอดไปเท่านั้น ซึ่งสำหรับผู้ชายที่อยู่ในฐานะข้าพเจ้าก็รู้สึกว่าเป็นการเกินพออยู่แล้ว

(ต้นพฤศจิกายน ๒๔๙๔)

จากตัวอย่าง มีการใช้อุปลักษณะเปรียบเทียบ “ผู้หญิง” กับ “ดอกไม้” ซึ่งสิ่งที่นำมาเปรียบ (Target Domain) คือ “ดอกไม้งามหลากสีหลายชนิดนานากลิ่น ที่ปลูกไว้เรียงรายตามที่ต่างๆ” กับ สิ่งที่ถูกเปรียบ (Source Domain) คือ “ผู้หญิง” การเปรียบในลักษณะนี้แสดงให้เห็นว่าผู้เขียนเห็นผู้หญิงเป็นวัตถุที่ให้ความสวยงามที่แต่ละคนมีแตกต่างกัน โดยคำว่า “เจ้าของ” ซึ่งเปรียบกับ “ผู้ชาย” แสดงให้เห็นว่าผู้หญิงเป็นวัตถุสิ่งของของผู้ชาย เป็นดอกไม้ของผู้ชาย โดยผู้ชายสามารถ “เด็ดดม” ซึ่งเปรียบผู้หญิงกับ “ดอกไม้” ที่เห็นอำนาจของผู้ชายในการครอบครองผู้หญิง หรืออำนาจในการมองของผู้ชายที่มีสิทธิชื่นชมผู้หญิงด้วยสายตา

ตัวอย่าง

ในทัศนะของชาย

YOU CAN'T GET A MAN WITH A GUN (นายระทวย รื่นระทม)

กุหลาบเป็นดอกไม้อันมีหนามตามธรรมชาติก็ถูกแล้ว แต่คนเราก็ไม่ได้ชอบกุหลาบเพราะเหตุที่มันมีหนามนั่นเลย ความงามละมุนละไมและความหอมเย็นชื่นใจของกุหลาบต่างหากที่ทำให้คนเรารุ่มหลง

กุหลาบฉันใด-ผู้หญิงฉันนั้น ความเก่งกล้าสามารถของผู้หญิงอันเปรียบประดุจหนามแหลมของกุหลาบ มิได้เป็นสิ่งดึงดูดจิตใจชายได้มากเท่ากับความสุภาพอ่อนโยน อันเย็นตาและเย็นใจคล้ายกลิ่นหอมของดอกไม้ ใดๆ เขาก็พูดกันมานานแล้วว่า ผู้หญิงยิ่งสงบเสงี่ยมเพียงใด ก็ยิ่งเป็นเสน่ห์น่ารักเพียงนั้น (The more modesty the more charm)

(ต้นกัณยายน ๒๔๙๓)

จากตัวอย่าง มีการใช้อุปุจน์เปรียบเทียบ “ผู้หญิง” กับ “ดอกไม้” ซึ่งสิ่งที่นำมาเปรียบ (Target Domain) คือ “กุหลาบ” กับ สิ่งที่ถูกเปรียบ (Source Domain) คือ “ผู้หญิง” และเปรียบ “หนามแหลมของกุหลาบ” กับ “ความเก่งกล้าสามารถ” และ “ความงามละมุนละไมและความหอมเย็นชื่นใจ” “กลิ่นหอมของดอกไม้” กับ “ความสุภาพอ่อนโยน” ซึ่งผู้เขียนนำคุณสมบัติของกุหลาบมาเปรียบเทียบให้เห็นคุณลักษณะของความเป็นผู้หญิงที่แตกต่างกัน โดยทำให้เห็นว่าสิ่งที่ผู้ชายต้องการคือคุณสมบัติที่เป็นแบบฉบับของความเป็นผู้หญิง ได้แก่ สุภาพอ่อนโยน ส่วนความกล้าความสามารถ เป็นพฤติกรรมที่ผู้ชายไม่ต้องการให้ผู้หญิงเป็น

๑.๕) [ผู้หญิง คือ อาหาร] ดังตัวอย่าง

ตัวอย่าง

ในทัศนะของผู้ชาย

อาหารใจของผู้ชาย (นายลายคราม)

ด้วยเหตุนี้แหละ เธอของข้าพเจ้าจึงเปรียบเสมือนอาหารที่หล่อเลี้ยงใจของข้าพเจ้าอยู่ตลอดชีวิต ในขณะที่ผู้หญิงสาว ๆ สวย ๆ ที่ข้าพเจ้าชอบมองอยู่เป็นนิจนั้นเป็นเพียงอาหารตาเท่านั้น ...

(ต้นพฤศจิกายน ๒๔๙๔)

จากตัวอย่าง มีการใช้อุปุจน์เปรียบเทียบ “ผู้หญิง” กับ “อาหาร” ซึ่งสิ่งที่นำมาเปรียบ (Target Domain) คือ “อาหารใจ...อาหารที่หล่อเลี้ยงใจและอาหารตา” กับ สิ่งที่ถูกเปรียบ (Source Domain) คือ “ผู้หญิง” การเปรียบในลักษณะนี้แสดงให้เห็นว่าผู้เขียนเห็นผู้หญิงเหมือนเป็นสิ่งที่มาบริหารความสุขให้กับผู้ชาย โดยเห็นว่า ใจ และ ตา ของผู้ชายเป็นสิ่งที่บริโภคได้ ผู้หญิงจึงเป็นวัตถุหรืออาหารให้ผู้ชายได้ชื่นชม แต่การสื่อความหมายของ “อาหารใจ” และ “อาหารตา” แตกต่างกันตรงที่ “อาหารใจ” มีคุณค่ากับชีวิตของผู้ชายซึ่งมักนำมาเปรียบกับ “คนรัก” ของผู้ชาย ขณะที่ “อาหารตา” เป็น “ผู้หญิงทั่วไปที่มีความสวยและสวย” ไม่ได้มีความหมายกับชีวิตของผู้ชายเท่ากับอาหารใจ แต่ผู้หญิงทั้งสองกลุ่มก็เป็นสิ่งที่ผู้ชายมีอำนาจในการเลือกบริโภคได้

ตัวอย่าง

ทรศนะชาย

สุดยอดสาวเช็กซี (ต้นสน)

แม้ว่าจะไม่ได้เป็นสุดยอดสาวเช็กซี ทั้งสิบก็ไม่ได้หมายความว่าหมดโอกาสที่จะเช็กซีกับคนของตัวเอง และต้องจำไว้เสมอว่า ชีวิตคุณนั้นต้องการความเช็กซีอย่างยิ่ง ถ้าหากยังไม่ได้แก้เกินแกงล่ะก็...เป็นเรื่องที่ขอเสนอไว้ให้พิจารณา

(๓ มีนาคม ๒๕๓๔)

จากตัวอย่าง มีการใช้อุปลักษณ์เปรียบเทียบ “ผู้หญิง” กับ “อาหาร” ซึ่งสิ่งที่นำมาเปรียบ (Target Domain) คือ “แก้เกินแกง” กับ สิ่งที่ถูกเปรียบ (Source Domain) คือ “ผู้หญิง” การเปรียบในลักษณะนี้แสดงให้เห็นว่าผู้เขียนเห็นผู้หญิงเป็นเหมือนพืชผักที่นำมาประกอบอาหารแต่นำมาใช้ประกอบอาหารไม่ได้เพราะแก้เกินไป เหมือนกับผู้หญิงที่อายุมากจะไม่มีประโยชน์ซึ่งประโยชน์สำหรับผู้ชายคือสาวเช็กซี ผู้หญิงแก้จึงเป็นเหมือนพืชผักที่ไร้ประโยชน์นำมาทำแกงก็ไม่ได้

๒) [ผู้หญิง คือ สัตว์ที่ถูกกระทำ] ดังตัวอย่าง

ตัวอย่าง

คิดตามประสาหญิง

อยากมีชื่อต้องทนข้ำ (ปลาเล็กปลาน้อย)

ด้วยเหตุนี้ เมื่อมีหญิงหาญเข้าไปล่วงอาชีพซึ่งจะต้องคลุกคลีกับชาย และต้องอยู่ในอำนาจบังคับบัญชาของชาย หญิงผู้นั้นจึงนับว่าได้เสี่ยงโชคชะตาของเธอเหลือเกิน และโดยเฉพาะอย่างยิ่ง ถ้าหญิงนั้นมีความมักใหญ่ใฝ่สูง ครอบงำสมองของเธออยู่ คือใครจะได้ชื่อเสียงเสียงลือว่าเป็นดาราดวงเด่น หรืออะไรทำนองนั้นด้วยแล้ว ผู้หญิงก็ยิ่งเปรียบเหมือนลูกนกที่ตกเข้าไปอยู่ในปากเหยี่ยวปากกาแล้วทีเดียว เพราะผู้ชายมักไม่เป็นสุภาพบุรุษพอที่จะให้โอกาสแก่ผู้หญิงโดยยุติธรรม คือไม่สมควรที่จะพิจารณาความสามารถในการทำงานของผู้หญิง แต่พอใจจะเพ่งเล็งถึงความสามารถ ในการที่ผู้หญิงจะเอาอกเอาใจเขามากกว่า ถ้าเธอ “ตามใจ” เขา เธอก็มีหวังก้าวหน้าวงไว แต่ถ้าเธอขัดข้องความประสงค์ของเขา เธอก็มีหวังก้าวหน้าวงไว แต่ถ้าเธอขัดข้องความประสงค์ของเขา เธอก็มีหวังถอยหลังได้อย่างรวดเร็วพอกัน

(ต้นสิงหาคม ๒๕๔๕)

จากตัวอย่าง มีการใช้อุปลักษณ์ เปรียบเทียบ “ผู้หญิง” กับ “สัตว์” ซึ่งสิ่งที่นำมาเปรียบ (Target Domain) คือ “ลูกนก” และ “ปากเหยี่ยวปากกา” กับ สิ่งที่ถูกเปรียบ (Source Domain) คือ “ผู้หญิง” และ “ผู้ชาย” การเปรียบเทียบให้ผู้หญิงเป็นเหมือนสัตว์ตัวเล็กไร้อำนาจนี้ให้ภาพของการเป็นผู้ถูกล่าหรือเป็นเหยื่อและมีผู้ล่าหรือผู้ชาย ถือเป็นการมองผู้หญิงว่าไร้ซึ่งความสามารถ อ่อนแอสามารถถูกกระทำจากผู้ชายได้

ตัวอย่าง

พรรณชนะชಾಯ

นักล่า (พิษณุ)

แต่เรื่อง 'นักล่า' นี้อาจเชื่อได้อย่างหนึ่ง

คือเหยื่ออย่างหนึ่งที่ 'นักล่า' ไปรตนักไปรตหน้าตั้งแต่ยุคหินจนถึงปัจจุบัน และต่อไปในอนาคตไม่มี

วันสิ้นสุด

คือผู้หญิง

(๒ กรกฎาคม ๒๕๑๕)

ตัวอย่าง

ท่านถามเราตอบ (จินตนา)

ตอบ เอื้องฟ้า ดอยคำ

เอื้องฟ้ารู้จักผู้ชายไม่กี่วัน พอเขาบอกรักก็รักเขา ซินทำตัวอย่างนี้ ไม่ช้าจะกลายเป็นเหยื่อที่โอชาของผู้ชายทั่วๆ ไป การที่มีผู้บอกว่ามีเมียแล้ว แต่ตัวเขาปฏิเสธ ทำอย่างไรจึงจะรู้ความจริง จินตนาขอแนะนำว่า เวลาไม่ควรเชื่อคำผู้อื่นไว้ก่อนแล้วสืบดู ไม่ช้าก็รู้อเอง อย่าลืมหาโบราณที่ว่า ลินผู้ชายไม่มีกระดูก

(ต้นเมษายน ๒๕๑๗)

ตัวอย่าง

ตอบปัญหา (จินตนา ๒)

อดีตย่อมเป็นอดีต

ถาม ภรณ์ ๕๗๗๗

...ด้วยความอ่อนต่อโลกดิฉันตกเป็นเหยื่อความต้องการของเจ้านายของเขา ดิฉันจำได้ว่าได้พยายามขัดขืนจนหมดความสามารถ แต่อาจจะเป็นเพราะไม่ทราบว่าจะทำอย่างไรกับตนเอง หรือเพราะหมดอาลัยตายอยากก็ไม่ทราบ จึงปล่อยเลยตามเลย...

(๓ สิงหาคม ๒๕๑๘)

จากตัวอย่างทั้งสามมีการใช้อุปลักษณะ เปรียบเทียบ "ผู้หญิง" กับ "สัตว์" ซึ่งสิ่งที่นำมาเปรียบ (Target Domain) คือ "เหยื่อที่โอชาหรือเหยื่อ" กับ สิ่งที่ถูกเปรียบ (Source Domain) คือ "ผู้หญิง" ส่วนผู้ชายอาจเปรียบได้กับสัตว์ผู้ล่าหรือผู้มีอำนาจที่สามารถจัดการกับเหยื่อหรือผู้หญิงได้ ผู้หญิงจึงเป็นผู้ถูกล่าหรือเป็นสิ่งมีชีวิตที่อ่อนแอ เป็นเหมือนสัตว์ที่ถูกกระทำ

๓) [ผู้หญิง คือ ผู้มีความสามารถ] ดังตัวอย่าง

ตัวอย่าง

คิดตามประสาหญิง

ถ้าจะให้เขารัก (รัชนิญา)

คุณคงอยากให้เขารักคุณเป็นแน่! แต่ถ้าคุณทำตัวเป็นครูคอยสอนเขาเสียเรื่อยเหมือนสอนลูกศิษย์ แล้วละก็ ว่างใจเกิดว่า เขาคงไม่อยากจะกลับบ้านเพื่อมาเข้าโรงเรียนผู้ใหญ่ของคุณหรอก

ผู้ชายนั้นพอได้ออกจากโรงเรียนแล้วก็ดีใจนักหนาถ้าการณ์กลับกลายเป็นว่ายังไม่พ้นรั้วโรงเรียนไปได้โดยเด็ดขาด เช่นนั้นแล้ว จะไม่让他คิดหนีบ้านเหมือนที่เคยหนีโรงเรียนเมื่อครั้งยังเด็กนั้นอย่างไรได้ ลองนึกถึงใจคุณบ้าง ไม่เห็นมีใครมาบังคับให้คุณทำโน่นทำนี่ และถ้าใครขึ้นมาบังคับ คนนั้นก็เคราะห์ร้าย ฉะนั้นเหตุใดจะไปวางกรอบให้คนอื่นต้องดำเนินตามเราบ้างเล่า ปลอ่ยให้เขาทำอะไรตามใจของเขาบ้าง เพราะคุณเองก็ยังเลือกทำงานตามพอใจ เช่นเบื่อทำเตียง ก็รีบไปเย็บเสื้อ หรือขัดพื้นครัวเสียดก็ได้

(ต้นกันยายน ๒๔๙๗)

จากตัวอย่าง มีการใช้อุปลักษณ์ เปรียบเทียบ “ผู้หญิง” กับ “ผู้มีความสามารถ” ซึ่งสิ่งที่น่าสนใจนำมาเปรียบ (Target Domain) คือ “ครูกับศิษย์” กับ สิ่งที่ถูกเปรียบ (Source Domain) คือ “ผู้หญิงกับผู้ชาย” การแสดงความเปรียบลักษณะนี้ทำให้เห็นว่าผู้หญิงเป็นครูที่ดูเหมือนจะมีอำนาจและความสามารถมากกว่าผู้ชายที่เป็นศิษย์ แต่การเปรียบ “โรงเรียน” กับ “บ้าน” นั้น แสดงให้เห็นว่าผู้หญิงสามารถใช้ความสามารถของตนกับผู้ชายเฉพาะอยู่ที่บ้าน การใช้อุปลักษณ์ดังกล่าวจึงเป็นการปรามหรือสอนไม่ให้ผู้หญิงมีพฤติกรรมหรือใช้ความสามารถกับผู้ชาย แม้จะเป็นที่บ้านก็ตามเพราะเป็นสิ่งที่ผู้ชายไม่พึงประสงค์

ตัวอย่าง

ทัศนชาย

ภริยาธิปไตย (อุคร ศ.ณ เมืองสวรรค์)

ระหว่างสามีและภรรยาแล้ว ถ้าเปรียบกับม้าแข่ง ภริยาเปรียบได้กับ “จ็อกกี้” คนที่ผู้ถือบังเหียน อาจบังคับสามี “ม้า” ให้ไปตามทิศทางที่ตนต้องการได้ จะให้วิ่งเร็วหรือช้า ถือถึงเอาไว ก็ยอมทำได้ เมื่อวิ่งไม่ทันใจหรือต้อดิ่ง ก็เอาแสที่มีอยู่ในมือหวดกระหน่ำลงไป เมื่อมันเจ็บเข้า มันก็จะวิ่งเร็วขึ้นหรือไม่ต้อดิ่งกันต่อไป แต่ถ้ามันเจ็บมากจนเหลืออดเหลือทนที่จะยอมให้เขี่ยนให้ต้อแล้ว หรือเวลามันนี้กอยากจะวิ่ง คนขี่ก็ต้อเสียเช่นนี้ มันก็จะเกิดฮึดขึ้นมา สลัดคนขี่ต้อจากหลังไปเท่านั้นเอง

(ต้นมกราคม ๒๕๐๐)

จากตัวอย่าง มีการใช้อุปลักษณ์ เปรียบเทียบ “ผู้หญิง” กับ “ผู้มีความสามารถ” ซึ่งสิ่งที่น่าสนใจนำมาเปรียบ (Target Domain) คือ “จ็อกกี้” และ “ม้า” กับ สิ่งที่ถูกเปรียบ (Source Domain) คือ “ผู้หญิง” และ “ผู้ชาย” การแสดงความเปรียบลักษณะนี้ทำให้เห็นว่าผู้หญิงเป็นจ็อกกี้ซึ่งดูเหมือนจะมีอำนาจและความสามารถมากกว่าผู้ชายที่เป็นม้า แต่ก็เช่นเดียวกับตัวอย่างข้างต้น คือเป็นการเปรียบเพื่อต้องการปรามหรือสอนผู้หญิงไม่ให้ใช้ความสามารถกับผู้ชายด้วยการควบคุมบังคับผู้ชาย เพราะท้ายที่สุดแล้วคนที่จะผิตหวังก็คือผู้หญิงเอง

จากตัวอย่างการวิเคราะห์การใช้อุปลักษณ์ทั้ง ๓ กลุ่มข้างต้น พบว่า ยังมีข้อมูลการใช้อุปลักษณ์อีกจำนวนหนึ่งในรูปของภาษาที่สามารถนำมาจัดเป็นกลุ่มมโนอุปลักษณ์ได้ ดังตารางต่อไปนี้

ตารางที่ ๗ แสดงมโนอุปลักษณะและรูปภาพ

มโนอุป ลักษณะ	มโนอุป ลักษณะย่อย	รูปภาพ
[ผู้หญิงคือ วัตถุ สิ่งของ]	[ผู้หญิงคือ สิ่งของ]	(ผู้หญิง)ผ่าน(ผู้ชาย)มาแล้ว / (ผู้หญิง)ผ่านมือชาย / (ผู้หญิง)ตกเป็นของเขา(แล้วโดย สมบูรณ์) / (ผม)ทำลาย(เธอ) / ผู้หญิงที่มีราคาเหลือน้อยเต็มที่ / (ผู้หญิง)ราคาถูก / (ผู้หญิง)ลดค่า(ราคา)ตัวเอง / (ผู้ชาย)ทิ้งขว้าง(ผู้หญิง) / กลัวผู้หญิง <u>หลุดมือ</u> / ชายไทย แต่งงานเอาหญิงมา <u>เก็บไว้ในบ้าน</u> (ผู้หญิงคือ)เครื่องเล่น / (ผู้หญิงคือ)ของเล่น (ผู้หญิงคือ)ของแปลกของใหม่ / (ผู้หญิง คือ)ของกลาง / (ผู้หญิงคือ)ของจำเป็น / (ผู้หญิงคือ) สมบัติ(ของผู้ชาย) / (ผู้หญิงคือ) วัตถุแห่งความใคร่ / สตรีเป็นเพียงวัตถุ / (ผู้หญิงคือ)ตัวเก่าๆที่สนิมเขรอะ / <u>ทรัพย์สินล้ำ</u> <u>ค่าคือความเป็นผู้หญิง</u> / (ผู้หญิงคือ)หนังสือที่ถูกทิ้งขว้าง / <u>อ่านผู้หญิงออกง่ายเหมือน</u> <u>อ่านหนังสือ</u> / (ผู้หญิงคือ) <u>น้ำหอม</u>
	[ผู้หญิงคือ เครื่องใช้]	(ผู้หญิงคือ)เครื่องเพิ่มพลเมือง / (ผู้หญิงคือ)เครื่องบำเรอชั่วคราว / (ผู้หญิงคือ)เครื่อง อุ้มใจ / (ผู้หญิงคือ)เครื่องยั้งชีวิต / (ผู้หญิงคือ)เครื่องยอมใจให้เบิกบาน / ดินนเป็น เครื่องมือส่งเสริมตำแหน่ง / (ผู้หญิงคือ)เครื่องอำนวยความสะดวก / (ผู้หญิงคือ) แม่พิมพ์
	[ผู้หญิงคือ เครื่องประดับ]	(ผู้หญิงคือ)เครื่องเชิดหน้าชูตา / (ผู้หญิงคือ)ของสวยงาม หรือ <u>ของสวยของงาม</u> / เขา เห็นฉันเป็น <u>เฟรนด์เจอร์</u> แต่งงานเท่านั้นเอง / (ผู้หญิงคือ)ตุ๊กตา / (ผู้หญิงคือ)หุ่นโชว์ / (ผู้หญิงคือ)สินค้าที่นำมาโชว์หน้าร้าน / ผู้หญิงคือ)แหวนเพชรที่มีรอยตำหนิ / ผู้ชาย จะหันไปหาลูกบัทม์เลวๆจนได้ / (ผู้หญิงคือ)เครื่องประดับโลก / (ผู้หญิงคือ)เพชรน้ำ งามล้ำเลิศ / ผู้หญิงอาจจะทำตัวเธอให้เหมือนมณีอันล้ำค่า
	[ผู้หญิงคือ ดอกไม้]	(ผู้หญิงคือ)ดอกไม้ข้างกำแพงหรือดอกไม้ติดข้างฝา / (ผู้หญิงคือ)ดอกไม้เหี่ยวแห้ง โรยราอยู่คาต้น / นิสัยชายที่ไม่อาจทิ้งวิสัยแมลงภูได้ / (ผู้หญิงคือ)ดอกไม้ของชาติ / (ผู้หญิงคือ) ดอกไม้บาน / (ผู้หญิงคือ)ดอกไม้ / (ผู้หญิงคือ)ดอกไม้(ประดับ) / (ผู้หญิง คือ)ดอกไม้ประดับโลก / เธอเหล่านั้นเหมือนมองดูดอกไม้งามหลากสีหลายชนิด นานากลิ่น / ผมมีลูกสาวโตแล้วกำลังหომจนไม่รู้จะตัดสินใจเลือกใคร / ภรรยาไม่รู้จักอ้ม เกษรดอกไม้ฉันใด ผู้ชายเราก็กั้นนั้น / (ผู้หญิง)เหี่ยวแห้งร่วงโรย / (ผู้หญิงคือ)กุหลาบ
	[ผู้หญิงคือ อาหาร]	(ผู้ชาย)บุมบ่ามมูมาม(กับผู้หญิง) / ชายไม่ <u>ร้อ</u> ม(กับผู้หญิง) / (ผู้หญิง)แก่เกินแกง / (ผู้หญิงคือ)เหล้าองุ่น / (ผู้หญิงคือ)อาหารที่หล่อเลี้ยงใจ / (ผู้หญิงคือ)อาหารใจ / (ผู้หญิงคือ)อาหารตา / (ผู้หญิงคือ)ผักปลา...ต้มยำ / (ผู้หญิงคือ)ผักเหี่ยวๆ / รั้งแล้ว ชิมก่อน / (ผู้หญิงคือ)พะไล / ผู้ชายที่แต่งงานเพียงเพื่อ <u>เปลี่ยนรส</u>
	[ผู้หญิงคือสัตว์ที่ถูกระทำ]	ผู้ชายคือหมาป่าผู้หญิงคือลูกแกะ / ผู้หญิงคือลูกนกผู้ชายคือปากเหยี่ยวปากกา / (ผู้หญิงคือ)เหยื่อ / (ผู้หญิงคือ)เหยื่อที่โอฮา / ผู้ชายคือนักล่าพรหมจรรย์ / (ผู้หญิง)ปลดแอก
	[ผู้หญิงคือผู้มีความสามารถ]	(ผู้หญิง)อ้อยเหยื่อ / (ผู้หญิงคือ)ครู(ผู้ชายคือ)ศิษย์ / (ผู้หญิงคือ)นักตกเบ็ด(ผู้ชายคือ) ปลา / (ผู้หญิงคือ)จอกก่(ผู้ชายคือ)ม้า / (ผู้หญิงอยู่)หลังฉาก(ของผู้ชาย) / ผู้หญิงเป็น ซูเปอร์วีแมน

จากตารางการใช้อุปสรรคพบว่า ชุดความเปรียบกลุ่มใหญ่ที่สุด คือ การเปรียบผู้หญิงกับวัตถุสิ่งของ ถือเป็นมโนอุปสรรคสำคัญของผู้หญิงที่ยังสามารถแบ่งมโนอุปสรรคย่อยได้อีกเป็น ๕ กลุ่มย่อย คือ สิ่งของ เครื่องใช้ เครื่องประดับ ดอกไม้ และอาหาร โดยแต่ละชุดความคิดสามารถสื่อแสดงให้เห็นความเป็นผู้หญิงส่วนใหญ่เหมือนกัน คือ ผู้หญิงเป็นผู้ถูกกระทำจากผู้ชายไม่ว่าจะเป็นการเปรียบให้ผู้หญิงเป็นสิ่งมีค่า ไม่มีค่า สวยงาม หรือมีประโยชน์อย่างไรก็ตาม ผู้หญิงก็เป็นฝ่ายถูกกระทำทั้งสิ้น ยกเว้นชุดสุดท้ายที่เปรียบผู้หญิงกับผู้มีความสามารถที่พบว่า ผู้หญิงเป็นได้ทั้งผู้ถูกกระทำและผู้กระทำที่อาจเกิดจากมีคนจำนวนหนึ่งเห็นว่าผู้หญิงก็มีบทบาทที่จะเป็นผู้มีอำนาจควบคุมผู้ชายได้ แต่ความเปรียบชุดนี้เมื่อไปปรากฏในตัวอย่างส่วนใหญ่ผู้เขียนจะใช้เพื่อสื่อความหมายให้ผู้หญิงถูกมองในด้านลบมากกว่าบวก เช่น ที่พบบ่อยคือการเปรียบผู้หญิงกับครูซึ่งมักจะได้รับการอ้างอิงถึงคุณสมบัติด้านลบของผู้หญิงคือช่างพูด บ่น หรือสอนผู้ชาย เมื่ออยู่ในบทบาทสามีภรรยา หรือผู้หญิงที่อยู่หลังฉากของผู้ชาย ผู้หญิงก็ยังคงมีบทบาทที่ตกเป็นรองผู้ชายในทางสังคมมากกว่าจะเป็นผู้นำได้อย่างแท้จริง เป็นต้น

นอกจากนี้ยังพบชุดความเปรียบของผู้หญิงอีกกลุ่มหนึ่งที่ไม่ได้จัดเป็นมโนอุปสรรคเหมือนในตารางข้างต้น เพราะพบว่าอาจมีจำนวนรูปภาพไม่มากพอแต่ก็มีความน่าสนใจ เช่น

[ผู้หญิง คือ ความลึกลับ] ได้แก่ ผู้หญิงคือปริศนาที่ไร้คำตอบนั่นเอง / ผู้หญิงถ้าเป็นโจทก์เลขก็ไม่มีคำตอบที่แน่นอน

[ผู้หญิง คือ ภัยอันตราย] ได้แก่ (ผู้หญิงคือ)ภัยแห่งพรหมจรรย์ / สตรี(ผู้หญิง)(เป็น)คือภัย(ศัตรู)ต่อ(แก่)การเรียน / (ผู้หญิงคือ)น้ำมันกับ(ผู้ชายคือ)ไฟ

[ผู้หญิง คือ ผู้อ่อนแอ] ได้แก่ (ผู้หญิงคือ)ทารกไร้เดียงสาไร้เหตุผล / พลเมืองชั้นสองก็คือผู้หญิง

[ผู้หญิง คือ ผู้โชคดี] ได้แก่ (ผู้หญิงคือ)ซินเดอเรลล่า / (ผู้หญิงคือ)ราชินีของบ้าน / ท่านปรารภนาจะเป็นสนมของพระราชานิมหาปราสาท...หรือว่า...จะเป็นราชินีของชายใจเดียวในกระท่อมเล็กๆกันแน่

[ผู้หญิง คือ สิ่งสวยงาม] ได้แก่ (ผู้หญิงคือ)นางฟ้าจำแลง / (ผู้หญิงคือ)ดาวประจำชีพ(ของผู้ชาย) / (ผู้หญิงคือ)ดาวสังคมหรือดาวดวงเด่นของสังคม

[ผู้หญิง คือ พืช] ได้แก่ (ผู้หญิงคือ)พันธุ์ไม้เลื้อย / (ผู้หญิงคือ)เถาวัลย์

[ผู้หญิงคือสัตว์] ได้แก่ เมียดุยังกะเสื่อ / แม่เสื่อ / คุณกลัวผู้หญิงคนนี้จะราวกับหนูกลัวแมว / แต่แล้วใครอีกคนหนึ่งนั้นก็มาใส่ปีกให้คุณบินไปแทบไม่ทัน / ผู้หญิงคือควายผู้ชายคือคน

อีกทั้งยังพบความเปรียบอื่น ๆ ที่ไม่ได้เปรียบผู้หญิงแต่ก็มีส่วนเกี่ยวข้องกับผู้หญิง ผู้วิจัยจึงไม่ได้จัดเป็นมโนอุปลักษณ์เช่นในตารางข้างต้น เพราะอาจมีจำนวนรูปภาพไม่มากพอ และผู้วิจัยต้องการจะเน้นการเปรียบเทียบผู้หญิงเป็นหลัก ดังนั้น ผู้วิจัยจึงได้นำเสนอความเปรียบอื่น ๆ ที่เกี่ยวข้องกับผู้หญิงและก็มีความน่าสนใจเช่นกัน ได้แก่

การเปรียบความสวยงามของผู้หญิง เช่น (ผู้หญิงคือ)นางเทพธิดา / (ผู้หญิงคือ)นางฟ้า / นารีรูปงามเป็นทรัพย์ / ความสวยเป็นโชคกลาง(ของผู้หญิง) / สวยปานหยาดลงมาจากฟ้า / สตรีไทยสวยปานดอกไม้ที่แปลกตา / ผู้หญิงใช้ความสวยเท่านั้นเป็นบันไดส่งไปสู่ตำแหน่งงานมีหน้ามีตา / ผู้หญิงมีแต่ความสวยเป็นอุปกรณ์ / ใต้ตาก็มิมีรอยฝูงตีนกา ความเปรียบในที่นี้เน้นคุณค่าความสวยงามหรือลักษณะทางกายภาพของผู้หญิง ว่าความสวยงามของผู้หญิงเป็นสิ่งที่มีความค่ามาก

ความเปรียบพฤติกรรมของผู้หญิง เช่น แม่นักสืบเอก / ทำตัวเป็นนักสืบค้นกระเป่าบ้าง / ผู้ชายไม่ชอบนิสัย “ขันสูตรศพ” ของผู้หญิง / ผู้หญิงเรียบร้อยเหมือนผ้าพับไว้ ความเป็นเพชรน้ำหนึ่งของผู้หญิง ดิจันเหมือนตกรกทั้งเป็น แต่เชื่อว่าลูกสาวตกรกขุมที่ลึกกว่า (เปรียบกับพฤติกรรมที่ลูกสาวมีเพศสัมพันธ์และตั้งครรภกับชายที่ไม่ได้แต่งงาน) / ใจแตก และ(ผู้หญิง) วาจาเผ็ดร้อน ความเปรียบในที่นี้เน้นคุณสมบัติของความเป็นผู้หญิงกับวัตถุสิ่งของเพื่อให้เห็นภาพกิริยาของผู้หญิง ทั้งที่เป็นคุณสมบัติที่พึงประสงค์และไม่พึงประสงค์

ความเปรียบที่เกี่ยวกับผู้ชาย เช่น ผู้หญิงกินผิว / หน้าตัวเมีย / ผู้หญิงชอบจับผู้ชาย / เหี่ยวที่โอชะที่สุดของผู้หญิง คือผู้ชายซึ่งผู้หญิงอื่นไม่มีความสามารถจะจับไว้ได้ การ ‘จับ’ ผู้ชายที่ผู้หญิงคนไหนก็อาจจับได้นั้นย่อมไม่มีความหมายอะไรเลย / ทำราวกับเขานั้นเป็นเด็กเล็กหรือลูกศิษย์...คุ่มแจเหมือนเขาเป็นนักโทษ และมาตายรั้ง ความเปรียบในที่นี้เป็นการเปรียบผู้ชายกับอาหารหรือวัตถุ และเปรียบกับสัตว์หรือเหยื่อของผู้หญิง ซึ่งเป็นความเปรียบที่เหมือนกับอุปลักษณ์ของผู้หญิงที่กล่าวไว้ข้างต้น แม้ว่าความเปรียบผู้ชายในลักษณะนี้อาจจะยังพบไม่มากเท่ากับความเปรียบของผู้หญิง แต่ก็ทำให้เห็นว่าความเปรียบลักษณะนี้อาจปรากฏได้ทั้งกับผู้หญิงและผู้ชาย ข้อที่น่าสังเกตก็คือไม่ว่าจะเปรียบให้ใครเป็นวัตถุหรือเหยื่อก็ตามแต่ผู้หญิงก็ยังคงเป็นฝ่ายที่ถูกมองในด้านลบอยู่เพียงฝ่ายเดียว

๗. การใช้ถ้อยคำนัยผกผัน (Verbal Irony)

ถ้อยคำนัยผกผันตามความหมายของ ณัฐพร พานโพธิ์ทอง (Natthaporn Panpothong, 1995) กับสเปอร์เบอร์ และวิลสัน (Sperber and Wilson, 1981) (อ้างถึงใน ณัฐพร พานโพธิ์ทอง และคนอื่น ๆ, 2549: 195) กล่าวว่า ถ้อยคำนัยผกผัน หมายถึง

๑) การพูดอย่างหนึ่งเพื่อหมายความในทางตรงข้าม โดยที่ผู้ฟังรับรู้ถึงความหมายทั้งสอง เช่น กล่าวถึง นาย ก. ซึ่งเป็นอันธพาล และเป็นคนเนรคุณว่า “เป็นคนประเสริฐจริงๆ”

๒) การแสดงวัจนกรรมต่าง ๆ โดยละเมิดเงื่อนไขความจริงใจของวัจนกรรมประเภทนั้น ตัวอย่างเช่น กล่าวขอบคุณใน สถานการณ์ที่ผู้ฟังเพิ่งทำสิ่งที่ เป็นผลร้ายต่อผู้พูด และผู้พูด ไม่ได้รู้สึกขอบคุณต่อการกระทำนั้น

๓) ถ้อยคำนัยผกผัน ไม่ใช่การ “กล่าว” ถ้อยคำ แต่เป็นการ “เอ่ยถึง” ถ้อยคำของผู้อื่น และแสดงทัศนคติด้านลบ ของผู้พูดต่อถ้อยคำของผู้อื่นนั้น

นอกจากนี้ ณิชฐพร พานโพธิ์ทอง (Natthaporn Panpothong, 1996: 32-44) ได้แบ่งประเภทการถ้อยคำนัยผกผันไว้ ดังนี้

๑. ถ้อยคำที่ขัดแย้ง (Contradictory Adjacent Expressions) เช่น เก๋ดีจะตายไป แก่จะตายยังมีหนุ่มมาสยบ คนเรานี้น้ำอยู่ยู่ก็ลงสู่กระเบื้องให้คนเขาเหยียบ

๒. ถ้อยคำที่ไม่สมเหตุสมผล (Irrational Expressions) เช่น สวยพร้อมทุกอย่างหน้าตาสวยรูปร่างดีกริยามารยาทน่ารัก
อา! ประเดี๋ยวก็เหาะได้หรือศรีมาลา

๓. ถ้อยคำที่เกินจริงอย่างมาก (Overly Exaggerated Expressions) เช่น คุณเป็นที่เลื่องลือมาตลอดเวลายี่สิบกว่าปีบุญคุณท่วมหัวท่วมหูจนผมจะสลักตาย

๔. การใช้ภาษาที่ไม่เหมาะสม (Inappropriate Language)
อะไรนิดก็จะให้กราบทูลวันยังคำ

๕. การใช้น้ำเสียงพิเศษ (Special Intonation)

ตอนนี้ ช่าง(ทำผม)เราไม่มีแล้ว เนี่ย ทำอยู่สองคนสนุกสนุกคะ
นอกจากนี้ยังมีการแบ่งประเภทตามวัจนกรรมชนิดต่าง ๆ ได้แก่

๑. ถ้อยคำนัยผกผันแบบชี้หน้า (Directive Irony) ได้แก่

๑.๑ การถาม เช่น อ้าว ก็ใครบังคับคุณให้ต้องกลับบ้านทันทีที่งานเลิกละ

๑.๒ การสั่ง เช่น จ้ะ ตีมัน ตบมัน ต่อยมันเข้าไป

๑.๓ การแนะนำ เช่น ทำไมไม่บอกว่าเป็นป้าละยะ

๑.๔ การอนุญาต เช่น พวกแกจะขสมบัตินะไรก็เอาไปเถอะ ไม่ต้องมาขออนุญาตข้าดอก เดี่ยวนี้ข้ามันเป็นคนเกาะลูกเกาะหลานเสียแล้ว

๒. ถ้อยคำนัยผกผันแบบแสดงความรู้สึก (Expressive Irony) เช่น ก็ขอบใจละยะที่ ยังเห็นลูกสาวฉันมีประโยชน์

๓. ถ้อยคำนัยผกผันแบบผูกมัด (Commissive Irony) เช่น เดี่ยวเย็นนี้เมย์ดำส้มดำ
ให้กิน

๔. ถ้อยคำนัยผกผันและการประกาศ (Declarations and Irony) ไม่ปรากฏ

จากข้อมูลพบว่า มีการใช้ถ้อยคำนัยผกผันในลักษณะที่ใกล้เคียงกับการจัดแบ่งประเภทข้างต้น แต่อาจจะไม่ได้ปรากฏทุกประเภท อีกทั้งข้อมูลส่วนใหญ่ยังพบว่าถ้อยคำนัยผกผันส่วนใหญ่มีลักษณะของการประชดประชันซึ่ง ฌัฐพร พานโพธิ์ทอง (๒๕๔๙: ๖๕) ได้กล่าวถึง การประชดประชันว่า หมายถึง การโจมตีผู้ฟังหรือทำให้ผู้ฟังเจ็บปวดด้วยถ้อยคำนัยผกผัน หรือกล่าวอีกอย่างหนึ่งคือ การประชดประชันเป็นเป้าหมายของการใช้ถ้อยคำนัยผกผัน เมเยอร์ (Myers, 1976, 1978 อ้างถึงใน ฌัฐพร พานโพธิ์ทอง, ๒๕๔๙: ๖๕) กล่าวถึงการประชดประชันว่าเป็นเป้าหมายหนึ่งเท่านั้น ถ้อยคำนัยผกผันยังมีเป้าหมายในการสื่อสารอื่นๆ เช่น การสร้างอารมณ์ขัน การสร้างความกำกวม จึงได้เรียกถ้อยคำนัยผกผันเพื่อประชดประชันว่า Sarcastic Irony จากการศึกษาข้อมูลของผู้วิจัยพบว่า การใช้ถ้อยคำนัยผกผันเพื่อแสดงทัศนคติในด้านลบของผู้เขียนนั้นจะสามารถแสดงให้เห็นภาพความเป็นผู้หญิงได้ อาจจำเป็นต้องอธิบายบริบทแวดล้อมหรือกลวิธีทางภาษาอื่นๆ ที่มาเกี่ยวข้องด้วย เพื่อให้ให้เห็นประเด็นที่ผู้เขียนจะใช้ถ้อยคำนัยผกผันได้ดีขึ้น ดังนั้น ในที่นี้สามารถแบ่งได้ ๕ ประเภท ดังนี้

๗.๑ ถ้อยคำนัยผกผันที่ขัดแย้ง

ถ้อยคำนัยผกผันที่ขัดแย้ง คือการใช้ถ้อยคำของผู้เขียนที่ขัดแย้งกันหรือถ้อยคำที่ใช้ขัดแย้งกับข้อความใกล้เคียง ดังตัวอย่าง

ตัวอย่าง

ในทัศนคติของชาย

ลิมเสียดเกิดความหลัง (นายปลาทอง)

ข้าพเจ้ารู้จักสุขภาพสตรีผู้หนึ่ง ซึ่งทุกขั้วร้อนถึงกินไม่ได้นอนไม่หลับ เพียงแต่เพราะได้ทราบว่าคุณหมั้นของเธอเคยรักหญิงอื่นมาแล้ว ทั้งๆที่เขาเองก็เป็นผู้มาเล่าถึงความรักครั้งนั้นให้เธอฟังเอง แต่แทนที่เขาจะได้รับการอภัย กลับได้เห็นความผิดหวังขนานใหญ่ในดวงตาเธอ และในวันต่อมาอีกหลายวัน เธอก็คงต้อนรับเขาด้วยการฟุ่มฟายน้ำตาอย่างอาดูรอยู่นั่นเอง ทำให้ชายหนุ่มผู้มาสงสารนายนั้น อยากจะทำอะไรก็ตามใจตายเสียให้รู้แล้วไป

(ต้นมกราคม ๒๕๔๕)

จากตัวอย่าง คำว่า “ต้อนรับ” แสดงให้เห็นการใช้ถ้อยคำนัยผกผันขัดแย้ง กับการเลือกใช้คำว่า “ด้วยการฟุ่มฟายน้ำตาอย่างอาดูร” เพราะคำว่าต้อนรับที่มักจะทำให้นึกถึงภาพในทางบวกกลับเป็นภาพด้านลบของผู้หญิงแทน ผู้อ่านก็จะเข้าใจทันทีว่าการเจอหน้าผู้ชายแล้วร้องไห้มากมายเป็นพฤติกรรมที่ผู้ชายไม่ปรารถนา เพราะมีเหตุผลมาจากผู้ชายได้บอกเล่าเรื่องราวอดีตหญิงคนรัก ดังนั้นการต้อนรับดังกล่าวจึงไม่ได้เป็นสิ่งที่ผู้ชายคาดคิดไว้ล่วงหน้า การเลือกใช้ถ้อยคำนัยผกผันแสดงให้เห็นความคิดในด้านลบกับพฤติกรรมการร้องไห้ของผู้หญิง ซึ่งเป็นพฤติกรรมที่ไม่พึงประสงค์สำหรับผู้ชายจึงได้เลือกใช้คำว่า “อยากจะทำอะไรก็ตามใจตาย” กับผู้ชาย

ตัวอย่าง

พรรณษนะหญิง

มือขวาหลายมือ (ปีทมาภา)

แต่ทำไมหนอเครื่องซักผ้ายี่ห้อไหนก็ยี่ห้อนั้น โฆษณาที่ไรให้ผู้หญิงใช้เครื่องทุกที มีหน้าซ้ำยังให้ขาย เป็นฝ่ายแนะนำ(แถมสอน) เสียอีก บางรายยังเยาะเสียดด้วยว่า “รักเมียเป็นห่วงเมีย เลยซื้อเครื่องซักผ้าให้เมีย (ซักต่อไป)”

(๑ กันยายน ๒๕๓๔)

จากตัวอย่าง การใช้ถ้อยคำนัยผกผันดังกล่าวแสดงให้เห็นความขัดแย้ง โดยสังเกตได้จากเครื่องหมายและรูปภาพ เช่น ข้อความในวงเล็บ (แถมสอน) ซึ่งขัดแย้งกับคำว่า แนะนำ ในข้อความข้างหน้า และ (ซักต่อไป) ซึ่งขัดแย้งกับคำว่า เป็นห่วง ในข้อความข้างหน้า แม้ว่าถ้อยคำนัยผกผันทั้งสองจะอยู่ในวงเล็บแต่ก็ทำให้ผู้อ่านเห็นความขัดแย้งกันของข้อความที่บรรยายมาข้างหน้าซึ่งเป็นลักษณะของประชดผู้ขายที่อยู่ในโฆษณาแล้วมาแนะนำสินค้าหรือเครื่องซักผ้าสำหรับผู้หญิง ทั้งที่การซักผ้าเป็นเรื่องของผู้หญิงแต่โฆษณากลับให้ผู้ขายเป็นผู้แนะนำให้ผู้หญิงได้ใช้ ผู้เขียนจึงใช้ถ้อยคำนัยผกผันมาประชดทั้งผู้ขายและผู้ผลิตโฆษณา ซึ่งสื่อให้เห็นความคิดในด้านลบว่าหน้าที่ในการทำงานบ้านเป็นเรื่องของผู้หญิง ส่วนผู้ชายนอกจากไม่ต้องทำงานบ้านแล้วยังเป็นผู้มีความรู้เพื่อจะมาแนะนำให้ผู้หญิงเป็นผู้ใช้แรงงานในบ้านเช่นเดิม

๗.๒ ถ้อยคำนัยผกผันที่ไม่สมเหตุสมผล

ถ้อยคำที่ไม่สมเหตุสมผล คือถ้อยคำที่ผู้เขียนใช้เป็นเรื่องเป็นไปไม่ได้หรือไม่สมเหตุสมผล ดังตัวอย่าง

ตัวอย่าง

คิดตามประสาหญิง

“ไม่จำเป็นจะต้องเป็นนางงาม” (ยุพดี มงคลวัจน์)

ที่อยู่ของผู้ชายนั้น ไม่ใช่ที่แก้อีหน้าบ้านแห่งเดียวและของผู้หญิงก็ไม่ใช่ในครัวแห่งเดียว หากภายใต้หลังคาเดียวกันนั้น ทุกตารางนิ้วจะต้องเป็นที่อยู่รับความทุกข์ ความสุข ความรักร่วมกัน ฉะนั้นอย่าก็ดกันใเมื่อสุขภาพบุรุษของท่านจะช่วยเข้าครัว แม้ว่าเขาจะได้แต่เข้าไปทำให้ครัวสกปรกขึ้นอีก ด้วยการตมแกงตามก้นดของเขาแล้วทิ้งกะทะไว้ให้เบื่อนอยู่อย่างนั้น (เพราะผู้ชายไม่เคยคิดที่จะล้างกะทะ – ไม่ว่าจะป็นพ่อบ้านดีแค่ไหนก็ตาม เขาคิดว่ากะทะมันล้างตัวของมันเองได้) ก็ตาม!

(ต้นกันยายน ๒๕๓๕)

จากตัวอย่าง ถ้อยคำนัยผกผันคือ “กะทะมันล้างตัวของมันเองได้” โดยแสดงความไม่สมเหตุสมผลถึงสิ่งที่เป็นไปไม่ได้ของเหตุการณ์ เพื่อแสดงความเชื่อว่าผู้ชายได้เข้ามาลองช่วยทำงานบ้านในหน้าที่ของผู้หญิงแม้จะทำได้ไม่ดีเท่าผู้หญิง ซึ่งสังเกตได้จากข้อความ “ฉะนั้นอย่าก็ดกันใเมื่อสุขภาพบุรุษของท่านจะช่วยเข้าครัว แม้ว่าเขาจะได้แต่เข้าไปทำให้ครัวสกปรกขึ้นอีก” เพื่อเป็นการเปิดโอกาสให้ผู้ชายเข้าสู่พื้นที่ของผู้หญิงด้วย การใช้ถ้อยคำนัยผกผันในที่นี้จึง

แสดงให้เห็นความคิดของผู้เขียนเรื่องของพื้นที่ผู้ชายและผู้หญิง โดยการนำเสนอความคิดให้เกิดความเท่าเทียมกัน แต่จากข้อความในวงเล็บที่มีถ้อยคำนัยแฝงก็แสดงให้เห็นความคิดของผู้เขียนว่าถึงอย่างไรผู้ชายก็ไม่สามารถทำได้ดีเท่ากับผู้หญิง

ตัวอย่าง

ถ้อยแถลง

เรียน อาจารย์ บ.ก.

“ความอึดอัดขัดข้องของดิฉันมักเกิดขึ้นเมื่อได้อ่านคอลัมน์ทรงสนะชาย-ทรงศหญิง บางครั้งผู้อ่านบางคนอรนทนไม่ได้เขียนโต้กลับมาก็มี ตลอด ๒๐ กว่าปีที่ตามอ่านสตรีสาร อยากจะบอกว่าขณะที่ส่วนต่างๆ ของสตรีสารปรับปรุงพัฒนาอย่างน่าชื่นใจขึ้นไปเรื่อยๆ เนื้อหาและแนวคิดหลักของคอลัมน์นี้กลับไม่ได้ขยับเขยื้อนไปไหน ยังคงวนเวียนซ้ำซากอยู่กับประเด็นเทคนิคการเลือกคู่ หาคู่ ผูกใจคู่ครอง และหลายครั้งกลายเป็นเวทีสำหรับแสดงความเป็น male chauvinism ออกมา ดังเช่นทรงสนะชื่อ สำหรับแม่ศรีเรือนสมัยใหม่ ของคุณ ‘นนทิ’ ในฉบับที่ ๔๓/๖ ดิฉันเองไม่ได้เป็นเฟมินิสต์บางครั้งก็รำคาญผู้ชู้ปายเช่นนี้อามากๆ แต่ก็ยังอดอเนจอนาใจไม่ได้ว่า ทศนะของคุณ ‘นนทิ’ ข้างแสดงความเห็นแก่ตัวและไร้ความรู้สึกรับผิดชอบอย่างสิ้นเชิงถึงขนาดนั้นได้อย่างไร คุณนนทิร้ายสุดรอควรรปปฏิบัติของศรีภรรยาที่ดี (ซึ่งแน่นอนว่าต้องเหนือยจากการทำงานนอกบ้านพอๆ กับสามี) ว่าเธอควรทำกับข้าวปรนนิบัติ ซักผ้า ถูบ้าน เก็บที่หลับที่นอน รวมทั้งควรรที่จะอดทนไม่บ่นหากสามีเทวดาซึ่งได้รับยกเว้นอย่างสิ้นเชิงจากภาระงานบ้านทุกอย่างไม่อาจเลิกนิสัยทิ้งของเกะกะได้

(๓ มิถุนายน ๒๕๓๓)

จากตัวอย่าง คำว่า “สามีเทวดา” แสดงให้เห็นถ้อยคำนัยแฝงแบบไม่สมเหตุสมผล เพราะไม่ต้องทำงานบ้านทุกอย่าง ผู้เขียนไม่ได้ต้องการจะบอกว่าผู้ชายสบายเหมือนกับเทวดาจริงๆ แต่ผู้เขียนใช้ถ้อยคำนัยแฝงเพื่อประชดผู้ชายที่มีพฤติกรรมเอาเปรียบผู้หญิงที่ต้องทำงานบ้านทุกอย่างให้กับสามีด้วย อีกทั้งยังต้องการประชดผู้เขียนบทความชื่อ “นนทิ” ที่ให้การสนับสนุนผู้ชายเหมือนกันจนผู้เขียนจดหมายมาถึงบรรณาธิการ จึงได้ฝากคำหานี้เนื้อหาของบทความดังกล่าว

๗.๓ ถ้อยคำนัยแฝงที่เกินจริง

ถ้อยคำที่เกินจริง คือ ถ้อยคำที่ผู้เขียนใช้เป็นเรื่องที่เกินจากความเป็นจริงไปมาก

ดังตัวอย่าง

ตัวอย่าง

ประสาหญิง

สมัยนี้ไม่ใช่สมัยหิน (ศิริราไพ)

สมัยนี้ไม่ใช่สมัยหิน ผู้หญิงจึงนอกจากจะหุงข้าวต้มแกง เลี้ยงลูก กวาดบ้านแล้ว ยังต้องทำปิ่นโต หวีปิ่นโต หวีตะกร้าไปตลาด รับลูก เลี้ยงลูกคอยหยิบที่เขี่ยบุหรี่ยัดดอกไม้ เย็บผ้า ปะผ้า ซักกาแป จุกบุหรี่ย ฯลฯ

สรุปลงด้วยการตื่นก่อนนอนที่หลังทุกเมื่อทุกวัน ข้าพเจ้ายังคิดแล้วก็ยังเชื่อมั่นว่าถ้าให้ผู้ชายทำงานแทนผู้หญิงทุกๆ อย่างให้ครบสามวัน ท่านว่าชายนั้นในวินาทีที่สี่ถึงที่ตาย

(ต้นกรกฎาคม ๒๕๐๗)

จากตัวอย่าง ข้อความช่วงแรกมีการเลือกใช้คำศัพท์ที่แสดงภาระงานของผู้หญิงในการทำหน้าที่ของการเป็นแม่บ้าน ที่ต้องทำงานบ้าน ดูแลลูก สามี และอื่นๆ โดยผู้เขียนเห็นว่าการกระทำเหล่านี้เป็นการกระทำของแม่บ้านในอดีต ผู้เขียนจึงได้เปรียบเทียบว่า “ถ้าให้ผู้ชายทำงานแทนผู้หญิงทุกๆ อย่างให้ครบสามวัน ท่านว่าชายนั้นในวินาทีที่สี่ถึงที่ตาย” ถือเป็นการใช้ถ้อยคำนัยผกผันที่เกินจริงว่าการทำงานบ้านสี่วันจะทำให้ตายได้ แต่ผู้เขียนต้องการประชดผู้ชายว่าไม่สามารถทำงานของผู้หญิงได้เหมือนกับที่ผู้หญิงได้เคยทำมาก่อน

ตัวอย่าง

คิดตามประสาหญิง

เมื่อผู้ชายหึงส์ (อัครวิณ)

ผู้หญิงได้ถูกวิพากษ์มาแล้วตั้งแต่สมัยสร้างโลกก็ว่าได้ แต่ก็ไม่เห็นว่าคุณผู้หญิงจะลุกขึ้นสู้รบตบมือประการใดได้ นอกจากฟังแล้วก็ทนนิ่งเฉยเสีย ปล่อยให้ผู้ชายอภิรมย์กับชายชนะอันนำพาคุณ (?) ของเขาต่อไป จนดูราวกับว่าคุณผู้หญิงเป็นเพศที่เลิศด้วยขันติหรือเป็นพระอิฐพระปูนก็ไม่ปาน แต่นั่นก็ดีไปอย่างหนึ่ง เพราะผู้หญิงจะได้ไม่ต้องถูกว่ามากขึ้นไปอีก

(ต้นพฤษภาคม ๒๕๓๓)

จากตัวอย่าง การใช้ถ้อยคำผกผันที่เกินจริง คือ “สมัยสร้างโลก” เพราะไม่มีใครสามารถบอกยุคสมัยสร้างโลกมีเมื่อไหร่ จึงเป็นไปได้ว่าคุณเขียนจะรู้ว่าผู้หญิงได้ถูกวิพากษ์ มาตั้งแต่สมัยสร้างโลก แต่ผู้เขียนต้องการใช้เพื่อบอกความยาวนานของเวลา เพื่อบอกเวลาให้เกินความจริงนี้ยังทำให้เห็นว่าผู้หญิงไม่ได้รับสิทธิเท่าเทียมกับผู้ชายหรือผู้หญิงอ่อนแอ และไร้ความสามารถ มานานมากแล้ว และความจริงเหล่านี้ก็ยังคงอยู่

ตัวอย่าง

ทัศนะหญิง

สงครามปาก (รัชนิญา)

ตัวอย่างต่อไปก็เช่นว่า สามีบอกว่า “ก็พี่เพิ่งให้เงินน้องไปเมื่อวานนี้ร้อยหนึ่งนี่นา” ซึ่งหมายความว่าวันนี้พี่หามาจะให้น้องอีกไม่ หรือมิฉะนั้นก็อย่าเพิ่งเอาอีกเลยนะ เงินพี่ยังเหลืออีกไม่เท่าไร ซึ่งเป็นความคิดโดยบริสุทธิ์ใจอย่างนั้นแท้ๆ แต่ร้อยหนึ่งก็จะมีผู้หญิงเก๊าสิบแปดคนเท่านั้น ที่คิดว่าสามีของเธอไม่ได้มุ่งหมายจะปรามาสว่าเธอเป็นแม่บ้านที่ไร้ไม่ได้ เพราะจ่ายเงินเปลืองไปเสียแล้ว ครั้นแล้วสงครามก็มีวิธีอุบายได้อีกแบบหนึ่งเหมือนกัน และกว่าจะอธิบายกันได้ว่าพี่ไม่ได้หมายความว่าอย่างนั้นจริงๆ ให้พี่ตาย...ให้พี่...สามีก็คงต้องออก สิ้นขวัญหาย หรือน้ำลายหมดไปหลายซี.ซี.ทีเดียว

(ต้นสิงหาคม ๒๕๐๒)

จากตัวอย่าง การใช้ถ้อยนัยผกผันที่เกินจริง คือ “สามีก็คงต้องอกสั่นขวัญหาย หรือน้ำลายหมดไปหลายซี.ซี.ทีเดียว” เพราะเหตุการณ์ที่ต้องอธิบายกันไม่ถึงขั้นอกสั่นขวัญหาย อีกทั้งคงไม่มีใครสามารถประมาณน้ำลายในการพูดได้ว่ากี่ซี.ซี. ดังนั้น ผู้เขียนจึงใช้ถ้อยนัยผกผันที่เกินจริงเพื่อต้องการจะให้เห็นความลำบากของผู้ชายที่ต้องอธิบายให้ผู้หญิงเข้าใจ ซึ่งอาจหมายถึงผู้หญิงเข้าใจอะไรยากหรืออาจตีความได้ว่าผู้หญิงโง่ ต้องให้ผู้ชายพูดอธิบายมากเกินไปจนเป็นความจริง

ตัวอย่าง

ทรยศนะชาย

ปัญหาสำคัญ (มะระ เชียงงาม)

ใครจะไปรู้ อีกสักแสนปีข้างหน้า หากธรรมชาติพัฒนาความรู้สึกด้านนี้ของทั้งหญิงชายไปเท่าเทียมกัน ทั้งสองฝ่ายก็คงจะมีคนมองอีกฝ่ายว่าเป็นเพียงของเล่นทางเพศก็ได้ ถึงตอนนั้นปัญหาเรื่อง สิทธิบุรุษ สิทธิสตรีก็คงพลิกโฉมไปอีกแบบหนึ่ง

(๗ พฤษภาคม ๒๕๓๘)

จากตัวอย่าง “อีกสักแสนปีข้างหน้า” เป็นการใช้ถ้อยคำนัยผกผันที่เกินจริงเพื่อเพิ่มความรู้สึกให้กับผู้อ่านว่าเป็นช่วงเวลาที่ยาวนานมากที่จะทำให้ความรู้สึกทางเพศระหว่างผู้หญิงและผู้ชายเท่าเทียมกัน ยิ่งเป็นการให้อารมณ์ความรู้สึกถึงความเป็นไปไม่ได้ในเรื่องนี้ของผู้เขียน เพราะการกำหนดช่วงเวลาที่ยาวนานเกินจริงไปมาก ยิ่งแสดงให้เห็นถึงความเชื่อของผู้เขียนที่มองไม่เห็นทางที่เรื่องเพศของผู้หญิงและผู้ชายจะเท่าเทียมกันได้จริง เพราะฉะนั้นปัญหาเรื่องสิทธิก็ยังคงอยู่ด้วย

๗.๔ ถ้อยคำนัยผกผันที่ใช้น้ำเสียงพิเศษ

ถ้อยคำที่ใช้น้ำเสียงพิเศษนี้แม้จะเป็นงานเขียน แต่จากข้อความหรือข้อความประกอบสัญลักษณ์ทำให้พอทราบได้ว่าเป็นถ้อยคำที่น่าจะเน้นเป็นพิเศษหรืออยู่ในกลุ่มใช้น้ำเสียงพิเศษ ดังตัวอย่าง

ตัวอย่าง

ทรยศนะหญิง

อย่าคิดเป็นซูเปอร์วีแมน (สายพลอย)

...เธอว่า “พวกเธอนะชอบหากกรรมใส่ตัวจริง ๆ อยากเป็นแม่ศรีเรือนแล้วดูซิ ตอนนี้เป็นไง ฉันทเห็นแต่บ่น ๆ เบื่อชีวิตทั้งนั้น บางคนก็บ่นเบื่อบ้าน แล้วดูซิตอนนี้เป็นไง ฉันทเห็นแต่บ่น ๆ เบื่อชีวิตทั้งนั้น บางคนก็บ่นเบื่อบ้าน เบื่อลูก เบื่อสามี แล้วก็พูดว่า รู้งี้ไม่แต่งงานก็ดี...แต่สายเสียแล้วคุณขา” เธอพูดพลางหัวเราะชอบใจ ไม่สนใจเพื่อน ๆ ที่ถูกว่าพากันหน้ามูม

(๕ มีนาคม ๒๕๓๘)

จากตัวอย่าง การใช้ถ้อยคำนัยผกผันน้ำเสียงพิเศษนี้ ผู้เขียนไม่ได้ต้องการจะแค่บอกว่าเพื่อน ๆ ที่แต่งงานไปแล้วจะมาบนเบือกก็สายไปเพราะได้แต่งงานไปแล้วเท่านั้น แต่ผู้เขียนยังแฝงด้วยน้ำเสียงของการเยาะเย้ย เสียดสีเพื่อน ๆ อีกด้วย อีกทั้งการใช้ถ้อยคำนัยผกผันน้ำเสียงพิเศษดังกล่าวนี้ยังทำให้เห็นความคิดของผู้เขียนว่าชีวิตโสดดีกว่าการแต่งงานหรือดีกว่าการเป็นแม่ศรีเรือน

๗.๕ ถ้อยคำนัยผกผันในรูปแบบของวจนกรรมที่ละเมิดกฎความจริงใจ

เซอร์ล (Searl, 1965 อ้างถึงใน ฌูพร พานโพธิ์ทอง, ๒๕๔๙) "เสนอไว้ว่า วจนกรรมการแนะนำจะมีกฎความจริงใจก็คือ เมื่อผู้พูดแนะนำให้ผู้ฟังทำบางอย่างผู้พูดก็ต้องการให้ผู้ฟังทำสิ่งนั้นจริงๆ แต่หากเป็นการแนะนำโดยที่ผู้พูดไม่ได้คิดว่าผู้ฟังควรทำเช่นนั้นจริง หรือคิดว่าควรทำตรงข้าม เราก็ไม่จัดว่าเป็นวจนกรรมการแนะนำ แต่ถือว่าเป็นถ้อยคำนัยผกผันที่อยู่ในรูปววจนกรรมการแนะนำ เป็นต้น" ผู้วิจัยพบว่าจากข้อมูลมีลักษณะของวจนกรรมต่าง ๆ ที่มีการใช้ถ้อยคำนัยผกผัน ดังตัวอย่าง

ตัวอย่าง

ทรศนะชาย

โรงเรียนอบรมภริยา (ธันว์)

โรงเรียนอบรมภริยามีแห่งเดียวในโลก ตั้งขึ้นด้วยวัตถุประสงค์ที่จะอบรมภริยาโดยตรง ไม่ใช่สำหรับผู้หญิงที่จะเป็นภริยาในอนาคตหรือแม่บ้านสารพัดช่าง เพราะไม่ได้ต้องการจะอบรมหน้าที่ภริยาจะต้องปฏิบัติ หรืออบรมวิชาแม่บ้านเอาไว้ปรนนิบัติสามีแต่ประการใด

เพราะฉะนั้นผู้ที่จะสมัครเข้ารับการอบรมได้ จึงต้องเป็นผู้ที่ได้แต่งงานมาแล้วอย่างน้อยสองปี อย่างมากห้าปีเป็นต้นไป

วิชาที่จะอบรมอาจแบ่งเป็นสาขาต่าง ๆ ได้มากมายหลายประเภท ยกตัวอย่างเช่น

-สอนให้รู้จักซื้อหากระดูกเสื่อมาเย็บแทนเม็ดที่ขาดหลุดไปตามหน้าอกเสื้อเชิ้ตหรือข้อมือ หรือที่เสื่อฮาวาย เพื่อช่วยทำให้สามีต้องเสียเวลาเปลี่ยนเสื่อตัวใหม่ เพราะไม่สามารถจะใส่เสื้อที่ไม่มีกระดูกติดไปทำงานหรือไปไหน ๆ ได้ (โดยไม่อายแทนแม่บ้าน) การอบรมในหัวข้อนี้ครอบคลุมไปถึงเรื่องถุงเท้าขาดผ้าเช็ดหน้าขาด และอื่น ๆ ขาด ซึ่งควรจะได้ซ่อมหรือพาทิ้งไปถ้าไม่อยากจะซ่อม เพื่อสงวนเวลาอันมีน้อยเต็มทีของสามีในตอนเช้า ขณะแต่งกายก่อนจะขับรถไปส่งลูกส่งเมียและส่งตัวเอง

-สอนให้เลิกวิีรทำหน้าเฉยเมย ไม่รู้ร้อนรู้เย็น ไม่ได้ยินและไม่เห็น โดยเฉพาะสามี ทั้ง ๆ ที่ก็กรายไปกรายมาอยู่แถว ๆ หน้าเขา เพราะมีความไม่พอใจลึกซึ้งตามืดต่อเขา ครั้นเขาถามก็ตอบด้วยสีหน้าเฉยหนักขึ้นอีกว่า "ไม่มีอะไรนี่" แต่ก็ยังคงสีหน้าท่าทางอย่างนั้นไว้กับเขาอยู่ตลอดไป แม้ว่าจะเที่ยว "แป้น" กันใครอื่นทุกคนก็ตามในขณะเดียวกัน

-สอนให้เลิกคิดเล็กคิดน้อยจนรวมกันเป็นเรื่องใหญ่ไปจนได้ ทั้ง ๆ ที่สาเหตุมีอยู่เพียงรอยเบื่อนรูปปากสีแดงที่เสื้อเชิ้ตเพียงหน่อยเดียว

-สอนให้ถือนโยบายประหยัดตามรัฐบาล โดยให้ลดรายจ่ายค่าเสริมสวยเรือนร่างลงไปมากๆ เพื่อจะได้เอาเงินจำนวนนั้นมาเพิ่มค่าอาหารและค่าใช้จ่ายประจำวันที่เธอกรุณาจ่ายให้สามีในตอนเช้าทุกวันพร้อมกับลูกๆ

-สอนให้เลือกเวลา "อบรม" สามีในขณะที่อยู่กันลำพัง และงดเว้นการกระทำดังกล่าวดังกล่าวต่อหน้าธารกำนัล ทั้งให้ลดระดับเสียงที่อบรมนั้นให้อยู่ภายในของเขตจำกัดของสถานที่อบรมนั้นด้วย

-สอนให้รู้จักทำเป็นยอมแพ้เสียบ้างบางครั้งบางคราว ไม่ตั้งหน้าตั้งตาจะเอาชนะโดยการเถียง ช่างๆ คุยๆ' อยู่อย่างไม่ตกปากตลอดเวลา

-สอนให้เข้าไปดูแลในครัวเสียบ้าง ว่าแม่ครัวทำอะไรให้สามีรับประทานเย็นนี้ ไม่ใช่ปล่อยให้แกงส้มปลาช่อนขึ้นโต๊ะอยู่ทุกวัน เพราะเหตุที่ปลาช่อนกำลังถูก

-สอนให้รู้จักใช้นาฬิกาที่เทียบเวลาใหม่ทุกวันให้ตรงกับเวลาจริง ๆ เสียบ้าง เพื่อจะได้ไม่ต้องกระแง่ากระงอดกับ(สามี)ผู้มารับเข้าไป เพราะเหตุที่นาฬิกาของเธอเร็วเกินไปเกือบครึ่งชั่วโมง

-สอนให้ท่องจำคำขวัญ "หยิบก็ง่าย หายก็รู้ คู่ก็งามตา" ไว้ให้ชื่นใจ ไม่ใช่เวลาจะหาอะไรแล้วก็หาให้ควัก นึกก็ไม่ออกบอกก็ไม่ถูก ในที่สุดก็ไม่พบ เล่นเอาคนใกล้ชิดพลอยปวดเศียรเวียนศีรษะไปด้วย และ ฯลฯ

ผู้ฝึกสอนอบรมคือชายที่ผ่านชีวิตแต่งงานแล้วอย่างน้อยสองปี อย่างมากห้าปี เท่าๆ กับผู้รับการอบรม

โรงเรียนอบรมภริยานี้มีแห่งเดียวในโลกตั้งได้เรียนแล้วข้างต้น สถานที่ตั้งนั้นนะหรือครับ อยู่ในความฝันของผมนั่นเอง!

(ต้นมีนาคม ๒๕๐๖)

จากตัวอย่าง ผู้เขียนใช้ถ้อยคำนัยผกผันในรูปวัจนกรรมแสดงความคิดเห็น ตั้งแต่ชื่อเรื่องจนไปสู่เนื้อหาของบทความทั้งหมดผู้เขียนได้บอกเล่าเรื่องราวเกี่ยวกับโรงเรียนอบรมภริยาเสมือนว่ามีอยู่จริง แต่สรุปท้ายด้วยการบอกว่าทั้งหมดเป็นความฝันของผู้เขียน โดยอาจทำให้เห็นว่าเนื้อหาทั้งหมดที่ผู้เขียนนำเสนอเพื่อต้องการประชดผู้หญิงที่ไม่มีคุณสมบัติความเป็นแม่บ้านแม่เรือนหรือไม่มีความสัมพันธ์ตรงตามความต้องการของผู้ชาย ผู้เขียนจึงนำมาเขียนเชิงหยอกล้อหรือต้องการบอกหรือสอนผู้หญิงเป็นนัยๆ ก็เป็นไปได้

ตัวอย่าง

ทรศนะชาย

ผู้หญิงคืออะไร (รัตนิน)

ผู้หญิงคือเพศอ่อนแอ ใครๆ ก็ว่าอย่างนั้น

เจ้าหล่อนยกของหนักไม่ได้ และถ้ามีผู้ชายอยู่ด้วย ของเบาก็ยกไม่ไหวด้วย

เจ้าหล่อนแก่ไฟฟ้าไม่ได้ นี่ต้องเป็นหน้าที่ของผู้ชายเด็ดขาด

เจ้าหล่อนเปิดกระป๋องทุกอย่างไม่ได้ โดยเฉพาะเมื่อมีผู้ชายอยู่ในที่ใกล้

เจ้าหล่อนเดินไม่ไหว ถ้าผู้ชายจอดรถใกล้ที่หมาย ถึงเขาจะกลัว ไม่มีที่จอดเขาก็จะต้องไปให้ถึงที่เสียก่อน ให้แน่ใจว่าไม่มีจริงๆ แล้วจึงค่อยวกกลับไปหาที่จอดใหม่

เจ้าหล่อนไม่มีน้ำอดน้ำทน คอยนานไม่ได้ ทิวไม้ได้ ร่วงไม้ได้

แต่ทว่า...ลงเจ้าหล่อนโกรธผู้ชายเพราะเขากลับบ้านดึกแล้ว ข้าก็ไม่กินนอนก็ไม่นอนยังได้

ผู้หญิงคือคนช่างจำ

เจ้าหล่อนจำประโยคที่ผู้ชายเคยพูดหรือสัญญาไว้ตั้งแต่ครั้งยังตาฟางเพราะความรักได้แม่นยำที่สุด

ผู้หญิงคือผู้ออกคำสั่ง

เจ้าหล่อนชอบสั่งให้ผู้ชายอาบน้ำก่อนกินข้าว

เจ้าหล่อนชอบสั่งให้เขางคอาหารอย่างนั้น กินอย่างนี้

เจ้าหล่อนชอบสั่งไม่ให้เขาสูบบุหรี่ ดื่มสุรา

เจ้าหล่อนชอบสั่งให้เขากลับบ้านตรงเวลา ไม่แวะเวียนที่ไหน

เจ้าหล่อนชอบสั่งให้เขาเลี้ยงลูก

เจ้าหล่อนชอบสั่งให้เขายิ้มแย้มต้อนรับเพื่อน ๆ ที่นำราคาของเจ้าหล่อน

เจ้าหล่อนชอบสั่งให้เขาไปงานที่เขาไม่ยอมไปกับเจ้าหล่อน

เจ้าหล่อนชอบสั่งให้เขาตื่นแต่เช้า

ผู้หญิงคือเพศอ่อนหวาน

เจ้าหล่อนจะยิ้มหวานละมุนเมื่อมีผู้ชายมาสวย

เจ้าหล่อนจะกล่าววาจาไพเราะด้วยท่าทีชดช้อยเมื่ออยู่ในสายตาของสังคม

เจ้าหล่อนจะพูดและปฏิบัติต่อเขาเยี่ยงภริยาที่น่ารักเมื่อมีผู้รู้เห็น ท่าทีของเจ้าหล่อนไม่ทำให้ใครนึก

ออกเลยว่าเจ้าหล่อนจะโกรธหรือแข่งกระด้างได้อย่างไร

แต่...เขารู้ดี

ผู้หญิงคือผู้นำ

เจ้าหล่อนคือผู้กำหนดว่าสุดสัปดาห์นี้เขาจะทำอะไรบ้าง

เจ้าหล่อนจะเป็นผู้ชี้ขาดว่าควรไปดูหนังเรื่องไหน

เจ้าหล่อนจะเป็นผู้บอกว่าจะต้องรับประทานอาหารร้านใด

เจ้าหล่อนจะเป็นผู้วางแผนว่าจะหาของขวัญอะไรให้ใครในโอกาสไหน

เจ้าหล่อนคือผู้จัดการใช้จ่ายประจำวันของเขา

เจ้าหล่อนคือผู้กำหนดอัตราเงินในกระเป๋าของเขา

เจ้าหล่อนยอมเป็นผู้นำที่สามารถเสมอ เพราะสมบัติทุกบาททุกสตางค์ของเขาอยู่ที่ไปอยู่ในกระเป๋า

เจ้าหล่อนทุกเดือน

(๓ พฤศจิกายน ๒๕๑๑)

จากตัวอย่าง ผู้เขียนใช้ถ้อยคำนัยแฝงในรูปของวจนกรรมการให้ความหมาย ตั้งแต่ชื่อเรื่องจนมาสู่เนื้อหาทั้งหมดเป็นการใช้ถ้อยคำนัยแฝงเพื่อประชดผู้หญิง โดยการให้ความหมายของผู้หญิงแต่ละประเด็นที่ผู้เขียนใช้ตัวเน้นเพื่อตอบคำถามว่าผู้หญิงคืออะไร? จากชื่อเรื่อง แต่รายละเอียดที่ตามมากลับขัดแย้งกับคำอธิบายหรือให้ความหมายในทุกข้อซึ่งสิ่งที่ผู้เขียนให้ความหมายเพื่อนำมาประชดผู้หญิงนั้นส่วนใหญ่เป็นเรื่องของพฤติกรรมกรรมการแสดงออกของผู้หญิงในทางที่ไม่พึงประสงค์สำหรับผู้ชาย

ตัวอย่าง

พรรณษนะชาย

ความฝันของชายโสด (จินมัย)

...ผู้ชายที่ไม่มีผู้หญิงเคียงข้างในชีวิต ย่อมเปล่าเปลี่ยวด้วยประการฉะนี้ เพราะฉะนั้น ถ้ามีโอกาส ก็จงอย่ามัวรอช้าและละเลยการที่จะหาผู้หญิงสักคนมาไว้เป็นเพื่อนใจเลย ยามกลัดกลุ้มก็จะได้อาใจไว้ระบายความทุกข์ เอาไว้ปลอบประโลมใจให้มีความหวังต่อไป ยามสุข ก็จะได้มีเพื่อนร่วมยิ้ม ร่วมหัวเราะ ทำให้ความสุขนั้น เนิ่นนาน และเพิ่มพูนมากขึ้น ยามเกียจคร้าน ก็จะได้มีคนช่วยทำงานแทนให้ด้วยความเต็มใจ และอาจจะ...ด้วยฝีมือที่ดีกว่าเสียอีก คิดดูง่ายๆว่า เข้าชั้นก็ไม่ต้องรีบแต่งตัวไปฟังกาแฟเจ้าโกหน้าปากตรอกก๊อว์กับปาห้องโก แต่จะได้นอนเหยียดกายตามสบาย จนกว่าจะมีมือนิ่ม ๆ มาแตะ และเสียงหวาน ๆ มากระซิบให้ลุกขึ้น ไปจัดการกับอาหารเช้าอันโอชะ

แล้วเมื่ออิมหน้าสำราญ ถึงเวลาแต่งเนื้อแต่งตัวไปทำงานทุกอย่างก็จะรออยู่พร้อม ไม่ต้องเคียดคร้อน ว่าเสื้อเชิ้ตที่ซักรไ้วันก่อนจะยังไม่ได้อัด หรือกางเกงยังไม่ได้อามาจากแจ็กชักรีด ผ้าเช็ดหน้า...ถุงเท้า อีกละ เลิกห่วงได้แล้ว เป็นอันไม่ต้องเที่ยวควานหาคุ้ได้ตุ้ได้เตี๋ยอย่างแต่ก่อนอีกต่อไป

ยามเย็นเหน็ดเหนื่อยมาจากที่ทำงาน พอลกลับ ไปพบหน้าหวาน ๆ ที่บ้านก็หายเหนื่อยเป็นปลิดทิ้งไม่ต้องทำอะไรเลย นั่งเฉย ๆ รับประทานอาหารนุ่มที่โปรดที่สุด แล้วนำผลไม้แช่เย็นเจี๊ยบก็จะมาถึงมือเอง แล้วยังอาหารว่างอย่างเลิศรสสำเร็จด้วยฝีมือของแม่ยอดหัวใจอีกเล่า เอ้อ...นี่แหละที่เขาว่า "บ้านแสนหวาน"

คุยเสียหน่อย จะคุยยังงี้ก็ได้เรื่องทำงานเธอยอมพร้อมที่จะฟัง และที่จะเชื่อ ชี้เกียจคุยก็อ่านหนังสือพิมพ์ ไม่ชอบอ่านก็นอนพัก จะหลับก็ยังไม่เมื่อยก็มีคนคอยนวดอย่างดี อยากรุกไปอาบน้ำเมื่อไหร่ ก็ไม่มีใครว่าอะไร มีแต่คนคอยหาเสื้อผ้าเอาไว้ให้ เมื่ออาบน้ำเสร็จแล้วเท่านั้น

ถ้าไม่มีเธอนะรี กลับจากงานก็ต้องเจอแต่บ้านที่รกร้างยังไม่เมื่อตอนเช้าก็อยู่ยงั้นเมื่อตอนเย็นนะแหละ หิวยังงี้ก็ไม่มีใครจะทำให้ นอกจากจะแวะกินมาจากร้านเจ้าโกตามเคย อยากรุกให้น้ำลายแตกคอกก็ร้องระงับเอาไว้ในใจ ไม่มีใครเขาอยากฟังหรอก นอกจากเธอคนเดียว เมื่อยก็เมื่อยไปซี ใครที่ไหนจะมาช่วยนวดกัน

เย็นลง อาหารอร่อยลิ้นก็รออยู่อีกแล้ว บอกมาเถอะ จะบอกตรง ๆ หรือเปรย ๆ ออกมาก็ตาม ว่าอยากกินอะไร เธอย่อมสรรหามาปรนเปรอทุกอย่างอิมหน้าสำราญแล้วก็จะยังมีเพื่อนคุยจู้จิง หรือเพื่อนเที่ยวกะหงุกกะหนิงอีกเล่า ยามนอนก็จะได้นอนบนฟูกอันอ่อนนุ่ม ผ้าปูที่นอนสะอาดสดใส หอมกรุ่นละมุนละไมไปทั้งห้องหอ เปรียบไม่ได้เลยกับห้องนอนที่ไร้ผู้หญิงจะดูแลให้

ใช่แล้ว ผู้หญิงก็คือผู้แก้ปัญหาทั้งหลายแห่งลชายนั่นเอง โดยเฉพาะปัญหาเรื่องความเกียจคร้าน ไม่อยากกระดิกตัวทำอะไรเลยทั้งในบ้านและนอกบ้าน ชี้เกียจขับรถไปรับสุกรี ก็เธอไงล่ะ ชี้เกียจซื้อยา โกงนวด หรือน้ำมันใส่ผมรี ก็เธอนั้นแหละอีก ชี้เกียจรดน้ำต้นไม้รี ทั้งไว้เธอก็ทำเองแหละ แล้วต่อ ๆ ไป งานเหล่านี้ก็จะกลายเป็นหน้าที่ของเธอไปทั้งหมดโดยปริยาย

ผู้ชายจงเจริญ!

(๔ เมษายน ๒๕๑๔)

จากตัวอย่าง ผู้เขียนใช้ถ้อยคำนัยแฝงในรูปของวัจนกรรมการแสดงความคิดเห็น ตั้งแต่ชื่อเรื่องจนมาสู่เนื้อหาทั้งหมดแสดงให้เห็นการบอกเล่าเรื่องราวความสำคัญของผู้หญิง หรือผู้หญิงในแบบที่ผู้ชายปรารถนา เหมือนกับจะบอกว่าผู้หญิงมีประโยชน์หรือดีอย่างไร และผู้ชายโชคดีมีสุขอย่างไร แต่สุดท้ายผู้เขียนก็มาสรุปให้เห็นว่าต้องทำทุกอย่างเหมือนหาสรบใช้

ผู้ชาย โดยระบุว่าเป็นความถี่เกี้ยวของผู้ชาย คำว่าผู้ชายจงเจริญ! จึงกล่าวเพื่อประชดผู้ชายที่ไม่ต้องทำอะไรเลย และอาจต้องการประชดผู้หญิงด้วยว่าคุณสมบัติผู้หญิงตามที่ผู้ชายระบุมาทั้งหมดนี้เป็นเพียงแค่ความฝันของผู้ชายเท่านั้น

จากการใช้ถ้อยคำนัยผกผัน สามารถสรุปได้ว่าจากลักษณะของถ้อยคำนัยผกผันที่ขัดแย้ง ไม่สมเหตุสมผล เกินจริง ใช้คำเสียงพิเศษและในรูปแบบวิจนกรรมละเมิดกฎความจริงนั้น การใช้ถ้อยคำนัยผกผันจึงมีประโยชน์ในการแสดงให้เห็นน้ำเสียงด้านลบหรือทัศนคติด้านลบของผู้เขียนมากกว่าจะกล่าวถึงพฤติกรรมด้านลบของผู้หญิงและผู้ชายโดยตรง เพราะจะสื่อความให้เห็นเป็นเรื่องของการประชดมากกว่าจะตำหนิ โดยเฉพาะพฤติกรรมด้านลบที่มีต่อผู้หญิงและผู้ชาย ส่วนใหญ่จะเป็นการประชดผู้ชายที่ไม่สามารถสลัหน้าที่กับผู้หญิงตามกรอบที่สังคมกำหนดไว้ได้ และประชดผู้หญิงกับคุณสมบัติของความเป็นผู้หญิงที่ไม่เป็นไปตามกรอบของสังคมเช่นกัน ดังนั้นการใช้ถ้อยคำนัยผกผันจึงมักพบกับการสลัคุณสมบัติระหว่างผู้หญิงและผู้ชาย เพราะเป็นสิ่งที่อยู่นอกกรอบของสังคม

๘. การใช้มูลบท (Presupposition)

สเตลเนเกอร์ (Stalnaker, 1972: 387-388, cited in Horn and Ward, 2004: 33) ได้กล่าวถึง มูลบทในทางวิจนปฏิบัติศาสตร์ คือ การใช้ความจริงของเนื้อความที่มีอีกเนื้อความมาเกี่ยวข้องในบริบทเดียวกันมูลบทสามารถแสดงให้เห็นความซับซ้อนทางความคิดโดยสังเกตได้จากการใช้ภาษา ซึ่งเนื้อความจะบอกนัยบางอย่างก่อนที่จะนำภาษามาสัมพันธ์กับเนื้อความ เช่น หากกล่าวว่า “ผู้หญิงเคยมีหน้าที่รับใช้ผู้ชาย” จากเนื้อความทำให้เห็นความจริงในการทำหน้าที่ของผู้หญิง ขณะที่รูปภาษาได้บอกนัยสำคัญบางอย่าง ในที่นี้ได้แก่คำว่า “เคย” ซึ่งทำให้เห็นความจริงที่มาสัมพันธ์กับเนื้อความก่อนนี้ คือ ปัจจุบันผู้หญิงไม่ได้รับใช้ผู้ชายอีกแล้วหรือปัจจุบันผู้หญิงมีหน้าที่อื่นๆ ที่ต้องทำมากกว่าการรับใช้ผู้ชาย ซึ่งยังทำให้เห็นภาพของการกดขี่หรือความไม่เท่าเทียมทางเพศที่เกิดขึ้นด้วย

เช่นเดียวกับยูล (Yule, 2003: 25) ได้กล่าวถึงมูลบทไว้ว่า มูลบท คือ บางสิ่งที่ผู้พูดคาดการณ์หรือสันนิษฐานว่าเกิดเรื่องหรือกรณีอะไรบางอย่างก่อนหน้าที่จะเปล่งถ้อยคำออกมา^{๖๖} โดยยูลยังได้แบ่งมูลบทเป็น ๖ แบบ ได้แก่ การดำรงอยู่ (Existential) ความจริง (Factive) ความลวง (Non-Factive) ด้านคำศัพท์ (Lexical) ด้านโครงสร้าง (Structural) และด้านตรงข้ามความจริง (Counter-Factual) ดังตาราง

^{๖๖} A presupposition is something the speaker assumes to be the case prior to making an utterance.

ตารางที่ ๘ แสดงตัวอย่างมูลบทแบบต่าง ๆ (Ibid., p. 30)

Type	Example	Presupposition
existential	the X	» X exists
factive	I regret leaving	» I left
non-factive	He pretended to be happy	» He wasn't happy
lexical	He managed to escape	» He tried to escape
structural	When did she die?	» She died
counter-factual	If I weren't ill,	» I am ill

จากตารางข้างต้นมูลบทเป็นสิ่งที่สังเกตได้จากถ้อยคำบางคำหรือบางส่วน หรือที่เรียกว่า presupposition trigger เช่น คำว่า “the” “regret” “pretended” “managed” “When did...?” และ “If...weren't...,” และเมื่อได้ศึกษาข้อมูลในนิตยสารสตรีสาร พบว่า ประเภทของมูลบทข้างต้นสามารถปรากฏให้เห็นได้เป็น ๕ ประเภท ดังนี้

๘.๑ มูลบทแสดงการดำรงอยู่ (Existential)

มูลบทแสดงการดำรงอยู่ คือ การแสดงให้เห็นว่าสิ่งที่กล่าวถึงยังคงมีอยู่ ดังตัวอย่าง

ตัวอย่าง

แต่เพื่อนสตรี (ศุภมิตร)

ตั้งแต่ไหนแต่ไรมา ผู้หญิงไทยได้รับการอบรมในบ้านการเรือนโดยเฉพาะการครัวเป็นอย่างดีทุกคน นับแต่สมเด็จพระบรมราชินีลงมา จนถึงลูกสาวคนตัดฟีนงานครัวเคยเป็นงานมีเกียรติได้รับความยกย่องอย่างสูง บทเห่เรือในรัชกาลที่ ๒ ก็ยังได้ทรงพระราชนิพนธ์ขึ้น เพื่อชมเชยสมเด็จพระศรีสุริเยนทราบรมราชินี แต่ยังเป็นสมเด็จพระเจ้าหลานเธอ

(ต้นเมษายน ๒๔๗๑)

จากตัวอย่าง ข้อความ “ผู้หญิงไทยได้รับการอบรมในบ้านการเรือนโดยเฉพาะการครัวเป็นอย่างดีทุกคน นับแต่สมเด็จพระบรมราชินีลงมา จนถึงลูกสาวคนตัดฟีนงานครัวเคยเป็นงานมีเกียรติได้รับความยกย่องอย่างสูง” แสดงให้เห็นมูลบทว่าผู้หญิงจะต้องทำงานบ้าน การเรือนและงานครัวไม่ว่าจะเป็นผู้หญิงที่อยู่ในระดับใดก็ตาม ซึ่งทำให้เห็นว่างานบ้านเป็นหน้าที่ของผู้หญิง

ตัวอย่าง

ประสาหญิง

ภาษาของผู้ชาย (สรัญญา)

ภรรยานั้นจะพูดถึงเรื่องอะไรได้ นอกจากเรื่องการดูแลบ้านและเรื่องของครอบครัวซึ่งเธอยอมถนัดที่สุด ผู้หญิงทั่วๆ ไปไม่มีใครสนใจจนขึ้นสมองในเรื่องของกีฬา รถยนต์ ฯลฯ ฉะนั้นจะมีหัวข้อเหลือให้สนทนากับผู้ชายได้สักเท่าไรกัน ...

(๕ มกราคม ๒๕๑๒)

จากตัวอย่าง ข้อความ “ภรรยา

ตัวอย่าง

ถ้อยแถลง

เมื่อมองไปที่พรรคการเมืองเห็นได้ชัดอยู่ว่าสตรียังไม่มีสถานภาพชั้นหัวหน้าบริหารพรรคหรือชี้หน้านโยบายของพรรคอย่างแท้จริงเป็นที่คาดหวังว่าสตรีคงจะลงสมัครรับเลือกตั้งจำนวนพอสมควรในที่นี้จำนวน ๓๔๗ ในสภาผู้แทนราษฎรที่ยุบเลิกไป มีสมาชิกสตรีเพียง ๑๓ ท่านในจำนวน ๓๒๔ ที่นั่ง คิดเป็นจำนวนไม่ถึงร้อยละ ๔ เป็นอนุทมิฬระดับความนิยมชมชอบของฝ่ายผู้ออกเสียงลงคะแนนได้ทางหนึ่ง

(๑ มิถุนายน ๒๕๒๙)

จากตัวอย่าง ข้อความ “สตรียังไม่มีสถานภาพชั้นหัวหน้าบริหารพรรคหรือชี้หน้านโยบายของพรรคอย่างแท้จริง” แสดงให้เห็นมูลบทว่าผู้หญิงมีบทบาทในทางการเมืองแล้ว แต่ผู้หญิงยังไม่สามารถเป็นผู้บริหารได้ หรือผู้บริหารพรรคประกอบด้วยผู้ชายทั้งหมด ผู้หญิงเป็นได้เพียงสมาชิกของพรรคการเมืองเท่านั้น

๘.๒ มูลบทแสดงความจริง (Factive)

มูลบทแสดงความจริง คือ การแสดงให้เห็นว่ามีความจริงบางอย่างเกิดขึ้นก่อนการกล่าวถ้อยคำ ดังตัวอย่าง

ตัวอย่าง

ภาพแฟชั่นในทัศนะของข้าพเจ้า (พรพัฒน์)

เพราะว่า “ภาพแฟชั่น” ส่งเสริมจะเพาะการแต่งกายของสตรี ซึ่งถึงแม้ว่าจะไม่มีการส่งเสริม เราก็ได้เห็นหน้ากันตลอดมา เพียงแต่คอยชี้แนะการแต่งกายที่ถูกลักษณะและให้อยู่ในขอบเขตวัฒนธรรมประเพณีไทยก็พอแล้ว

(ต้นเมษายน ๒๕๙๑)

จากตัวอย่าง ข้อความ “เพียงแต่คอยชี้แนะการแต่งกายที่ถูกลักษณะและให้อยู่ในขอบเขตวัฒนธรรมประเพณีไทยก็พอแล้ว” แสดงให้เห็นมุขบทว่าผู้หญิงปัจจุบันไม่ได้แต่งกายให้ถูกลักษณะหรืออยู่ในขอบเขตของวัฒนธรรมประเพณีไทย และทำให้คิดว่าภาพแฟชั่นส่วนใหญ่จะมีแต่แบบการแต่งกายแบบตะวันตก จากการใช้มุขบทในที่นี้แสดงให้เห็นถึงการหลั่งไหลของแฟชั่นจากต่างประเทศ จึงได้แสดงความเห็นให้มีการแต่งกายในแบบของไทยซึ่งนอกจากจะเห็นอิทธิพลของนิตยสารที่จะส่งถึงผู้หญิงโดยตรงแล้ว ยังทำให้เห็นว่าผู้หญิงให้ความสนใจกับการแต่งกายตามแฟชั่นมากกว่าจะมีความคิดในการแต่งกายเป็นของตนเอง

ตัวอย่าง

ท่านถามเราตอบ (จินตนา)

ตอบ ผู้ائبเขลาเบาปัญญา

ตอบ : สมัยนี้ ชายและหญิงเกิดมีเพื่อนต่างเพศกันขึ้นแล้ว เมื่อมีเพื่อนเป็นเพศเดียวกันหลายๆ คน ได้ การมีเพื่อนต่างเพศหลายคนก็น่าจะเป็นข้อเสียหาย การที่ชายมีคู่รักหลายๆ คน แสดงว่าเขายังไม่ได้รับใครจริง หากคบไว้เพื่อสนุกหรือเผื่อเลือก ความรักของเขาอาจจะเกิดขึ้นต่อคนใดคนหนึ่งใน ๔-๕ คนนี้ หรืออาจจะไม่เกิดกับคนอื่นก็ได้เราเป็นหญิงควรจะรู้ไว้ และควรถือว่าเขาเป็นเพียงเพื่อนไม่ใช่คู่รัก และอย่าเพิ่งให้ความรักมันก่อร่างขึ้นจนกว่าจะแน่ใจว่าเขารักเรา ผู้หญิงเราละเป็นเสียดังนี้ เห็นความสัมพันธ์ระหว่างเพศเป็นความรักเสียเสมอ

(ต้นมีนาคม ๒๔๙๖)

จากตัวอย่าง ข้อความ “สมัยนี้ ชายและหญิงเกิดมีเพื่อนต่างเพศกันขึ้นแล้ว” แสดงให้เห็นมุขบทว่าอดีตมีความเชื่อว่าผู้หญิงและผู้ชายไม่สามารถจะเป็นเพื่อนกันได้ ซึ่งทำให้เห็นเรื่องของความสัมพันธ์ระหว่างเพศที่เริ่มมีพัฒนาการแตกต่างจากในอดีต ในลักษณะเปิดกว้างมากขึ้น คือ ให้ผู้หญิงและผู้ชายสามารถมีความสัมพันธ์นอกเหนือจากการเป็นคู่รักกันได้

ตัวอย่าง

ประสาหญิง

ในโลกแห่งความเป็นจริง (ศุภรา)

ในโลกแห่งความเป็นจริง ดูแล้วจะเห็นว่ามามีสิ่งตกลงหลายอย่าง ตัวอย่างง่ายๆ ผู้ชายหาว่าผู้หญิงขี้น แต่ผู้หญิงเขาก็บอกว่าคุณขี้นอาจน่าเกลียดก็จริงอยู่ แต่ผู้ชายขี้นย่อมน่าเกลียดกว่า

(๕ มีนาคม ๒๕๑๕)

จากตัวอย่าง ข้อความ “แต่ผู้ชายขี้นย่อมน่าเกลียดกว่า” ซึ่งแสดงให้เห็นมุขบทว่าพฤติกรรมของการขี้นไม่ใช่พฤติกรรมของผู้ชาย และทำให้คิดได้ว่าผู้หญิงเองก็ยอมรับพฤติกรรมดังกล่าวว่าเป็นพฤติกรรมของผู้หญิง

ตัวอย่าง

ทัศนชาย

เพศที่เอาใจยาก (พ่อเต่า)

ถ้าคุณเกิดเป็นคนรักบ้านขึ้นมา นั่งอ่านหนังสือเสียแทนที่จะออกไปสนุกสนานกับเพื่อนฝูง เธอก็จะเห็นว่า “พ่อนะไม่เห็นพาเมียไปเปิดหูเปิดตาบ้างเลย จะให้เราหมกตัวอยู่แต่บ้านหรือยังไถกัน”

(ต้นเมษายน ๒๕๐๒)

จากตัวอย่าง ข้อความ “พ่อนะไม่เห็นพาเมียไปเปิดหูเปิดตาบ้างเลย จะให้เราหมกตัวอยู่แต่บ้านหรือยังไถกัน” แสดงให้เห็นมูลบทว่าผู้หญิงมีหน้าที่อยู่แต่ภายในบ้าน และการออกไปนอกบ้านของภรรยาขึ้นอยู่กับสามี

ตัวอย่าง

แต่เพื่อนสตรี

ผู้หญิงควรเล่นการเมือง !? (ปลาหมอ)

... เมื่อเปลี่ยนการปกครอง พ.ศ. ๒๔๗๕ รัฐธรรมนูญก็ได้ให้ความเสมอภาคแก่สตรีเท่าเทียมชายทุกประการ มีทั้งสิทธิออกเสียงเลือกตั้งและสิทธิสมัครรับเลือกตั้ง ผิดสตรีในอารยประเทศหลายแห่งที่กว่าจะได้สิทธิทางการเมืองก็ต้องต่อสู้เรียกร้องเป็นเวลานาน ของไทยเราให้เองทันทีโดยไม่ต้องขอ...

(ต้นสิงหาคม ๒๔๙๑)

จากตัวอย่าง ข้อความ “ของไทยเราให้เองทันทีโดยไม่ต้องขอ” ทำให้เห็นมูลบทว่าปัจจุบันผู้หญิงมีสิทธิทางการเมืองเท่าเทียมผู้ชายแล้ว หรือผู้หญิงไทยไม่เคยต่อสู้เพื่อเรียกร้องสิทธิทางการเมืองให้กับตัวเอง ซึ่งอาจทำให้คิดได้ว่าเรื่องทางการเมืองไม่ใช่สิ่งสำคัญสำหรับผู้หญิงไทย

ตัวอย่าง

ตอบปัญหา (จินตนา๒)

เรื่องของคนหน้าเกลียด

ถาม ‘วิมล ประสานทรัพย์’ ลาดกระบ้ง

ตอบ ยอมรับเสียก่อนว่าคุณวิมลกล่าวว่า “จินตนา ๒” เคยพูดว่าผู้หญิงทุกคนสวยได้นั้นเป็นความจริง คือได้กล่าวจริง และเชื่อว่าเป็นสิ่งเป็นไปได้ด้วย

(๖ สิงหาคม ๒๕๓๘)

จากตัวอย่าง ข้อความ “จินตนา ๒” เคยพูดว่าผู้หญิงทุกคนสวยได้นั้นเป็นความจริง คือได้กล่าวจริง และเชื่อว่าเป็นสิ่งเป็นไปได้ด้วย” แสดงให้เห็นมูลบทว่าเรื่องของความสวยเป็นเรื่องของผู้หญิงเท่านั้น

๘.๓ มวลบทแสดงคำศัพท์ (Lexical)

มวลบทแสดงคำศัพท์ คือ การแสดงให้เห็นว่าจากการใช้คำศัพท์บางคำทำให้ เห็นว่ามีเหตุการณ์บางอย่างเกิดขึ้นก่อนเหตุการณ์ที่ได้กล่าวถ้อยคำ ดังตัวอย่าง

ตัวอย่าง

ในทัศนะของผู้ชาย

ภาษานารี-มีอะไร (ปลาหมอก)

ข้าพเจ้านึกสนใจมานานนักแล้วว่า อันภาษาที่พวกเราผู้ชายใช้พูดกันอยู่นั้น มันช่างกระด้างและ ระบายโศดประสาทเสียจริงๆ สู้ภาษาของผู้หญิงเขาไม่ได้ ฟังกระจ่มกระจิม และหวานระรื่นหูเป็นอย่างเอก แต่ ทั้งนี้เห็นจะต้องยกเว้นภาษาแม่คำปลาสด

(ต้นกุมภาพันธ์ ๒๔๙๒)

จากตัวอย่าง ข้อความ “ยกเว้นภาษาแม่คำปลาสด” แสดงให้เห็นมวลบทว่าภาษาของ แม่คำปลาสดระคายหู หรือไม่น่าฟังสำหรับผู้ชาย ซึ่งทำให้เห็นว่าสังคมได้แบ่งระดับการใช้ภาษา ของผู้หญิงกับการประกอบอาชีพของผู้หญิงด้วย

ตัวอย่าง

ทัศนะชาย

ผมชอบให้ผู้หญิงขับรถ (นายตะวัน)

ถ้าผมเป็นผู้เขียนข่าวนี้ ผมจะเติมลงไปอีกว่าผู้หญิงขับรถในประเทศไทยเวลานี้ก็ไม่แพ้ผู้หญิงใน อังกฤษและอเมริกาแต่อย่างใด เพราะเธอรู้จักใช้สมองมากกว่าอารมณ์อย่างที่อาจจะเคยเป็น ในอนาคตอันใกล้ หรือไกลก็ตาม ผู้ชายอาจจะกลายเป็นผู้ขับรถที่น่ารำคาญอย่างที่ท่านชายชอบบ่นท่านหญิงก็ได้ ในสมัยที่ อดอะไรๆมันซึกจะกลับๆชอบกลและในสมัยที่อะไรๆที่ไม่น่าเชื่อมักจะเกิดขึ้นได้อย่างเวลานี้ ใครจะรู้แน่ครับ?

(ต้นสิงหาคม ๒๕๐๑)

จากตัวอย่าง ข้อความ “เพราะเธอรู้จักใช้สมองมากกว่าอารมณ์อย่างที่อาจจะเคยเป็น” แสดงให้เห็นมวลบทว่าผู้หญิงมักใช้อารมณ์นำหน้าเหตุผล ซึ่งเป็นสิ่งที่ไม่สมควรสำหรับการขับรถ การใช้มวลบทลักษณะนี้อาจเป็นการตอกย้ำพฤติกรรมความเป็นผู้หญิงได้

ตัวอย่าง

ทรรศนะหญิง

หลังหย่า-ทำใจให้คลายทุกข์ (ชมจันทร์)

สุขภาพสตรีผู้หนึ่ง ที่มีประสบการณ์ในเรื่องการหย่าร้างเล่าว่าเธอเสียใจที่ต้องมีเรื่องหย่าร้าง แต่เป็น เรื่องที่ช่วยไม่ได้ เพราะเหตุที่สามีไปมีภรรยาใหม่และผิดคำมั่นสัญญาที่ให้ไว้ต่อกันในวันแต่งงาน เธอทนต่อ สภาพความไม่เชื่อของเขาไม่ได้ เธอสารภาพว่าเธอนั้นเศร้าโศกและเสียใจที่สุดในวัน ไปตกลงหย่าขาดจากกัน ที่อำเภอจนคิดว่าตัวเองไม่อาจจะมีชีวิตอยู่ต่อไปได้...

(๕ พฤศจิกายน ๒๕๓๘)

จากตัวอย่าง ข้อความ “เธอทนต่อสภาพความไม่เชื่อของเขาไม่ได้” คำว่า “ทน” แสดงให้เห็นมุขบทว่ามีผู้หญิงจะต้องเป็นฝ่ายเก็บความรู้สึกหรือความทุกข์ไว้ซึ่งถ้าทำได้ดีก็จะต้องหย่า และยังทำให้เห็นว่าการใช้ชีวิตคู่ผู้หญิงจะต้องเป็นฝ่ายอดทนต่อพฤติกรรมที่สามีไปมีผู้หญิงอื่น และยังทำให้เห็นว่าเฉพาะผู้ชายเท่านั้นที่สามารถมีผู้หญิงอื่นได้โดยผู้ชายจะไม่ถูกมองในด้านลบเช่นเดียวกับผู้หญิง

๘.๔ มุขบทแสดงโครงสร้าง (Structural)

มุขบทแสดงโครงสร้าง คือ การแสดงให้เห็นว่าจากโครงสร้างของภาษาบางชนิดแสดงให้เห็นความจริงบางอย่างที่เกิดขึ้นก่อนการใช้โครงสร้างทางภาษา ดังตัวอย่าง

ตัวอย่าง

ท่านถามเราตอบ (จินตนา)

ตอบ กมล มีบุญ

ตอบ : จินตนาอ่านจดหมายของคุณแล้วอดยิ้มไม่ได้และขอขอบคุณมาอย่างมาก ในความเจตนาดี...

อีกประการหนึ่งเรื่องของรสนิยมนั้น จะให้ทุกคนมีสอดคล้องกันได้ยากมาก สตรีสารเป็นหนังสือพิมพ์สตรี รสก็ย่อมแปลกกว่าหนังสือพิมพ์อื่น ๆ บ้าง จำเป็นนักหรือที่ผู้หญิงจะต้องเดินตามรอยเท้าชายเสมอไป ส่วนคุณธรรมของหนังสือพิมพ์ สตรีสารย่อมเทอดไว้เหนือสิ่งใด ๆ และก็ยังไม่เคยลงอะไรที่ไม่เหมาะกับเมืองพุทธศาสนาอย่างคุณว่าเลย

(ต้นพฤษภาคม ๒๔๙๔)

จากตัวอย่าง ข้อความ “จำเป็นนักหรือที่ผู้หญิงจะต้องเดินตามรอยเท้าชายเสมอไป” แสดงให้เห็นมุขบทว่าก่อนหน้าี่ส่วนใหญ่จะเป็นหนังสือพิมพ์ของผู้ชายซึ่งสังคมถือเป็นต้นแบบและสังคมคาดหวังให้หนังสือพิมพ์อื่น ๆ ที่เกิดตามมาจากภายหลัง ต้องทำตามแบบอย่างของผู้ชายได้ทำไว้แล้ว

ตัวอย่าง

พรรณษะชาย

พรหมจารีมีค่าไหน? (คุณถึก)

...ผมไม่มีโอกาสได้ไปฟัง แต่อ่านข่าวและบทวิจารณ์จากหนังสือพิมพ์ดูเหมือนจะสรุปได้ว่า ไม่ควรถือว่าพรหมจารีของผู้หญิงเป็นสิ่งสำคัญ และสมัยนี้หญิงชายควรมีสติเสรีเสมอภาคกันแม้ในเรื่องกามารมณ์...

(๕ กันยายน ๒๕๑๙)

จากตัวอย่าง ข้อความ “สมัยนี้หญิงชายควรมีสติเสรีเสมอภาคกันแม้ในเรื่องกามารมณ์” แสดงให้เห็นมุขบทว่าที่ผ่านมาระหว่างเพศสัมพันธ์ผู้หญิงไม่เท่าเทียมกับผู้ชาย ซึ่งทำให้เห็นว่าความสัมพันธ์ระหว่างเพศนั้น ผู้ชายมีบทบาทหรือมีอำนาจเหนือผู้หญิง

ตัวอย่าง

ตอบปัญหา (จินตนา๒)

หาหมอดูเก่ง ๆ

ตอบ

...ถ้าเป็นเช่นนั้น ทำไมไม่ไปหาหมอดูอีกประเภทหนึ่งเสียเล่า คือจิตแพทย์ นั้นแหละ จะได้รับการวิเคราะห์หาสาเหตุของความทุกข์และในเวลาเดียวกัน หมออาจจะวินิจฉัยสภาพจิตใจ ให้ยาช่วยให้สงบ และคำแนะนำที่อาจปฏิบัติได้...

(๓ พฤศจิกายน ๒๕๒๘)

จากตัวอย่าง ข้อความ “ทำไมไม่ไปหาหมอดูอีกประเภทหนึ่งเสียเล่า คือจิตแพทย์” แสดงให้เห็นมูลบทของผู้ตอบปัญหาที่เชื่อว่าผู้หญิงยังไม่เคยได้ไปหาจิตแพทย์เลยซึ่งทำให้คิดได้ว่าผู้ตอบปัญหาเชื่อว่าผู้หญิงที่ไปหาหมอดูมีปัญหาทางด้านสุขภาพจิตจึงได้ให้ความเห็นว่าจิตแพทย์จะแก้ปัญหามากกว่าหมอดู

ตัวอย่าง

วรรณชชะชาย

สาวเสมอ สวยเสมอ เพราะ... (เมษ)

ผมซึ้งรู้สึกว่าได้นั่งเฉยๆมานานเกินไปเสียแล้ว เห็นจะต้องวางมือไปออกกำลังเสียที อย่าลืมนะครับ คุณๆ ผู้หญิงโดยเฉพาะคุณๆ แม่บ้าน คุณจะสาวเสมอ สวยเสมอ ถ้าคุณออกกำลังกายเสมอๆ

(ต้นกันยายน ๒๕๐๗)

จากตัวอย่าง ข้อความ “โดยเฉพาะคุณๆ แม่บ้าน” แสดงให้เห็นมูลบทว่าผู้หญิงที่เป็นแม่บ้านไม่ค่อยจะได้ออกกำลังกาย การจัดการกับร่างกายให้สวยในที่นี้จึงได้เน้นผู้หญิงที่ทำหน้าที่แม่บ้าน โดยยังมีการเลือกใช้คำศัพท์ว่า “ออกกำลังกาย” โดยมีวัตถุประสงค์ คือ “สาวเสมอ” และ “สวยเสมอ” แสดงให้เห็นความคิดของผู้เขียนว่าผู้หญิงจะให้ความสำคัญกับการเปลี่ยนแปลงตัวเองได้เสมอ หากเป็นเรื่องของความสวยและความสาว

๘.๕ มูลบทแสดงการตรงข้ามความจริง (Counter-Factual)

มูลบทแสดงการตรงข้ามความจริง คือ การแสดงให้เห็นว่าจากการกล่าวถึงสิ่ง ที่ตรงข้ามความจริงได้มีความจริงบางอย่างซ่อนอยู่ด้วย ดังตัวอย่าง

ตัวอย่าง

ตอบปัญหา (จินตนา๒)

วุ่นวายใจด้วยไรคู่

ถาม เสาวรส ป้อมปราบ

...ถ้าเป็นผู้ชายคงหาทางออกได้ เพราะเป็นฝ่ายเสนอได้ และไม่ลำบากใจเท่านี้ เรื่องนี้รบกวนใจเหลือเกินไม่ว่าทำอะไรอาจหยุดคิด พอล้มตัวลงนอนก็คิดถึงตัวทำให้เบื่อทุกอย่างรอบตัว เมื่อชีวิตที่ไม่มี ความหมายสงสารคุณแม่ที่ต้องหวังลูกสาวที่ไม่รู้จักเป็นฝั่งฝายเสียที่

(๑ มิถุนายน ๒๕๑๒)

จากตัวอย่าง ข้อความ “ถ้าเป็นผู้ชายคงหาทางออกได้ เพราะเป็นฝ่ายเสนอได้” แสดงให้เห็นมูลบทว่าผู้พูดเป็นผู้หญิง และผู้หญิงจะเป็นฝ่ายถูกกระทำ คอยรับหรือรอให้ผู้ชายมาเลือก ความสัมพันธ์ระหว่างเพศทำให้เห็นว่าผู้หญิงถูกกำหนดบทบาทให้เป็นผู้ถูกเลือก และผู้ชายเป็นผู้เลือก

ตัวอย่าง

คิดตามประสาหญิง

ผู้หญิงไม่จำเป็นต้องเปิดเผยเกินไป (วิทยาวดี)

เมื่อเพื่อนข้าพเจ้าหมั้นกับคนรักของเขา มีญาติผู้หนึ่งแนะนำว่า “ถ้าแต่งงานกันแล้วแม่เธอจะรักสามีปานใด ก็อย่าเปิดโอกาสให้เขารู้ความนึกคิดจิตใจเราไปเสียทุกสิ่งทุกอย่าง ต้องมีอะไรให้เขาคอยทิ้งและสนใจไว้นิดหน่อยเสมอ เขาจะได้ไม่เบื่อเรา”

(ต้นกุมภาพันธ์ ๒๔๙๖)

จากตัวอย่าง ข้อความ “ถ้าแต่งงานกันแล้วแม่เธอจะรักสามีปานใด ก็อย่าเปิดโอกาสให้เขารู้ความนึกคิดจิตใจเราไปเสียทุกสิ่งทุกอย่าง ต้องมีอะไรให้เขาคอยทิ้งและสนใจไว้นิดหน่อยเสมอ เขาจะได้ไม่เบื่อเรา” แสดงให้เห็นมูลบทว่าตอนนี้ยังไม่ได้แต่งงาน ซึ่งผู้หญิงที่ยังไม่ได้แต่งงานนี้จะยังอยู่ในความสนใจของผู้ชายมากกว่าผู้หญิงที่แต่งงานแล้ว

ตัวอย่าง

ทรรศนะชาย

ถ้าผมเป็นผู้หญิง (ธันว์)

ถ้าผมเป็นผู้หญิง แน่ละ คงจะต้องสาวและสวยด้วย ผมจะต้องปรับตัวเองให้เป็นแบบที่เข้ากับแฟนผมได้อย่างดี ผู้หญิงแบบเดียว ต่อให้ดีแสนดี น่ารักแสนน่ารัก ก็ไม่ใช่จะถูกอกถูกใจผู้ชายทุกคนไป อย่างนางสาวระเบียบผู้เรียบร้อยเสี่ยมหมิม นายรัตน์ผู้ชอบผู้หญิงไม่มีปากเสียงอยู่ในถ้อยในคำอาจหลงไหล แต่นายวิฑูรย์เห็นแล้วก็เฉยๆ ขณะที่นายสวัสดิ์ออกจะเอ็นดูอยู่บ้างแต่ไม่ถูกใจทีเดียวนัก หรือ นางจงรักภักดิ์ราคาญเอaleyที่เดียวก็ได้

เพราะฉะนั้นสมมุติว่าผม (ซึ่งกลายเป็นผู้หญิงแล้ว) ได้หลงรักผู้ชายคนหนึ่งอย่างถอนใจไม่ขึ้นแล้วผม(หรือดิฉัน) ก็จะดูว่าเขาเป็นผู้ชายแบบไหนกัน จะได้ทำตัวเราให้เป็นแบบที่คนแบบเขาจะต้องชอบ แล้วเขาก็จะได้รักเรา

สมมุติว่าเขาเป็นคนไม่ชอบตัดสินใจอะไรด้วยตัวเอง ก็แปลว่าเขาชอบเป็นผู้ตามมากกว่าผู้นำ โอกาสดีเป็นของผมแน่ ผมจะต้องทำตัวเป็นผู้นำเต็มที่ เขาแทบจะไม่ต้องทำอะไรเลย นอกจากคอยปรึกษาทุกเรื่อง แล้วผมก็จะเป็นผู้ตัดสินใจให้เสร็จ โดยเหตุฉะนั้นแหละ เมื่อถึงเวลาสมควร ผมก็จะบอกเขาว่า “เดือนพฤษภาคมนี้เราแต่งงานกันเถอะนะคะ” แล้วเขาก็จะทำตามโดยอัตโนมัติ!

(ต้นเมษายน ๒๕๐๖)

จากตัวอย่าง ข้อความ “ถ้าผมเป็นผู้หญิง” แสดงให้เห็นมุขบทว่าผู้เขียนเป็นผู้ชาย ผู้เขียนได้กล่าวถึงข้อความที่ไม่ใช่ความเป็นจริงเพื่อต้องการนำเสนอความพึงพอใจของตัวเอง ดังข้อความ “สมมุติว่าผม (ซึ่งกลายเป็นผู้หญิงแล้ว) ได้หลงรักผู้ชายคนหนึ่งอย่างถอนใจไม่ขึ้นแล้ว ผม(หรือดิฉัน) ก็จะดูซิว่าเขาเป็นผู้ชายแบบไหนกัน จะได้ทำตัวเราให้เป็นแบบที่คนแบบเขาจะต้องชอบ แล้วเขาก็จะได้รักเรา” แสดงให้เห็นมุขบทว่าผู้เขียนยังเป็นผู้ชาย และเชื่อว่าผู้หญิงจะต้องเปลี่ยนแปลงตัวเองเพื่อผู้ชาย และจากข้อความ “สมมุติว่าเขาเป็นคนไม่ชอบตัดสินใจอะไรด้วยตัวเอง ก็แปลว่าเขาชอบเป็นผู้ตามมากกว่าผู้นำ” แสดงให้เห็นมุขบทว่าปกติแล้วผู้ชายจะเป็นคนตัดสินใจหรือเป็นผู้นำมากกว่าผู้ตาม ผู้เขียนจึงได้สรุปด้วยถ้อยคำนัยผกผันว่า “ผมจะต้องทำตัวเป็นผู้นำเต็มที่ เขาแทบจะไม่ต้องทำอะไรเลย นอกจากคอยปรึกษาทุกเรื่อง แล้วผมก็จะเป็นผู้ตัดสินใจให้เสร็จ โดยเหตุฉะนั้นแหละ เมื่อถึงเวลาสมควร ผมก็จะบอกเขาว่า “เดือนพฤษภาที่เราร่างงานกันเถอะนะคะ” แล้วเขาก็จะทำตามโดยอัตโนมัติ!” ซึ่งแสดงให้เห็นความเป็นไปไม่ได้ที่ผู้หญิงจะเป็นผู้นำ ผู้ตัดสินใจ และเป็นผู้ขอผู้ชายแต่งงาน

ตัวอย่าง

ตอบปัญหา (จินตนา๒)

เรื่องของคนหน้าเกลียด

กาม ‘วิมล ประสานทรัพย์’ ลาดกระบัง

ตอบ ผู้หญิงจำนวนไม่น้อยเข้าใจผิดว่าเขาโฆษณาอะไรก็ใช้หมด เสื้อผ้าก็ซื้อตามแบบตามสีที่เขาลงในหนังสือ ผมเผ้าทำให้พิสดารกว่าธรรมดา และที่แย่ที่สุดคือการพอกเอาแก้วแหวนเงินทองเพชรพลอยให้เต็มตัว เรียกว่าจนหลบลายตาใครไม่ได้ใครเห็นเป็นต้องมอง และเมื่อมองแล้วเขาก็พบว่าสิ่งประดับเหล่านั้น ‘สวย’ แต่ขัดกับความ ‘ไม่สวย’ ของคุณ ซึ่งหากคุณปล่อยไปตามธรรมชาติ ตกแต่งตนเองแต่พอสถานประมาณ ‘ตัว’ ของเราเองจะไม่เป็นคะแนนลบ เพราะไม่ต้องแข่งกับสิ่งประดับอย่างอื่น

(๖ สิงหาคม ๒๕๓๘)

จากตัวอย่าง ข้อความ “หากคุณปล่อยไปตามธรรมชาติ ตกแต่งตนเองแต่พอสถานประมาณ ‘ตัว’ ของเราเองจะไม่เป็นคะแนนลบ เพราะไม่ต้องแข่งกับสิ่งประดับอย่างอื่น” แสดงให้เห็นมุขบทว่าผู้หญิงไม่ได้แต่งกายอย่างเป็นทางการเป็นธรรมชาติ ดังนั้นผู้ตอบปัญหาจึงแสดงความเห็นในว่าการจัดการร่างกายให้สวยด้วยเครื่องประดับกับการจัดการร่างกายอย่างเป็นทางการแตกต่างกัน และความสวยของสิ่งของเครื่องประดับกับร่างกายที่ “ไม่สวย” นั้น ไม่สำคัญเท่ากับการจัดการร่างกายของตัวเองให้ดูดีในแบบธรรมชาติ สะท้อนให้เห็นว่าผู้ตอบปัญหาเห็นว่าผู้หญิงทุกคนมีความงามตามธรรมชาติของแต่ละคนอยู่แล้ว ขึ้นอยู่กับผู้หญิงแต่ละคนจะรู้จักจัดการสภาพร่างกายของตัวเองให้ดูดีตามธรรมชาติได้หรือไม่

จากกลวิธีการใช้มูลบทส่วนใหญ่พบว่า สังคมมีการวางกรอบให้ผู้หญิงได้ปฏิบัติ ซึ่งกรอบต่างๆ นั้น ทำให้เกิดความไม่เท่าเทียมกันทางเพศได้ โดยเฉพาะผู้หญิงเท่านั้นที่จะเสียผลประโยชน์ไม่ว่าจะเป็นเรื่องทางเพศหรือบทบาททางสังคม ผู้หญิงจะต้องเป็นฝ่ายถูกกระทำมากกว่าจะเป็นผู้กระทำ การใช้มูลบทจึงเป็นเครื่องมือสำคัญที่ทำให้เห็นความคิดเบื้องหลังว่า ผู้หญิงไม่เท่าเทียมกับผู้ชาย หรือผู้ชายมีอำนาจเหนือผู้หญิงได้

๙. การใช้สหบท (Intertextuality)

สหบทจัดเป็นแนวคิดหนึ่งที่สามารถทำให้เห็นว่าวาทกรรมหนึ่ง ๆ ที่ผลิตผ่านตัวบทนั้น จะปรากฏอีกวาทกรรมหนึ่งหรืออีกหลายวาทกรรมแทรกอยู่ เช่นเดียวกับ ความคิดของ แฟร์คลาฟ (Fairclough, 1992: 101-105) ในเรื่องของสหวาทกรรม (Interdiscursivity) ซึ่งคริสตีวา (Kristeva) เป็นผู้เริ่มใช้คำว่าสหบทเพื่อใช้ศึกษาบริบท ต่อมาบัคติน (Bakhtin เรียกว่า "Translinguistic") ก็นำแนวคิดนี้มาศึกษาตัวบท บัคตินเชื่อว่าในถ้อยคำของเราจะมีถ้อยคำของผู้อื่นอยู่ด้วย ('our speech...is filled with others') จากนั้นแฟร์เคลลาฟก็ทำให้สหบทเป็นระบบมากขึ้น โดยการแบ่งสหบทเป็น ๒ ประเภท คือ Manifest Intertextuality และ Interdiscursivity (หรือ Constitutive Intertextuality) จากการศึกษาผู้วิจัยพบว่าการแทรกความคิดที่ได้รับอิทธิพลจากความรู้ทางวรรณคดี ซึ่งพบค่อนข้างมากในบทความแสดงความคิดเห็น อาจเป็นเพราะเรื่องราวเกี่ยวกับวรรณคดีเป็นสิ่งที่อยู่ในวัฒนธรรมไทย ผ่านบทเรียน หรือสื่อ ต่างๆ จนเรามีอิทธิพลกับความคิดของผู้เขียนด้วย รวมถึงบทกวีต่างๆ จากตะวันตกก็มีบทบาทเหมือนกัน ความคิดจากตะวันตก อาจเป็นการสร้างความน่าเชื่อถือหรือเป็นการจูงใจผู้อ่านให้เห็นคล้อยตามผู้เขียน เพราะอาจถือเป็นการรับรู้ใหม่ของคนไทย ดังตัวอย่าง

ตัวอย่าง

ตอบปัญหา (จินตนา)

ปัญหาของสมหมาย บางลำภู

คำตอบ

...ในสมัยนี้นะ ถ้าหญิงไม่สมัครใจจริงๆ แล้ว ใครๆ ก็จะไม่จับตัวเข้าหอไม่ได้ไม่เหมือนอย่างสมัยโน้น เช่น ศรีประจันจับตัวนางพิมเข้าหอกับขุนช้าง อีกประการหนึ่ง จินตนาไม่ทราบว่าคุณมีความรู้พอช่วยตัวได้และทำการงานอะไรเป็นอาชีพอยู่บ้างหรือเปล่า ถ้าคุณไม่สามารถทำให้การหมั้นเลิกล้มไป และจะต้องถูกบังคับให้แต่งงานก็ไม่ควรยอม...

(ต้นพฤศจิกายน ๒๔๙๒)

จากตัวอย่าง แสดงให้เห็นการแทรกตัวบทจากวรรณคดีเรื่อง "ขุนช้างขุนแผน" ที่นางเอกของเรื่องก็ได้รับการคลุมถุงชนเช่นกัน การแทรกตัวบทในที่นี้นอกจากจะทำให้เข้าใจสิ่งที่ผู้เขียนสื่อสารได้ง่ายแล้ว ยังทำให้เห็นว่าเนื้อหาวรรณคดีที่ยกตัวอย่างเป็นเรื่องที่ไม่ควรเลียนแบบ เพราะเป็นขนบธรรมเนียมในแบบเก่า

ตัวอย่าง

ในทัศนะของผู้ชาย

ใครเป็นอภิชาติสตรี? (ศ.ช.ส.)

จะพูดกันในเรื่องความสวยงาม ข้าพเจ้าก็ไม่เห็นว่าหญิงไทยจะด้อยกว่าหญิงชาติอื่น เพื่อนชายของข้าพเจ้าอีกคนหนึ่ง ซึ่งไปอยู่ฝรั่งเศสเสียหลายปี เมื่อกลับมาถึงบ้านเกิดเมืองนอน เขาพูดกับข้าพเจ้าว่า เขาผิดหวังที่เวลาอยู่เมืองนอกหลงเข้าใจว่าหญิงไทยไม่มีที่สวยๆ พอกลับมาเห็นสีที่ไหนได้ลานตาไปหมด รู้สึกไม่ผิดอะไรกับ**อิเหนาบุษบา**แล้วต้องรำพึงว่า “ดูใจได้คิดดีการแล้ว ดั่งดวงแก้วตกต้องแผ่นผา” แต่ข้าพเจ้าว่าในกรณีของเขา ดวงแก้วยังไม่ตกหล่นหายไปไหน เขายังมีโอกาสอาจยึดครองเป็นกรรมสิทธิ์ได้ ถ้ามีความตั้งใจจริง

จะพูดกันในด้านการเป็นแม่บ้านแม่เรือน ข้าพเจ้าก็กล้ารับประกันได้ว่า หญิงไทยไม่น้อยหน้าใครเลย นักเขียนชาวต่างประเทศหลายคนที่เคยอยู่เมืองไทย เขียนหนังสือกล่าวถึงว่าหญิงไทยโดยทั่วไปซึ่งส่วนมากอยู่ในชนบท ต้องทำหน้าที่ไม่ผิดอะไรกับเป็นหัวหน้าครอบครัวเสียเอง มีความอดทนเป็นคุณธรรมอันประเสริฐ เธอเต็มใจทำงานในบ้านและนอกบ้าน คือ ดำหัวนและเก็บเกี่ยวข้าว และจัดธุระกิจการเงินได้ตัวอย่างน่าพิศวง ทั้งในยามบ้านเมืองคับขันก็สามารถทำงานเคียงคู่ผู้ชายได้เป็นอย่างดี นี่เป็นคำนิยมจากชาวต่างประเทศ สำหรับค่ายกบองของไทยด้วยกันเอง ข้าพเจ้ายังไม่พบของใครดีเท่า นิพนธ์ของกรมพระนราธิปประพันธ์พงศ์ที่ว่า “เปล็กไกว ดาบก็แกว่งแข็งหรือไม่ อย่าดูถูกหญิงไทยมิใช่ชั่ว ไหนใถถากตราครุฑ ไหนทำครุฑ ไร่รู้จักแต่จะยั่วผัวเมื่อไร”

(ต้นเมษายน ๒๔๙๓)

จากตัวอย่าง ย่อหน้าแรกเป็นการแทรกตัวบทจากวรรณคดีเรื่อง “อิเหนา” ตอนที่พบนางบุษบา ผู้เขียนจึงได้แทรกบางส่วนของคำประพันธ์ โดยมีการเปรียบเทียบ “ดวงแก้ว” กับ “ผู้หญิง” โดยมีผู้ชายเป็นเจ้าของ หรือเพื่อต้องการจะบอกว่าผู้หญิงซึ่งถือเป็นของที่มีค่าของผู้ชายแต่กลับไม่ได้เห็นคุณค่า เพราะเนื้อความวรรณคดีเรื่องนี้เป็นที่เข้าใจกันดีในสังคมไทยว่าอิเหนาต้องมาตกตะลึงกับความงามของนางบุษบาเมื่อภายหลังจึงรู้สึกเสียใจที่ไม่ได้เจอกันตั้งแต่แรก เหมือนกับได้ทำของมีค่าหายไป ผู้เขียนตั้งใจแทรกตัวบทนี้เพื่อสนับสนุนความมีค่าของผู้หญิงไทยในเรื่องของความสวยงาม ส่วนย่อหน้าถัดมาก็เป็นการแทรกอีกตัวบทซึ่งเป็นนิพนธ์ของกรมพระนราธิปประพันธ์พงศ์ในด้านความสามารถของผู้หญิงไทยในเครื่องหมายคำพูดว่า “เปล็กไกว ดาบก็แกว่งแข็งหรือไม่ อย่าดูถูกหญิงไทยมิใช่ชั่ว ไหนใถถากตราครุฑ ไหนทำครุฑ ไร่รู้จักแต่จะยั่วผัวเมื่อไร” ซึ่งเป็นความสามารถในเรื่องของ การเป็นแม่ การต่อสู้ การทำงาน กสิกรรม การทำครุฑ และการเป็นเมีย ความสามารถรอบด้านของผู้หญิงในคำประพันธ์นี้ นอกจากจะสนับสนุนความคิดที่ผู้เขียนต้องการยกย่องผู้หญิงไทยแล้ว ยังทำให้เห็นว่าการแทรกตัวบทจะช่วยทำให้ผู้อ่านเข้าใจสิ่งที่ผู้เขียนต้องการจะสื่อสารได้ง่ายมากขึ้น และภาพความเป็นผู้หญิงไทยที่สมบูรณ์แบบจะต้องมีรูปสมบัติ คุณสมบัติ ที่หลากหลายหรือรอบด้าน

ตัวอย่าง

วรรณคดีชาย

พรรคการเมืองสตรีไทย (ผู้ชายคนหนึ่ง)

ปัญหาที่แก้ไม่หายไม่ว่ายุคใดสมัยใด อย่างเช่นปัญหาคอร์รัปชันอาจจะถึงกาลอวสานเมื่อผู้หญิงก้าวเข้ามาช่วยแก้ ปัญหาเรื่องฝนไม่ตกอย่างปีนี้ ก็อาจไม่กลายเป็นปัญหาใหญ่ถ้ามีผู้หญิงเข้ามาเป็นกำลังสำคัญ ขวัญของผู้แทนสตรีในสภาก็คงจะดีขึ้น เพราะจะมีพรรคทั้งพรรคหนุนเธออยู่ เท่าไหร่เท่ากันขึ้นมา ถึงไหนถึงกันเถอะน่า ผู้หญิงเสียอย่าง ผู้หญิงทำได้เท่าเทียมผู้ชาย ถึงแม้กำลังอาจจะแพ้ แต่ไหวพริบสติปัญญาไม่แพ้ และอาจจะเกินกว่าเสียด้วยซ้ำในยามที่ต้องการ ท่านที่สนใจชีวประวัติของกวีเอกสุนทรภู่ คงจำได้ขึ้นใจ เรื่องเล่าถึงสุนทรภู่แต่งเรื่องพระอภัยมณีตอนกำเนิดสินสมุทร ค้างตรงค้ำกลอนว่า

“สินสมุทรสุดที่รักของพ่อเอ๋ย”

ขณะที่สุนทรภู่ทวนวรรณคดีนี้ดัง ๆ เพราะนึกไม่ออกว่าจะต่อว่าอย่างไรภรรยาของเขาซึ่งทำงานบ้านอยู่ก็ต่อให้ว่า

“ทองสักนิดไม่มีติดพระกรเลย”

ทำให้สุนทรภู่ต่อได้จบว่า

“พ่อทราชมเขยเกิดมาเวลาจน”

ปฏิภาณของภรรยาแท้ๆ ที่ช่วยท่านกวีเอาไว้ได้ในยามอัปมงคล

(๖ กันยายน ๒๕๓๐)

จากตัวอย่าง มีการแทรกตัวบทจากวรรณคดีเรื่องพระอภัยมณี ตอนกำเนิดสินสมุทร และการแทรกตัวบทจากชีวิตของสุนทรภู่ ขณะที่สุนทรภู่กำลังแต่งคำประพันธ์ภรรยาสุนทรภู่ก็ช่วยต่อคำกลอนให้สุนทรภู่ ซึ่งผู้เขียนต้องการนำมาสนับสนุนความคิดของผู้เขียนเรื่องความสามารถผู้หญิง เพื่อสนับสนุนความคิดที่จะจัดตั้งพรรคการเมืองสตรีอีกต่อหนึ่งนั้น ก็ยังเป็นความสามารถที่ต้องผูกพันอยู่กับผู้ชาย และบทบาทของผู้หญิงยังคงทำงานบ้าน อยู่ในพื้นที่ส่วนตัว อยู่เบื้องหลังผู้ชาย คอยสนับสนุนช่วยเหลือผู้ชายอยู่ข้างหลัง ทำให้เห็นว่าถึงอย่างไรผู้ชายที่อยู่เบื้องหน้าจะได้รับความสำเร็จ ชื่อเสียงมากกว่าผู้หญิง หรือสุนทรภู่ก็เป็นกวีเอกที่ได้รับการกล่าวถึงมากกว่าจะพูดถึงความสามารถของภรรยาสุนทรภู่

ตัวอย่างที่

คิดตามประสาหญิง

เธอยังรักความเป็นโสด (จารุวัตร)

สตรีที่ครองตัวเป็นโสดอยู่จนอายุล่วงพ้นวัยสาว มีอยู่จำนวนไม่น้อย และเธอเหล่านั้นมักจะเป็นเป้าแห่งคำวิพากษ์วิจารณ์รอบด้าน ซึ่งส่วนมากในทางไม่เป็นคุณ หรือไม่เป็นมงคล และท่านผู้หญิงก็มักจะมีเรื่องทำนองเดียวกับท่านท้าวสามลว่า “เป็นหญิงไม่สมควรรักหัว (ไม่ยอมให้มีสามี) มักทำชั่วให้อายชายหน้าพ่อ” ดังนี้ เป็นต้น และทางคิดของชาวตะวันตกออกเรานั้นสตรีที่อยู่โสดจนพ้นวัยสาวย่อมเป็นที่ไปไฟ แต่ตามข้อเท็จจริงทุกวันนี้ สตรีที่อยู่เป็นโสดจนอายุมากๆ มีจำนวนไม่น้อยถ้าเราจะตั้งปัญหาถามว่า ทำไมจึงรักความเป็นโสด? แล้วลองเฉลยดู เช่นจะขอนำเหตุผลจากเพื่อน ๆ ที่ยังเป็นโสดมาประมวลให้ท่านฟัง

(ต้นกันยายน ๒๕๓๖)

จากตัวอย่าง มีการแทรกวรรณคดีที่มาจากเรื่องสังข์ทอง ซึ่งท้าวสามลจัดพิธีหาคู่ให้ลูกสาวเพื่อให้ลูกทุกคนได้แต่งงานมีคู่ครอง โดยกล่าวว่า “เป็นหญิงไม่สมครรักผัว (ไม่ยอมมีสามี) มักทำชั่วให้อายชายหน้าพ่อ” การแทรกด้วยบทนี้แสดงให้เห็นความคิดเก่าที่ยังคงอยู่ในสังคมไทย เพื่อนำมาอ้างอิงถึงภาพด้านลบของผู้หญิงโสด ซึ่งจะนำมาขัดแย้งกับความเป็นจริงในปัจจุบันที่มีผู้หญิงโสดจำนวนหนึ่งให้เหตุผลของการเป็นโสดต่างๆ นานา ผู้เขียนจึงได้นำด้วยบททางวรรณคดีมาสนับสนุนความเห็นของผู้เขียน การแทรกด้วยบทในที่นี่จะช่วยให้ผู้อ่านระลึกได้ทันทีว่าสังคมไทยไม่ยอมรับให้ผู้หญิงอยู่เป็นโสดมาก่อนและความเป็นจริงความคิดนี้ก็ยังคงอยู่ แม้ว่าผู้เขียนกำลังนำเสนอความคิดที่ตรงข้ามกันก็ตาม

ตัวอย่าง

ในทัศนะของผู้ชาย

แม่พระ-นางแก้ว (คีตรุณชัย)

ถ้าขาดผู้หญิงเสียแล้ว บ้านต้นและบ้านปลายชีวิตของผู้ชายจะไร้ที่พึ่ง และบ้านกลางจะจืดชืดไม่มีรส (ภานิตฝรั่งเศส)

...น้ำนมของแม่เป็นทิพยธรา ทำให้ความสัมพันธ์ระหว่างแม่กับลูกเป็นไปอย่างใกล้ชิดสนิทยิ่ง ผู้ชายบางคนคิดแม่อมแม่ม จนกระทั่งโตขึ้นมีคนรักหรือมีเมียก็เหมือนกับมีแม่ บ้าเพี้ยนอยู่ในโอวาทได้เป็นอย่างดี และชอบนอนเอาศีรษะกึ่งเกลือกอยู่บนตักของนาง แล้วปากก็พรั่นเพื่อว่าตักนั้นเป็นวิมานของเขา แต่ผู้ชายที่ทำอย่างขุนช้างออกอดอันเรียกนางวันทองเป็น “แม่” จะมีบ้างหรือไม่ ข้าพเจ้าไม่ยืนยัน เพราะยังไม่พบที่นั่นถึงในบั้นปลายของชีวิต ผู้ชายก็ได้ผู้หญิงซึ่งเป็นลูกเมียเป็นที่พึ่ง ช่วยปรนนิบัติรับใช้ให้กินได้นอนหลับเป็นสุขสำราญในยามเฒ่าชราแก่ชรา...

ในบ้านกลางของชีวิตนั้น ผู้ชายต้องพึ่งผู้หญิงวันยังค่ำ การพยายามช่วยตนเองเห็นจะไม่ดีแน่ เป็นอย่างสุนทรภู่เขียนไว้ว่า “ถึงมีเพื่อนก็เหมือนพี่ไม่มีเพื่อน เพราะไม่เหมือนนุชนาฏที่มாதหมาย มีเพื่อนเล่นก็ไม่เหมือนกับเพื่อนตาย มีเพื่อนชายก็ไม่เหมือนกับเพื่อนชม” ใครจะเถียงได้ว่าคำกล่าวนี้ไม่จริง บางท่านไปไกลถึงกับว่าไม่ว่าผู้ชายจะทำอะไรดีหรือชั่วก็แล้วแต่ผู้หญิงจะบันดาลทั้งสิ้น แม้จนกระทั่งคอร์รับชั่นก็เพราะผู้หญิงเพื่อผู้หญิง ชาวฝรั่งเศสเขามีภานิตสั้นๆว่า “Cherchez la femme” หรือ “จงค้นหาผู้หญิง” อันมีความหมายว่าผู้หญิงเป็นต้นเหตุของอุบัติเหตุทุกสิ่งทุกอย่าง

(ต้นมีนาคม ๒๔๙๒)

จากตัวอย่าง ในที่นี้มีการแทรกด้วยบททั้งที่มาจากวรรณคดีไทยและความคิดที่มาจากตะวันตก ได้แก่ เริ่มต้นด้วย “ภานิตฝรั่งเศส” ว่า “ถ้าขาดผู้หญิงเสียแล้ว บ้านต้นและบ้านปลายชีวิตของผู้ชายจะไร้ที่พึ่ง และบ้านกลางจะจืดชืดไม่มีรส” เพื่อให้ผู้เขียนได้นำไปขยายความต่อไป ในเนื้อหาว่าผู้หญิงมีความสำคัญอย่างไรต่อผู้ชายทั้งสามช่วง ในช่วงแรกผู้เขียนก็ได้แทรกด้วยบทจากวรรณคดีเรื่อง “ขุนช้างขุนแผน” ที่ขุนช้างเรียกนางวันทองว่า “แม่” เพื่อยกย่องให้เกียรตินางวันทอง โดยผู้เขียนพยายามจะเชื่อมโยงกับความเป็นแม่ของผู้หญิง แต่ก็เป็นที่ปริศนเดียวที่ผู้เขียนพบซึ่งหากดูจากตัวละครขุนช้างค่อนข้างจะเป็นตัวตลกในเรื่อง ดังนั้นพฤติกรรมของขุนช้างจึงอาจไม่ควรจะนำมาเป็นแบบอย่างได้ และยังมีแทรกคำประพันธ์ของสุนทรภู่ในช่วงกลางที่ให้

ความสำคัญกับผู้หญิงในฐานะคนรัก และยังมีการแทรกด้วยบทจากภาษิตฝรั่งเศสอีกว่า “Cherchez la femme” หรือ “จงค้นหาผู้หญิง” เพื่อให้ความสำคัญกับผู้หญิงว่าเหมือนเป็นผู้นำที่แท้จริงคอยอยู่เบื้องหลังผู้ชาย การแทรกด้วยบททั้งหมดในที่นี้เพื่อต้องการให้ความสำคัญกับผู้หญิงที่มีต่อผู้ชายทั้งในบทบาทของการเป็นแม่และเมีย ที่ต้องคอยอยู่เคียงข้างผู้ชาย ผู้เขียนจึงเห็นว่าผู้ชายต้องพึงพาผู้หญิงก็เพราะผู้หญิงจะเป็นคนที่คอยดูแลผู้ชายในบทบาทของแม่ที่อยู่ช่วงแรก และปรนนิบัติรับใช้ผู้ชายในฐานะของเมียและลูกที่อยู่ช่วงกลางและปลาย

ตัวอย่าง

ในทัศนะของผู้ชาย

หยาดฟ้ามาดิน (ศัทรุหชัย)

จะเป็นปลูตาค (Plutarch) นักปราชญ์ใหญ่ชาวกรีก หรือจะเป็นใครก็ช่างเถอะที่กล่าวไว้ว่า “ทุกนารีงามสรรพเมื่อดับเทียน” (*When the candles are out all women are fair*) เพราะหากชายใดถือตามคำกล่าวนี้ได้จริง ก็ย่อมหมายถึงว่าเขามีประสาทหยาบและชอบลูกเอาเผากินเท่านั้นเอง

...ฝรั่งเองเขาก็มีคำพังเพยว่า *Beauty is but skin-deep* ความงามเป็นสิ่งผิวเผิน มีเพียงผิวหนังหุ้มห่อสิ่งอันไม่น่าดูเอาไว้ เขาว่าอย่างนี้ก็ถูกอีกเหมือนกันเพราะถ้าลองเอาสาวงามสักคนหนึ่งมาถลกหนังออกเสียให้หมดทั้งตัวแล้ว สิ่งที่เหลืออยู่ก็คงจะไม่สวยไปกว่าเปิดอย่างไฟแดงเป็นแน่

...ความสวยงามของสตรีจะไม่เป็นอันตรายแก่ตัวเธอไปเลย ตราบใดที่เธอยังไม่หลงไปว่ามันเป็นสิ่งเดียวที่จะนำความสำเร็จมาสู่ชีวิตของเธอ Pope กวีอังกฤษเขียนไว้ว่า

Beauties in vain their pretty eyes may roll;

Charms strike the eyes, but merits win the soul.

(ต้นมกราคม ๒๔๙๒)

จากตัวอย่าง ข้อความที่ขีดเส้นใต้ทั้งหมดเป็นการแทรกบทประพันธ์จากต่างประเทศทั้งสิ้น เพื่อสนับสนุนเรื่องของความงามของผู้หญิง โดยมีทั้งความงามภายนอก ภายใน และอำนาจของความงามในความคิดของกวี การแทรกความคิดดังกล่าวนอกจากผู้เขียนจะทำให้ความเห็นที่ตนเสนอน่าเชื่อถือ เรียกความน่าสนใจแล้ว ยังเป็นการผลิตซ้ำความคิดเรื่องของความงามกับผู้หญิงให้เห็นว่า ถึงอย่างไรเรื่องของความงามก็ยังคงเป็นเรื่องของผู้หญิง ไม่ว่าจะเป็นการตัดสินจากภายในหรือภายนอก ผู้ตัดสินก็คงยังเป็นผู้ชายเช่นเดิม

ตัวอย่าง

คิดตามประสาหญิง

เมื่อผู้ชายเลือกคู่ (รัชินีฉายา)

ข้าพเจ้าบังเอิญไปพบคำคมของ ซอมเมอเซท มอม (W. Somerset Maugham) เข้าที่ไหนแห่งหนึ่ง รู้สึกว่าเป็นความจริงเหลือเกิน มอมว่าไว้ดังนี้คือ “หน้าที่ของผู้หญิงมีอยู่สามประการด้วยกัน ประการแรก จะต้องสวย ประการที่สองจะต้องแต่งตัวให้ดี และประการที่สาม จะต้องไม่ขัดคอใครเลย”...

ยอช เบอ์นาร์ต ชอว์ ก็อีกคนหนึ่ง ชอบตั้งข้อสังเกตตัก จนดูเหมือนจะเป็นของธรรมดาเสียแล้วที่ จะต้องใช้ความเป็นปราชญ์นั้นให้เป็นประโยชน์ด้วยการปากเปราะเราะรายกับผู้หญิงให้มากที่สุดดังประโยคที่ ชอว์ ว่า “ฐานะของผู้หญิงคือต้องรีบแต่งงานให้เร็วที่สุด ส่วนของผู้ชายก็คือพยายามไม่แต่งงานไว้นานที่สุดที่จะทำได้”

ฟังๆ แล้วท่านอาจจะสันทะห์ว่าผู้หญิงที่น่าหวาดกลัวถึงเพียงนั้นเทียวหรือ แต่ความจริงไขว่ผู้ชาย จะกลัวผู้หญิงหาไม่ หากเขากลัวความผูกพันและกลัวความรับผิดชอบต่างหาก

(ต้นกันยายน ๒๔๙๓)

จากตัวอย่าง เป็นการแทรกด้วยทหจากคำกล่าวของมอมว่า “หน้าที่ของผู้หญิงมีอยู่สาม ประการด้วยกัน ประการแรกจะต้องสวย ประการที่สองจะต้องแต่งตัวให้ดี และประการที่สาม จะต้องไม่ขัดคอใครเลย” การแทรกคำกล่าวนี้นี้เป็นความคิดในเรื่องความงามและพฤติกรรมของ ผู้หญิง ซึ่งเป็นคุณสมบัติในความปรารถนาของผู้ชาย และคำกล่าวของชอว์ว่า “ฐานะของผู้หญิง คือต้องรีบแต่งงานให้เร็วที่สุด ส่วนของผู้ชายก็คือพยายามไม่แต่งงานไว้นานที่สุดที่จะทำได้” ซึ่งเป็นการแทรกความคิดในเรื่องของการแต่งงานว่าเป็นหน้าที่หรือความสำคัญสำหรับผู้หญิง ฝ่ายเดียว ดัวยทที่แทรกมาในที่นี้จะมีลักษณะขัดแย้งกับเนื้อความของผู้เขียน อาจเป็นเพราะ ความตั้งใจของผู้เขียนในการนำข้อความของบุคคลสำคัญหรือนักปราชญ์ที่มีชื่อเสียง ได้กล่าว ถ้อยคำแสดงให้เห็นว่าผู้หญิงต้องตกอยู่ใต้อำนาจของผู้ชาย เพื่อให้เห็นว่าผู้หญิงมีบทบาทหรือ สถานภาพต่ำกว่าผู้ชายเป็นเวลานานแล้ว และยังเป็นความคิดที่ได้รับการยอมรับจากผู้ได้ชื่อว่า เป็นผู้มีความรู้ความสามารถระดับสูงด้วย

ตัวอย่าง

ประสาหญิง

“แม้บุรุษสุดแกร่งแผลงจากอาสน์ ด้วยอำนาจเข้มแข็งแรงยิ่งกว่า...” (ศรีสัตยา)

“ข้าพเจ้าคิดว่า ผู้ชายนั้น เราควรจะยกให้เขาเป็นเพศที่เหนือกว่า แต่ทว่า เราควรปฏิบัติต่อเขาใน ลักษณะที่เรา (ผู้หญิง) เป็นผู้ที่มีอำนาจเหนือกว่า ทั้งนี้ โดยมีให้เขารู้ตัว”

เออร์ทา คิด เป็นผู้กล่าวประโยคข้างบนนี้ และแน่นอน เธอเป็นผู้หญิงใครจะเห็นด้วยแค่ไหนข้าพเจ้า ไม่ทราบ ถึงแม้ข้าพเจ้าจะพอรู้ยู่บ้างว่า เธอพูดสิ่งที่เป็นความจริงในหลายๆ กรณี หรือมีฉะนั้นก็สำหรับ หลายๆ คนเหลือเกิน...

(ต้นกุมภาพันธ์ ๒๕๐๓)

จากตัวอย่าง ชื่อเรื่องที่ปรากฏในเครื่องหมายคำพูดเป็นข้อความที่มีที่มาจาก บทประพันธ์ของวิลเลียม โรส วอลเลซ เรื่อง อะไรครองโลก แปลโดย พระราชธรรมนิเทศ ของสำนักงานคณะกรรมการวัฒนธรรมแห่งชาติ กระทรวงวัฒนธรรม ในคำประพันธ์เกี่ยวกับ “แม่” ได้แก่

But a mightier power and stronger
Man from his throne has hurried,
And the hand that rocks the cradle
Is the hand that rules the world.

ถึงชายใต้กั้วดวงแผลงจากอาสน์
ซึ่งอำนาจกำแหงแรงยิ่งกว่า
อันมือไกวเปลไซ้แต่โรมา
คือหัตถ์ถาดครองพิภพจบสากล

คำประพันธ์นี้จะได้รับการผลิตซ้ำหลายครั้งในเรื่องที่เกี่ยวกับแม่ ซึ่งอาจมีการดัดแปลงถ้อยคำไปบ้างแต่ยังคงเค้าที่มาเดิมอยู่ และชื่อเรื่อง “แม่บุรุษสุดแกร่งแผลงจากอาสน์ ด้วยอำนาจเข้มแข็งแรงยิ่งกว่า...” ก็อาจจะมาจากนวนิยาย เรื่อง คือหัตถ์ถาดครองพิภพ จากข้อความก็เป็นการแสดงให้เห็นอำนาจของการเป็นแม่

ส่วนประโยคในเครื่องหมายคำพูดถัดมาเป็นถ้อยคำของเออร์ทา คิต ซึ่งเป็นมุมมองที่สอดคล้องกับชื่อเรื่องที่ยังมองเห็นอำนาจของผู้หญิง ถึงอำนาจของการเป็นเมีย ในลักษณะของอำนาจแฝง ส่วนอำนาจแบบเปิดเผยผู้หญิงยังยอมรับให้ผู้ชายมีอำนาจเหนือกว่า จากข้อความ “ผู้ชายนั้น เราควรจะยกให้เขาเป็นเพศที่เหนือกว่า” แสดงให้เห็นการยอมรับในบทบาทซึ่งเป็นที่เข้าใจหรือการยอมรับของคนทั่วไปในสังคมถึงข้อกำหนดนี้ แม้ผู้หญิงจะสร้างข้อต่อรองให้เห็นว่าตัวเองก็มีอำนาจเช่นกันแม้ว่าจะเป็นอำนาจที่มองไม่เห็นเช่นผู้ชาย แต่ก็ยังมีตัวตนในสังคมซึ่งจะสังเกตได้ว่าไม่ว่าผู้หญิงจะแสดงความเห็นให้ตัวเองมีความสำคัญหรือมีอำนาจของการเป็นแม่หรือเมียก็ตาม แต่ผู้หญิงก็ยังคงมีความสำคัญที่น้อยกว่าหรือด้อยกว่าผู้ชายเช่นเดิม

จากการใช้สหพทซึ่งส่วนใหญ่จะเป็นการนำบทกวีหรือวรรณคดีมาใช้นั้น นอกจากจะเป็นการกล่าวซ้ำของข้อความซึ่งถือเป็นการผลิตซ้ำของความคิดแล้ว ถ้อยคำส่วนใหญ่ที่นำมากล่าวถึงจะเป็นการสนับสนุนความคิดความเห็นของผู้เขียนที่เกี่ยวกับผู้หญิง ทั้งมีจุดมุ่งหมายเพื่อให้เห็นคล้อยตามผู้เขียนและอาจเป็นการบอกหรือสอนผู้หญิงให้มีแนวปฏิบัติ เช่นเดียวกับตัวบทที่แทรกเข้ามาแล้ว ผู้เขียนยังอาจต้องการสื่อความคิดใหม่ โดยยกให้ตัวบททางวรรณคดีหรือตัวบทที่แทรกเข้ามาเป็นความคิดเก่าที่ควรเปลี่ยนแปลง การแทรกตัวบทเหล่านี้้อาจเป็นเพราะตัวบทที่แทรกเข้ามาอยู่ในความเข้าใจหรือเป็นที่รับรู้ของคนทั่วไปในสังคมอยู่แล้ว และจากการแทรกตัวบทต่าง ๆ ในที่นี้ได้สื่อให้เห็นความคิดเกี่ยวกับผู้หญิงในประเด็นต่าง ๆ ได้แก่ การทำหน้าที่โดยเฉพาะแม่และเมีย หรือการแต่งงาน ความงาม เป็นต้น ตัวบทที่แทรกความคิดเหล่านี้ก็มีทั้งที่ผู้เขียนเห็นคล้อยตามและขัดแย้งตัวบท แต่ถึงอย่างไรตัวบทที่แทรกเข้ามาก็สามารถนำมาสนับสนุนความคิดเห็นที่ผู้เขียนมีต่อผู้หญิงได้

นอกจากนี้ยังปรากฏการแทรกตัวบทที่มาจากแนวคิดทางพุทธศาสนาอีกเป็นจำนวนมาก โดยเฉพาะเรื่องของ “กรรม” ที่แทรกเข้ามาเพื่อสื่อถึงเรื่องของผู้หญิงก็มักจะเป็นการให้ผู้หญิงยอมรับสภาพหรือเป็นการกล่าวโทษผู้หญิงโดยยกความผิดหรือความเลวร้ายทั้งหมดให้เป็นเรื่องของ “กรรม” ดังตัวอย่าง

ตัวอย่าง

ประสาหญิง

ภาษาของผู้ชาย (สร้อยญา)

ภรรยาฉันจะพูดถึงเรื่องอะไรได้ นอกจากเรื่องการดูแลบ้านและเรื่องของครอบครัวซึ่งเธอยอมถนัดที่สุด ผู้หญิงทั่วๆ ไปไม่มีใครสนใจจนขึ้นสมองในเรื่องของกีฬา รถยนต์ ฯลฯ ฉะนั้นจะมีหัวข้อเหลือให้สนทนากับผู้ชายได้สักเท่าไรกัน ผู้ที่ได้สามีช่างพูด ช่างมีอะไรเย้ายวนๆ แหย่ๆ อยู่เรื่อยจึงนับว่ามีบุญและผู้ที่ไม่ได้เช่นนั้น ก็มีกรรมเป็นกรรมตา เรื่องอย่างสโมสรรต่างๆ เรื่องทางพระทางเจ้า สมาคมครูผู้ปกครอง หรือกิจกรรมที่ผู้หญิงสนใจนั้นนะหรือถ้าผู้หญิงยกขึ้นมาเอ่ยเมื่อใด เมื่อนั้นอีกฝ่ายจะมีอันกรนครอกๆ ไปในชั่วเวลาไม่นาน

(๕ มกราคม ๒๕๑๒)

ตัวอย่าง

ทรศนะหญิง

อันว่าคู่เวรคู่กรรม (อุ้นใจ)

“เขาไม่ใช่คู่ทุกข์คู่ยากของฉันดอกคะ เรียกเขาว่าเป็นคู่เวรคู่กรรมถึงจะถูก” หญิงผู้เป็นภรรยาบอกเจ้าหน้าที่ เมื่อสามีที่อยู่ด้วยกันมาเกือบ ๒๐ ปี ถูกกระสุนเจ้าหน้าที่ถึงแก่ความตาย เมียเขาต่อสู้ไม่ยอมให้เจ้าหน้าที่จับเป็นในคดียาเสพติด “เราอยู่กันนานปีก็จริง แต่ดิฉันอยู่อย่างระทมทุกข์ เขามีแต่เรื่องร้อนใจมาให้ ถ้าไม่คิดสงสารลูกดิฉันก็คงจากเขาไปนานแล้วเป็นอันหมดเวรหมดกรรมกันที...”

(๗ สิงหาคม ๒๕๓๗)

ตัวอย่าง

เวทีชีวิต (พนิจดา)

ควรทนทรมานจากโรคบุรุษ?

คำถาม ของ สุมาลย์

ดิฉันรู้สึกตัวว่าอาภัพเสียเหลือเกิน เมื่อ ๒ ปีก่อนต้องถูกพ่อแม่ขอร้องแกมบังคับให้แต่งงานกับผู้ชายคนหนึ่งเพราะเห็นว่าหลักฐานของเขาดี แต่กรรมอะไรไม่รู้เมื่อแต่งงานกันแล้วดิฉันจึงได้รู้ว่าเขาเป็นกามโรคชนิดเรื้อรังรักษาไม่หาย ทำให้ติดต่อดังดิฉันเป็นการทรมานมากเท่านั้นยังไม่พอยังอุตสำหรับมีลูกด้วยกันอีกหนึ่งคน เกิดมาก็ไม่สมประกอบ ดิฉันรู้สึกว่ามันไม่ไหว ความรักก็ไม่มีเป็นทุนอยู่เลย เคยขอร้องให้เขาหย่าขาดกับดิฉันเขาก็ไม่ยอมทำเดียว อ้างว่ารักดิฉัน แต่เขาก็ละนิสสัยชุกจนมักมากไม่ได้ ...

(ต้นพฤษภาคม ๒๕๔๑)

จากตัวอย่างทั้งสามมีการแทรกตัวบทที่เหมือนกันคือ เรื่องของ “กรรม” แนวคิดทางพุทธศาสนา ซึ่งทั้งหมดเป็นเรื่องของการมีคู่ครองของผู้หญิง ตัวอย่างแรกเรื่องของ “มีบุญ” ที่ได้สามีช่างพูดหรือรู้จักเอาใจ และ “มีกรรม” กับสามีที่ไม่เป็นอย่างที่ต้องการนั้นยังเป็นกรรมที่ไม่รุนแรงเท่ากับตัวอย่างที่สองและสาม โดยตัวอย่างที่สองมีคำว่า “คู่เวรคู่กรรม” ตรงข้ามกับ

“คู่ทุกข์คู่ยาก” เพื่อใช้อธิบายชีวิตคู่ที่มีแต่ปัญหาหรือความทุกข์ซึ่งจากตัวอย่างผู้หญิงต้องทนทุกข์จนกระทั่งสามีตาย จึงได้ถือว่าการจากกันก็ถือเป็น “หมดเวรหมดกรรม” และตัวอย่างสุดท้ายที่ใช้คำว่า “กรรมเวร” เพื่อบอกถึงความทุกข์ที่ได้สามีเป็นกามโรค จากตัวอย่างทั้งสามแม้ว่าระดับของปัญหาหรือความทุกข์ที่เกิดขึ้นกับผู้หญิงจะไม่เท่ากัน แต่ดับททางพุทธศาสนาในเรื่องของ “กรรม” กลับสามารถเข้าไปแทรกได้ทุกกรณี ประโยชน์ของการแทรกดับททางพุทธศาสนานี้ เพื่อให้ผู้หญิงได้รู้จักยอมรับกับชะตากรรมที่เกิด สร้างความคิดให้กับผู้หญิงว่าทุกสิ่งที่เกิดเป็นสิ่งที่เลี่ยงไม่ได้หรือเลือกไม่ได้ การนำความคิดทางพุทธศาสนามาใช้จึงอาจทำให้ผู้หญิงรู้จักทำใจยอมรับกับปัญหาหรือความทุกข์แล้วยังต้องมีความอดทนอีกด้วย ซึ่งยังมีแนวคิดทางพุทธศาสนาอื่นๆ อีก เช่น

ตัวอย่าง

ทัศนชาย

ธาดุหญิง (ผมเอง)

ผมไปค้นหนังสือเก่าๆ มาอ่าน แล้วก็คิดฟุ้งซ่านไปต่างๆ นานา จนมาลงเอยที่ความฉงนว่า คุณผู้หญิงนี้เคยได้รับการเปรียบเปรยมาแล้วต่างๆ นานา บ้างว่า ผู้หญิงคือพันธุ์ไม้เลื้อย บ้างว่า ผู้หญิงคือภัยแห่งพรหมจรรย์...

(ต้นกันยายน ๒๕๐๐)

ตัวอย่าง

ท่านถาม-เรือดอป (จินตนา)

ดอป เด็กสุขล แห่งบุนพาราม

ถาม: ทางพุทธศาสนาก็ก้าวว่า “หญิงเป็นข้าศึกของพรหมจรรย์” ทางมหาชนโลกก็ก้าวว่า “หญิงเป็นข้าศึกของการเรียน” ผมอยากทราบจากจินตนาว่าฝ่ายไหนเป็นอริเป็นข้าศึกกันแน่?

ดอป: คำกล่าวนั้น เป็นคำกล่าวที่ตรงต่อความจริงทั้งคู่ ในทางพระ สิ่งที่ขัดต่อทบัญญัติ สิ่งนั้นเป็นมาร ความหิวใครจะบริโภคอาหารเมื่อพ้นเวลาก็เป็นมาร ความใคร่ในสตรีก็เป็นมาร ถ้าบังคับใจเอาชนะไม่ได้ ก็รักษาพรหมจรรย์ไว้ไม่ได้ ต้องละผ้าเหลือง หญิงจึงเป็นศัตรูแห่งพรหมจรรย์

(ต้นกรกฎาคม ๒๕๔๕)

จากตัวอย่างทั้งสองมีการแทรกความคิดทางพุทธศาสนาที่เหมือนกัน ได้แก่ “ผู้หญิงคือภัยแห่งพรหมจรรย์” “หญิงเป็นข้าศึกของพรหมจรรย์” และ “หญิงจึงเป็นศัตรูแห่งพรหมจรรย์” โดยเป็นการนำอุปมาอุปไมยมาใช้เพื่อเปรียบเทียบ ผู้หญิงกับภัยอันตราย ดับททางพุทธศาสนาที่แทรกเข้ามานี้เป็นส่วนหนึ่งที่ปรากฏอยู่ในพระไตรปิฎก ดังที่ ฉัตรสุมาลย์ กบิลสิงห์ (๒๕๓๘: ๒๑-๓๓ อ้างถึงใน เพ็ญศรี จุลกาญจน์, ๒๕๔๑: ๑๐๙) ได้ศึกษาพระไตรปิฎกว่ามีเนื้อหาที่เกี่ยวข้องกับบทบาทและสถานภาพของหญิงและชายที่แตกต่างกัน โดยกล่าวถึงประเด็นสตรีเป็นศัตรูต่อเพศพรหมจรรย์ ว่าเป็นพระพุทธรูปที่ทรงสอนเหล่าภิกษุ โดยทรงเตือนให้ภิกษุระมัดระวังว่า อีสตรีนั้นเป็นศัตรูต่อเพศพรหมจรรย์ นอกจากนี้ในบทสนทนาที่พระพุทธองค์รับสั่งแก่พระอานนท์ พระพุทธรูปทรงสอนภิกษุว่า ให้ระมัดระวังเวลาที่พบกับอีสตรี ไม่ควรมองและไม่

ควรใช้เวลากับผู้หญิงนานๆ และทรงแนะนำต่อว่า “ไม่มีอะไรที่จะผูกมัดชายได้มากเท่ากับผู้หญิง” การแทรกตัวบทในที่นี้นอกจากจะเพิ่มความรับรู้ในการตอกย้ำว่าผู้หญิงเป็นตัวปัญหาจริงๆ แล้ว ยังทำให้ผู้ที่มีความเชื่อในทางศาสนาไม่อาจปฏิเสธคำสอนจากพระพุทธเจ้าได้และมองเห็นผู้หญิงเป็นปัญหาในทางศาสนาจริง

การใช้สหบทที่นำความคิดมาจากพุทธศาสนา โดยเฉพาะเรื่องที่เกี่ยวข้องกับ “กรรม” จะพบเป็นจำนวนมากซึ่งทำให้เห็นว่าการนำความคิดดังกล่าวมาใช้กับตัวบทที่เกี่ยวข้องกับผู้หญิง จะทำให้เห็นการยอมรับกับเหตุการณ์ที่เลวร้าย โดยการนำเรื่องของ “กรรม” มาเป็นเหตุผลให้กับผู้หญิง โดยเฉพาะส่วนใหญ่เป็นเรื่องการใช้ชีวิตของผู้หญิง ความคิด เรื่อง “กรรม” จึงอาจทำให้ผู้หญิงอดทนกับความทุกข์ในการใช้ชีวิตได้มากขึ้น หรือให้ผู้หญิงยอมรับกับสภาพที่ทำให้ถูกเห็นว่าปัญหาทั้งหมดเป็นความจริงของชีวิตที่ผู้หญิงต้องทนรับ ดังนั้นจะพบว่าอิทธิพลพุทธศาสนาได้แทรกซึมมาสู่แนวความคิดการปฏิบัติตัวการใช้ชีวิตทั้งของผู้หญิงและผู้ชายในสังคมไทย ทำให้ผู้หญิงมีความคิดความเชื่อให้ยอมรับกับความคิดนี้ด้วย

จากแนวคิดสหบท พบว่า ความคิดเห็นของผู้เขียนได้รับอิทธิพลหรือแนวคิดตัวบทต่างๆ ที่นำมาแทรกนั้นอาจเกิดจากประสบการณ์ที่ผู้เขียนได้รับมาแตกต่างกัน ย่อมส่งผลต่อรูปภาษาที่สื่อให้เห็นตัวบทอื่นที่แฝงอยู่ในถ้อยคำภาษาของผู้เขียนแตกต่างกันด้วย เช่น การแทรกเรื่องราวเกี่ยวกับบรรณคดี ความคิดจากตะวันตก หรือแนวคิดพุทธศาสนา ด้วยเหตุผลที่ต่างกัน แต่ถึงอย่างไรการแทรกตัวบทก็เป็นการผลิตซ้ำความคิดที่เกี่ยวกับการสร้างภาพความเป็นผู้หญิง ด้วยการตอกย้ำภาพแห่งความเป็นผู้หญิงมากยิ่งขึ้น อีกทั้งยังนำไปสู่คำอธิบายที่ว่าตัวบท (Text) มีความสัมพันธ์กับตัวบทอื่นๆ และบริบท (Context) อย่างแยกไม่ออก ในลักษณะของการมีอิทธิพลซึ่งกันและกัน

การศึกษาทฤษฎีทางภาษาทั้งหมด ๙ ทฤษฎี พบว่า ทุกทฤษฎีมีหน้าที่สำคัญในการบอกเนื้อความเกี่ยวกับผู้หญิงว่าผู้หญิงควรมีสภาพ บทบาท หน้าที่ หรือพฤติกรรมอย่างไร เช่น ทฤษฎีการเลือกใช้คำศัพท์ การอ้างอิง การใช้มูลบท และการใช้สหบท เป็นต้น หรือมีหน้าที่ในการตอกย้ำสภาพ บทบาท หน้าที่ พฤติกรรมของความเป็นผู้หญิง เช่น การใช้ทัศนคติภาวะการใช้สำนวน และการใช้สหบท เป็นต้น หรือมีหน้าที่ในการบอกสิ่งที่ไม่ดีเกี่ยวกับผู้หญิง หรือเป็นการให้ภาพด้านลบของผู้หญิง เช่น การใช้ถ้อยคำนัยผกผัน การใช้คำกริยาแสดงการตัดสิน การใช้คำเรียกผู้หญิง และการใช้อุปลักษณ์ เป็นต้น โดยทฤษฎีหนึ่งๆ นั้น สามารถสื่อให้เห็นความคิดเกี่ยวกับผู้หญิงได้ในหลายประเด็น ดังตารางต่อไปนี้

ตารางที่ ๙ สรุปกลวิธีทางภาษาที่สื่อความคิดเกี่ยวกับผู้หญิง

กลวิธีทางภาษา	ความคิดเกี่ยวกับผู้หญิง
<p>๑. การเลือกใช้คำศัพท์</p> <p>๑.๑ การเลือกใช้คำศัพท์ที่เกี่ยวกับผู้หญิง</p> <p>๑.๑.๑ คำศัพท์แสดงการกระทำหรือพฤติกรรม ได้แก่</p> <p>๑.๑.๑.๑ คำศัพท์แสดงพฤติกรรม เช่น สงบเสงี่ยม / ยิ้มแย้ม / แหม่มช้อย / นวยนาด / อ่อนหวาน / อ่อนน้อม / เรียบร้อย / วาจาไพเราะ / บ่นพร่ำคร่ำครวญ / พุดจู้จี้ / ฝอย / ร้องไห้ / จุกจิก / ต่ำ / ร้องกรี๊ด / อัจฉา(ริษยา) / ตัดจริต / กำกั้น / เจ้าอ / ฟูมเฟือย / นินทา / ขี้หึง / ขี้บ่น / ขี้อาย / ขี้อิจฉา / อ่อนแอ / อ่อนไหว / อ่อนโยน / อ่อนช้อย / ละเมียดละไม / ละมุนละไม / นุ่มนวล / มารยา / จริต</p> <p>๑.๑.๑.๒ คำศัพท์แสดงหน้าที่หรือกิจกรรม เช่น อยู่เหย้าเฝ้าเรือน / เย็บปักถักร้อย / ซักกรีด / เข้าครัว / ทำอาหาร / เก็บกวาด / เลี้ยงลูก / อยู่เหย้าเฝ้าเรือน / เย็บปักถักร้อย / ซักกรีด / ซักผ้า / เข้าครัว / ทำกับข้าว / หุงหาอาหาร / เก็บกวาด / เก็บที่หลับที่นอน / อานน้ำอานทำให้ลูก / เลี้ยงลูก / ดึงครรภ์ / เก็บตัว / ปรนนิบัติ</p> <p>ทำงานนอกบ้าน / เทียวพักผ่อนหย่อนใจ / อ่านหนังสือ / มีการศึกษา / ค้นคว้าหาความรู้ / พบปะสมาคม</p> <p>๑.๑.๑.๓ คำศัพท์แสดงพฤติกรรมทางเพศ เช่น รักษาศักดิ์ศรี / ลูกผู้หญิง / รักษาขณางาม / นุ่งน้อยห่มน้อย / เปิดแข่งเปิดขา / เปิดเผยความรู้สึก / ปล่อยตัวปล่อยใจ / ปล่อยใจปล่อยกาย / เฟลิต / ใจง่าย / เสียสาว / เสียความบริสุทธิ์ / พลาดปลั่งตัว / เสียตัว / ล่วงเกิน / ได้เสีย / หลับนอน / เซ็กซี่ / เซกซุ แอฟฟิล</p> <p>๑.๑.๒ คำศัพท์ที่เกี่ยวกับร่างกาย</p> <p>๑.๑.๒.๑ คำศัพท์แสดงสภาพทางร่างกาย เช่น สวย(งาม) / (ความ)งาม / (มี)เสน่ห์ / น่ารัก / (จุมูก)โต้ง / ทำตา๒ชั้น / ลอกหน้า / (ผิว)ขาวผ่อง/ผ่อง / (หน้าอก)เต่งตึง / (ตะโพก)ผึ่งผาย / (ขี้ริ้ว)ขี้เหร่ / (ผม)เผ้า / รุงรัง / (ความ)แก่ / หย่อนยาน / (จุมูก)บี้ / (น้อง)ทุ่ ลีบ / ผอม / อ้วน</p> <p>๑.๑.๒.๒ คำศัพท์แสดงการจัดการกับร่างกาย เช่น แต่งหน้า / ดึงหน้า / นวดหน้า / ทาเล็บ / ทำตา๒ชั้น / ทาปาก / เขียนคิ้ว / หน้าผากฉืดให้โหนก / ลดความอ้วน / เสริมสวย / ทำศัลยกรรมตกแต่ง / แต่งตัวสวยจับจด / แต่งตัวหุรพ์ / สวมมินิสเกิตสั้นเต๋อ / นุ่งกางเกงยัด / เครื่องแต่งกายที่พอดีตัว / เครื่องแต่งกายที่รุงรัง / สวมรองเท้าสั้นสูง</p>	<p>พฤติกรรมการแสดงออกและอารมณ์ความรู้สึก</p> <p>-พฤติกรรมพึงประสงค์</p> <p>-พฤติกรรมไม่พึงประสงค์</p> <p>การทำหน้าที่ในบ้าน</p> <p>-การเป็นแม่และเมีย</p> <p>การทำหน้าที่นอกบ้าน</p> <p>-การศึกษา / การทำงาน</p> <p>ความสัมพันธ์ระหว่างเพศ</p> <p>ความงาม</p> <p>-ความงามของร่างกาย</p> <p>-การตกแต่งร่างกายให้งาม</p>

กลวิธีทางภาษา	ความคิดเกี่ยวกับผู้หญิง
<p>๑.๒ การเลือกใช้คำกริยาแสดงการตัดสินใจ</p> <p>๑.๓ การเลือกใช้คำเรียกผู้หญิง เช่น เพื่อนเพศงาม / สุภาพสตรีแสนงาม / สาวสวย / สาวงาม / สาวแก่ / ผู้หญิงวัยเสื่อม / ยายเพ็ง</p> <p>เพศที่เอาใจยาก / เพศอ่อนแอ / แม่เจ้าระเบียบ</p> <p>ผู้หญิงทึมทึก / สาวโสด / แม่หม้ายแม่ร้าง / หญิงหม้ายว่าเหว ศรีภริยา / คนที่บ้าน / แม่บ้าน / แม่เหยาแม่เรือน / แม่สารพัดช่าง</p> <p>๒. การใช้ทัศนภาวะ เช่น คำว่า ต้อง ควร พึง</p> <p>๓. การอ้างถึง เช่น ธรรมชาติ ประเพณี สังคม</p> <p>๔. การใช้คำถามวาทศิลป์</p> <p>๕. การใช้สำนวน เช่น ทองแผ่นเดียวกัน / เป็นฝั่ง(เป็น)ฝา / คู่ผัวตัวเมีย / ข้าวใหม่ปลามัน / เสีย ทองเท่าหัวไม่ยอมเสียผัวให้ใคร / กัดก่อนเกลือ / ลิ่นกับฟัน / ลงเรือลำเดียว / ล่มหัวจมท้าย / เคียงบ่าเคียงไหล่ / ช้างเท้าหลัง / เสน่ห์ปลายจวักผัวรักจน ตาย / ชายหาบหญิงคอน</p> <p>ขึ้นคาน / กระดิ่งจาลนไฟ / ไก่แก่แม่ปลาช่อน / แม่มายทรงเครื่อง ชิงสุกก่อนห่าม / น้ำตาลใกล้หมด / ทอดสะพาน / ร้อยเล่มเกวียน / เล่นกับไฟ / เล่นหูเล่นตา / ซี้โพรงให้กระรอก</p> <p>ดูช้างให้ดูหางดูนางให้ดูแม่ / ผากผีผากไข่ / หัวหกกันขวิด / นกกระจาบแตก รัง / แม่พระ / ม้าติดกระโหลก</p>	<p>การทำหน้าที่ในบ้าน -การเป็นแม่และเมีย / การเป็นโสด</p> <p>ความงาม</p> <p>พฤติกรรมแสดงออกและอารมณ์ ความรู้สึก</p> <p>การทำหน้าที่ในบ้าน -การเป็นแม่และเมีย / โสด / แม่มาย</p> <p>การทำหน้าที่นอกบ้าน / การทำหน้าที่ ในบ้าน / ความงาม</p> <p>ความสัมพันธ์ระหว่างเพศ / พฤติกรรม การแสดงออกและอารมณ์ความรู้สึก</p> <p>พฤติกรรมแสดงออกและอารมณ์ ความรู้สึก / การทำหน้าที่ในบ้าน / ความงาม</p> <p>การทำหน้าที่ในบ้าน -การเป็นแม่และเมีย</p> <p>-การเป็นโสด / แม่มาย</p> <p>ความสัมพันธ์ระหว่างเพศ</p> <p>พฤติกรรมแสดงออกและอารมณ์ ความรู้สึก</p>

กลวิธีทางภาษา	ความคิดเกี่ยวกับผู้หญิง
<p>๖. การใช้อุปลักษณ์</p> <p>๖.๑ [ผู้หญิงคือวัตถุสิ่งของ] ได้แก่</p> <p>๖.๑.๑ [ผู้หญิงคือสิ่งของ] เช่น (ผู้หญิง)<u>ผ่าน</u>(ผู้ชาย)มาแล้ว / (ผู้หญิง)<u>ผ่านมือ</u>ชาย / (ผู้หญิง)<u>ตกเป็น</u>ของเขา(แล้วโดยสมบูรณ์) / (ผม)<u>ทำลาย</u>(เธอ)</p> <p>๖.๑.๒ [ผู้หญิงคือเครื่องใช้] เช่น (ผู้หญิงคือ)<u>เครื่องเพิ่ม</u>พลเมือง / (ผู้หญิงคือ)<u>เครื่องอุ่น</u>ใจ / (ผู้หญิงคือ)<u>เครื่องอำนวยความสะดวก</u></p> <p>๖.๑.๓ [ผู้หญิงคือเครื่องประดับ] เช่น (ผู้หญิงคือ)<u>ตุ๊กตา</u> / (ผู้หญิงคือ)<u>หุ่นโชว์</u> / ผู้หญิงคือ<u>แหวนเพชร</u>ที่มีรอยตำหนิ / (ผู้หญิงคือ)<u>เพชรน้ำงาม</u>ล้ำเลิศ</p> <p>๖.๑.๔ [ผู้หญิงคือดอกไม้] เช่น (ผู้หญิงคือ) <u>ดอกไม้</u>บ้าน / (ผู้หญิงคือ) <u>ดอกไม้</u> / (ผู้หญิงคือ) <u>ดอกไม้</u>(ประดับ)</p> <p>๖.๑.๕ [ผู้หญิงคืออาหาร] เช่น (ผู้ชาย)<u>บ่ม</u><u>บ่ม</u>มูมาม (กับผู้หญิง) / ชาย<u>ไม่</u><u>รื้อ</u>ม (กับผู้หญิง) / (ผู้หญิงคือ) <u>ผัก</u>เหี่ยวๆ / (ผู้หญิงคือ) <u>พะ</u>โล้</p> <p>๖.๒ [ผู้หญิงคือสัตว์ที่ถูกกระทำ] เช่น ผู้ชายคือหมาป่าผู้หญิงคือ<u>ลูก</u><u>แกะ</u> / (ผู้หญิงคือ)<u>เหยื่อ</u> / ผู้ชายคือ<u>นัก</u>ล่า<u>พล่า</u>พรหมจรรย์ / (ผู้หญิง)<u>ปลด</u>แอก</p> <p>๖.๓ [ผู้หญิงคือผู้มีความสามารถ] เช่น (ผู้หญิงคือ)<u>ครู</u>(ผู้ชายคือ)ศิษย์ / (ผู้หญิงคือ)<u>จ็อก</u>กี้(ผู้ชายคือ)ม้า / (ผู้หญิงอยู่)<u>หลัง</u>ฉาก(ของผู้ชาย)</p>	<p>ความสัมพันธ์ระหว่างเพศ</p> <p>การทำหน้าที่ในบ้าน -การเป็นแม่และเมีย</p> <p>ความสัมพันธ์ระหว่างเพศ</p> <p>ความงาม</p> <p>ความสัมพันธ์ระหว่างเพศ</p> <p>ความสัมพันธ์ระหว่างเพศ</p> <p>การทำหน้าที่ในบ้าน -การเป็นแม่และเมีย</p>
<p>๗. การใช้ถ้อยคำนัยผกผัน</p>	<p>พฤติกรรมการแสดงออกและอารมณ์ ความรู้สึก / การทำหน้าที่ในบ้าน</p>
<p>๘. การใช้มูลบท</p>	<p>ความงาม / ความสัมพันธ์ระหว่างเพศ / พฤติกรรมแสดงออกและอารมณ์ ความรู้สึก / การทำหน้าที่ในบ้าน / การทำหน้าที่นอกบ้าน</p>
<p>๙. การใช้สัทบท เช่น การแทรกตัวบททางวรรณคดี และพุทธศาสนา</p>	<p>ความงาม / ความสัมพันธ์ระหว่างเพศ / การทำหน้าที่ในบ้าน</p>

เมื่อได้ศึกษากลวิธีทางภาษาในนิตยสารสตรีสารทั้งหมด พบว่า กลวิธีทางภาษาที่หลากหลายนั้นสามารถแสดงให้เห็นความคิดเกี่ยวกับความเป็นผู้หญิงได้ในหลายลักษณะ เช่น การเลือกใช้คำศัพท์ทำให้เห็นความคิดเกี่ยวกับผู้หญิงในด้านต่างๆ ได้แก่ พฤติกรรม การทำหน้าที่ และความงามของผู้หญิง โดยเฉพาะเมื่อปรากฏในบริบทหรือปรากฏร่วมกับกลวิธีอื่นก็จะพบการสื่อความหมายที่พึงประสงค์และไม่พึงประสงค์ตามกรอบของสังคม การใช้ทัศนภาวะทำให้เห็นความคิดเกี่ยวกับการทำหน้าที่ของความเป็นผู้หญิงผ่านความเห็นของผู้เขียน การใช้อุปลักษณ์ทำให้เห็นความคิดของผู้หญิงในเรื่องของความสัมพันธ์ระหว่างเพศ ความงาม การทำหน้าที่ และพฤติกรรมความเป็นผู้หญิงที่ต้องอยู่ในกรอบของสังคมที่ดี การใช้สำนวนที่ทำให้เห็นความคิดที่ผู้หญิงจะต้องคู่กับผู้ชาย การใช้คำถามวาทศิลป์ทำให้เห็นความคิดพฤติกรรมของผู้หญิงในแบบเดิมเพื่อนำไปสู่ความเป็นผู้หญิงในรูปแบบใหม่ เป็นต้น

โดยแต่ละกลวิธีอาจสะท้อนให้เห็นความคิดเกี่ยวกับความเป็นผู้หญิงได้มากกว่าหนึ่งประเด็น และในตัวอย่างหนึ่งๆ นั้น สามารถพบกลวิธีทางภาษาได้มากกว่าหนึ่งกลวิธี เช่น การใช้ทัศนภาวะก็มักปรากฏรวมกับการเลือกใช้คำศัพท์ หรือการใช้กลวิธีทางภาษาต่างๆ อาจมีกลวิธีการใช้มูลบทรวมอยู่ด้วย เป็นต้น เพราะบางครั้งการอธิบายเพียงกลวิธีใดวิธีหนึ่งโดยไม่อธิบายบริบทแวดล้อมกลวิธีนั้นหรือกลวิธีทางภาษาอื่นๆ ที่รวมอยู่ด้วยก็จะไม่สื่อความคิดหรืออุดมการณ์ที่ซ่อนอยู่เบื้องหลังได้ หรือบางกรณีกลวิธีทางภาษาหนึ่งๆ นั้นได้ทำหน้าที่ทางภาษามากกว่าหนึ่ง คือ สามารถสื่อถึงกลวิธีอื่นๆ ภายในการเลือกคำกลวิธีเดียวกันได้ เช่น การเลือกใช้คำศัพท์ที่เกี่ยวกับงานบ้านของผู้หญิงก็ยังสามารถสื่อถึงกลวิธีการใช้มูลบทวางงานดังกล่าวเป็นหน้าที่ของผู้หญิงด้วย เป็นต้น ดังนั้น การวิเคราะห์กลวิธีทางภาษาจะสามารถทำให้เห็นความคิดหรืออุดมการณ์ที่ซ่อนอยู่ได้นั้น จึงต้องวิเคราะห์แต่ละกลวิธีโดยสังเกตการปรากฏซ้ำของการใช้กลวิธีทางภาษาหนึ่งๆ ด้วย และการสะท้อนความคิดเกี่ยวกับผู้หญิงที่สื่อผ่านการใช้ภาษาดังกล่าวย่อมมีอิทธิพลของอุดมการณ์ร่วมซ่อนอยู่เบื้องหลัง ในแต่ละดับทหนึ่งๆ จึงปรากฏกลวิธีทางภาษาหลากหลายกลวิธีที่สามารถแสดงให้เห็นความคิดเกี่ยวกับความเป็นผู้หญิงได้

อีกทั้งการศึกษากลวิธีทางภาษาที่สะท้อนให้เห็นความคิดเกี่ยวกับผู้หญิงก็ยังพบการเปลี่ยนแปลงของความคิดไปตามช่วงเวลาต่าง ๆ เพราะข้อมูลจากนิตยสารสตรีสารที่ศึกษามีเวลายาวนานถึง ๔๘ ปี และความคิดเกี่ยวกับผู้หญิงในด้านต่างๆ เช่น พฤติกรรม ความงามและการทำหน้าที่ของผู้หญิงอาจมีความคิดย่อยอีกหลายประเด็นนั้น สามารถสะท้อนให้เห็นอุดมการณ์ร่วมเดียวกันซึ่งถือเป็นความคิดใหญ่ที่มารอบงำความคิดของคนในสังคม รวมถึงผู้ใช้ภาษาที่สามารถสื่อ สร้าง ความเป็นผู้หญิงให้ปรากฏได้ โดยผู้ใช้ภาษาในที่นี้ก็มีทั้งมุมมองที่มาจากผู้หญิงและผู้ชาย ซึ่งจากการวิเคราะห์กลวิธีทางภาษาก็ทำให้เห็นว่าแต่ละมุมมองนั้นส่วนใหญ่ก็เป็นการนำเสนอเนื้อหาสนับสนุนเพศของตัวเอง แต่ก็พบความคิดที่ต่างออกไปในลักษณะที่ไม่เห็นด้วยกับพฤติกรรมในเพศของตน หรือสนับสนุนเพศตรงข้ามก็มี แม้เนื้อหาจะ

สะท้อนมุมมองของผู้เขียนทั้งผู้หญิงและผู้ชายที่เหมือนหรือขัดแย้งกันอย่างไร แต่กลวิธีทางภาษาจะสามารถสะท้อนให้เห็นความคิดหรืออุดมการณ์ที่มีอยู่ร่วมกันได้ ดังนั้น กลวิธีทางภาษาจึงถือว่าเป็นเครื่องมือสำคัญที่จะนำไปศึกษาความคิด และอุดมการณ์ความเป็นผู้หญิงที่สื่อผ่านรูปภาษาของผู้เขียน ดังนั้น ผู้วิจัยจะนำเสนอความคิดต่างๆ ที่ทำให้เห็นความเป็นผู้หญิง โดยการอธิบายด้วยกลวิธีทางภาษาที่หลากหลายในบทต่อไป